

ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้วยกิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์
ที่มีต่อการปลูกฝังความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ในสมาชิกศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น

นางสาว วิชิตา นิมิตรวานิช

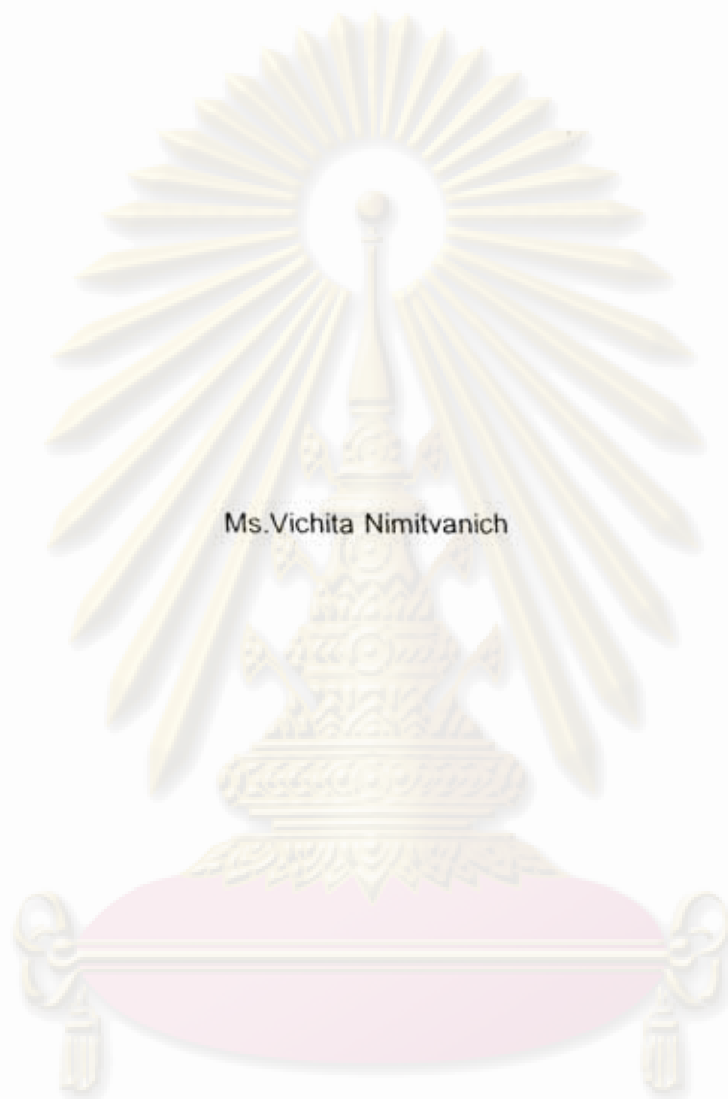
ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์วิทยาลัย

EFFECTS OF ORGANIZING NON-FORMAL EDUCATION ACTIVITIES BY USING CREATIVE
YOUTH ACTIVITIES ON LEADERSHIP DEVELOPMENT OF FRIEND CORNER'S MEMBERS

Ms.Vichita Nimitvanich

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Non-Formal Education

Department of Educational Policy, Management and Leadership

Faculty of Education
Chulalongkorn University

Academic Year 2008

Copyright of Chulalongkorn University

511739

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้วย
กิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์ที่มีต่อการปลูกฝังความเป็นผู้นำ
ที่พึงประสงค์ในสมาชิกศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น

โดย

นางสาว วิชิตา นิมิตรวานิช

สาขาวิชา

การศึกษานอกระบบโรงเรียน

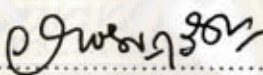
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

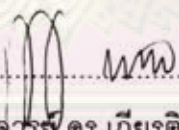
รองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติวรรณ อมาตยกุล

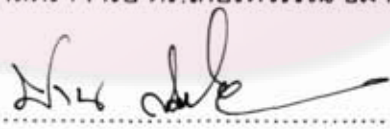
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นักศึกษานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชญญา รัตนอุบล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติวรรณ อมาตยกุล)

..... กรรมการ
(ดร.ปาน กิมปี)

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิจิตา นิมิตรวานิช : ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษาอกระบบโรงเรียน ด้วยกิจกรรมเยาวชน
 สร้างสรรค์ ที่มีต่อการปลูกฝังความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ในสมาชิกศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น
 (EFFECTS OF ORGANIZING NON-FORMAL EDUCATION ACTIVITIES BY USING CREATIVE
 YOUTH ACTIVITIES ON LEADERSHIP DEVELOPMENT OF FRIEND CORNER'S MEMBERS)
 อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รศ.ดร.เกียรติวรรณ อมาตยกุล, 193 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์ ในการปลูกฝังความเป็นผู้นำที่
 พึงประสงค์ในเยาวชนระดับมัธยมปลาย2) เพื่อเปรียบเทียบผลของการมีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ ก่อน
 และหลังการทดลองของกลุ่มเยาวชนระดับมัธยมปลายด้วยกิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์3) เพื่อเปรียบเทียบผลของความเป็น
 ผู้นำที่พึงประสงค์ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมของกลุ่มเยาวชนระดับมัธยมปลาย โดยแบ่งการดำเนินการวิจัยเป็น
 3 ขั้นตอนตามวัตถุประสงค์ กับเยาวชน อายุระหว่าง 15-18 ปี จำนวน 40คน โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง 20 คนและกลุ่ม
 ควบคุม 20 คนโดยวิเคราะห์ผลก่อนและหลังการทดลอง และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วน
 เบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ 8 ประการ ได้แก่ เห็นคุณค่าในตนเอง ใฝ่รู้รักการพัฒนา
 ตนเอง มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรม มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถสื่อสาร
 ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สามารถใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่น 2) ประกอบด้วย 8 กิจกรรมดังต่อไปนี้
 กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ กิจกรรมนีโออิวแมนนิส กิจกรรมกระจกเงา (เข้าใจตนเอง)กิจกรรมอัจฉริยะสร้างได้กิจกรรมชีวิตชีวิต
 สะอาด กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมพลังการดูแลกัน กิจกรรมพลังความคิดสร้างสรรค์3)กิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์
 ที่มีต่อการปลูกฝังความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ในสมาชิกศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น เพิ่มความรู้ทัศนคติ และพฤติกรรมให้กลุ่ม
 ทดลองในระดับมาก

ภาควิชา นโยบาย การจัดการ
 และความเป็นผู้นำทางการศึกษา
 สาขาวิชา การศึกษานอกระบบโรงเรียน
 ปีการศึกษา 2551

ลายมือชื่อนิสิต.....
 ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

498 37490 27 : NON-FORMAL EDUCATION

KEYWORD : EFFECTS OF ORGANIZING NON-FORMAL EDUCATION ACTIVITIES BY USING
CREATIVE YOUTH ACTIVITIES ON LEADERSHIP DEVELOPMENT OF FRIEND CORNER'S MEMBERS

VICHITA NIMITVANICH: EFFECTS OF ORGANIZING NON-FORMAL EDUCATION
ACTIVITIES BY USING CREATIVE YOUTH ACTIVITIES ON LEADERSHIP
DEVELOPMENT OF FRIEND CORNER'S MEMBERS

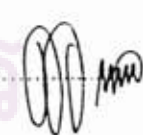
THESIS PRINCIPAL ADVISOR: ASSOC.PROF. KIRTIWAN AMATAYAKUL, Ph.D., 193 pp.

The purposes of the study was to 1) study the results of creative youth activities to develop expected leadership among high school students 2) compare the results of expected leadership qualities before and after the experiment by using creative youth activities 3) compare the results of expected leadership qualities between the experimental group and the control group by divided research methodology to 3 steps according the objectives of the research. The samples were 40 youths aged between 15-18 years old, 20 were in the experimental group and 20 were in the controlled group. The data were analyzed by using pre-post-test process. Percentage, Mean, Standard Deviation and t-test.

The research finding were 1) The 8 expected leadership qualities which are having self esteem, having self development initiation, having social responsibility, having high moral, being able to understand themselves and others 2) This research was composed of 8 activities which are Group activity, Neohumanism activity, Self mirror game (a part of self understanding activity) Genius creative activity, Clean life with veggie activity, Social activity, Power of taking care of one another activity, Power of creative activity 3) Creative youth activities have influenced toward expected leadership qualities motivation among experimental groups which effected their knowledge, attitude and behavior in a high level

Department Educational Policy,
Management and Leadership
Field of study Non-formal Education
Academic Year 2008

Student's signature.....

Principal Advisor's signature.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความกรุณาเป็นอย่างดียิ่งจาก รศ.ดร.เกียรติวรรณ อมาตยกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ให้ ความเมตตา คำแนะนำช่วยเหลือ เป็นกำลังใจ ตลอดระยะเวลา การศึกษาที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงขอกราบขอบพระคุณท่านมา ณ.ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ หม่อมหลวงยุพดี ศิริวรรณ แพทย์หญิงวิมลรัตน์ วันเพ็ญ รศ.ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ ผศ.ดร.วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา ดร. วรรัตน์ อภินันท์กุล ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้สละเวลา ในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ทำให้การทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้เป็นไปอย่างราบรื่น

ขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร.อาชัญญา รัตนอุบล รศ.ดร.เกียรติวรรณ อมาตยกุล ผศ.ดร.วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา อาจารย์ ดร. วรรัตน์ อภินันท์กุล ที่ให้เกียรติเป็นประธานและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณเพื่อนรุ่นพี่ปริญญาเอก คุณ สืบสกุล สอนใจ และ คุณ ชนินทร สุขเจริญ ที่ช่วยเหลือในการเป็นวิทยากร และแนะนำในการจัดทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณ โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี ผู้นำกลุ่มเยาวชน กลุ่มเยาวชนเพื่อนร่วมใจวัยรุ่น ผู้ช่วยผู้วิจัย และผู้เกี่ยวข้องที่อำนวยความสะดวกในการทำวิจัย

ขอขอบคุณเพื่อนและครอบครัว ที่ช่วยเหลือเป็นกำลังใจ สนับสนุนจนสามารถจบการศึกษาระดับ ปริญญาโทมาบัดนี้ในครั้งนี้ ความดีงามใดใดที่จะเป็นประโยชน์ต่อสังคม อันเนื่องจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอมอบให้กับ ครอบครัวของข้าพเจ้า บิดามารดาผู้ให้ความรัก ความเมตตาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ผู้อบรมข้าพเจ้าให้เป็นผู้สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ขอให้ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จงเป็นประโยชน์ด้าน การศึกษา สืบต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฏ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	7
สมมติฐานการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
การศึกษานอกระบบโรงเรียน.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่น.....	19
แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่พึงประสงค์.....	26
แนวคิดและทฤษฎีผู้นำเชิงคุณลักษณะ(Traits Model).....	32
แนวคิดและทฤษฎีผู้นำเชิงพฤติกรรม (Behavioral Model)	33
แนวคิดและทฤษฎีผู้นำเชิงสถานการณ์.....	34
แนวคิดการเห็นคุณค่าของตนเอง ของ Maslow (1970).....	40
แนวคิดนีโอฮิวแมนนิส.....	42
กิจกรรมการพัฒนาคคนตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิส.....	53

บทที่

หน้า

	กิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของสถาบันสุขภาพจิตเด็ก และวัยรุ่น.....	65
	แนวคิดหลักในการจัดกิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาคุณภาพ ของวัยรุ่นของสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์.....	68
	ศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น.....	69
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	71
	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	75
3	วิธีดำเนินการวิจัย	77
	ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์ในการปลูกฝังความ เป็นผู้นำที่พึงประสงค์ในเยาวชนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	77
	เปรียบเทียบผลของการมีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มเยาวชนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายด้วยกิจกรรม เยาวชนสร้างสรรค์.....	77
	เปรียบเทียบผลของความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมของกลุ่มเยาวชนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	90
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	97
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	91
	ผลของการศึกษาการใช้กิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์ ในการปลูกฝัง ความเป็นผู้นำที่ พึงประสงค์ในเยาวชนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	93
	การเปรียบเทียบผลของการมีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มเยาวชนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้วยกิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์.....	95
	ผลการสังเกตพฤติกรรมการมีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำ ที่พึงประสงค์ของกลุ่มทดลอง.....	98

บทที่		หน้า
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	102
	สรุปผลการวิจัย.....	102
	อภิปรายผล.....	124
	ข้อเสนอแนะ.....	131
	รายการอ้างอิง.....	134
	ภาคผนวก.....	143
	ภาคผนวก ก.....	144
	ภาคผนวก ข.....	146
	ภาคผนวก ค.....	163
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	193

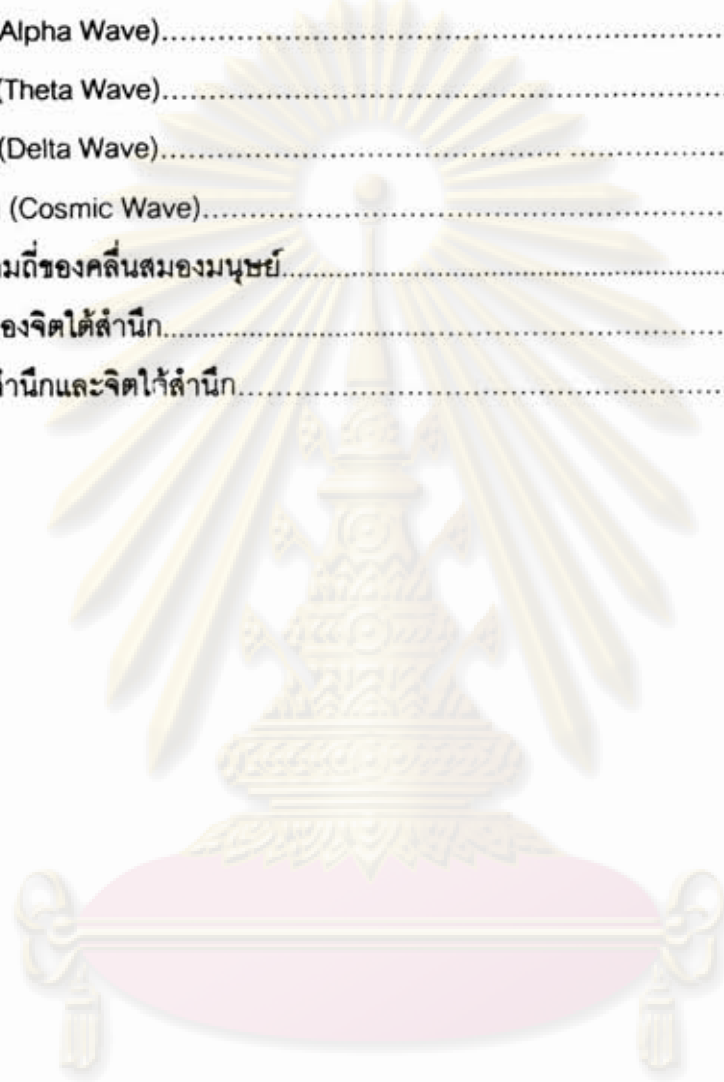
ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	การสังเคราะห์คุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์.....	35
2	แบบทดสอบภาวะผู้นำด้านทัศนคติ.....	81
3	ขั้นตอนการดำเนินการ.....	87
4	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	94
5	เปรียบเทียบผลของการมีคุณลักษณะของความเป็น ผู้นำที่พึงประสงค์ด้านความรู้ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง	95
6	เปรียบเทียบผลของการมีคุณลักษณะของความเป็น ผู้นำที่พึงประสงค์ของกลุ่มทดลองด้านความรู้ ก่อนและหลังการทดลอง.....	96
7	เปรียบเทียบผลของการมีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ ด้านความรู้ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง.....	96
8	เปรียบเทียบผลของการมีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ ด้านทัศนคติของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง.....	97
9	เปรียบเทียบผลของการมีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ ของกลุ่มทดลองด้านทัศนคติ ก่อนและหลังการทดลอง.....	97
10	เปรียบเทียบผลของการมีคุณลักษณะของความเป็น ผู้นำที่พึงประสงค์ด้านทัศนคติของกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุมหลังการทดลอง.....	98
11	ผลของการวัดพฤติกรรมคุณลักษณะของผู้นำที่พึงประสงค์เฉลี่ย 8 ด้าน ได้แก่ เห็นคุณค่าในตนเอง ใฝ่รู้รักการพัฒนาตนเอง มีความรับผิดชอบ ต่อสังคม มีคุณธรรม มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น กล้าคิด กล้าทำ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สามารถสื่อสารทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สามารถใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่น.....	100
12	กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้วยกิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์ เพื่อปลูกฝังความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ในสมาชิกศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น.....	105

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	คลื่นเบต้า (Beta Wave).....	43
2	คลื่นอัลฟา (Alpha Wave).....	43
3	คลื่นเทตต้า (Theta Wave).....	43
4	คลื่นเดลต้า (Delta Wave).....	44
5	คลื่นคอสมิก (Cosmic Wave).....	44
6	ลักษณะความถี่ของคลื่นสมองมนุษย์.....	45
7	การทำงานของจิตใต้สำนึก.....	49
8	การแบ่งจิตสำนึกและจิตไร้สำนึก.....	49

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	กระบวนการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ตามแนวคิดของ Knowles (1980).....	18
2	กรอบแนวคิดการวิจัยของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเชิงเยาวชนสร้างสรรค์เพื่อปลูกฝังความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ในวัยรุ่นตอนปลาย.....	76

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระแสของทุนนิยมต่างชาติที่แพร่ขยายเข้าสู่วิถีชีวิตคนไทย ทำให้สังคมไทยถูกครอบงำทางวัฒนธรรมและส่งอิทธิพลต่อค่านิยมเกี่ยวกับความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่ ความรักความผูกพัน ความร่วมมือและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ส่งผลให้เกิดการปรับตัวของบุคคล(Adam, 1994) และมีทิศทางการปรับตัวโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม(วินัย ธรรมศิลป์, 2527) พฤติกรรมของมนุษย์แต่ละคนได้รับการส่งเสริมและควบคุมจากองค์ประกอบต่างๆของสังคมที่อาศัยอยู่ ค่านิยมของคนในสังคมเป็นข้อบังคับที่นำไปสู่สภาวะการยอมรับของสังคมนั้นๆ โดยผู้ใดเข้ามาเป็นสมาชิกในสังคมได้รับอิทธิพลและค่านิยมนั้นเหนือพฤติกรรมของตน(Richard, 1990) ปรากฏการณ์ดังกล่าวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่ปัญหาสังคมตามมา เช่น ความล่มสลายของสถาบันครอบครัว อันเกิดผลตามมาในด้านอาชญากรรม ยาเสพติด จากการศึกษาของ (Hans Seybold, 1994) พบว่าวัยรุ่นอเมริกันมีพฤติกรรมรุนแรงในเรื่องเพศ การขายบริการ รวมทั้งพฤติกรรมที่เกิดจากอาการทางจิตและประสาท(Kvaraceus, อ้างในสุชา จันทร์เอม, 2547)

ครอบครัว ชุมชนและสังคมเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ทำให้เยาวชนก้าวเข้าสู่อบายมุข ซึมซับความเห็นแก่ตัว การขาดศีลธรรมมากจากพ่อแม่ และสังคมแวดล้อม(พรณี บุปผวาสน์, 2544) และความเสี่ยงจากปัจจัยภายนอก เช่น สื่อต่างๆ ที่แสดงออกถึงความก้าวร้าว พฤติกรรมทางเพศ การล่อลวง บริโภคนิยมที่กลายเป็นค่านิยมผิดๆ เกิดวงจรอุบาทว์ในสังคมตามมาและส่งผลให้ขาดคุณลักษณะที่พึงประสงค์(ชูชีพ อ่อนโคกสูง, 2516) เอดส์ ความเป็นวัตถุนิยมและความไม่เป็นจริงจากการได้รับสื่อ และแพร่กระจายไปสู่ประเทศต่างๆ โดยเฉพาะประเทศไทยได้รับเอาวัฒนธรรมเหล่านี้มาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต ทำให้เยาวชนไทยไร้แก่นสารและจุดยืนของตนเอง ไร้ระเบียบ สาเหตุบางส่วนมาจากการเรียนการสอนในระบบโรงเรียนขาดการบูรณาการระหว่างความรู้กับการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ การเรียนในโรงเรียนสอนความรู้ที่แยกออกจากวิถีชีวิตที่แท้จริงที่มนุษย์พึงเรียนรู้ ซึ่งพบว่าร้อยละ 32 ของเด็กมีปัญหาปรึกษาเพื่อน ร้อยละ 24 ปรึกษาพ่อแม่ มีเพียงร้อยละ 17 ที่ปรึกษาครู และขณะที่วัยรุ่นต้องการคำแนะนำจากฝ่ายแนะนำของโรงเรียนให้เป็นที่ปรึกษาถึงร้อยละ 99.5(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาชาติ, 2545)

ปัญหาทางสังคมที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อเยาวชนโดยเฉพาะในวัยรุ่นตอนกลาง อายุระหว่าง 15-18 ปี ซึ่งเป็นวัยที่อยู่ระหว่างความเป็นเด็กและผู้ใหญ่ (Turning Point) เป็นวัยที่สภาพร่างกายและอารมณ์ไม่คงที่ (Walker, 1978) จากการรวบรวมสถิติโดยคลินิกทีนรามา (2007) พบว่าช่วงอายุของวัยรุ่นที่เกิดปัญหามากที่สุด คือวัยรุ่นตอนกลางอายุระหว่าง 15-18 ปี เยาวชนเหล่านี้ต้องการการช่วยเหลือและสร้างเสริมลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการเป็นผู้นำ พฤติกรรมที่ปรากฏในสภาวะนี้ได้แก่ การขอวิจารณ์พ่อแม่และเพื่อนฝูงในโรงเรียน ตลอดจนชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ในรูปแบบการตำหนิมากกว่าสร้างสรรค์ ซึ่งการให้ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขมักเป็นรูปแบบที่ปฏิบัติจริงไม่ค่อยได้ (Hurlock, 1978)

จากการศึกษาของ Monte mayor และ Hanson (1985) พบว่าวัยรุ่นตอนกลางต้องการเป็นตัวของตัวเอง แต่ขณะเดียวกันเกิดความรู้สึกขัดแย้งภายในจิตใจระหว่างการเป็นตัวของตัวเองและการพึ่งพิงพ่อแม่ และเป็นข้อโต้แย้งกันระหว่างผู้ปกครองและวัยรุ่นในเรื่องของอิสรภาพมากที่สุด เมื่อเด็กผ่านพ้นช่วงวัยรุ่นตอนต้นมา การพักผ่อนหย่อนใจโดยการใช้กำลังน้อยลง แต่เลือกกิจกรรมที่ชอบและมีความถนัดมากขึ้น โดยเฉพาะการพูด การเขียน สนใจในดนตรี ทัศนียภาพและบันเทิง ดังนั้นต้องให้การศึกษาแก้ปัญหาดังกล่าวโดยเร่งด่วน ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความสนใจ เปิดโอกาสให้ทำกิจกรรมร่วมกัน สร้างบรรยากาศ แรงจูงใจและให้ความรักแก่เด็กอย่างเต็มเปี่ยมเพื่อให้เด็ก ได้ค้นพบความสามารถของตนเอง (ซูชีพ อ่อนโคกสูง, 2516) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่เด็กมัธยมปลายวัยรุ่นตอนต้นต้องใช้เทคนิคพิเศษให้สอดคล้องกับความต้องการของวัยรุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งพัฒนาการด้านสังคม (Scales, 1993) การศึกษาในระบบโรงเรียนไม่สามารถจัดการเรียนการสอนที่เท่าทันต่อเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกกับเด็ก ไม่สามารถสร้างจิตสำนึกการเป็นพลเมืองที่ดี และมีความรับผิดชอบต่อสังคมต่อไปในอนาคต (Kastenholz, 1994) อันเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวทางปรัชญามนุษย์นิยม

การศึกษานอกระบบโรงเรียนตามความหมายในพระราชบัญญัติการศึกษาชาติ พ.ศ.2542 หมวด 3 ระบบการศึกษา มาตรา 15 แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยได้ให้นิยามการศึกษานอกระบบโรงเรียนไว้ว่าเป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดความมุ่งหมาย รูปแบบและวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาการศึกษาและการวัดประเมินผล ที่สอดคล้องตามสภาพปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและมีหลักการใกล้เคียงกับการศึกษาตามอัธยาศัย ที่ให้นิยามไว้ว่าเป็นการศึกษาที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจศักยภาพ ความพร้อมและโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อและแหล่งความรู้อื่นๆ ซึ่งแตกต่างจาก การศึกษาในระบบโรงเรียน

อาชญา รัตนอุบล(2539) ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนว่า มีความหมายครอบคลุมถึงมวลประสบการณ์การเรียนรู้ทุกชนิดที่บุคคลได้รับการเรียนรู้ไม่ว่าเป็นการเรียนรู้ตามธรรมชาติ การเรียนรู้จากสังคมและการเรียนรู้ที่ได้รับจากโปรแกรมการศึกษาที่จัดขึ้นนอกเหนือไปจากการศึกษาในโรงเรียนตามปกติ จากการได้มีโอกาสแสวงหาความรู้เพื่อ มุ่งแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันหรือเพื่อพัฒนาความรู้เฉพาะเรื่อง

การจัดการศึกษาตามแนวทางมนุษยนิยมใหม่หรือนีโอฮิวแมนนิส เป็นการศึกษาหรือการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เหมาะสมกับการพัฒนาบุคคลที่เป็นทรัพยากรอันมีค่าอย่างแท้จริง ทรัพยากรมนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในโลก สังคมโลกเจริญรุ่งเรืองหรือมีความสุข สมบูรณ์ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการทรัพยากรต่างๆโดยมนุษย์(เกียรติวรรณ อมาตยกุล, 2550) เนื่องจากมนุษย์ในฐานะที่เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีการพัฒนาสูงที่สุดต้องมีหน้าที่เป็นผู้จัดการ ดูแลผลประโยชน์ปกป้องธรรมชาติต้องเป็นผู้สร้างแผนเศรษฐกิจและสังคมโลกเพื่อแก้ไขปัญหาของโลกร่วมกันและเพื่อประโยชน์ของทรัพยากรธรรมชาติของโลกร่วมกันให้ได้ประโยชน์สูงสุด อันทำให้ทุกชีวิตมีการกินดีอยู่ดีมีความสุขและมีสันติภาพมีความจำเป็นที่ต้องพัฒนามนุษย์ให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพเพื่อเป็นผู้สร้างสังคมและผู้ดูแลให้สังคมและโลกมีคุณภาพต่อไปการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนามนุษย์ให้เป็นคนที่มีสมรรถนะ คือเป็นทั้งคนเก่ง คนดี และคนที่มีสุขซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาชาติ พ.ศ.2542 ที่บัญญัติไว้ว่าการศึกษาคือกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอด ความรู้ การฝึกอบรม การสื่อสารทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการการสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคม การเรียนรู้และ ปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

การศึกษานอกระบบโรงเรียนมีลักษณะที่ยืดหยุ่น เน้นการศึกษามุ่งให้คนรู้จักคิด รู้จักตัดสินใจ และนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวัน(อาชญา รัตนอุบล, 2544) โดยการศึกษานอกระบบโรงเรียนมีแนวคิดที่สอดคล้องกับปรัชญามนุษยนิยมแนวใหม่ หรือที่เรียกว่า นีโอฮิวแมนนิสต์ ซึ่งเป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นการพัฒนาคน และคุณภาพของคน(วรรัตน์ อภินันท์กุล,2548) ซึ่งสอดคล้องกับภาวะผู้นำและการปรับตัวของวัยรุ่นตอนกลางเพื่อให้สามารถแก้ปัญหาในภาวะชีวิตประจำวันได้ และปลูกฝังคุณลักษณะด้านการช่วยเหลือสังคม การสร้างการรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมต่างๆ ซึ่งมีการสอนในเรื่องนี้โดยครูน้อยมาก (Wals, 1992) และกิจกรรมการเรียนรู้ในระบบโรงเรียนไม่ได้เน้นการดูแลช่วยเหลือสังคมมากนัก โดยเฉพาะคุณลักษณะของการปลูกฝังค่านิยม การช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาส เพื่อการพัฒนาบุคลิกภาพการเป็นผู้นำของนักเรียน(Unesco-Unep,1991) ตามแนวทางของนีโอฮิวแมนนิสต์สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของProut

หลักการแนวคิดแบบเพร่าท์ (Progressive Utility) หรืออรรถประโยชน์ก้าวหน้ากล่าวถึงคุณลักษณะของการมีระเบียบวินัยและการนำตนเองได้ ซึ่งเป็นแนวคิดที่มีทฤษฎีรองรับและมีความสอดคล้องกับการสร้างคุณลักษณะที่ดีของผู้นำตามที่มีแนวคิดในการพัฒนา เป็นทฤษฎีใหม่ของการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของจิตวิทยานิโฮอิวแมนิส เป็นทฤษฎีที่ว่าด้วยการเป็นเจ้าของร่วมกันของทุกสรรพสิ่งในโลก ต้องสร้างระบบการปกครอง การเมือง เศรษฐกิจแบบใหม่ เพื่อสนองความต้องการที่เป็นธรรมชาติของครอบครัวโลก มนุษย์ต้องเป็นผู้จัดการ ดูแลผลประโยชน์ ปกป้องธรรมชาติ วางแผนเศรษฐกิจเพื่อแก้ปัญหาของโลกร่วมกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อมวลมนุษย์ทั้งในด้านการกินดี อยู่ดี มีความสุข และมีสันติภาพ มีการรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเองบทบาทการเข้ามาพัฒนาคุณลักษณะของผู้นำ ผู้นำในแบบ "เพร่าท์" เป็นลักษณะที่เป็นรูปธรรมอันประกอบด้วยคุณลักษณะด้านต่างๆ เช่น การเป็นคนดีมีคุณธรรม มีระเบียบวินัยในตนเองและมีความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ (เกียรติวรรณ อมาตยกุล, 2550)

แนวคิดและทฤษฎีผู้นำเชิงคุณลักษณะ (Traits Model) เป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของผู้นำ ซึ่ง Stogdill(1998)ได้จำแนกคุณลักษณะของผู้นำออกเป็น 6 ประเภท ได้แก่ คุณลักษณะทางกายภาพ ภูมิหลังทางสังคม(Social Background) สติปัญญา(Intelligence) บุคลิกภาพ(Personality) คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน(Taskoriented characteristics) คุณลักษณะทางสังคม(Social characteristics) คุณลักษณะการเป็นผู้นำมีความสำคัญในทุกสังคมไม่ว่าเป็นสังคมเล็กหรือสังคมใหญ่ผู้มีอิทธิพลที่นำคนในสังคมให้คิดตามปฏิบัติตามที่ใช้ วิธีใดๆในการแก้ปัญหา หรือสร้างสรรค์ความเจริญรุ่งเรือง เพื่อประโยชน์สุขของสังคมนั้น (Stogdill, 1998)

กระบวนการการจัดกิจกรรมศึกษานอกระบบโรงเรียน พระราชบัญญัติการศึกษาชาติ พ.ศ.2542 กำหนดให้มีการจัดการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมและจริยธรรม สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ(พ.ศ.2545-2549)ที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม ลักษณะที่พึงประสงค์ตามนโยบายเยาวชนแห่งชาติ และแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ระยะยาว(พ.ศ.2545-2554)สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี โดยให้มีลักษณะ1)มีความผูกพันในครอบครัว ภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีทักษะในอาชีพและการดำรงชีวิตที่รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น 2)มีสุขภาพและพลานามัยแข็งแรงและรู้จักการป้องกันตนเองจากโรคและสิ่งเสพติด3)มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ จริยธรรม คุณธรรม และมีพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบตามวัย4)มีทัศนคติที่สืต่อการทำงานมีศักดิ์ศรีและความภูมิใจ ในการทำงานสุจริต5)รู้จักคิดอย่างมีเหตุผลรอบด้านและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 6)รู้จักช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสและมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ

แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ในวัยรุ่นสำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสังเคราะห์จากแนวคิดทั้งสามแนวคิดที่กล่าวไว้ข้างต้น โดยการผสมผสานและจัดเป็นหมวดหมู่ตามแนวทางการปฏิบัติที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกันและกำหนดเป็นคุณลักษณะ 8 ประการที่นำไปสู่ความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ตามหลักการคนดีและเก่ง (ตารางที่ 1:35) ได้แก่ 1)มีการเห็นคุณค่าของตนเอง2)เป็นผู้ใฝ่รู้เพื่อพัฒนาตนการใฝ่รู้เพื่อพัฒนาตน 3)มีความรับผิดชอบต่อสังคม 4)มีคุณธรรมพรหมวิหาร 4 ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตาและอุเบกขา5)มีความเข้าใจในตนเองและผู้อื่นผู้ที่เข้าใจและรู้จักตนเอง6)ความกล้าคิด กล้าทำ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 7)สามารถสื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ 8)มีการใช้ชีวิตที่มีคุณภาพพร้อมเป็นแบบอย่างที่ดี

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง8ประการนี้สามารถหล่อหลอมความเป็นตัวตนของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปในทิศทางได้รับการยอมรับและเป็นหนทางที่นำพาเยาวชนไปสู่ความภาคภูมิใจและมีความสุขมีภาวะความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ ซึ่งการปลูกฝังคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ในวัยรุ่นตอนกลางอายุ 15-18 ปี ด้วยการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนโดยการจัดกิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์อยู่บนพื้นฐานแนวคิดไออีวแมนนิสโดยเน้นไปที่ส่วนของการใช้กิจกรรมแนวนีโออีวแมนนิสในการสร้างการเห็นคุณค่าของตนเองใส่ข้อมูลในทางบวกให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมซึมซับข้อมูลในทางบวกได้อย่างรวดเร็ว กระตุ้นให้มองโลกและมองตนเองในด้านบวก มีความภูมิใจและมั่นใจในตนเองมากขึ้น ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้เกิดการกล้าคิดกล้าทำ เกิดความคิดสร้างสรรค์ในสิ่งที่ต่อกันไป รวมทั้งการทำให้คลื่นสมองต่ำ และการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ให้อบอุ่นไปด้วยรอยยิ้ม เสียงหัวเราะ คำพูดชมเชยที่เหมาะสม การเข้าอกเข้าใจ ตลอดระยะเวลาของการทำกิจกรรม ยังก่อให้เกิดความอ่อนโยน ความเมตตาพร้อมที่เข้าใจผู้อื่นในตัวผู้ร่วมกิจกรรม และส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีในกลุ่มอีกด้วยซึ่งการจัดกิจกรรมตามแนวคิดนีโออีวแมนนิสในลักษณะดังกล่าวเป็นวิธีการพัฒนาวัยรุ่นโดยเริ่มต้นจากภายในเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนา วัยรุ่นให้เกิดคุณลักษณะของผู้นำที่พึงประสงค์ประการอื่นต่อไป ด้วยรูปแบบกิจกรรมที่มีความเฉพาะและมีความสอดคล้องกับสภาวะการณ์ของปัญหาและความต้องการของวัยรุ่น

รูปแบบกิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์ของสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่น เป็นการจัดการกิจกรรมให้กับกลุ่มเป้าหมายเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆของวัยรุ่น โดยออกแบบจากความต้องการ สภาพปัญหา และธรรมชาติของวัยตั้งอยู่บนพื้นฐานจิตวิทยาวัยรุ่นกลายเป็นกิจกรรมหลากหลายรูปแบบเหมาะสมกับความสนใจในแต่ละช่วงวัยของวัยรุ่นตามหลักสูตรการพัฒนาความฉลาดสำหรับวัยรุ่นไทยมีกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ในวัยรุ่น เช่น การกล้าคิด กล้าทำ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การสื่อสารทำงานร่วมกับผู้อื่น สร้างการยอมรับการเป็นสมาชิกของกลุ่ม (สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์, 2550)

จากการศึกษาของ Snively(1998) พบว่าเด็กส่วนมากได้ประสบการณ์และการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆ จากสภาพการเรียนการสอนที่มาจากความคิดเห็น ความเชื่อ ค่านิยมและความคิดของกลุ่มหลักเสียงความว่าเหว่ สามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นในสังคม มีการเรียนรู้บุคลิกภาพของคนในกลุ่ม และการเรียนรู้มีการพัฒนาาร่วมกัน(Kendal, 1981) เรียนรู้การวางตัวเป็นผู้ใหญ่ มีคุณธรรมการเข้าใจตนเองและผู้อื่นการรักษาสุขภาพการและสุขภาพใจการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องผู้วิจัยได้นำมาพัฒนากิจกรรมเยาวชน

การบูรณาการแนวคิดนีโอฮิวแมนนิสและหลักการในการจัดกิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์ของ สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่น เป็นกิจกรรมที่ผสมผสานความรู้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผ่านแนวคิดการจัดกิจกรรมความสนุกสนานความคิดสร้างสรรค์ความตื่นเต้น รั่วใจให้กับผู้เรียนตลอดระยะเวลาของการร่วมกิจกรรมเพื่อสร้างความสุขความอบอุ่นให้กับผู้เรียน ภายใต้บรรยากาศการเรียนรู้ที่ตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิสแบบการเรียนรู้เหมาะสมกับการปลูกฝังลักษณะการเป็นผู้นำที่พึงประสงค์กิจกรรมการศึกษานอกระบบในลักษณะที่เรียกว่าเยาวชนสร้างสรรค์ซึ่งเป็นการบูรณาการแนวคิดในการจัดกิจกรรมตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิสซึ่งมีความยืดหยุ่นพื้นฐานของสภาพปัญหาและความสนใจของวัยรุ่นเป็นหลัก โดยเป็นกิจกรรมบูรณาการใช้เทคนิคการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสุข มีความสุขในการเรียน เน้นความสนุกสนานเพลิดเพลินสามารถสอดแทรก ผสมผสานกันได้อย่างลงตัว สามารถดึงดูดความสนใจ สร้างแรงบันดาลใจ กิจกรรมสนุกๆเหล่านี้กลายเป็นสถานการณ์พิเศษเฉพาะที่ดึงความสามารถที่ซ่อนเร้นในตัวผู้เรียนออกมาทำให้สอดแทรกเนื้อหาที่พัฒนาคุณลักษณะความเป็นผู้นำในกิจกรรมได้ตามปรัชญาแนวคิดมนุษยนิยมแนวใหม่

จากการศึกษาทบทวนแนวคิดและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง สังเคราะห์และเสนอรูปแบบกิจกรรมตามเหตุผลที่ได้พรรณาไว้ใน ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าการพัฒนาคุณลักษณะด้านต่างๆของความเป็นผู้นำให้กับเยาวชนในกลุ่มวัยรุ่นอายุ 15-18 ปี ตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิสต์และผู้นำตามแนวคิดของเพิร์ธ สามารถนำความรู้ที่ได้จากงานวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสำหรับผู้สนใจหรือหน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน หรือแม้แต่นักเรียนภาคเอกชนที่ต้องการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ด้วยการสร้างการเรียนรู้ให้กับเยาวชนในกลุ่มเป้าหมายของหน่วยงานหรือกลุ่มเยาวชนทั่วไป ที่สามารถนำผลการวิจัยไปศึกษาและประยุกต์ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานในองค์กรทุกระดับได้ และนอกจากนี้การจัดกิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์เพื่อปลูกฝังความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ให้กับวัยรุ่นซึ่งเป็นสมาชิกศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่นครั้งนี้ เป็นแบบอย่างในการขยายผลด้านการพัฒนาความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ในวัยรุ่นเพื่อสร้างเยาวชนไทยให้มีคุณภาพพระระที่เติบโตเป็นกำลังสำคัญ ในการพัฒนาชาติและเป็นผู้นำที่ดีของสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์ ในการปลูกฝังความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ในเยาวชนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อเปรียบเทียบผลของการมีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มเยาวชนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายด้วยกิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์
3. เพื่อเปรียบเทียบผลของความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมของกลุ่มเยาวชนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

สมมติฐานของการวิจัย

จากการประมวลผลงานวิจัยของ จันทิมา ปัญจวัฒน์ (2543) ธิระพงศ์ บุศรากุล (2544) วราภรณ์ อยู่วัฒนา (2544) วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา (2545) และ วรรัตน์ อภินันท์กุล (2548) พบว่า การจัดกิจกรรมด้วยแนวคิดที่แตกต่างกันในเชิงบวกทั้งการระบายความรู้สึก การแสดงความคิดเห็น การทำกิจกรรม การแสดงออก สามารถเพิ่มระดับการเห็นคุณค่าของตนเอง เป็นผู้ใฝ่รู้เพื่อพัฒนาตนเอง ใฝ่รู้เพื่อพัฒนาคน ความรับผิดชอบต่อสังคม คุณธรรมพรหมวิหาร 4 ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตาและอุเบกขา มีความเข้าใจในตนเองและผู้อื่นที่เข้าใจและรู้จักตนเอง ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถสื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีการใช้ชีวิตที่มีคุณภาพพร้อมเป็นแบบอย่างที่ดีความเชื่อมั่นในตนเองอันเป็นรากฐานของความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ ได้

Dubin (1998) Johnson (1991) Tead (1935) Wagner and Hollenbeck (1995) กล่าวว่า ภาวะผู้นำหรือความเป็นผู้นำ เป็นการกระทำที่มีอิทธิพลใจให้ผู้อื่นร่วมมือปฏิบัติงานเพื่อให้งานสำเร็จตามความมุ่งหมาย หรือเป็นศิลปะแห่งการกระทำของบุคคลเพื่อให้ได้รับสิ่งที่ต้องการและทำให้ผู้อื่นรู้สึกชอบในตัวเขา โดยผู้นำใช้อำนาจอิทธิพลในการโน้มน้าวสมาชิกกลุ่มเพื่อให้งานสำเร็จ แต่เป็นการใช้อำนาจที่ไม่ได้เกิดจากการบังคับ และสิ่งที่แสดงถึงอิทธิพลในการสั่งการ เป็นการประสานงานระหว่างสมาชิกในองค์กร เพื่อให้จุดมุ่งหมายขององค์กรสำเร็จลุล่วงได้ ภาวะผู้นำเป็นพฤติกรรมส่วนตัวของบุคคลหนึ่งที่ชักนำกิจกรรมของกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน เป็นความสามารถที่สร้างความเชื่อมั่นและให้การสนับสนุนบุคคล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร สอดคล้องกับ จากการศึกษาแนวคิดของ กวี วงศ์พุ่ม(2542) ดวงพร ศรีจันทร์(2540) และ อาวี เชนรมุต(2530) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ภาวะผู้นำ เป็นลักษณะพิเศษที่บุคคลหนึ่งมีความสามารถที่มีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่นหรือกลุ่มอื่น เมื่อมีสถานการณ์เอื้ออำนวยและบุคคลอื่นยอมรับ เป็นกระบวนการที่ผู้นำใช้อิทธิพลอย่างมีศิลปะ และอำนาจหน้าที่กับผู้อื่นหรือผู้ใต้บังคับบัญชา โดยสัมพันธ์ภาพความสามารถในการชักจูงและกระบวนการติดต่อซึ่งกันและกัน เพื่อปฏิบัติและอำนวยความสะดวกให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่ตั้งเอาไว้

จากแนวคิดดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานดังนี้ คือ

- 1.เยาวชนระดับมัธยมปลายที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์เพื่อปลูกฝังความเป็น ผู้นำที่พึงประสงค์มีระดับความเป็นผู้นำในแบบที่พึงประสงค์สูงขึ้นก่อนการทดลอง
- 2.เยาวชนระดับมัธยมปลายหรือกลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์มีระดับความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์มากกว่ากลุ่มควบคุม

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรที่ศึกษาได้แก่เยาวชนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งชายและหญิงอายุ 15-18 ปี ที่เข้าร่วม โครงการทูบีนัมเบอร์วัน (To be number one) ที่ โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพฯ
2. การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในรูปแบบกิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นการบูรณาการแนวคิดและทฤษฎีของ แนวนีโอฮิวแมนนิส การจัดกิจกรรมแนวจิตวิทยาวัยรุ่น เพื่อให้เกิดคุณสมบัติผู้นำที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมาย พร้อมทั้งสร้างความสนุกสนาน มีความสุข ตลอดระยะเวลาการเรียนรู้ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม
3. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในรูปแบบกิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์
 - 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณสมบัติความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ ซึ่งมี 8 ลักษณะ คือ
 - 1.การเห็นคุณค่าของตนเอง
 - 2.เป็นผู้รักการพัฒนาตนเอง
 - 3.ความรับผิดชอบต่อสังคม
 - 4.เป็นผู้มีคุณธรรม
 - 5.ความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น
 - 6.ความคิดสร้างสรรค์
 - 7.ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
 - 8.การใช้ชีวิตที่มีคุณภาพเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่น

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำจำกัดความในการวิจัย

การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้วยกิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์ หมายถึง การจัดการกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ เนื้อหาความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ โดยทำให้กิจกรรมแต่ละกิจกรรมตอบสนองกับคุณสมบัติแต่ละข้อของการเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ เน้นสร้างความสุข สนุกสนานให้กับผู้เรียน เพื่อให้เกิดความสุขและอยากเรียนรู้เองอย่างต่อเนื่องรวมถึงอยากที่พัฒนาทักษะด้านต่างๆ ของตัวเองต่อไปถือได้ว่ากิจกรรมครั้งนี้เป็นความตั้งใจของผู้วิจัยในการพัฒนาเยาวชนแบบยั่งยืน และครบวงจร คือ พัฒนาทั้งความฉลาดทางปัญญา (IQ) ความฉลาดทางอารมณ์ มีสุข(EQ)ความฉลาดทางคุณธรรม เป็นคนดี(MQ)

ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ หมายถึง คุณสมบัติของผู้นำที่พึงประสงค์สำหรับเยาวชนที่ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมแนวคิด ข้อมูล เกี่ยวกับภาวะผู้นำ และสังเคราะห์เป็นทฤษฎีภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ เพื่อการเข้ากับกลุ่มเยาวชน และเข้ากับสภาพปัญหาในปัจจุบัน ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของเยาวชนที่มีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ เก่ง ดี มีความสุข ดังนี้

1. การเห็นคุณค่าของตนเอง
2. เป็นผู้ใฝ่รู้เพื่อพัฒนาตน
3. ความรับผิดชอบต่อสังคม
4. คุณธรรม
5. ความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น
6. ความคิดสร้างสรรค์
7. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
8. การใช้ชีวิตที่มีคุณภาพเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่น

กลุ่มวัยรุ่นตอนกลาง หมายถึง กลุ่มเยาวชนหญิงและชาย มีอายุระหว่าง15-18 ปีและกำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จัดอยู่ในกลุ่มวัยรุ่นตอนกลางตามทฤษฎีพัฒนาการของวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่มีพลังและจำเป็นต้องปลูกฝังค่านิยมที่ดีเพื่อการเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคต และเป็นผู้นำคนสำคัญที่ดีของสังคม

ศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น หมายถึงศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่นที่โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี ที่มีการฝึกอบรมเยาวชนและผู้นำเยาวชน ที่เข้าร่วมโครงการ ทูบีนัมเบอร์วัน ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้สถานที่และประชากรในการวิจัยครั้งนี้

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. ได้รูปแบบกิจกรรมเพื่อสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ให้แก่ เยาวชน
2. ผลการศึกษาสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการดำเนินงานทั้งในเชิงองค์ความรู้ แนวคิดและการปฏิบัติงาน กับศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่นทั่วประเทศ
3. เป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้วยกิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์

ที่มีต่อการปลูกฝังความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ในสมาชิกศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น

4. เป็นแนวทางให้หน่วยงานต่างๆและผู้ทำงานกับเด็กและเยาวชน สามารถนำกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อการปลูกฝังความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ไปปฏิบัติงานได้จริง

5. เป็นแหล่งข้อมูลพื้นฐานสำคัญที่จะช่วยให้ผู้วิจัยท่านอื่นสามารถนำเอาแนวทาง จากการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ในการขยายผล เพื่อพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อการปลูกฝังความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ในกลุ่มอื่นที่ต่างลักษณะออกไป หรือในกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้วยกิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์ที่มีต่อการปลูกฝังความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ในสมาชิกศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยแนวคิด ดังนี้ต่อไป

1. การศึกษานอกระบบโรงเรียน

1.1. หลักการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

1.2. การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

2. แนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่น

2.1. การแบ่งระยะของวัยรุ่น

2.1.1 พัฒนาการทางร่างกาย

2.1.2 พัฒนาการทางสติปัญญา

2.1.3 พัฒนาการทางจริยธรรม

2.1.4 พัฒนาการทางสังคม

3. ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์

3.1. แนวคิดภาวะผู้นำ แบบ "เพร่าท์" "Proul"

3.2. แนวทางในการพัฒนาปัจเจกบุคคลและสังคมแบบเพร่าท์

3.3. แนวคิดการเห็นคุณค่าของตนเอง ของ Maslow (1970)

3.4. แนวคิดและทฤษฎีผู้นำเชิงคุณลักษณะ (Traits Model)

3.5. แนวคิดและทฤษฎีผู้นำเชิงพฤติกรรม (Behavioral Model)

3.6. แนวคิดและทฤษฎีผู้นำเชิงสถานการณ์

4. แนวคิดนีโอฮิวแมนนิส

5. กิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่น

6. ศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น (To Be Number One Friend Corner)

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

8. กรอบแนวคิดการวิจัย

ต้นฉบับไม่มีหน้านี้
NO THIS PAGE IN ORIGINAL

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อุ้นตา นพคุณ (2546) ได้ให้ความหมาย การศึกษานอกระบบโรงเรียนหมายถึง กิจกรรมหรือโปรแกรมที่สถาบันต่างๆ ในสังคมจัดขึ้น โดยมีเจตนาและมีความมุ่งหมายที่จัดกิจกรรมทางการศึกษาให้แก่ประชาชนที่สามารถกำหนดได้ว่าเป็นใคร ผู้เรียนหรือผู้รับบริการเองมีเจตนาหรือวัตถุประสงค์ที่เรียนและรับประสบการณ์ต่างๆ เพื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวเอง หรือการเปลี่ยนแปลงในกลุ่มและในชุมชน กิจกรรมดังกล่าวจัดให้แก่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกชุมชนและทุกระดับการศึกษาเพื่อให้บุคคล กลุ่มบุคคลหรือชุมชน มีความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ดีโดยใช้ระยะเวลาสั้น หลักสูตรยืดหยุ่น ตอบสนองความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน สามารถแก้ปัญหาของกลุ่มและชุมชนได้

เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2533) ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนว่า เป็นกิจกรรมการศึกษาที่จัดขึ้นได้ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน โดยไม่มีรูปแบบที่แน่นอน จัดขึ้นตามความเหมาะสมและความต้องการของผู้เรียน ยึดหลักปรัชญาที่ว่า การศึกษาคือชีวิต ชีวิตคือการศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนให้รู้จักความคิดตัดสินใจ รู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีอิสรภาพจากสิ่งแวดล้อมมากที่สุด โดยมีวิธีการเป็นส่วนประกอบที่ทำให้คนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังนั้น เป็นกิจกรรมการศึกษาที่จัดเพื่อคนทุกคนในสังคม สรุปได้ว่าการศึกษานอกระบบโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมการศึกษาหรือการเรียนรู้ที่ดำเนินโดยบุคคล สถาบันต่างๆ ในสังคมจัดขึ้น โดยกิจกรรมนั้นดำเนินการเป็นเอกเทศหรือเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมใหญ่ด้วยลักษณะที่มีความยืดหยุ่น เพื่อตอบสนองความต้องการให้กับกลุ่มเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็นบุคคล กลุ่มบุคคล หรือชุมชน ทำให้สามารถนำความรู้ ทัศนคติ และทักษะไปแก้ปัญหาในชีวิตได้

วิจิตร ศรีสะอ้าน (2522) กล่าวถึง การศึกษานอกระบบโรงเรียน (Non-Formal Education) ว่า หมายถึงการศึกษาที่จัดให้นอกเหนือจากการศึกษาในโรงเรียน ซึ่งดำเนินการโดยหน่วยงาน หรือสถาบันต่างๆ ที่ไม่ใช่สถาบันทางการศึกษาตามปกติ แต่ใช้สถานที่ของสถาบันการศึกษาได้ ลักษณะการจัดมีทั้งแบบที่จัดอย่างมีระเบียบแบบแผน หรือกึ่งระเบียบแบบแผน โดยทั่วไปมักใช้วิธีดำเนินการที่ไม่แน่นอนตายตัว เช่น หลักสูตรเปลี่ยนแปลงตามความต้องการของท้องถิ่น ไม่กำหนดอายุหรือพื้นฐานความรู้ของผู้เรียนเอาไว้แน่นอน ตัวอย่างของการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน เช่น การศึกษาผู้ใหญ่ ศูนย์ฝึกอาชีพเคลื่อนที่ การจัดที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน เป้าหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียน มุ่งเน้นการช่วยเหลือผู้ที่ขาดโอกาสเข้าศึกษาในระบบโรงเรียน และเพิ่มพูนความรู้แก่ผู้ประกอบอาชีพอยู่แล้ว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุมาลี สังข์ศรี (2546) กล่าวถึง การศึกษานอกระบบโรงเรียน ว่าเป็นกิจกรรมทางการศึกษาทุก รูปแบบที่จัดให้บริการแก่เยาวชนทุกเพศทุกวัย ซึ่งเป็นเด็กก่อนวัยเรียน เด็กในวัยเรียนซึ่งได้ศึกษาในโรงเรียน ระดับหนึ่งแต่ไม่มีโอกาสได้ศึกษาต่อ หรือเป็นผู้ใหญ่วัยทำงาน หรือผู้สูงอายุซึ่งพลาดโอกาสศึกษาเล่าเรียน เมื่ออยู่ในวัยเรียนด้วยสาเหตุต่าง ๆ การศึกษาดังนี้กล่าวจัดให้เยาวชนทุกเพศ ทุกวัย ไม่มีการจัดพื้นฐาน การศึกษา อาชีพ ประสบการณ์ หรือความสนใจ โดยมีจุดมุ่งหมายที่ให้ผู้เรียนได้รับความรู้ทั้งในด้านที่เป็น พื้นฐานแก่การดำรงชีวิต การอ่านการเขียน การคิดคำนวณเบื้องต้นความรู้ทางด้านทักษะการประกอบ อาชีพ ตลอดจนความรู้และข่าวสารข้อมูลที่เป็นปัจจุบันในด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต และ ปรับตัวเข้ากับสภาพสังคมสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้อย่างเหมาะสม

สรุปได้ว่า การศึกษานอกระบบโรงเรียนหมายถึงประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ทุกชนิด ที่บุคคล ได้รับ นอกเหนือไปจากการศึกษาในโรงเรียนตามปกติ มีความยืดหยุ่นในการกำหนดความมุ่งหมาย รูปแบบและวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาการศึกษา และการประเมินผล ที่สอดคล้องตามสภาพปัญหา และความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎีการศึกษานอกระบบโรงเรียน สามารถประมวลได้ดังนี้

หลักการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน จากการศึกษาหลักการจัดการศึกษานอกระบบ โรงเรียน ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

อาชัญญา รัตนอุบล (2544) กล่าวว่า การศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นระบบการศึกษาที่มีลักษณะ

1. ประชากรเป้าหมาย จัดให้แก่ผู้ที่ยอยู่นอกระบบโรงเรียน โดยไม่คำนึงถึงอายุของผู้เรียน ผู้เรียนมาจากทุกกลุ่มอายุ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วเป็นผู้ที่มีอายุเป็นผู้ใหญ่ มีภารกิจด้านการประกอบอาชีพอยู่แล้ว รวมทั้งผู้ที่พลาดโอกาสจากการศึกษาจากภาคปกติอีกด้วย กิจกรรมที่จัดโดยทั่วๆ ไปแล้วไม่กำหนดพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียน

2. โครงสร้าง/การบริหารงาน มีโครงสร้างที่ยืดหยุ่นได้ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ที่จัดขึ้นของแต่ละหน่วยงานและมีลักษณะที่เป็นอิสระต่อกัน เนื่องจากมาจากหลายสังกัด การบริหารระดับท้องถิ่นมีบทบาทมากขึ้น และส่วนใหญ่ดำเนินการภายใต้หน่วยงานของรัฐบาล หน่วยงานธุรกิจ องค์กร สมาคม และมูลนิธิต่างๆ ที่ให้ความสำคัญต่องานการศึกษานอกระบบโรงเรียน

3. ปรัชญาการศึกษา มีปรัชญาการจัดการศึกษาที่ยึดหลักการเรียนรู้เพื่อชีวิตจริง ส่วนใหญ่แล้วเป็นการเรียนรู้เพื่อการทำงาน เน้นการศึกษาที่มุ่งให้คนรู้จักคิด รู้จักตัดสินใจ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวัน

4. วัตถุประสงค์ เป็นวัตถุประสงค์ทางการศึกษาที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจง ภายใต้ระยะเวลาที่กำหนดไว้ขั้นต้น โดยมุ่งหวังให้เห็นผลของการเปลี่ยนแปลงในทันที และมีความสมบูรณ์ในตนเองสนองความต้องการการเรียนรู้ที่เป็นปัจจุบันหรือในอนาคตอันใกล้ของบุคคลและสังคม

5. หลักสูตรและเนื้อหาวิชา หลักสูตรมีลักษณะที่เป็นเนื้อหาตรงกับความต้องการของส่วนบุคคลส่วนใหญ่แล้วมักเป็นหลักสูตรระยะสั้น เพื่อมุ่งสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ได้ในทันทีทันใด และสามารถไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันที่ตนกำลังประสบอยู่ได้อย่างเหมาะสมด้วยเหตุนี้ ส่วนใหญ่แล้วผู้เรียนร่วมกับผู้สอนกำหนดหลักสูตรตามที่ตนสนใจและต้องการ และเนื้อหาวิชามีลักษณะที่เน้นการลงมือปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่

6. การเรียนการสอน/วิธีการ การเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและสนับสนุนให้นำแหล่งวิทยาการและภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ ด้วยเหตุนี้คุณสมบัติของผู้สอนไม่จำกัดคุณวุฒิ หากอาศัยบุคลากรที่มีความชำนาญด้านต่างๆ มาเป็นผู้สอนในลักษณะของวิทยากรผู้ให้ความรู้เฉพาะเรื่อง กิจกรรมการเรียนการสอนจัดในสภาพแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์กับการดำรงชีวิตประจำวันของผู้เรียน และเป็นกิจกรรมที่มีความยืดหยุ่น และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับวิธีการเรียนการสอนและวิธีการจัดกลุ่มผู้เรียนจัดให้สนับสนุนบรรยากาศที่สามารถเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ได้ดี เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ และไม่เน้นแบบแผนที่เคร่งครัดมากเกินไป

7. การลงทุนค่าใช้จ่าย เป็นการลงทุนที่ประหยัด โดยใช้ทรัพยากรและบุคลากรที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน ด้วยเหตุนี้ ไม่มีการกำหนดค่าใช้จ่ายในการเรียนการสอนไว้อย่างแน่นอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้นๆ

8. ระยะเวลา เวลาการเรียนการสอนมีความยืดหยุ่นเป็นไปตามลักษณะของเรื่องที่ศึกษาและลักษณะของกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่จัดขึ้น ซึ่งสามารถเรียนได้ในเวลาราชการหรือนอกเวลา หรือตอนเย็น ตอนกลางคืน หรือช่วงใดช่วงหนึ่งได้ตามความสะดวกและความเหมาะสมของผู้เรียน โดยไม่กำหนดเวลาไว้อย่างแน่นอน สามารถเรียนได้ตลอดชีวิต สำหรับระยะเวลาที่ใช้เรียนส่วนใหญ่แล้วเป็นระยะเวลาช่วงสั้น โดยขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

9. สถานที่ ไม่มีสถานที่หรือสถาบันอย่างเป็นทางการแน่นอนตายตัว หากใช้สถานที่ที่เหมาะสมกับสภาพของชุมชน ตามความสะดวกและโอกาสของผู้สอนและผู้เรียนเช่น ที่บ้าน โรงเรียน ศาลาวัด ได้หรือไม่ เป็นต้น

10. ผลที่ได้รับ ผู้เรียนได้รับใบประกาศ วุฒิบัตร หรือประกาศนียบัตรเช่นกัน หากมิใช่เป็นสิ่งที่จำเป็นหรือเป็นสิ่งสำคัญเท่ากับการได้รับและการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์เพื่อแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันของตนเองต่อไป

ดังนั้น ลักษณะเด่นที่สำคัญที่สุดของการศึกษานอกระบบโรงเรียนคือ ความยืดหยุ่น โดยการศึกษา
นอกระบบโรงเรียนมีความยืดหยุ่นในด้านต่างๆ (Simkins, 1977 อ้างถึงใน ปฐม นิคมานนท์, 2544) ดังนี้

1. ด้านเวลาเรียน สามารถจัดให้ยาวหรือสั้นได้ ตามความเหมาะสม และตามความจำเป็น
2. ด้านสถานที่เรียน ไม่เจาะจงว่าต้องเป็นโรงเรียนเสมอไป โดยใช้สถานที่อื่นได้
3. ด้านตัวผู้เรียน จัดให้กับคนหลายระดับ ทั้งเด็ก ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ สามารถเรียนได้
4. ด้านผู้สอน ไม่เจาะจงว่าต้องเป็นผู้มีวุฒิทางครูเสมอไป สามารถเชิญผู้รู้จากที่ต่างๆ มาสอนได้
5. ด้านวิธีเรียน ไม่จำกัดว่าต้องเรียนในห้องเรียนเท่านั้น เรียนโดยสื่อต่างๆ หรือเรียนที่บ้านได้
6. ด้านผู้ให้บริการ ไม่จำกัดว่าต้องเป็นสถานศึกษาเท่านั้นที่จัดให้บริการได้ หน่วยงานอื่น หรือ
เอกชนสามารถจัดได้
7. ด้านระเบียบ หรือกฎเกณฑ์ต่างๆ ไม่กำหนดระเบียบหรือข้อปฏิบัติต่างๆ อย่างตายตัว แต่กำหนด
ไว้อย่างหลวมๆ เพื่อให้ปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม

การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในที่นี้ ขอนำเสนอตามแนวคิดของ
Knowles (1980) ดังนี้

Knowles (1980) ได้เสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับผู้ใหญ่ ดังนี้

1. สร้างบรรยากาศความเป็นกันเอง เป็นการแสดงการยอมรับในเอกลักษณ์ของผู้เรียนผู้ใหญ่แต่ละ
บุคคล แสดงความยินดีที่ได้รู้จักและยอมรับในความแตกต่างและความเป็นตนของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นการ
เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของแต่ละบุคคล ความรู้สึกนี้พัฒนาต่อไปเป็นความรู้สึกเคารพซึ่งกันและ
กัน เป็นความรู้สึกไว้วางใจซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นผลดีต่อไปคือกล้าแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
2. จัดโครงสร้างทางกายภาพ ห้องเรียนมีบรรยากาศที่ไม่เป็นทางการ ขนาดของโต๊ะและเก้าอี้
เหมาะกับผู้ใหญ่ นั่งสบาย การจัดโต๊ะและเก้าอี้หลีกเลี่ยงการจัดแบบห้องบรรยาย ต้องจัดให้อยู่ในลักษณะ
ล้อมวงคุยกัน เพื่อเอื้อต่อการสื่อสารแบบสองทางของสมาชิกทุกคน ขณะพูด ทุกคนได้มองเห็นผู้พูด ทั้งนี้
เพื่อมุ่งกระตุ้นให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ผู้เรียนผู้ใหญ่สะสมติดตัวมา
3. ผู้สอนอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนวิเคราะห์ความต้องการของตัวเอง ตามความเชื่อเบื้องต้น
ของ Andragogy ที่ผู้ใหญ่มีความต้องการที่นำตนเอง นั่นคือ ผู้เรียนผู้ใหญ่บอกว่าต้องการสิ่งใดได้และถ้า
หากติดขัดผู้สอนต้องช่วยแนะนำวิธีการหรือเครื่องมือในการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน การที่ผู้เรียน
ระบุความต้องการของตนเอง มีข้อดีแรกคือ ศักดิ์ศรีของมนุษย์ที่ได้ระบุความต้องการของตนเอง ข้อดีต่อมา
คือ เกิดความมุ่งมั่นผูกพันต่อเป้าหมายที่ตนเองเป็นผู้กำหนด

4. ผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนกำหนดวัตถุประสงค์ที่เป็นจริงได้ ในทางการศึกษา ในการเขียนความต้องการให้อยู่ในรูปของวัตถุประสงค์ทางการศึกษาที่เหมาะสม ผู้เรียนผู้ใหญ่บางคนสามารถเขียนได้เอง หากคิดชัดผู้สอนต้องช่วยแนะนำและให้ความสะดวก ข้อดีของการที่ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาของตนเอง เช่นเดียวกับข้อดีของการวิเคราะห์ความต้องการของตนเอง คือ ภูมิใจในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของตนเอง และความผูกพันมุ่งมั่นและการยอมรับในสิ่งที่ตนเองระบุเอง

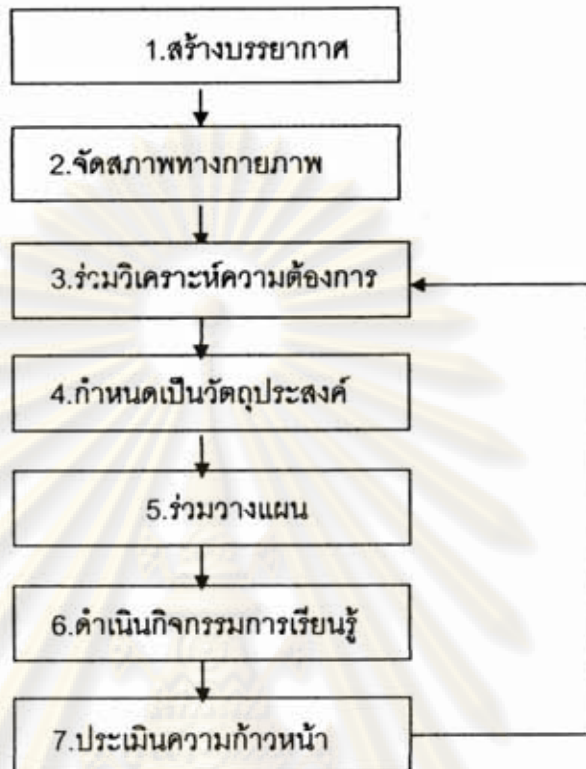
5. การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกวิธีการเรียนรู้ เลือกกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนชอบและมั่นใจที่กระทำ หากคิดชัดผู้สอนต้องแนะทางเลือก ช่วยบอกข้อดี ข้อจำกัดของแต่ละวิธีการเรียนรู้ มอบการตัดสินใจให้อยู่ในความรับผิดชอบของผู้เรียน สอดคล้องกับการรับรู้ของตนเอง ที่ชี้แนะตนเองของผู้ใหญ่และเปิดโอกาสให้ได้ใช้ประสบการณ์เดิมมาใช้ในการเรียนรู้อย่างเต็มที่

6. ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีผู้สอนเป็นที่เลี้ยงเพื่อให้เกิดความมั่นใจเมื่อคิดชัดหรือต้องการความช่วยเหลือ ผู้เรียนกับผู้สอนมีโอกาสเรียนรู้จากกันและกัน

7. ประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นระยะ เพื่อให้ผู้เรียนตัดสินใจในการกระทำของตนเองตามกิจกรรมการเรียนรู้ได้ ถ้าจำเป็นต้องดัดแปลงหรือยืดหยุ่น สำหรับการประเมินในขั้นสุดท้ายเป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก ผู้เรียนทราบว่าตนเองถึงจุดมุ่งหมายที่ตนกำหนดไว้แล้วหรือยัง ยังขาดอีกเท่าไร การประเมินตนเองขั้นนี้ มีข้อดีที่กลายเป็นการวิเคราะห์ความต้องการหรือสิ่งที่ขาดของผู้เรียนด้วยตนเองอีกครั้งถ้ายังไม่ถึงจุดหมายที่ต้องการ ผู้เรียนทราบว่าขาดอีกเท่าไร ผู้เรียนเป็นผู้ระบุความขาดหรือความต้องการเอง ทำให้เกิดความต้องการที่เรียนรู้ต่อไป ทำให้วงจรกระบวนการเรียนรู้จากขั้นตอนที่ 7 ย้อนไปบรรจบเป็นขั้นตอนที่ 3 กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนผู้ใหญ่เกิดอย่างต่อเนื่องด้วยการชี้แนะตนเอง สมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สรุปลขั้นตอนทั้งหมดได้ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 1 กระบวนการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ตามแนวคิดของ Knowles(1980)

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน สรุปได้ว่าการศึกษานอกระบบโรงเรียน หมายถึงการเรียนรู้ ที่จัดขึ้นนอกเหนือไปจากการศึกษาในระบบโรงเรียน ซึ่งกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่จัดขึ้นพัฒนาบุคคลให้เกิดความรู้ ทักษะ ทักษะคิดในทางที่ดี สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ตรงกับปัญหาที่ต้องการแก้ไขและตรงกับความต้องการทั้งในชีวิตส่วนตัวและการทำงาน โดยการศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในทุกๆ ด้าน เช่น ผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหา เวลาเรียน สถานที่เรียน เพื่อทำให้เกิดความสอดคล้องและเหมาะสมกับการเรียนรู้ตามความต้องการและความพร้อมของผู้เรียนโดยเฉพาะผู้ใหญ่ ดังนั้น การศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตลอดชีวิตอย่างแท้จริง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่น

ความหมาย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายของวัยรุ่น หมายถึงวัยเข้าสู่วัยหนุ่ม วัยสาว วัยรุ่น หรือ Adolescenc มาจากภาษาละติน Adolescere ซึ่งหมายถึง การก้าวเข้าสู่วุฒิภาวะ วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในทุกๆด้าน ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา บุคลิกภาพ อารมณ์ และ สังคม เด็กวัยนี้ค่อยๆเปลี่ยนแนวความคิด ความเชื่อและทัศนคติสมัยเด็กๆไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ และมีค่านิยมตามสิ่งแวดล้อมของตนเองมากขึ้นตามลำดับ วัยรุ่นถือเป็นช่วงต่อของพัฒนาการจากวัยเด็กไปสู่ผู้ใหญ่ เป็นวัยแห่งการสร้างสมการรับรู้ ความคิด ความเชื่อต่างๆที่เค้าได้รับจากภายนอก เพื่อนำมาหล่อหลอม บุคลิกภาพให้มีเอกลักษณ์แห่งตนเพื่อเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า

การแบ่งระยะของวัยรุ่น มีผู้แบ่งระยะของวัยรุ่นไว้หลายลักษณะ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. วัยรุ่นตอนต้น (Early Adolescence) เด็กหญิงมีอายุระหว่าง 13-15 ปี เด็กชายมีอายุระหว่าง 15-17 ปี
2. วัยรุ่นตอนกลาง (Middle Adolescence) เด็กหญิงมีอายุระหว่าง 15-18 ปี เด็กชายมีอายุระหว่าง 17-19 ปี
3. วัยรุ่นตอนปลาย (Late Adolescence) เด็กหญิงมีอายุระหว่าง 18-21 ปี เด็กชายมีอายุระหว่าง 19-21 ปี (นันทภา ชมพูปุตร, 2549)

พัฒนาการทางร่างกายของวัยรุ่น

Marshall (1978) ระยะแรกรุ่นหรือ Puberty มาจากภาษาละตินว่า Pubertus แปลว่า "ผู้ใหญ่" หมายถึง ช่วงเวลาในการเริ่มมีความสามารถในการสืบพันธุ์ของแต่ละบุคคลซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงทางชีววิทยาภายในร่างกาย เกิดขึ้นทั้งในเพศหญิงและเพศชาย สิ่งที่สามารถสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจนในการเปลี่ยนแปลงระยะแรกรุ่น มีดังนี้

1. มีการเจริญเติบโตทางร่างกายอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านน้ำหนักและส่วนสูง
2. มีพัฒนาการของลักษณะทางเพศในขั้นปฐมภูมิ (Primary sex characteristics) คือ มีพัฒนาการของอวัยวะเพศและต่อมเพศ

3. มีพัฒนาการของลักษณะทางเพศในขั้นทุติยภูมิ (Secondary sex characteristics) คือ มีพัฒนาการของฮอริโมนเพศและต่อมเพศ

4. มีการเปลี่ยนแปลงของสัดส่วนในร่างกายโดยเฉพาะปริมาณและสัดส่วนของไขมันและกล้ามเนื้อ

5. มีการเปลี่ยนแปลงของระบบหัวใจ ระบบการหายใจและระบบการเคลื่อนไหว ซึ่งนำไปสู่การเพิ่มความแข็งแรงและความอดทน

การเปลี่ยนแปลงที่กล่าวมาข้างต้นนี้ เกิดจากระบบประสาทส่วนกลางและต่อมไร้ท่อ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ปรากฏให้เห็นจากการเปลี่ยนแปลงภายนอกร่างกาย การเข้าสู่ระยะแรกวัยรุ่นสามารถเกิดขึ้นได้เร็วที่สุดเมื่ออายุประมาณ 8 ปี ในเพศหญิง และประมาณ 9.5 ปี ในเพศชาย หรืออย่างช้าอายุประมาณ 13 ปี ในเพศหญิง และอายุ 13.5 ปี ในเพศชายซึ่งในเพศหญิง ระยะเวลาในการเริ่มเข้าสู่ระยะแรกวัยรุ่นจนกระทั่งถึงการบรรลุภาวะทางเพศนั้นใช้เวลาสั้นๆเพียง 2 ปี หรือใช้เวลายาวนานถึง 6 ปี เมื่อเทียบกับเพศชายแล้ว ใช้เวลาประมาณ 2-5 ปี เห็นว่า วัยรุ่นมีการบรรลุภาวะทางเพศในเวลาที่แตกต่างกัน ซึ่งบางคนบรรลุภาวะทางเพศเร็วและบางคนบรรลุภาวะทางเพศช้ากว่า ได้ การเข้าสู่ระยะแรกวัยรุ่นมีผลต่อสภาวะจิตสังคมเป็นวัฏจักรที่เกี่ยวข้องกัน นั่นคือ การบรรลุภาวะทางร่างกายมีผลต่อการเกิดภาพลักษณ์เกี่ยวกับตนและพฤติกรรมของวัยรุ่น การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของวัยรุ่นมีผลต่อการเกิดพฤติกรรมใหม่ๆ ซึ่งเป็นผลมาจากการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ผู้ปกครอง และบุคคลรอบข้าง ทำให้วัยรุ่นต้องปรับพฤติกรรมและภาพลักษณ์ของตนเอง(นิพนธ์ แจ้งเจียม, 2519)

พัฒนาการทางสติปัญญา

Steinberg (1996) กล่าวว่าความสามารถในการคิดของวัยรุ่น สามารถสรุปได้ดังนี้

1. มีความสามารถในการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นไปได้ มีขอบเขตการคิดถึงความเป็นจริงมากขึ้น
2. สามารถคิดในเรื่องที่เป็นนามธรรมได้มากขึ้น
3. สามารถคิดเกี่ยวกับกระบวนการคิดของตนเองมากขึ้น
4. สามารถคิดได้หลายมิติไม่จำกัดเฉพาะทางใดทางหนึ่ง
5. สามารถมองถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆได้ดีขึ้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นักวิชาการหลายท่านกล่าวว่าวัยรุ่น "เก่งกว่า" เด็ก นั้นเพราะวัยรุ่น "รู้" และมีโอกาสที่ได้เรียนรู้ ข้อมูลใหม่ๆ นอกจากนั้นวัยรุ่นยังมี "การคิด" ในลักษณะที่กว้าง มีประสิทธิภาพ และมีความยืดหยุ่นมากขึ้น ในช่วงวัยเด็ก เด็กมีลักษณะการคิดเฉพาะในสิ่งที่มองเห็นและเกิดขึ้นจริงแต่สำหรับวัยรุ่นนั้น ไม่มองเฉพาะ เหตุการณ์ที่เป็นรูปธรรมแต่วัยรุ่นมองว่าสิ่งที่เกิดขึ้นจริงเป็นเพียงส่วนหนึ่งของความเป็นไปได้จากหลาย ทิศทางและสามารถคิดในสิ่งที่เป็นามธรรมได้มากขึ้นสามารถอธิบายสิ่งต่างๆอย่างเป็นระบบและสามารถ เปรียบเทียบสิ่งที่มองเห็นกับสิ่งที่น่าเป็นไปได้มากกว่า การคิดถึงความเป็นไปได้นี้ มิได้จำกัดเฉพาะ เหตุการณ์ทางวิทยาศาสตร์ที่พิสูจน์ได้จริงเท่านั้น แต่วัยรุ่นยังมีความสามารถในการจินตนาการและ อภิปรายในมุมมองอื่นๆด้วย ดังเห็นได้จากความขัดแย้งทางความคิดของวัยรุ่นกับผู้ใหญ่ เกิดจาก ความสามารถในการคิดถึงความเป็นไปได้ในหลายทิศทางนั่นเอง นอกจากนี้วัยรุ่นยังมีความสามารถในการ คิดถึงความเป็นไปได้โดยการตั้ง สมมติฐานหรือที่เรียกว่า if-thenthinking ด้วยซึ่งการคิดลักษณะนี้วัยรุ่นต้อง มองไปไกลถึงผลของความเป็นไปได้นั้นด้วยการคิดผ่านสมมติฐานนี้เป็นเครื่องมือสำคัญในการวางแผนใน การกระทำและการมองเห็นเหตุผลของการกระทำนั้นในอนาคต

นอกจากนั้น Piaget (1958) ยังได้กล่าวถึงพัฒนาการทางสติปัญญาว่าพัฒนาการทางสติปัญญา เริ่มจากการที่เด็กซึมซับเอาประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อม (Assimilation) และนำมาปรับใช้เข้าสู่โครงสร้าง ทางความคิดของตน (Accommodation) จนเกิดความสมดุลของทั้งสองโครงสร้าง โดยในช่วงวัยทารก เด็ก มองว่าตนเองเป็นสัญลักษณ์ ของโลก จากนั้นเด็กค่อยๆพัฒนาสู่ขั้นตอนของการใช้เหตุผลมากขึ้น มีการคิด เป็นรูปธรรม (Concrete Operation) เริ่มเข้าใจถึงหลักเหตุผลเกี่ยวกับการอนุรักษ์ การแก้ปัญหาในหลาย รูปแบบ สามารถจัดหมวดหมู่ จัดลำดับ และแจกแจงจำนวนซึ่งเป็นพัฒนาการทางความคิดในระดับที่ ซับซ้อนมากขึ้น ในช่วงพัฒนาการขั้นการคิดอย่างมีแบบแผน เด็กเริ่มใช้จินตนาการเกี่ยวกับความเป็นไปได้ ของเหตุผล สามารถใช้สมมติฐานในการคิด พิจารณาลำดับขั้นความเป็นไปได้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ ประสิทธิภาพในการคิด การแจกแจงลำดับและการแทนที่ ซึ่งเรียกว่า การวินิจฉัยอย่างมีเหตุผลเป็นการหา เหตุผลที่เกิดจากสมมติฐานซึ่งไม่จำเป็นต้องปฏิบัติให้เห็นจริงแต่เป็นการสร้างลักษณะของความเป็นไปได้ นั้นเอง เมื่อวัยรุ่นมีการคิดอย่างเป็นระบบแล้ว การคิดอย่างเป็นามธรรมซึ่งเป็นพัฒนาการทางสติปัญญาที่ สำคัญของวัยรุ่นตามมา เห็นได้ว่า ในวัยเด็กความคิดของเด็กเป็นรูปธรรม มีขอบเขตเฉพาะเหตุการณ์ที่ สังเกตเห็นได้ ซึ่งแตกต่างกับวัยรุ่นที่มีมโนทัศน์ที่เป็นนามธรรมมากกว่า การคิดแบบนามธรรมของวัยรุ่นนี้มี ผลต่อการคิดทางสังคมของวัยรุ่นด้วย วัยรุ่นมีความสามารถในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ ความเชื่อ ปรวิชา จริยธรรม ซึ่งเป็นหัวข้อที่เป็นแนวคิดแบบนามธรรม ก่อให้เกิดความศรัทธา ความยุติธรรม ความ ซื่อสัตย์ รวมถึงการมีเพื่อนของวัยรุ่น ซึ่งแง่คิดทางสังคมนี้เรียกว่า Social Cognition ซึ่งมีความสัมพันธ์ โดยตรงกับความสามารถในการคิดแบบนามธรรมของวัยรุ่น

Steinberg(1996) กล่าวว่า ความคิดเกี่ยวกับการคิดของตนเอง หรือที่เรียกว่า อภิปัญญา (Metacognition) เป็นความสามารถในการควบคุมกิจกรรมทางความคิดของบุคคลในระหว่างขั้นตอนการคิด เช่น การประเมินความเข้าใจในบางสิ่งที่อ่านก่อนที่จะยื่นหน้าต่อไป เป็นต้น ความสามารถในการคิดเกี่ยวกับการคิด ทำให้วัยรุ่นมีการเพิ่มการทบทวนความเป็นไปได้ การตระหนักถึงตนเองและการใช้เหตุผลของวัยรุ่นด้วย นั่นคือ เมื่อวัยรุ่นมีการคิดทบทวนทำให้เขาคิดถึงความรู้สึกของตนเอง เมื่อตระหนักถึงความรู้สึกของตนเอง วัยรุ่นคิดว่าผู้อื่นคิดเกี่ยวกับตนอย่างไร เมื่อวัยรุ่นใช้เหตุผลในการคิดในขั้นตอนต่างๆ แล้ว เขาย้อนกลับมาคิดเกี่ยวกับความคิดของตนเองอีกครั้ง ซึ่งขั้นตอนต่างๆเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการเติบโตทางจิตของวัยรุ่น ทำให้วัยรุ่นเริ่มสำรวจตนเองและพยายามค้นหาเอกลักษณ์ของตนเองนอกจากนี้ วัยรุ่นมองสิ่งสิ่งเดียวกันผ่านการคิดที่ซับซ้อนและหลากหลายมากกว่า ซึ่งความสามารถในการคิดที่หลากหลายนี้ นอกจากมีผลต่อความคิดที่เป็นวิชาการแล้ว ยังสามารถอธิบายถึงแนวคิดและพฤติกรรมทางสังคมด้วย เช่น การที่วัยรุ่นสามารถเข้าใจได้ว่าบุคลิกภาพของบุคคลมิได้มีเพียงด้านเดียว สถานการณ์ทางสังคมสามารถอธิบายได้ในแง่มุมที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับมุมมองของบุคคล ความคิดนี้ส่งผลให้วัยรุ่นเข้าใจถึงความซับซ้อนของการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นมากขึ้น

พัฒนาการทางจริยธรรม

ขั้นตอนทางจริยธรรมตามแนวคิดของ Piaget (1958 อ้างถึงใน รัฐพล ไผ่งาม, 2543) ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นแรก วัยเด็ก-อายุประมาณ 10 ปี เด็กมีการตอบสนองต่อพฤติกรรมที่ปรากฏให้เห็นในขณะนั้นว่า พฤติกรรมที่ดีคือ พฤติกรรมที่แสดงออกแล้วทำให้เกิดความพึงพอใจ หรือได้รับการเสริมแรง และพฤติกรรมที่ไม่ดี คือ พฤติกรรมที่แสดงออกแล้วทำให้เกิดความไม่พึงพอใจ หรือได้รับการลงโทษ โดยพิจารณาจากสิ่งที่เห็นภายนอก ซึ่ง พีอาเจต์ กล่าวว่า การตัดสินใจของเด็กมีความสัมพันธ์กับอำนาจการตัดสินใจของผู้ปกครองที่มีต่อเด็กด้วย เขาจัดลำดับขั้นตอนทางจริยธรรมในขั้นแรกว่าเป็นขั้นตอนของการควบคุมจากผู้อื่น (Heteronomy)

ขั้นที่สอง เริ่มตั้งแต่อายุ 11 ปี จริยธรรมของเด็กวัยนี้ เกิดจากการที่ผู้กระทำเชื่อว่ากฎเกณฑ์ คือ ข้อตกลงระหว่างบุคคล กฎเกณฑ์เปลี่ยนแปลงได้ ความร่วมมือและการนับถือซึ่งกันและกันเป็นเรื่องสำคัญ และคิดถึงแรงจูงใจของผู้กระทำ ซึ่งพีอาเจต์จัดลำดับขั้นตอนทางจริยธรรมในขั้นนี้ว่า เป็นขั้นของการมีอิสรภาพในการปกครองตนเอง (Autonomy)

แนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนการตัดสินใจและการให้เหตุผลทางจริยธรรมของ Kohlberg (1986)

Kohlberg (1986, อ้างถึงใน พรรณทิพย์ ศีวีวรรณบุศย์, 2547) แบ่งขั้นพัฒนาการโดยใช้เหตุผล จรรยาวิพากษ์ (Moral judgement) 6 ขั้นด้วยกัน โดยสร้างระดับจรรยาวิพากษ์ไว้เป็น 3 ระดับ โดยแต่ละระดับมีเหตุผลทางจรรยาวิพากษ์ แบ่งเป็น 2 ขั้น ดังนี้

1. ระดับก่อนมีจริยธรรมอย่างเป็นเหตุเป็นผล (preconventive level) ในระดับนี้พฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลขึ้นอยู่กับเหตุผลที่ผู้มีอำนาจกำหนดให้ หรือเพื่อผลประโยชน์ของตนเองเป็นใหญ่ โคลเบอร์กแบ่งขั้นพัฒนาการไว้ดังนี้ คือ

1.1 ระดับจริยธรรมของผู้อื่น (heteronomous morality) ได้แก่ การที่เด็กตัดสินใจว่าพฤติกรรมใดถูกหรือผิดนั้น ขึ้นอยู่กับผู้มีอำนาจเหนือพฤติกรรมของเขากำหนด ได้แก่ บิดา มารดา หรือ ครูจารย์ของเขา เป็นต้น

1.2 ผลประโยชน์ของตนเองเป็นใหญ่ (Individualism and instrumental purpose and exchange) ในขั้นนี้พฤติกรรมที่ดียังมีเหตุผลของเด็กรวมอยู่ด้วยกับรางวัลหรือสิ่งของที่เขาได้รับ ถ้าเขาได้รับรางวัล เช่น คำชม ชมเชย เงิน ในการกระทำใดๆ แสดงว่าพฤติกรรมนั้นถูกต้องดีงาม

2. ระดับมีจริยธรรมอย่างมีกฎเกณฑ์ (conventional level) ระดับนี้บุคคลเริ่มใช้เกณฑ์ต่างๆ ขึ้นมา กำหนดความถูก ความดี ความควรขึ้นมา โดยเริ่มจากการยอมรับของกลุ่มขึ้นเป็นกฎเกณฑ์ที่กำหนดในสังคม เช่น ระเบียบ ประเพณี จนถึงกฎหมาย เหตุผลทางจริยธรรมในระดับนี้ แบ่งได้เป็น 2 ขั้น คือ

2.1 การยอมรับของกลุ่ม (mutual interpersonal expectation relationships and interpersonal conformity) พฤติกรรมที่ถูก ที่ดี ที่ควร ในขั้นพัฒนาการวัยนี้ คือ การยอมรับของกลุ่มเพื่อน หรือการยอมรับของพรรคพวกเพื่อนพ้อง เช่น กลุ่มเพื่อน (peer group) เป็นต้น

2.2 ระเบียบระบบของสังคม (social system and conscience) ในขั้นนี้พฤติกรรมที่ถูก ที่ดี ที่ควรขึ้นอยู่กับระเบียบ ประเพณี หรือกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนดไว้หรือตั้งไว้ เช่น การฆ่าสัตว์ เป็นสิ่งไม่ดี เพราะศีลห้าในพุทธศาสนาข้อที่ห้าห้ามฆ่าสัตว์ การฆ่าสัตว์ผิดศีลเป็นสิ่งไม่ดี หรือตามประเพณีไทย ลูกผู้ชาย ต้องบวชเรียน ฉะนั้นการบวชเรียนของลูกชาย เป็นสิ่งที่ดี ที่ถูก ที่ควร เป็นต้น

3. ระดับมีจริยธรรมอย่างมีวิจารณญาณ (post conventional level) ในระดับนี้พฤติกรรมทางจริยธรรมของโคลเบอร์กนั้น ขึ้นอยู่กับอิทธิพลทางสังคม และกระบวนการสังคมประกิตของบุคคล สิ่งที่ยังถูกต้อง คือสิ่งที่คนส่วนมากยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ดี สิ่งที่ยังไม่ถูก สิ่งที่ยังไม่ดี และจากการเรียนรู้ในการเป็น

3.1 สัญญาสังคม (social contract or utility and individual rights) พฤติกรรมที่ถูกที่ควรที่ตีในขั้นนี้ ได้แก่ พฤติกรรมที่เสียส่วนมากในสังคมยอมรับ เช่น การช่วยเหลือคนจน เป็นสิ่งที่ดี เพราะคนส่วนมากยอมรับและเห็นด้วย การประกอบพิธีการแต่งงานตามประเพณีเป็นของดี เพราะเป็นที่ยอมรับของคนส่วนมากในสังคมมากกว่าวิवाห์เหาะ เป็นต้น

3.2 คุณธรรมสากล (universal ethical principle) เหตุผลที่ใช้ในจรรยาวิพากษ์ขั้นนี้ นั่นคือ ไคลเบอร์กเชื่อว่าน่าเป็นความถูกต้องที่เป็นสากล ได้แก่ ความถูกต้องที่ได้รับการยอมรับจากคนส่วนมากทั่วโลก และทุกสังคม เช่น ความมีใจยุติธรรมเป็นของดี ไม่ว่าจะอยู่ในที่ใดหรือสถานการณ์ใดก็ตาม และคุณธรรมสากลนี้หล่อหลอมในจิตของมนุษย์โดยกาลเวลา และด้วยกระบวนการสังคมประกิตของมนุษย์แต่ละคน

พัฒนาการทางสังคม

Cohen (1964) กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นช่วงของการยุติสังคมวัยเด็กและเริ่มจัดการกับสังคมวัยผู้ใหญ่ ซึ่งระยะเวลานี้ วัยรุ่นเริ่มตระหนักถึงสถานะของแต่ละบุคคลที่เปลี่ยนไปโดยผ่านกระบวนการทำตามอย่างสังคม (socialization process) ซึ่งเป็นกระบวนการการเรียนรู้ทางสังคม เพื่อปรับตนให้เข้ากับมาตรฐานของกลุ่มเพื่อน หรือประเพณีวัฒนธรรมของสังคมที่ตนอยู่ โดยวัยรุ่นเรียนรู้ที่ทำตามพฤติกรรมต่างๆ ที่เป็นที่ยอมรับในสังคม เพื่อที่อยู่ในสังคมนั้นได้อย่างไม่มีปัญหา โดยทั่วไปวัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงสถานะทางสังคม ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงสถานะในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น วัยรุ่นแต่ละคนมีการจัดการเหมือนกับผู้ใหญ่ มีลักษณะความสัมพันธ์กับผู้ใหญ่มากขึ้นทั้งในกลุ่มผู้ปกครองและกลุ่มที่เป็นผู้ใหญ่กว่า ทำให้วัยรุ่นเริ่มมีหน้าที่ใหม่ในด้านการมีความสัมพันธ์กับบุคคลมากขึ้น เช่น การถูกคาดหวังว่าสามารถดูแลสมาชิกในครอบครัวที่เด็กกว่าได้

2. การเปลี่ยนแปลงสถานะทางการปกครอง เมื่อวัยรุ่นเริ่มเข้าสู่สถานะของผู้ใหญ่ วัยรุ่นมักมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางสังคม และมีส่วนร่วมในพิธีการทางสังคมมากขึ้นและพวกเขาตระหนักถึงการเป็นสมาชิกของสังคมมากขึ้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. การเปลี่ยนแปลงสถานะทางเศรษฐกิจการได้มาซึ่งสถานะของผู้ใหญ่มีความสัมพันธ์กับสถานะทางเศรษฐกิจ คือ ในวัยผู้ใหญ่ นั้น ถือว่าบุคคลต้องสามารถควบคุมรายได้ของตนเองได้ การเข้าสู่บทบาทการทำงาน ถือว่าเป็นการเข้าสู่บทบาทในวัยผู้ใหญ่เช่นกัน เนื่องจากในประเทศอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ กฎหมายควบคุมการจ้างงานมีเกณฑ์อายุของแรงงานที่ชัดเจน ทำให้วัยรุ่นที่มีอายุในช่วงวัยทำงานรู้ถึงสถานะความเป็นผู้ใหญ่ และสถานะทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปของตน มีความรู้สึกเป็นผู้ใหญ่ที่พร้อมดูแลเรื่องการเงินของครอบครัวได้

4. การเปลี่ยนแปลงสถานะทางกฎหมาย ในสังคมส่วนใหญ่ เมื่อบุคคลยังไม่เข้าสู่สถานะผู้ใหญ่ ถูกจำกัดการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และยังคงอยู่ในความดูแลของผู้ใหญ่ ตัวอย่างเช่น การพนัน การดื่มสุรา และการขับรถ บุคคลสามารถทำได้ต่อเมื่ออายุถึงเกณฑ์ตามกฎหมาย ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้สถานะของการเป็นผู้ใหญ่เท่านั้น มิฉะนั้นถือว่ากระทำผิดกฎหมาย นอกจากนั้นกฎหมายยังมีผลต่อการตัดสินใจกระทำผิดของเด็กกับผู้ใหญ่ที่แตกต่างกันด้วย ซึ่งการตัดสินใจนั้นปฏิบัติภายใต้บทบาทและหลักการที่แตกต่างกัน ดังนั้นบทบาททางกฎหมายเป็นสัญลักษณ์ของการเปลี่ยนแปลงสถานะทางสังคมด้วย ช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดช่วงหนึ่งของชีวิตทั้งด้านร่างกายและความคิด เป็นช่วงชีวิตที่มีความยุ่งยาก ความขัดแย้งและความไม่มั่นคงของชีวิต

สรุปได้ว่าวัยรุ่นตอนกลาง อายุประมาณ 15-18 ปี เป็นระยะที่ผ่านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้แล้ว ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และความนึกคิดของวัยรุ่นระยะนี้มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป เด็กวัยรุ่นระยะนี้พุ่งความสนใจ เพื่อค้นหาเอกลักษณ์แห่งตน ฉะนั้นมีทัศนคติและค่านิยมของตนเอง ตลอดจนมีการวางแผนในอนาคต วัยรุ่นตอนกลาง ต่อไปพัฒนาเป็นวัยรุ่นตอนปลาย และวัยผู้ใหญ่ ฉะนั้นการศึกษาภาวะผู้นำของวัยรุ่นตอนกลางมีความสำคัญ

ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์

ความหมายของผู้นำ

ผู้นำ หมายถึง บุคคลผู้หนึ่งซึ่งได้รับการเลือกจากผู้อื่นให้เป็นผู้นำหรือหัวหน้า มีบทบาทเหนือคนอื่น ๆ มีอิทธิพลต่อคนในหน่วยงานมากกว่าผู้อื่น แต่เป็นรูปแบบของการชักจูงหรือสร้างแรงบันดาลใจมากกว่าการบังคับ เป็นศิลปะในการทำให้ผู้อื่นยอมตามโดยสร้างความประทับใจ ทำให้ผู้ตามเชื่อฟัง ภักดี และร่วมมือ และมีบทบาทสำคัญที่สุดในการทำให้หน่วยงานดำเนินไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ ผู้นำเป็นจุดรวมของกระบวนการกลุ่ม และเป็นจุดรวมอำนาจที่ทำให้กลุ่มร่วมมือกันในการเปลี่ยนแปลง ประกอบกิจกรรม

ผู้นำ เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ และมีความสามารถในการดำเนินงานของหน่วยงานให้บรรลุผลสำเร็จและประสบความสำเร็จได้ มีบทบาทแสดงการติดต่อสื่อสารและแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เป็นผู้ใต้บังคับบัญชา สามารถจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม มีส่วนทำให้เกิดวิสัยทัศน์ขององค์การและผู้ร่วมงาน และเป็นผู้ที่สามารถใช้อำนาจอิทธิพลต่างๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อมเพื่อนำกลุ่มประกอบกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งด้วย (รังสรรค์ ประเสริฐศรี, 2544; วิจิตร วรุตบางกูร, 2526)

ความหมายของภาวะผู้นำ

คำว่า "ภาวะผู้นำ" ตรงกับภาษาอังกฤษว่า "Leadership" ในภาษาไทยมีผู้บัญญัติไว้หลายคำ เช่น ความเป็นผู้นำ การเป็นผู้นำ เป็นต้น สำหรับความหมายของ "ภาวะผู้นำ" มีผู้ให้ไว้ดังนี้

แนวคิดของ Dubin(1998) Johnson(1991) Tead (1935) และ Wagner and Hollenbeck (1995) กล่าวว่า ภาวะผู้นำหรือความเป็นผู้นำ เป็นการกระทำที่มีอิทธิพลจูงใจให้ผู้อื่นร่วมมือปฏิบัติงานเพื่อให้งานสำเร็จตามความมุ่งหมาย หรือเป็นศิลปะแห่งการกระทำของบุคคลเพื่อให้ได้รับสิ่งที่ต้องการและทำให้ผู้อื่นรู้สึกชอบในตัวเขา โดยผู้ที่นำใช้อำนาจอิทธิพลในการโน้มน้าวสมาชิกกลุ่มเพื่อให้งานสำเร็จ แต่เป็นการใช้อำนาจที่ไม่ได้เกิดจากการบังคับ และสิ่งที่แสดงถึงอิทธิพลในการสั่งการ เป็นการประสานงานระหว่างสมาชิกในองค์กร เพื่อทำให้จุดมุ่งหมายขององค์กรสำเร็จลุล่วงได้ ภาวะผู้นำเป็นพฤติกรรมส่วนตัวของบุคคลหนึ่งที่ชักนำกิจกรรมของกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน เป็นความสามารถที่สร้างความเชื่อมั่นและให้การสนับสนุนบุคคล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

จากการศึกษาแนวคิดของ กวี วงศ์หุฒ(2542) ดวงพร ศรีจันทร์ทวงศ์(2540) และ อารี เพชรสุด (2530) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ภาวะผู้นำ เป็นลักษณะพิเศษที่บุคคลหนึ่งมีความสามารถที่มีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่นหรือกลุ่มอื่น เมื่อมีสถานการณ์เอื้ออำนวยและบุคคลอื่นยอมรับ เป็นกระบวนการที่ผู้นำใช้อิทธิพลอย่างมีศิลปะ และอำนาจหน้าที่กับผู้อื่นหรือผู้ใต้บังคับบัญชา โดยสัมพันธ์ภาพความสามารถในการชักจูงและกระบวนการติดต่อซึ่งกันและกัน เพื่อปฏิบัติและอำนวยความสะดวกให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่ตั้งเอาไว้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวคิดภาวะผู้นำ แบบ "เพร่าห์" "Prout"

ความหมาย

Prout (1959, อ้างถึงใน เกียรติวรรณ อมาตยกุล,2550) Progressive Utilization Theory หรือ ทฤษฎีอรรถประโยชน์ก้าวหน้า หรือ Progressive Socialism เป็นทฤษฎีใหม่ของการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของจิตวิทยานิโอะฮิวแมนนิส เป็นทฤษฎีที่ว่าด้วยการเป็นเจ้าของร่วมกันของทุกสรรพสิ่งในโลก ต้องสร้างระบบการปกครอง การเมือง เศรษฐกิจแบบใหม่ เพื่อสนองความต้องการที่เป็นธรรมของครอบครัวโลก มนุษย์ต้องเป็นผู้จัดการ ดูแลผลประโยชน์ ปกป้องธรรมชาติ วางแผนเศรษฐกิจเพื่อแก้ปัญหาของโลกร่วมกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อมวลมนุษย์ทั้งในด้านการกินดี อยู่ดี มีความสุข และมีสันติภาพ มีการรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง ซึ่งผู้คิดค้นทฤษฎีนี้ คือ Prabhat Ranjan Sarkar หรือ P.R.Sarkar นักปราชญ์ผู้ยิ่งใหญ่ชาวอินเดียซึ่งคิดค้นขึ้นในปี 1959

คนที่ได้รับการพัฒนาแล้วตามแนวคิดเพร่าห์ มีลักษณะที่เป็นรูปธรรมดังต่อไปนี้(เกียรติวรรณ อมาตยกุล,2550)

- 1.เป็นคนดีมีคุณธรรม พร้อมทั้งแบ่งปันช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น คิดถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก คิดถึงประโยชน์ของตนเองน้อย ไม่เอาัดเอาเปรียบ ไม่คดโกง
- 2.เป็นคนที่เห็นคุณค่าของตนเอง (Self esteem สูง) เชื่อมมั่นใจตนเอง มีชีวิตที่เรียบง่าย ประหยัด ไม่อยากได้อะไรมากเกินไป
- 3.สนใจความเป็นธรรมของคนในสังคม มีเวลาและพร้อมที่จะให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือเกื้อกูลคนในสังคม
- 4.มีระเบียบวินัยในตนเองสูง (ต้องทำในสิ่งที่จำเป็นต้องทำ ไม่ทำในสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องทำ) มีการจัดระเบียบเวลาในแต่ละวันของชีวิตที่ดี มีเวลาส่วนตัวสำหรับการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ มีเวลาออกกำลังกาย ออกกำลังกาย เลือกรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ ฯลฯ และมีเวลาให้กับคนที่อ่อนแอกว่าในสังคม
- 5.เป็นแบบอย่างที่ดีของคนที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด
- 6.อยู่ห่างไกลยาเสพติด และอบายมุขทุกประเภท
- 7.ทันสมัยแต่ไม่ตกเป็นทาสของเทคโนโลยีใหม่ๆจนเกินไป
- 8.เป็นคนที่ไม่เคารพตนเอง เคารพผู้อื่น ไม่ดูถูกผู้อื่น ไม่ยึดติดชนชั้นวรรณะ ไม่เชิดชูคนรวย และดูถูกคนจน

9.มีความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ในหลายๆด้านของชีวิต เช่น ด้านการเงิน ใช้เงินเป็นประหยัด เบออม ไม่มีหนี้สิน ทางด้านร่างกาย ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ ทานอาหารที่เป็นประโยชน์ ไม่ใช้สิ่งเสพติด และมีเวลาพักผ่อนที่เพียงพอ ฯลฯ

สรุปได้ว่า แนวคิดแบบเพร่าท์เป็นแนวคิดทฤษฎีใหม่ของการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของจิตวิทยานิโอยูแมนนิส เน้นการพัฒนาคนตามกระบวนการที่เป็นรูปธรรม กล่าวคือเป็นคนดีมีคุณธรรม เห็นคุณค่าของตนเอง สนใจความเป็นธรรมของคนในสังคม มีระเบียบวินัยในตนเองสูง ประหยัด ห่างไกลยาเสพติด ทัศนคติดี เคารพตนเองและเคารพผู้อื่น พึ่งพาตนเองได้

แนวทางในการพัฒนาปัจเจกบุคคลและสังคมแบบเพร่าท์ (เกียรติวรรณ อมาตยกุล,2550)

การพัฒนาตามแนวคิดเพร่าท์แบ่งออกได้เป็น2ส่วน คือ การพัฒนาบุคคล และการปรับเปลี่ยนสังคม ควบคู่กันไป โดยเริ่มต้นจากการพัฒนาตนเป็นเรื่องแรก ประกอบด้วย พัฒนาการ 3 เรื่อง ได้แก่ เรื่องของการมีคุณธรรม การมีคลื่นสมองต่ำ และการมีภาพพจน์ของตนเองในด้านบวก

การมีคุณธรรม ตามแนวคิดเพร่าท์ คุณธรรมเป็นหัวใจที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาคน คนที่ประสบความสำเร็จและมีความสุขในชีวิต สามารถแบ่งปันความสำเร็จและความสุขให้กับคนรอบข้างได้นั้น ต้องเริ่มจากการพัฒนา MQ (Moral Quotient) หรือความฉลาดทางคุณธรรมก่อนเป็นอันดับแรก MQ หมายถึงแนวทางการปฏิบัติตัวที่เป็นสากลที่ทำให้ตนเองและคนรอบข้างมีความสุข โดยสามารถพัฒนาตนเองให้มีMQได้ด้วยการมีหลักการดำเนินชีวิตที่ตั้งงาม ถูกต้อง เหมาะสม หลักการเหล่านี้ถูกกำหนดไว้ 10 ประการ แบ่งออกได้เป็น2ส่วน ดังนี้

ส่วนที่1ยามะ (Yama) หลักในการปฏิบัติตัวกับสรรพสิ่งทั้งหลายมี5ข้อ

- 1.อหิงสา แปลว่า การไม่มีเจตนาทำให้เกิดความเจ็บปวดต่อผู้ใด ทั้งจากความคิด คำพูด และการกระทำ
- 2.สตียา แปลว่า การคิดและการใช้คำพูดที่เจตนาให้ผู้อื่นได้รับประโยชน์และความสุข เป็นการใช้วาจาที่ไพเราะ (ปิยะวาจา) ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อทั้งผู้ฟังและผู้พูด
- 3.อัสเตยะ แปลว่า การไม่นำสิ่งของของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง
- 4.พรหมจรรย์ แปลว่า การระลึถึงสิ่งที่ตั้งงาม ยิ่งใหญ่ บริสุทธิ์ที่มีอยู่ลึกๆในทุกสรรพสิ่งที่เราเข้าไปเกี่ยวข้องกับอยู่ตลอดเวลา ทุกสรรพสิ่งในจักรวาลมีความตั้งงามลึกๆอยู่ในตัวเองทั้งสิ้น เมื่อคิดได้ดังนี้ เราปฏิบัติ

ต่อทุกสรรพสิ่งที่เราเข้าไปเกี่ยวข้องกับด้วยความรู้สึกด้านบวก ให้เกียรติตนเอง ผู้อื่นและทุกสรรพสิ่งที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับ ผู้ปฏิบัติดังนี้กลายเป็นคนน่ารัก อ่อนน้อมถ่อมตน พุดเพราะ ลดตัวตนของตัวเองลง เห็นคุณค่าของสรรพสิ่งต่างๆมากขึ้น

5.ปริศนหะ แปลว่า การดำเนินชีวิตในรูปแบบที่เรียบง่าย ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่ลุ่มหลงกับความสะดวกสบายทางวัตถุต่างๆมากเกินไป วิธีการดำเนินชีวิตแบบนี้ทำให้คนเรารู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติต่างๆแบบประหยัดตามความจำเป็นของชีวิต รู้จักแบ่งปันส่วนเกินของชีวิตให้กับผู้อื่น ตามความเหมาะสม

ส่วนที่2 นิยามะ (Niyama) หลักในการพัฒนาร่างกายและจิตใจของตนเอง 5ข้อ

1.เศาจะ แปลว่า การรักษาความสะอาด หรือความบริสุทธิ์ทั้งภายนอกและภายใน การรักษาร่างกาย เสื้อผ้า สิ่งแวดล้อมรอบตัวให้สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย ถือเป็นการรักษาความสะอาดภายนอก ส่วนการรักษาความสะอาดภายใน ได้แก่ การทำจิตใจให้สะอาดด้วยการทำสมาธิ ให้มีจิตใจสะอาด บริสุทธิ์ เต็มเปี่ยมไปด้วยความรัก ความเมตตาอยู่เสมอ

2.สันโดษ แปลว่า ความพยายามในการรักษาสภาวะความไร้กังวล ความสบาย และความสงบของจิตใจ หรืออีกนัยหนึ่งคือ ความพึงพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ โดยต้องไม่ตกเป็นทาสของวัตถุและการไขว่คว้าหาวัตถุต่างๆมาเป็นเจ้าของอย่างไม่มีที่สิ้นสุด โดยการบอกตนเองอยู่เสมอ(Autosuggestion) ถึงความสำคัญของร่างกายและจิตใจของตนเองว่ามีค่าเหนือทรัพย์สินนอกตัวมากมายนัก และการได้ยื่นได้พึ่งจากคนรอบข้าง(Outersuggestion)ถึงความสำคัญของร่างกายและจิตใจ ซึ่งผลที่ตามมาคือ เรามีเวลาให้กับการพัฒนาร่างกายและจิตใจในแต่ละวันของเรามากขึ้น ทำให้มีชีวิตที่เรียบง่ายขึ้น ลดความฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือยลง มีความสุขกับชีวิตมากขึ้น และลดความต้องการส่วนเกินต่างๆของชีวิตได้ดีขึ้น

3.ตบะ แปลว่า การที่ต้องได้รับความยากลำบากหรือความเหนื่อยยากในการรับใช้ช่วยเหลือผู้อื่น โดยไม่หวังสิ่งใดเป็นการตอบแทน คุณธรรมข้อนี้ผู้ปฏิบัติต้องเอาตัวเข้ารับปัญหา และได้รับความทุกข์บางประการในขณะที่ช่วยให้ผู้อื่นมีความสุข แต่ต้องศึกษาให้ดีเสียก่อนว่าคนที่เราช่วยเหลือต้องการความช่วยเหลือจริงๆและเหมาะที่ได้รับความช่วยเหลือจริงๆ นั้นหมายถึง เราควรช่วยคนที่อ่อนด้อยกว่าเราในด้านต่างๆก่อนคนที่พร้อมมากกว่าเรา

4.สวาทยายะ แปลว่า ความเข้าใจที่ชัดเจนในเรื่องที่ช่วยพัฒนาจิตใจของคนเราให้เปิดกว้างขึ้น มีความรักความเมตตาที่ยิ่งใหญ่สูงขึ้น ซึ่งเกิดจากการอ่านหนังสือ ฟังเทป ศึกษาจากสื่อต่างๆ และได้พูดคุยอยู่ใกล้ชิดกับคนที่มีความรักความเมตตาที่ยิ่งใหญ่ในใจ

5.อิศวรประนิธาน แปลว่า การพัฒนาจิตใจหรือการทำสมาธิให้มีคลื่นสมองต่ำจนเข้าสู่คลื่นจักรวาล ถือเป็นการควบคุมจิตใจของเราโดยตรง เมื่อคลื่นสมองต่ำลงจิตใจของเราค่อยๆเปลี่ยนไปในทิศทางที่ดีขึ้น

มีจิตใจที่สงบขึ้น อารมณ์ดีขึ้น เยือกเย็นขึ้น มีความสุขมากขึ้น มีจิตใจที่เปิดกว้างมากขึ้น มีความรักความเมตตาในวงที่กว้างขึ้น มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นมากขึ้น

การมีคลื่นสมองต่ำ เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งของมนุษย์โลกที่ต้องทราบถึงการทำงานของคลื่นสมองของคนเราเพื่อการนำคลื่นอัลฟาและคลื่นที่มีความถี่ต่ำกว่าคลื่นอัลฟาในสมองของคนเรามาเสริมศักยภาพที่ยิ่งใหญ่ของมนุษย์ และศักยภาพที่ยิ่งใหญ่นี้นำมาซึ่งสันติสุขอันยิ่งใหญ่ของมนุษยชาติ และสรรพสิ่งทั้งหลายในจักรวาล" (P.R.Sakar ผู้คิดค้นแนวคิดเพร่าท์) ถ้าสามารถควบคุมคลื่นสมองให้มีความถี่ต่ำได้ ผลดีต่างๆเกิดตามมา เช่น มีร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง ความคิดสร้างสรรค์สูง มีสัมผัสที่หกสูง (Intuitive) มีพลังแห่งความรักความเมตตาที่ยิ่งใหญ่สูง (Cosmic Love) ฯลฯ

ความถี่ของคลื่นสมองมีผลต่อร่างกาย อารมณ์ ความรู้สึก ความคิดสร้างสรรค์ และสติปัญญาของคนเราอย่างมาก คนทั่วไปในเวลาปกติส่งคลื่นเบตาออกมา ซึ่งมีความถี่ของคลื่นประมาณ 21รอบ/วินาที เมื่อเกิดเหตุการณ์บางอย่างที่มีผลต่ออารมณ์ ความรู้สึก เช่น เกลียด กลัว โกรธ อิจฉา ตื่นเต้น ฯลฯ คลื่นสมองมีความถี่สูงขึ้นทันที ซึ่งทำให้นุคคลนั้นมีประสิทธิภาพในการทำงานลดลง มีความตึงเครียดสูง มีสมาธิน้อยลง มีความสามารถในการเรียนรู้ต่ำลง มีภูมิคุ้มกันในร่างกายลดลง ซึ่งถ้าปล่อยให้คลื่นสมองถี่สูงอย่างนี้เป็นระยะเวลาานาน ตกอยู่ในสภาวะที่แพทย์ปัจจุบันเรียกว่าโรคเครียดและวิตกกังวล เป็นสาเหตุให้ร่างกายอ่อนแอลง เชื้อโรคและไวรัสสามารถเข้าสู่ร่างกายและก่อให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บขึ้นมากมาย เช่นเป็นหวัดบ่อย ภูมิแพ้ ความดันโลหิตสูง รวมถึงมะเร็ง นอกจากนี้ยังทำให้เป็นคนที่มีสมาธิไม่ดีอีกด้วย ในทางตรงกันข้าม เมื่อคลื่นสมองของเรามีความถี่ต่ำกว่า19รอบ/วินาที เรามีร่างกายที่มีภูมิคุ้มกันโรคสูง มีสมาธิดี มีอารมณ์เยือกเย็น มีความคิดที่เฉียบคม มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์สูง (เกียรติวรรณ อมาตยกุล ,2550)

สรุปได้ว่าวิธีการที่นำไปสู่สภาวะคลื่นสมองต่ำได้แก่ การฝึกโยคะสำหรับการผ่อนคลาย การจูนจิตใจไปสู่สภาวะอัลฟาด้วยเสียงเพลงและคำพูด การทำสมาธิเพื่อพัฒนาคลื่นคอสมิก พลังความคิด จินตนาการและคำพูดด้านบวกที่มีผลต่อคลื่นสมอง การบริโภคอาหารที่มีพลังชีวิตสูง ฯลฯ เมื่อเราผ่อนคลายมากขึ้น ควบคุมคลื่นสมองได้ดีขึ้น เรามีความสุขมากยิ่งขึ้น มีประสิทธิภาพในการทำงานสูงขึ้น และสามารถทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่มนุษยชาติมากยิ่งขึ้น

การมีภาพพจน์ของตัวเองด้านบวก

ภาพพจน์ของตัวเอง คือ ความรู้สึกที่เรามีต่อตัวของเราเอง ความรู้สึกนี้เป็นความรู้สึกที่เรามีต่อตัวเองโดยตรง ซึ่งเหมือนหรือต่างจากความรู้สึกที่คนอื่นรู้สึกต่อตัวเรา ความรู้สึกนี้ติดตัวเราไปทุกที่ และความรู้สึกนี้เป็นตัวกำหนดอารมณ์ด้านลบ หรือด้านบวก ความรู้สึกว่าพอหรือไม่พอ ความทุกข์ ความสุขของเราโดยตรง เป็นดังภาพที่ปรากฏอยู่ในจิตใจ(จิตใต้สำนึก) ของตัวเราเองตลอดเวลา บางคนมีภาพเป็นเงาสีดำ (ภาพพจน์ของตัวเองในด้านลบ) หรือ เงาสีขาว (ภาพพจน์ของตัวเองในด้านบวก) และการกระทำในชีวิตของคนเราไม่ว่าด้านลบหรือด้านบวกเริ่มต้นจากภาพพจน์ที่เรามีต่อตัวเราเองเสมอ กล่าวได้ว่าภาพพจน์ของตนเองเป็นจุดเริ่มต้นของความล้มเหลว ความล้มเหลว ความทุกข์ ความสุข ความมั่นใจ ความไม่มั่นใจ ความรู้จักพอ และความไม่รู้จักพอในใจของคนเรา คนที่มีภาพพจน์ของตนเองด้านบวกหรือเห็นคุณค่าของตนเองสูงมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีความสามารถที่แตกต่างจากผู้อื่น มีความต้องการทางวัตถุน้อย พึงพอใจในสิ่งที่ตัวเองมีสูง ไม่ชอบที่เปรียบเทียบกับผู้ใด หรือสิ่งใด (ศรีเรือน แก้วกังวาน, 2549)

แนวคิดและทฤษฎีผู้นำเชิงคุณลักษณะ(Traits Model)

ทฤษฎีนี้ศึกษาถึงคุณลักษณะของผู้นำ ที่ประกอบด้วยคุณลักษณะทางกายภาพ เช่น ส่วนสูง หรือลักษณะภายนอกที่ปรากฏ บุคลิกภาพ สมรรถนะ เช่น สติปัญญา ความคล่องในการพูด เป็นต้น

Stogdill (1998) ได้จำแนกคุณลักษณะของผู้นำออกเป็น 6 ประเภท ได้แก่

- 1.คุณลักษณะทางกายภาพ (Physical characteristics) ได้แก่ อายุ ส่วนสูง รูปร่าง และน้ำหนัก
- 2.ภูมิหลังทางสังคม (Social Background) เป็นผู้มีการศึกษาสูง และมีสถานภาพทางสังคมที่ดี
- 3.สติปัญญา (Intelligence) โดยผู้นำส่วนใหญ่เป็นผู้มีความรู้ดี มีดุลยพินิจ พุดจาคล่องแคล่วและมี
ความสามารถสูง
- 4.บุคลิกภาพ (Personality) ผู้นำมักเป็นผู้มีความกระตือรือร้น มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความ
ซื่อสัตย์
- 5.คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน (Task-oriented characteristics) โดยผู้นำมักเป็นผู้มีความ
ต้องการความสำเร็จ มีความรับผิดชอบสูง มีความคิดริเริ่ม และมุ่งมั่นต่อการทำงาน เพื่อให้ได้รับผลสำเร็จ
- 6.คุณลักษณะทางสังคม (Social characteristics)คือ ผู้นำมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมด้วย
ความกระตือรือร้น มีทักษะในการสร้างสัมพันธภาพและให้ความร่วมมือกับผู้อื่น

แนวคิดและทฤษฎีผู้นำเชิงพฤติกรรม (Behavioral Model)

การศึกษาพฤติกรรมของผู้นำสามารถแบ่งแยกระหว่างผู้นำที่มีประสิทธิผลและไม่มีประสิทธิผลออกจากกันได้ โดยยังไม่คำนึงถึงสถานการณ์ที่ผู้นำเผชิญอยู่เป็นการศึกษาถึงวิถีทางในการนำและการใช้อำนาจเป็นแบบแผนพฤติกรรมที่ผู้นำใช้เพื่อการบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ การศึกษาเชิงพฤติกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การศึกษาของมหาวิทยาลัยไอโอวา มหาวิทยาลัยไอโฮโอ และมหาวิทยาลัยมิชิแกน

การศึกษาของมหาวิทยาลัยไอโอวา (1989, อ้างถึงใน วราภรณ์ อยู่วัฒนา, 2544)

นักวิจัยนำการทดลองและสังเกตผลกระทบที่เกิดจากแบบพฤติกรรมที่แตกต่างกันของผู้นำ จำแนกแบบของภาวะผู้นำและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้ตามได้เป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

- 1 ผู้นำเผด็จการ (Authoritarian Leader)
- 2 ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leader)
- 3 ผู้นำแบบปล่อยตามสบาย (Laissez-faire Leader)

สรุปได้ว่าพฤติกรรมที่แตกต่างกันผู้นำมีผลต่อผู้นำเผด็จการ ผู้นำแบบประชาธิปไตย ผู้นำแบบปล่อยตามสบาย

การศึกษาของมหาวิทยาลัยไอโฮโอ (1980 อ้างถึงใน วิจิตร วรุตบางกูร.2526)

ทีมนักวิจัยของมหาวิทยาลัยไอโฮโอ ได้ศึกษาและจำแนกพฤติกรรมภาวะผู้นำออกเป็น 2 มิติโดยใช้แบบสอบถามในการศึกษาพฤติกรรม ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาอธิบายพฤติกรรมของผู้บังคับบัญชาของตนเอง ผลการศึกษาสรุปได้ว่า พฤติกรรมของผู้นำ สามารถจำแนกออกได้เป็น 2 มิติ คือ มิติแบบมุ่งคน และมิติแบบมุ่งงาน

1 ผู้นำแบบมุ่งคน (Consideration) ผู้นำแสดงความเป็นมิตรและห่วงใยต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ให้การสนับสนุนและสนใจในสวัสดิภาพของการทำงาน พฤติกรรมที่แสดงออกเช่น รับฟังปัญหาและความคิดเห็นด้วยความเต็มใจ ให้คำปรึกษาแนะนำ และปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเสมอภาค

2 ผู้นำแบบมุ่งงาน (Initiating structure) ผู้นำลักษณะนี้ระบุหรือกำหนดบทบาทการทำงานของตนและผู้ใต้บังคับบัญชาไว้อย่างเด่นชัด เพื่อมุ่งสู่การบรรลุผลสำเร็จของงานตามเป้าหมาย พฤติกรรมผู้นำที่แสดงออก เช่น จับผิดการทำงาน รักษามาตรฐานการทำงานอย่างเคร่งครัด ค้นหาแนวทางใหม่ในการแก้ปัญหา และ มุ่งให้ผู้ใต้บังคับบัญชาใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ในการทำงาน เป็นต้น

สรุปได้ว่าพฤติกรรมผู้นำทั้ง 2 มิติ นี้ เป็นอิสระจากกัน ผู้นำมีพฤติกรรมแบบมุ่งงาน หรือแบบมุ่งคน สูงแบบใดแบบหนึ่ง หรือมีพฤติกรรมสูงหรือต่ำทั้งสองมิติ

การศึกษาภาวะผู้นำของมหาวิทยาลัยมิชิแกน (1992 อ้างถึงใน วิวรรณ ศรีกุลลาภกุล, 2537)

มหาวิทยาลัยมิชิแกน ทำการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำในลักษณะที่คล้ายคลึงกับการศึกษาของมหาวิทยาลัยไอโฮไอ โดยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำ กระบวนการกลุ่ม และผลการปฏิบัติงานของกลุ่ม ผลการศึกษาแบ่งพฤติกรรมภาวะผู้นำเป็น 3 แบบ ดังนี้ คือ

1 พฤติกรรมแบบมุ่งงาน ผู้นำที่มีประสิทธิผลมุ่งงานในหน้าที่ของตน ซึ่งแตกต่างจากงานของผู้ใต้บังคับบัญชา เช่น การวางแผน การจัดตารางการทำงาน ให้การช่วยเหลือและสนับสนุนด้านทรัพยากรที่จำเป็น เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2 พฤติกรรมแบบมุ่งสัมพันธ์ผู้นำที่มีประสิทธิผล ปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความเป็นมิตร เข้าใจปัญหา สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือด้วยความจริงใจ เห็นคุณค่าและความสำคัญของผู้ใต้บังคับบัญชา แสดงความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงาน ช่วยพัฒนาและส่งเสริมความก้าวหน้าในอาชีพ

3 ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ผู้นำในลักษณะนี้ใช้วิธีควบคุมการทำงานแบบเป็นกลุ่มมากกว่าเป็นรายบุคคล ผู้นำแสดงบทบาทการส่งเสริมความร่วมมือในการทำงาน โดยให้การสนับสนุนด้านต่างๆ และให้ข้อเสนอแนะในเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้กลุ่มแก้ปัญหาความขัดแย้งและตัดสินใจร่วมกัน

สรุปได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำ กระบวนการกลุ่ม และผลการปฏิบัติงานของกลุ่มแบ่งพฤติกรรมภาวะผู้นำเป็น 3 แบบ คือ พฤติกรรมแบบมุ่งงาน พฤติกรรมแบบมุ่งสัมพันธ์ และภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม

แนวคิดและทฤษฎีผู้นำเชิงสถานการณ์ (Contingency / Situational Model)

ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานการณ์และพฤติกรรมของผู้นำ กล่าวคือ รูปแบบของผู้นำเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ผู้นำคนหนึ่งมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านตัวบุคคลและสภาพแวดล้อม

ทฤษฎีเชิงสถานการณ์ของ Fielder (1989, อ้างถึงใน นันทภา ชมพบุตร, 2549.)

แนวคิดนี้เสนอสถานการณ์หลัก 3 ประการที่สามารถเอื้ออำนวยหรือไม่เอื้ออำนวยต่อการเป็นผู้นำ ซึ่งประกอบด้วย

1. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและสมาชิก (Leader-member relation)
2. โครงสร้างของงาน (Task Structure)
3. อำนาจตามตำแหน่ง (Position Power)

ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงวิถีทาง-เป้าหมาย (Path-Goal Theory, 1990) อ้างถึงใน พเยาว์ แก้วตา. 2546) ทฤษฎีนี้จำแนกพฤติกรรมผู้นำออกเป็น 4 แบบ คือ

- 1.ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน (Supportive Leadership)
- 2.ภาวะผู้นำแบบชี้แนะ (Directive Leadership)
- 3.ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม (Participative Leadership)
- 4.ภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ (Achievement –oriented leadership)

ทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของ Hersey-Blanchard (Hersey and Blanchard's Situational Leadership Theory 1977)

Hessey and Blanchard (1977 อ้างถึงใน สร้อยตระกูล อรรถมานะ, 2542)) เป็นทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ที่ได้รับการพัฒนาโดย Hersey และ Blanchard ในปี 1977 โดยใช้แนวคิดการศึกษาวิจัยของมหาวิทยาลัยโอไฮโอ ที่แบ่งพฤติกรรมผู้นำออกเป็น 2 มิติ คือ พฤติกรรมแบบมุ่งงานและแบบมุ่งการรักษาความสัมพันธ์แนวคิดนี้เป็นการนำเสนอการใช้รูปแบบภาวะผู้นำที่แตกต่างกัน ตามวุฒิภาวะของผู้ใต้บังคับบัญชาแต่ละคน ทั้งวุฒิภาวะด้านการทำงาน (job maturity) ซึ่งหมายถึงการมีทักษะและความสามารถที่เหมาะสมกับงาน และวุฒิภาวะด้านจิตวิทยา (Psychological maturity) ซึ่งหมายถึงการมีความมั่นใจในตนเองและยอมรับนับถือตัวเอง (Yulk, 1998) โดยผู้นำต้องมีการประเมินความพร้อมหรือวุฒิภาวะของผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อเลือกใช้รูปแบบภาวะผู้นำที่เหมาะสม วุฒิภาวะหรือระดับความพร้อมรวมถึงความสามารถ ความเต็มใจปฏิบัติและความเชื่อมั่นในตนเองของผู้ใต้บังคับบัญชาซึ่งมีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคล แบ่งได้ 4 แบบ ดังนี้

- 1 แบบบอกงาน (Telling Style –S1)
- 2 แบบขายความคิด (Selling style –S2)
- 3 แบบมีส่วนร่วม (Participating style –S3)
- 4 ผู้นำแบบมอบหมายงาน (Delegating style- S3)

สรุปได้ว่าทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ที่ได้รับการพัฒนาจากแนวคิดการแบ่งพฤติกรรมผู้นำออกเป็น 2 มิติ คือ พฤติกรรมแบบมุ่งงานและแบบมุ่งการรักษาความสัมพันธ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลักษณะเขาวงกตที่พึงประสงค์

ความหมาย

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรีตามนโยบายเยาวชนแห่งชาติและแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนระยะยาว (พ.ศ. 2545-2554) กล่าวว่า

1. มีความผูกพันในครอบครัว ภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีทักษะในอาชีพและการดำรงชีวิตที่รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น
2. มีสุขภาพและพลานามัยแข็งแรงและรู้จักการป้องกันตนเองจากโรคและสิ่งเสพติด
3. มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ จริยธรรม คุณธรรม และพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบตามวัย
4. มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน มีศักดิ์ศรีและความภูมิใจในการทำงานสุจริต
5. รู้จักคิดอย่างมีเหตุผลรอบด้าน และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
6. รู้จักช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสและมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์คุณลักษณะของผู้นำที่พึงประสงค์ จากคุณลักษณะของผู้ในแบบเพร่าท์ คุณลักษณะของเยาวชนที่พึงประสงค์ตามนโยบายเยาวชนแห่งชาติและแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนระยะยาว (พ.ศ.2545-2554) และลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ตามทฤษฎีผู้นำเชิง คุณลักษณะของ Stogdill (1998) ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การสังเคราะห์คุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์

ผู้นำแบบ Prout	คุณลักษณะเขาวงกตที่พึงประสงค์ตามนโยบายเยาวชนแห่งชาติ	ผู้นำเชิงคุณลักษณะ	ผู้นำที่พึงประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้
1.เป็นคนดีมีคุณธรรม	1.มีความผูกพันในครอบครัว ภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีทักษะในอาชีพ และการดำรงชีวิตที่รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น □	1.คุณลักษณะทางกายภาพ (Physical characteristics) ได้แก่ อายุ ส่วนสูง รูปร่าง และน้ำหนัก	1.มีการเห็นคุณค่าของตนเอง

2.เห็นคุณค่าของตนเอง	2.สุขภาพแข็งแรง รู้จักป้องกันตนเองจากโรค และสิ่งเสพติด ☐	2.ภูมิหลังทางสังคม (Social Background) ผู้นำส่วนใหญ่เป็นผู้ การศึกษาสูงและ สถานภาพทางสังคมที่ดี	2.มีความรู้ ความสามารถ
3.สนใจความเป็น ธรรมในสังคม	3. มีอุดมภาวะทางอารมณ์ จริยธรรม คุณธรรม มีความ รับผิดชอบตามวัย ☐	3.สติปัญญา (Intelligence) เป็นผู้มีความรู้ดี มีดุลย พินิจ หลุดจากคลองแคล้ว มีความสามารถสูง	3.มีความ รับผิดชอบ ต่อสังคม
4.มีระเบียบวินัยสูง	4. มีทัศนคติที่ดีต่อการ ทำงาน มีศักดิ์ศรีและความ ภูมิใจ ในการทำงานสุจริต ☐	4.บุคลิกภาพ (Personality) ผู้นำมักเป็น ผู้มีความ กระตือรือร้น มีความ เชื่อมมั่นในตนเอง และมีความซื่อสัตย์	4.มีคุณธรรม
5.ซื่อสัตย์ากรธรรมชาติด ีอย่างประหยัด	5. คิดอย่างมีเหตุผลรอบ ด้าน พัฒนาตนเองอย่าง ต่อเนื่อง ☐	5.คุณลักษณะที่เกี่ยวกับ งาน (Task-oriented characteristics) ผู้นำมัก เป็นผู้มีความ ต้องการความสำเร็จ มี ความรับผิดชอบสูง มี ความคิดริเริ่ม มุ่งมั่นต่อ การทำงาน	5.มีความเข้าใจ ตนเองและผู้อื่น
6.ห่างไกลยาเสพติด& อบายมุข	6.รู้จักช่วยเหลือ ผู้ด้อยโอกาสและมี มีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน และประเทศชาติ		6.มีความกล้า คิด กล้าทำ มี ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์

7.ทันสมัยแต่ไม่เป็น ทาส เทคโนโลยี	7.สามารถ สื่อสาร ทำงานร่วมกับ ผู้อื่นได้
8.เคารพตนเองและ ผู้อื่น	8.การใช้ชีวิตที่ มีคุณภาพ พร้อมเป็น แบบอย่างที่ดี กับผู้อื่น
9.พึ่งพาตนเองได้ใน หลายด้าน	

จากการสังเคราะห์ตามแนวคิดที่แสดงว่าด้วยหลักการจัดกลุ่มเหมือนและนำมาผสมผสานสามารถสรุปคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ 8 ประการ ที่สามารถนำไปสู่ ความเก่ง ความดี มีสุข ในงานวิจัยนี้ได้ดังนี้

1. มีการเห็นคุณค่าของตนเองคือการประเมินคุณค่าตนเองคนที่มีภาพพจน์ของตนเองด้านบวกหรือเห็นคุณค่าของตนเองสูงมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีความสามารถที่แตกต่างจากผู้อื่น มีความต้องการทางวัตถุน้อย พึ่งพอใจในสิ่งที่ตัวเองมีสุข ไม่ชอบที่เปรียบเทียบกับผู้ใด หรือสิ่งใด

2. มีการใฝ่รู้พัฒนาตนเอง คือ มีความอยากรู้ในสิ่งรอบตัว มีการพัฒนาตนเองให้มีความถนัด มีความสามารถในด้านที่ตนเองสนใจ จนสามารถเป็นผู้เชี่ยวชาญได้ในอนาคต เป็นผู้ที่มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3. มีความรับผิดชอบต่อสังคม คือ สนใจความเป็นธรรมของคนในสังคม พร้อมให้ความร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลคนในสังคมและพร้อมที่ใช้ความรู้ความสามารถเพื่อพัฒนาสังคมโดยคิดถึงส่วนรวมเป็นหลัก

4. มีคุณธรรม คือ คุณธรรมสำหรับผู้นำ พรหมวิหาร 4 ได้แก่

เมตตา คือ การเห็นอก เห็นใจผู้อื่น ในเวลาปกติสุข

กรุณา คือ การมีใจพร้อมช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น เมื่อเห็นผู้อื่นตกทุกข์ได้ยาก

มุทิตา คือ การยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุขความเจริญ

อุเบกขา คือ การวางเฉย ไม่ลำเอียง

5.มีความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น คือ ผู้ที่รู้จักตนเองดีว่าชอบและไม่ชอบ เหมาะและไม่เหมาะกับอะไร รวมถึงเข้าใจยอมรับในความแตกต่างของตนเองกับผู้อื่น และเคารพในความแตกต่างของมนุษย์ทุกคนบนโลกใบนี้ ซึ่งนำไปสู่ความเข้าใจ สามารถอยู่ร่วม หรือทำงานกับผู้คนได้หลากหลายประเภท

6.มีความกล้าคิด กล้าทำ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คือ การเป็นผู้ที่มีความกล้าในการทดลองในเรื่องต่างๆที่มาจากความอยากรู้ มาจากการศึกษาและเชื่อมั่นว่าเป็นสิ่งที่ดี กล้าที่ลงมือปฏิบัติเพื่อพิสูจน์สิ่งที่ตนเองคิด ไม่ว่าจะต้องพบกับปัญหา หรืออุปสรรคใดๆก็ตาม

7.สามารถสื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ คือ ผู้ที่สามารถถ่ายทอดสิ่งที่ตนเองคิด จินตนาการออกมาให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างชัดเจน อย่างสันติ มีวิธีการสื่อสารและมีวิธีจัดการให้ทุกฝ่ายในทีมเข้าใจ บทบาทของตนเอง และปฏิบัติงานได้ลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ดี และสามารถจัดการกับอารมณ์ของผู้ร่วมงานได้

8.มีการใช้ชีวิตที่มีคุณภาพพร้อมเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่น คือ การใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับผู้อื่น เช่น ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ กินอาหารที่ดีมีประโยชน์ต่อสุขภาพ อยู่ห่างไกลยาเสพติดและอบายมุขทุกประเภท

การเห็นคุณค่าในตัวเอง (Self esteem)

Coopersmith(1981), Maslow(1970) และ Rosenberg(1979)(อ้างถึงใน วรากร ทรัพย์วิระปกรณ. 2546) กล่าวถึงการเห็นคุณค่าในตนเอง ว่าเป็นการประเมินคุณค่าของตนเอง โดยแสดงถึงทัศนคติทั้งการยอมรับและไม่ยอมรับตนเอง และเป็นการบ่งชี้ถึงความเชื่อที่บุคคลมีต่อตนเอง ในด้านการมีความสามารถ ความสำคัญ การประสบความสำเร็จและการมีคุณค่า ซึ่งบุคคลอื่นสามารถรับรู้ได้จากคำพูดและพฤติกรรมที่แสดงออก เป็นความคิดทางบวกหรือทางลบที่บุคคลมีต่อตนเอง เมื่อบุคคลมีลักษณะเห็นคุณค่าในตนเองสูง ไม่ได้หมายความว่าผู้นั้นดีเลิศ มีลักษณะหยิ่ง อวดดี คุกเข่าเหยียดหยามบุคคลอื่น แต่หมายถึงบุคคลผู้นั้น ยอมรับ นับถือตนเอง และมองตนเองว่าเป็นบุคคลที่มีคุณค่าในการเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งตรงกับความต้องการพื้นฐาน 5 ประการในขั้นที่4คือ ความต้องการเห็นคุณค่า (Esteem needs)เป็นความต้องการที่มีความสำคัญและเข้าใจยากที่สุด เพราะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่างๆมากมาย การเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์กับความต้องการความรัก และการเป็นเจ้าของ ความต้องการนี้ประกอบด้วยความนับถือตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสามารถและได้รับการนับถือ และหากได้รับการพัฒนาการเห็นคุณค่า

ในตนเองขึ้นไปอีก เข้าสู่ขั้นบรรลุสัจการแห่งตน (Self – actualization) ซึ่งเป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์

แนวคิดการเห็นคุณค่าของตนเอง ของ Maslow (1970) ซึ่งถึงในวารสาร ทรัพยากรบุคคล, 2546)
แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. การเห็นคุณค่าในตนเองจากการยอมรับของตนเอง คือ ความต้องการมีความเข้มแข็ง ความสำเร็จ ความสามารถเพียงพอในการทำ สิ่งต่างๆ ความเชื่อมั่นและอิสระ

2. การเห็นคุณค่าในตนเองจากการยอมรับของคนอื่น คือ ความต้องการมีชื่อเสียง เกียรติยศ ตำแหน่ง ความรุ่งเรือง มีอำนาจเหนือผู้อื่น ได้รับการยอมรับ ความสนใจ มีความสำคัญหรือเป็นที่ชื่นชมของคนอื่น

โดยสรุปการเห็นคุณค่าในตนเอง คือ การประเมินคุณค่าของตนเองในด้านการมีความสามารถ ความสำคัญ การประสบความสำเร็จและการมีคุณค่า โดยแสดงถึงทัศนคติทั้งการยอมรับและไม่ยอมรับตนเอง

คุณลักษณะของบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกัน เราสามารถแบ่งประเภทบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองได้ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับสูง ระดับกลาง และระดับต่ำการเห็นคุณค่าในตนเองในแต่ละระดับเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะหรือพฤติกรรมการแสดงออกทางสังคมที่ทำให้บุคคลมีความแตกต่างกัน

1. คุณลักษณะของบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง จากการศึกษาของ Coopersmith(1981) และ Lindenfield (2000) พบว่า บุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูง เป็นคนที่มีความมุ่งหวังต่อความสำเร็จ และมีความพยายามสูง ใฝ่หาใจและเชื่อมั่นในความสามารถและการตัดสินใจของตนเอง มีความเข้าใจตนเอง และสามารถควบคุมตนเองได้ มองโลกในแง่ดี สามารถเข้าใจผู้อื่นและใฝ่หาใจผู้อื่นได้ ชอบแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ไม่ยึดติดกับแนวคิดเดิม สามารถให้เหตุผลในสิ่งที่ตนคิดหรือกระทำได้อย่างชัดเจน มีความสุขกับการทำงาน โดยเฉพาะงานที่แปลกใหม่หรือท้าทายความสามารถ กล้าแสดงออก เปิดเผย ชอบเข้าสังคม และสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้ดี บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง เป็นผู้มีความสุขและสามารถปรับตัวต่อความเครียดได้ดี รักอิสระ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเป็นฝ่ายนำคนอื่นมากกว่าเป็นเพียงผู้ตามหรือผู้ฟัง บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองสูง เป็นผู้ที่มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยศึกษาหาความรู้และเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาตนเองต่างๆ อยู่เสมอ เพื่อยกระดับการเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้น เนื่องจากความรู้มีส่วนช่วยให้เกิด ความสามารถในการแก้ไขข้อบกพร่องหรือสิ่งที่ผิดพลาดจากการปฏิบัติงาน และมีพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสม

2. **คุณลักษณะของบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ** บุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ มีทัศนคติต่อตนเองในด้านลบ มีความวิตกกังวลสูง จนก่อให้เกิดอาการป่วยทางร่างกายอันเป็นผลมาจากจิตใจ มีความเห็นว่าตนเองมีคุณค่า มีความสำคัญหรือมีความสามารถด้อยกว่าคนอื่น ชอบเป็นผู้รับฟัง ไม่กล้าคิดกล้าตัดสินใจหรือแสดงความคิดเห็น ยึดติดกับสิ่งเดิมที่ตนเองคุ้นเคย ไม่ชอบความเปลี่ยนแปลง เพราะเกรงกลัวต่อความเป็นไปในอนาคต บุคคลเหล่านี้สร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้ไม่ดี คิดว่าผู้อื่นไม่เอาใจใส่หรือสนใจตนเอง มักชอบแยกตัว ไม่เข้าสังคม ขาดความเชื่อมั่นในความสำเร็จเพราะจดจำแต่ประสบการณ์ที่เคยล้มเหลวในอดีต งานที่ปฏิบัติขาดประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังหลีกเลี่ยงการเป็นผู้นำ โดยพยายามหาเหตุผลต่างๆมาอธิบายข้อบกพร่องของตนเอง

3. **คุณลักษณะของบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับกลาง** บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับกลาง มีทัศนคติต่อตนเองในด้านดีแต่ไม่ดีที่สุด ความคิดหรือการแสดงออกมีลักษณะใกล้เคียงกับผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง

Coopersmith (1981, อ้างถึงใน เรวดี ตันทโสภาส. 2545.) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง ช่วยให้บุคคลดำเนินชีวิตไปในแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ทำให้รู้จักและเข้าใจตนเอง รับผิดชอบต่อสภาพตนเองที่มีทั้งหมด เกิดความเชื่อมั่นและเคารพในสิ่งที่ตนเองกระทำ การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นคุณลักษณะสำคัญที่ส่งเสริมให้บุคคลมีภาวะผู้นำ ในการเป็นผู้นำมักได้รับการยอมรับจากผู้อื่นตามมา ซึ่งนำไปสู่ความมีเกียรติ เพิ่มความมั่นใจให้กับตนเอง ทำให้บุคคลนั้นได้ใช้ความสามารถต่างๆที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม และหากบทบาทนั้นสำเร็จ ยังได้รับการยอมรับและนับถือจากผู้อื่นเพิ่มขึ้นอีก เป็นแรงเสริมทางบวกทำให้เพิ่มความรู้สึกว่าตนมีคุณค่า

สรุปได้ว่าการศึกษารายงานของ Erikson (1968) และ Hurlock (1973) เกี่ยวกับลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ตามทฤษฎีของ Maslow โดยสำรวจจากบุคคลแต่ละช่วงอายุ พบว่า เด็กในช่วงวัยรุ่นให้ความสำคัญต่อความต้องการเห็นคุณค่า (Esteem Needs) สูงกว่าช่วงวัยอื่น และทางจิตวิทยา พัฒนาการระยะ วัยรุ่นยังเป็นระยะที่บุคคลพัฒนาเอกลักษณ์ (Identity) ของตนเอง มีความต้องการการยอมรับจากบุคคลอื่นโดยเฉพาะเพื่อน วัยรุ่นมีการตรวจสอบและประเมินค่าตนเองทางด้านกายภาพ สังคมและอารมณ์ โดยดูจากบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดและสังคมโดยรวม ทั้งต้องการรู้สึกว่าชีวิตของตนมีคุณค่า

__แนวคิดนีโอฮิวแมนนิส

__แนวคิดพื้นฐานของนีโอฮิวแมนนิส

__เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2539) กล่าวว่า แนวคิดนีโอฮิวแมนนิสมีแนวคิดหลักคล้ายกับกลุ่มมนุษยนิยมมาก โดยต่อมานักมนุษยนิยมแนวใหม่ (นีโอฮิวแมนนิส) ได้ให้ความสำคัญกับมนุษย์มากและมีความเชื่อว่ามนุษย์มีจุดเริ่มต้นมาจากสิ่งเดียวกัน มีลักษณะจิตใจที่กว้างขวางและงดงาม มีความรู้สึกรักเมตตา ผูกพันต่อมนุษยชาติทั่วไป โดยไม่มีการแบ่งแยกชนชั้น วรรณะ สีผิว ชาติ ศาสนา ฯลฯ จนความรักความเมตตาได้แผ่ขยายไปสู่ทุกสิ่งทุกอย่างในจักรวาลทั้งสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต นักมนุษยนิยมแนวใหม่มีความเชื่อว่า ทุกสิ่งทุกอย่างในจักรวาลมีจุดเริ่มต้นมาจากสิ่งเดียวกัน มีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้งจนไม่สามารถแยกออกจากกันได้ แนวคิดมนุษยนิยมแนวใหม่ดังกล่าวเรียกว่า แนวคิดนีโอฮิวแมนนิส

ผู้ให้กำเนิดแนวคิดนีโอฮิวแมนนิสเป็นนักคิดที่มีชื่อเสียงชาวอินเดียชื่อ ศรีพระบาทเรนจัน สักการ หรือทีอาร์ สักการ (Shrii Prabhat Rainjan Sarkar) มีแนวคิดหลักในการพัฒนาบุคคลให้เกิดปัญญาบริสุทธิ์ที่เรียกว่า การหยั่งรู้ (Intuition) ขึ้น โดยแต่ละบุคคลมีการฝึกสมาธิภาวนาแบบโยคะสมัยใหม่ และใช้หลักจิตวิทยาตะวันตกมาอธิบายกลไกของจิตว่าเข้าสู่ความสงบจนเกิดเหตุปัญญาอันบริสุทธิ์ได้อย่างไร แนวคิดนีโอฮิวแมนนิสสามารถนำหลักโยคะที่ลึกซึ้งมาอธิบายธรรมชาติทางร่างกายและจิตใจของมนุษย์ และนำกระบวนการต่างๆ ที่ทำให้มนุษย์รู้จักตนเองดีขึ้น แนวคิดนีโอฮิวแมนนิสกล่าวว่า ที่จริงแล้วมนุษย์เราล้วนมีความรัก มีความเมตตา และมีความสามารถที่ยิ่งใหญ่แฝงเร้นอยู่ในทุกคน(เกียรติวรรณ อมาตยกุล, 2539)

เป้าหมายที่สำคัญประการหนึ่งของแนวคิดนีโอฮิวแมนนิสคือ การถ่ายทอดความรู้สึกที่สวยงาม เต็มไปด้วยความรัก ความเมตตาที่ยิ่งใหญ่ที่เกิดจากปัญญาบริสุทธิ์มาสู่วิธีการดำเนินชีวิตโดยทั่วไป ทำให้คนเราสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพขึ้น โดยแนวคิด นีโอฮิวแมนนิสมีเป้าหมายหลักเพื่อการพัฒนามนุษย์คือ การพัฒนาทั้งด้านร่างกายและจิตใจ และการถ่ายทอดความรู้สึกที่ดีเต็มไปด้วยความรัก ความเมตตาที่ยิ่งใหญ่มาสู่วิธีการดำเนินชีวิต สรุปได้ว่าเป้าหมายของการพัฒนามนุษย์ตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิสดังนี้ (เกียรติวรรณ อมาตยกุล, 2539)

1. การมีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง (Physically Fit)

2. มีจิตใจที่มั่นคง (Mentally Strong)

2.1 ควบคุมความคิดตนเองได้ทั้งด้านจริยธรรม การมีระเบียบวินัย

2.2 มีจินตนาการความคิดสร้างสรรค์

3. พัฒนาจิตใจขั้นสูงสุด (Spiritual Elevated) มีความรักความเมตตาหรือความรักไร้จำแนก

4. มีความรู้ทางด้านวิชาชีพ วิชาการ (Academic Knowledge)

การพัฒนาคนมนุษย์ต้องพัฒนาให้ถึงเป้าหมายทั้ง 4 ด้าน โดยเฉพาะการพัฒนาจิตใจให้มีความรัก ความเมตตา หรือความรักไร้จำแนก ถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุด เพราะถ้ามนุษย์มีการพัฒนาร่างกายให้สวยงาม แข็งแรง มีความคิดจินตนาการ มีวิชาชีพเลี้ยงตนเอง แต่ไม่มีจิตใจที่เปี่ยมไปด้วยความรักความเมตตาแล้ว ความสงบสุขในโลกยังไม่เกิดขึ้นอย่างแน่นอน (ศตพร วิไลรัตน์, 2532) และการพัฒนาคนมนุษย์ต้องพัฒนา EQ (Emotional Quotient) ซึ่งหมายถึง ความสามารถทางจิตใจ (อารมณ์) ที่ทำให้คนเรามีความสุขในชีวิต ได้ง่าย สามารถอดทน รอคอย มุ่งมั่นในการกระทำจนบรรลุเป้าหมายที่ตัวเองตั้งไว้ได้อย่างมีความสุข และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขในทุกสถานการณ์ของชีวิต (เกียรติวรรณ อมาตยกุล, 2539)

เนื้อหาของแนวคิดนีโอฮิวแมนนิสม์มีสาระเกี่ยวกับการพัฒนาคนมนุษย์อยู่หลายด้านดังต่อไปนี้

1. ทางด้านกายภาพ แนวคิดนีโอฮิวแมนนิสม์เสนอเกี่ยวกับการรับประทานอาหารที่ถูกต้อง การบริหารกายแบบโยคะและการนวดและการประพฤติตามหลัก 16 ประการ
2. ทางด้านสังคม แนวคิดนีโอฮิวแมนนิสม์เสนอเกี่ยวกับเพิร์ท ทฤษฎีเศรษฐกิจและสังคม การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และหลักศีลธรรม ยามะ และนิยามะ
3. ทางด้านการพัฒนาจิตใจและปัญญา แนวคิดนีโอฮิวแมนนิสม์เสนอเกี่ยวกับอภิปรัชญาแบบนีโอฮิวแมนนิสม์ โครงสร้างของสมองมนุษย์ โครงสร้างของจิตมนุษย์ ปัญหาของมนุษย์ในสังคมปัจจุบัน และวิธีการพัฒนาจิตใจและปัญญา

นอกจากนี้แนวคิดนีโอฮิวแมนนิสม์ยังได้อธิบายเกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้ด้วยว่า ในภาวะที่จิตปลอดโปร่งเป็นอิสระเป็นจิตที่เรียนรู้ได้ดีที่สุด มีความจำที่ดีที่สุด อันเป็นประโยชน์ในด้านการศึกษาเป็นอย่างมาก ด้วย (อุไรวรรณ ชมวัฒนา, 2539) ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้มีความเกี่ยวข้องกับคลื่นสมอง โดยนักวิทยาศาสตร์ได้ค้นพบเกี่ยวกับคลื่นต่างๆ ในตัวมนุษย์ว่า สมองของมนุษย์ประกอบด้วยเซลล์สมองนับล้านๆ เซลล์ที่สร้างกระแสไฟฟ้าเล็กๆ ขึ้น ซึ่งเมื่อรวมกันทำให้เกิดคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าหรือคลื่นสมอง โดยเปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลงของจิตสำนึก (เกียรติวรรณ อมาตยกุล, 2539) ดังนี้

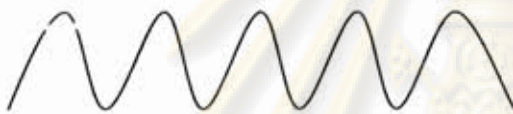
1. คลื่นเบต้า (Beta Wave) เป็นคลื่นสมองที่เกิดขึ้นในสภาวะจิตสำนึกตื่นตัว มีความถี่ประมาณ 13 หรือมากกว่า 13 รอบต่อวินาที มีจังหวะที่ไม่แน่นอน ดังนั้นคลื่นเบต้าเกิดจากจิตใจที่วุ่นวายสับสนของคนเรา

ภาพที่ 1 คลื่นเบต้า (Beta Wave)

2. คลื่นอัลฟา (Alpha Wave) เป็นคลื่นสมองที่เกิดในสภาพของจิตใจที่สงบและมีความตื่นตัวอยู่เสมอ มีความถี่ประมาณ 8 รอบต่อวินาที โดยคลื่นสมองนี้มีจังหวะที่แน่นอน มีขนาดใหญ่กว่าและมีพลังงานสูงกว่าคลื่นเบต้า ในสภาวะเช่นนี้จิตใจสงบและมีความสุข แต่มีความตื่นตัวพร้อมที่ทำการงานใดๆ สูง

ภาพที่ 2 คลื่นอัลฟา (Alpha Wave)

3. คลื่นเทต้า (Theta Wave) เป็นคลื่นสมองที่มีจังหวะช้าลงๆ และมีพลังงานสูงขึ้นๆ มีความถี่ประมาณ 4 รอบต่อวินาที โดยในขณะที่สมองส่งคลื่นเทต้า คนเราเกิดความคิดสร้างสรรค์ เกิดความรู้สึกต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากตัวเอง และเกิดความปีติสุขอย่างท่วมท้น

ภาพที่ 3 คลื่นเทต้า (Theta Wave)

4. คลื่นเดลต้า (Delta Wave) มีความถี่ประมาณ 1 รอบต่อวินาที ในขณะที่พลังงานเพิ่มสูงขึ้นพร้อมกับความปีติสุขเกิดขึ้นอย่างท่วมท้น จนในที่สุดคลื่นสมองของเราดูเหมือนกับว่าหยุดนิ่ง ทุกสิ่งทุกอย่างในจักรวาลดูเหมือนหยุดการเคลื่อนไหว เช่นเดียวกับจิตใจของเราดูเหมือนหยุดการทำงานอย่างสิ้นเชิง ความรู้สึกแบ่งแยกว่าตัวฉันหรือพวกฉันจากสรรพสิ่งทั้งหลายในจักรวาลไม่มีเหลืออยู่ต่อไปอีกแล้ว

ภาพที่ 4 คลื่นเดลต้า (Delta Wave)

- 5. คลื่นคอสมิก (Cosmic Wave) หรือคลื่นของจักรวาล เป็นคลื่นสมองที่สั้นซ้ำแต่ละเอียดอ่อน มีพลังงานสูงซึ่งจนรวมตัวกันเข้ากับคลื่นของจักรวาลที่มีพลังงานมหาศาลที่สุด

ภาพที่ 5 คลื่นคอสมิก (Cosmic Wave)

ภาพที่ 6 ลักษณะความถี่ของคลื่นสมองมนุษย์

คลื่นสมองของมนุษย์มีความถี่ที่แตกต่างกัน สรุปได้ดังนี้

—คลื่นเบต้า คลื่นอัลฟา คลื่นเทตต้า คลื่นเดลต้า คลื่นคอสมิก

—การปฏิบัติตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิส

แนวคิดนีโอฮิวแมนนิสมีขั้นตอนการปฏิบัติ 3 ขั้นตอน (เกียรติวรรณ อมาตยกุล, 2531) ดังนี้

1. การพัฒนาความรักความเมตตาที่ยิ่งใหญ่ (Universal Love) ในใจของตนเอง โดยแนวคิดนีโอฮิวแมนนิสมีความเชื่อเกี่ยวกับมนุษย์ว่า มนุษย์ทุกคนเกิดมาพร้อมความดีงาม ความบริสุทธิ์ ความรู้สึกที่ไม่ดีต่างๆ กันเช่น ความเกลียด ความกลัว ความโลภ ฯลฯ ของเราเกิดขึ้นเนื่องจากการถูกอบรมสั่งสอนที่ไม่ถูกต้องมาแต่เยาว์วัย มนุษย์ถูกแนวคิดวัตถุนิยมยึดครองจิตใจโดยให้ความสำคัญแก่วัตถุที่ปรากฏอยู่ภายนอก ทำให้มนุษย์เกิดการแก่งแย่งชิงดีเพื่อยึดครองวัตถุด้วยรูปแบบต่างๆ เช่น ทรัพย์สิน อาวุธ ที่ดิน ฯลฯ และในที่สุดทำลายล้างกันเอง สิ่งที่โลกต้องการมากในปัจจุบันคือแนวคิดใหม่ที่ทำให้ทุกสิ่งในจักรวาลมีการดำรงชีวิตอย่างกลมกลืนและมีความสุข

แนวคิดใหม่หรือนีโอฮิวแมนนิสที่มีความเชื่อพื้นฐานว่าทุกสรรพสิ่งในจักรวาลมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทุกอย่างในธรรมชาติมีความสัมพันธ์กัน และมนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีพัฒนาการสูงสุด มนุษย์เราไม่เพียงแต่ต้องมีบทบาทในการยอมรับและคุ้มครองสิทธิในการดำรงชีวิตของชีวิตทั้งปวงเท่านั้น แต่ยังคงต้องมี

ความรับผิดชอบที่ทำให้แต่ละชีวิตมีสิทธิที่ดำรงชีวิตอย่างมั่นคงและภาคภูมิใจ มนุษย์มีหน้าที่โดยตรงในการให้บริการความต้องการสรรพสิ่งแก่สิ่งที่มีชีวิตทั้งหลายเช่น ความต้องการอาหาร ที่อยู่อาศัย การมีสุขภาพอนามัยที่ดีและการพัฒนาจิตใจ เพื่อที่ชีวิตทั้งหลายเหล่านั้นอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและเป็นทรัพยากรที่มีค่าของโลก การเปลี่ยนแปลงสังคมที่สุดต้องเริ่มจากการเปลี่ยนแปลงตัวเองก่อน โดยต้องเปลี่ยนแปลงจิตใจของเราเองให้หลุดพ้นจากความรู้สึกผูกพันต่างๆ เช่น การเห็นแก่ตัวและพวกพ้องตามที่ได้ถูกอบรมสั่งสอนมาตั้งแต่เล็ก เปลี่ยนแปลงให้จิตใจเรากว้างขวางขึ้น มองถึงผลประโยชน์ของทุกสรรพสิ่งในจักรวาล รู้สึกตัวว่าเป็นส่วนหนึ่งของทุกสรรพสิ่งในจักรวาลมากยิ่งขึ้น

วิธีปฏิบัติเพื่อพัฒนาจิตใจตามแนวনীโอฮิวแมนนิส มีพื้นฐานอยู่บนหลักการของโยคะศาสตร์ (โยคะแปลว่า Union หรือความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน) ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาร่างกายและจิตใจของเราที่เกิดจากการอบรมสั่งสอนไปสู่จิตเดิมแท้ ที่มีแต่ความรักความเมตตาที่ยิ่งใหญ่ เพราะตระหนักถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของทุกสรรพสิ่งในจักรวาล ทุกสิ่งทุกอย่างมีจุดเริ่มต้นที่จุดเดียวกันซึ่งถือเป็นศูนย์กลางของจักรวาล ถ้าบุคคลใดสามารถปรับตนเองให้เข้ากับจุดศูนย์กลางของจักรวาลได้ ผู้นั้นตระหนักถึงความ เป็นอันหนึ่งอันเดียวของทุกสรรพสิ่งและเกิดความรักความเมตตาที่สูงสุด (Universal Love)

กระบวนการที่รู้สึกได้ถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของทุกสรรพสิ่งในจักรวาลนี้เรียกว่า เราเป็น อย่างที่เราคิด ซึ่งเป็นการบริหารจิตใจด้วยการทำสมาธิ (Meditation) ซึ่งมีการสร้างภาพและภavana คำบาง คำที่มีความหมายเกี่ยวกับจุดศูนย์กลางของจักรวาล วิธีการนี้ทำให้บุคคลสามารถที่ค้นพบตัวเองว่าตัวเอง คือจุดศูนย์กลางของจักรวาล จิตใจของบุคคลนั้นเกิดความเมตตากรุณาที่แผ่กว้างต่อทุกสรรพสิ่ง บุคคลที่ ทำสมาธิอยู่เสมอพบว่าความรู้สึกนึกคิด การมองโลกมองชีวิตของเขาเปลี่ยนไป ความรู้สึกทางลบเกิดจากการถูกอบรมสั่งสอนที่ฝังอยู่ในจิตใจค่อยๆ หายไป ความสงบสุขอย่างลึกซึ้งเริ่มเกิดของตัวเองก่อนแล้ว ค่อยๆ ขยายไปสู่คนรอบข้างในวงกว้างขึ้นเรื่อยๆ ปัญหาที่ละเอียดอ่อนเกิดขึ้น ทำให้สามารถเข้าใจตนเอง เข้าสู่อารมณ์ผู้อื่นได้มากขึ้น

สรุปได้ว่าการพัฒนาคนตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิส นอกจากพัฒนาทางด้านจิตใจโดยการทำสมาธิ แล้ว ร่างกายต้องได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องด้วย เริ่มต้นด้วยการปรับปรุงทุกเซลล์ของร่างกาย โดยการรับประทานอาหารที่ถูกต้องและการออกกำลังกายด้วยท่าโยคะอาสนะซึ่งส่งผลไปยังต่อมไร้ท่อต่างๆ ที่ควบคุมอารมณ์ต่างๆ ของคนเรา การพัฒนาร่างกายและจิตใจของคนเราตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิส

_การศึกษาตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิส

เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2530) กล่าวว่า การศึกษาตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิส เป็นแนวทางการศึกษาสำหรับคนรุ่นใหม่ เป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาอัจฉริยภาพในตัวมนุษย์ทุกคนให้ปรากฏออกมาให้มากที่สุด เนื่องจากคนเราส่วนใหญ่ใช้อัจฉริยภาพที่มีอยู่ในตัวน้อยมาก ดังนั้น การศึกษาน่ามีบทบาทสำคัญที่ช่วยนำอัจฉริยภาพที่แฝงเร้นทั้งหมดของมนุษย์มาใช้ให้ได้มากที่สุด การศึกษาสำหรับคนรุ่นใหม่พัฒนาคนให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจควบคู่กันไป โดยไม่ได้เน้นเฉพาะเนื้อหาวิชาด้านเดียว แต่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านวิชาชีพ วิชาการ และในทุกๆ ส่วนประกอบของชีวิตผู้เรียน (ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตสำนึก จิตใต้สำนึก จิตเหนือสำนึกไปพร้อมๆ กัน) การศึกษานีโอฮิวแมนนิสสามารถเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า การศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้สมบูรณ์ในทุกๆ ด้าน (Holistic Education)

Sarker (1959) ได้อธิบายธรรมชาติของมนุษย์ตามหลักพุทธศาสนาไว้ด้วยภาษาของนักจิตวิทยาในปัจจุบันว่า มนุษย์ประกอบด้วยส่วนต่างๆ หลายส่วนที่ไม่สามารถแยกจากกันได้อย่างเด็ดขาด ส่วนประกอบชั้นนอกสุดของคนเราเรียกว่า ร่างกาย ที่ประกอบด้วยอวัยวะภายนอกที่สามารถมองเห็นได้ อวัยวะภายใน และต่อมไร้ท่อต่างๆ ส่วนประกอบที่ลึกเข้าไปเรียกว่า จิตใจ ซึ่งมี 3 ระดับใหญ่ๆ คือ จิตสำนึก จิตใต้สำนึก และจิตเหนือสำนึก ซึ่งเป็นส่วนที่ลึกที่สุดและละเอียดอ่อนที่สุดของชีวิต เป็นแหล่งของพลังงาน ความรอบรู้ ความคิดสร้างสรรค์และความปิติสุขที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของมนุษย์ ซึ่งกล่าวถึงรายละเอียดแต่ละด้านดังนี้

1. **ด้านร่างกาย** ในระบบการศึกษาทั่วไปมักเน้นให้ผู้เรียนมีร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง สวยงาม ด้วยการออกกำลังกายแบบต่างๆ การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอมีผลต่อการเจริญเติบโตทั้งด้านร่างกายและจิตใจเป็นอย่างมาก แต่การออกกำลังกายที่มุ่งแต่การพัฒนากำลัง การบริหารกล้ามเนื้อ ความแข็งแรงของร่างกาย ยังไม่เพียงพอที่ช่วยพัฒนาให้มนุษย์มีความสมบูรณ์ในทุกๆ ด้าน การบริหารร่างกายที่สมบูรณ์แบบต้องมีการบริหารทั้งอวัยวะภายในและภายนอกซึ่งรวมถึงต่อม (Glands) ต่างๆ ที่เราเรียกว่าต่อมไร้ท่อ (Endocrine Gland) ซึ่งมีหน้าที่ซับซ้อนมีอิทธิพลอย่างมากในการควบคุมการทำงานต่างๆ ของร่างกายและยังมีผลต่อจิตใจด้วย

การบริหารร่างกายที่เป็นการบริหารอวัยวะทั้งภายนอกและภายใน เป็นการบริหารที่เรียกว่าโยคะอาสนะ (Yoga Asana) ผู้ปฏิบัติต้องมีการเคลื่อนไหวด้วยลีลาที่นุ่มนวลช้าๆ ควบคู่ไปกับการหายใจลึกๆ และการหยุดนิ่งสลับกันเป็นช่วงๆ ซึ่งอาสนะเหล่านั้นนอกจากช่วยบริหารต่อมไร้ท่อต่างๆ ให้ซับซ้อนออกมาเป็นปกติแล้ว ยังช่วยกล้ามเนื้อและประสาทผ่านคลายอย่างดียิ่งอีก และช่วยรักษาความยืดหยุ่น คล่องตัว และความสมดุลย์ตามธรรมชาติของร่างกาย

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับมนุษย์พบว่า มนุษย์มีความสามารถในการสร้างระบบภูมิคุ้มกันโรคต่างๆ ได้ด้วยตัวเองสูง ถ้าเรามีสุขภาพจิตที่ดี มีจิตใจร่าเริง เบิกบาน สดใส มีความรัก ความปรารถนาดีให้แก่ตัวเองและผู้อื่น ซึ่งการเรียนรู้ถึงความสามารถตามธรรมชาติของมนุษย์นี้ ทุกคนควรได้เรียนรู้และรู้จักตนเองมาตั้งแต่เล็ก โดยเรียนรู้เกี่ยวกับร่างกายและจิตใจของตนเองโดยการทำโยคะ การผ่อนคลายอย่างล้าลึก รวมทั้งการเรียนรู้ถึงการควบคุมอารมณ์ที่รุนแรงต่างๆ การผ่อนคลายความตึงเครียด ซึ่งทำให้รู้จักการใช้ชีวิตอย่างมีความสุขในสังคมมากยิ่งขึ้น

2. จิตสำนึก (Conscious Mind) จิตใจระดับแรกสุดของคนเราคือจิตสำนึก ทำหน้าที่เกี่ยวกับการรับรู้ความรู้สึกจากสิ่งเร้ารอบๆ ตัวโดยผ่านทางประสาทสัมผัสและอวัยวะต่างๆ ของร่างกายเป็นประการแรก ประการที่สองคือ การแสดงความต้องการหรือรังเกียจหมายถึง การแสดงความต้องการที่ได้สิ่งเร้านั้น หรือความไม่ต้องการที่ได้สิ่งเร้านั้น ประการที่สามคือ การลงมือกระทำหมายถึง การใช้อวัยวะขับเคลื่อนต่างๆ ของเราให้ทำงาน ซึ่งได้แก่ มือ เท้า หลอดเสียง อวัยวะเพศ อวัยวะขับถ่าย เพื่อที่ได้ในสิ่งที่ต้องการ ถ้าพิจารณาให้ดีแล้วพบว่า จิตสำนึกนั้นมีหน้าที่กระตุ้นให้เรากระทำสิ่งต่างๆ ตามสัญชาตญาณของสัตว์ชั้นสูงต่างๆ ไปได้แก่ การกิน การนอน การป้องกันตัวเอง การสืบพันธุ์ กล่าวง่าย ๆ คือ จิตสำนึกนั้นมีหน้าที่หลักที่ช่วยให้คนเรามีชีวิตรอดอยู่อย่างปลอดภัยนั่นเอง(เกียรติวรรณ อมาตยกุล,2546)

สรุปได้ว่าการพัฒนาจิตสำนึกตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิส นั้น ต้องพยายามบังคับระงับหักห้ามตนเองให้เลิกกระทำสิ่งต่างๆ ตามสัญชาตญาณเหล่านี้ โดยไม่ควรปฏิเสธความต้องการตามธรรมชาติเหล่านี้ แต่ควรหาทางควบคุมการกระทำดังกล่าว กล่าวคือ แบ่งจริยธรรมเป็นสองส่วนคือ ส่วนแรกเป็นหลักในการปฏิบัติตัวกับสรรพสิ่งทั้งหลาย (สิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต) และส่วนที่สองเป็นหลักในการพัฒนาร่างกายและจิตใจของตัวเอง

เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2546) ได้กล่าวเพิ่มเติมถึงจิตสำนึก (Conscious Mind) ไว้ว่า จิตสำนึกเป็นจิตใจระดับแรกสุดของมนุษย์ มีหน้าที่กระตุ้นให้เรากระทำสิ่งต่างๆ ตามสัญชาตญาณของสัตว์ชั้นสูงต่างๆ ไปได้แก่ การกิน การนอน การป้องกันตัวเอง การสืบพันธุ์ หรือพูดง่าย ๆ ได้ว่า จิตสำนึกของเรามีหน้าที่หลักที่ช่วยให้เรามีชีวิตรอดอยู่อย่างปลอดภัยและรักษาชาติพันธุ์ของมนุษย์ กล่าวได้ว่าจิตสำนึกของคนเรามีหน้าที่ 3 ประการคือ

2.1 การรับรู้ความรู้สึก (Sensing) หมายถึง การที่ประสาทสัมผัสทั้ง 5 (Five Sense Organ) ของเราที่รับรู้ความรู้สึกจากสิ่งเร้าภายนอกต่างๆ ได้แก่ ตา ประมาณ 75 – 90% หู ประมาณ 10 – 15 % จมูก ลิ้น และผิวหนัง ประมาณ 2 – 5 %

2.2 ความต้องการ (Desire) หรือความรังเกียจ (Aversion) หมายถึง ความต้องการที่ได้สิ่งเร้านั้นหรือความไม่ต้องการที่ได้สิ่งเร้านั้น

2.3 การลงมือกระทำ (Acting) หมายถึง การใช้อวัยวะขับเคลื่อน (Five Motor Organ) ของเรา ซึ่งได้แก่ มือ เท้า หลอดเสียง อวัยวะเพศ อวัยวะขับถ่าย ให้ทำงานเพื่อที่ได้ในสิ่งที่เราต้องการ

จิตสำนึกมีลักษณะที่สำคัญคือ ความอยากต่างๆ ของคนเรา อยากได้อะไรได้น้อย่างไม่มีวันจบสิ้น ดังนั้นถ้าเราลองย้อนกลับมาดูการกระทำของตัวเองที่ผ่านมาตลอดชีวิตของเรา มีรูปแบบที่สอดคล้องกับจิตสำนึก ดังนี้ มีความรู้สึกต่อสิ่งเร้าจากโลกภายนอก (Sensing) เกิดความต้องการหรือไม่ต้องการสิ่งเร้านั้น (Desire or Aversion) และลงมือกระทำเพื่อที่บรรลุนั้น (Acting)

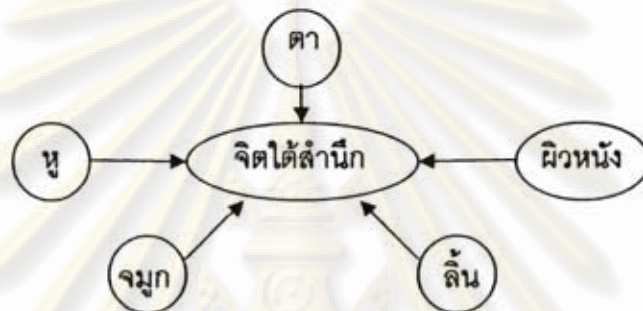
3. จิตใต้สำนึก (Subconscious Mind) เป็นจิตใจระดับที่มีระบบการทำงานที่ละเอียดอ่อนซับซ้อนยิ่งกว่าจิตสำนึก จิตใต้สำนึกมีองค์ประกอบ 2 ประการคือ เรื่องความคิดที่ลึกซึ้ง และความทรงจำของมนุษย์ ความรู้ ความคิด ความฝันของคนเราส่วนใหญ่เกิดขึ้นที่จิตใต้สำนึกนี้เอง จิตอยู่กับปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันและสังคม จิตพยายามรวบรวมข้อมูลต่างๆ และนำข้อมูลมาไตร่ตรองอย่างลึกซึ้ง หน้าที่ที่สำคัญของจิตใต้สำนึกคือ ทำหน้าที่บันทึกและสะสมข้อมูลต่างๆ ที่ประสบมาในชีวิตและควบคุมระบบการทำงานของร่างกาย(เกียรติวรรณ อมาตยกุล,2546)

การพัฒนาจิตใต้สำนึกเพื่อให้จิตใต้สำนึกรับความคิดหรือข้อมูลที่ดีและถูกต้อง แนวคิดนี้โอฮิวแมนนิสใช้วิธีผสมผสานทั้งการฝึกพลังสติเพื่อให้เกิดสมาธิการผ่อนคลาย เพื่อให้เกิดภวังค์แห่งการรับรู้โดยใช้การฝึกอาสนะ เพลงบรรเลงและจินตนาการ การฝึกจินตนาการเพื่อให้เห็นภาพที่ดีของตนเอง และการฝึกการใช้คำพูดด้านบวกเพื่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง

เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2546) ได้กล่าวเพิ่มเติมถึงจิตใต้สำนึก (Subconscious Mind) ระบุว่า จิตใต้สำนึกคือความทรงจำและความคิดที่ลึกซึ้งของคนเรา ซึ่งมีอำนาจเหนือกว่าจิตสำนึก (ความรู้สึกที่มีต่อสิ่งเร้าภายนอก) ดังนั้นความรู้ ความคิดของคนเราส่วนใหญ่เกิดขึ้นที่จิตใต้สำนึกนี้เองเช่น ความรู้ที่เกิดจากความจำ (Intellectual) ความรู้ที่เกิดจากการวิเคราะห์ทางเหตุผล (Analytic Reasoning) ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Thought) การคิดแก้ไขปัญหาต่างๆ (Problem-Solving) ในชีวิตประจำวัน และการแก้ไขปัญหาของสังคม จิตใต้สำนึกนี้ทำหน้าที่คล้ายกับเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิต และยิ่งกว่านั้น ความรู้ที่ค่อนข้างลึกซึ้งทางปรัชญาและศาสนาต่างๆ ที่กำลังวุ่นวายขัดแย้งและเป็นที่ยกเถียงกันอยู่ทุกวันนี้ล้วนแล้วแต่เกิดขึ้นจากระดับจิตใต้สำนึกของผู้นำทางศาสนาและปรัชญาที่แตกต่างกันนั่นเอง

กล่าวได้ว่าจิตใต้สำนึกมีอำนาจยิ่งใหญ่และหน้าที่ควบคุมการทำงานของจิตสำนึกของคนเราอยู่ตลอดเวลา โดยจิตสำนึกหรือประสาทสัมผัสทั้งห้า (ตา หู จมูก ลิ้น ผิวหนัง) ของคนเรามีหน้าที่หลักในการรับรู้ นึกคิด และสั่งการ เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตในแต่ละวัน ซึ่งสามารถเปรียบคนได้กับเครื่องคอมพิวเตอร์ แต่ละเครื่องซึ่งได้รับข้อมูลที่ผ่านจิตสำนึกเข้ามาแตกต่างกันและข้อมูลเหล่านี้ถูกบันทึกไว้ในจิตใต้สำนึกของเราทั้งสิ้น เราสามารถอธิบายการทำงานของจิตใต้สำนึกของเราได้ง่ายๆ จากภาพข้างล่างดังนี้

ภาพที่ 7 การทำงานของจิตใต้สำนึก

จากรูปเห็นได้ว่าจิตใต้สำนึกของคนเราแต่ละคนเป็นศูนย์บันทึกข้อมูลที่ยิ่งใหญ่ที่สุด ทุกประสบการณ์ที่ผ่านจิตสำนึกของคนเราถูกบันทึกอยู่ในจิตใต้สำนึกของคนเรา ยิ่งไปกว่านั้นจากการศึกษาทดลองของนักปราชญ์โบราณยังได้พบว่า จิตใต้สำนึกของคนเรามีอำนาจเหนือกว่าจิตสำนึกของคนเรามากมาย ดังที่นักจิตวิทยาตะวันตกได้ประมาณเอาไว้ในภาพ ดังนี้

ภาพที่ 8 การแบ่งจิตสำนึกและจิตใต้สำนึก

4. จิตเหนือสำนึก แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ(เกียรติวรรณ อมาตยกุล ,2546)

จิตเหนือสำนึกระดับแรก แหล่งความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ สภาวะสร้างสรรค์ของมนุษย์เกิดจากการเชื่อมโยงความคิดต่างๆ ที่เดิมไม่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเลย มารวมเข้าเป็นความคิดเดี่ยวที่แปลกใหม่ ซึ่งเรียกการคิดแบบนี้ว่าการคิดเชิงเทียบเคียง เป็นการคิดที่ล้ำค่ายิ่งของมนุษย์และมักเกิดขึ้นใน

ขณะที่จิตใจของเราสบายหรือผ่อนคลายมากที่สุด ซึ่งจิตใจของเราไม่ทำงานภายใต้อำนาจของจิตสำนึกและจิตใต้สำนึก แต่ทำงานภายใต้จิตใจระดับเหนือขึ้นไปที่เราเรียกว่า จิตเหนือสำนึก (Superconscious Mind) ผู้ที่รู้จักผ่อนคลายจิตใจของตนเองมักเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ที่แปลกๆ ใหม่ๆ อยู่เสมอ

จิตเหนือสำนึกระดับที่สอง การหยั่งรู้เอง การศึกษาเพื่อพัฒนาจิตเหนือสำนึกระดับสูงคือ การศึกษาที่ช่วยให้เราได้นำจิตใจทุกส่วนของเรามาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคมมากขึ้น โดยการพัฒนาและนำจิตเหนือสำนึกมาใช้อย่างเต็มที่นั่นคือ การหยุดการทำงานของจิตสำนึกและจิตใต้สำนึก โดยใช้กระบวนการทำสมาธิ กระบวนการนี้เริ่มจากการนั่งขัดสมาธิอย่างเงียบๆ สองมือประสานวางอยู่บนตัก หลังคาทั้งสองข้างแล้วจินตนาการว่าตนเองกำลังนั่งอยู่ในบรรยากาศที่สงบเงียบ อวัยวะทุกส่วนไม่มีการทำงานใดๆ เลย จิตสำนึกที่ทำหน้าที่ในการควบคุมอวัยวะเหล่านี้ ถูกหักการทำงานไปทันที หน้าที่ต่อไปของผู้ทำสมาธิคือ การหยุดการทำงานของจิตใต้สำนึก ซึ่งทำหน้าที่สะสมข้อมูล ความจำ การหาเหตุผล ถ้อยคำ โดยการท่องคำบางคำ (Mantra) อยู่ในใจให้สอดคล้องกับจังหวะที่หายใจเข้าออก ซึ่งเป็นผลให้ความคิดที่วุ่นวายที่มักเกิดขึ้นจากจิตใต้สำนึกสงบลง และพลังจิตอันมหาศาลที่เกิดจากจิตใจที่จดจ่ออยู่กับเสียงท่องเพียงอย่างเดียว ค่อยๆ ยกจิตใจของผู้ทำสมาธิให้เข้าสู่จิตเหนือสำนึก

การท่องมนตราอย่างนุ่มนวลและมีจังหวะอยู่ในใจ ทำให้คลื่นสมองที่เกิดขึ้นในสภาวะจิตสำนึกที่ตื่นตัวตามปกติที่เรียกว่า คลื่นเบต้า (Beta Wave) ซึ่งเป็นจังหวะที่รวดเร็วไม่สม่ำเสมอขึ้นสงบลงจนกลายเป็นคลื่นอัลฟา (Alpha Wave) ที่มีจังหวะช้าและแน่นอนกว่า ซึ่งทำให้ผู้ทำสมาธิเข้าสู่สภาวะที่สงบเยือกเย็นของจิตใจ เมื่อปฏิบัติต่อไปอย่างเรื่อยๆ คลื่นสมองของผู้ทำสมาธิค่อยๆ นุ่มนวลมากขึ้นจนกลายเป็นคลื่นเธตา (Theta Wave) ที่มีพลังมหาศาล ในสภาวะที่กำลังเข้าสู่จิตเหนือสำนึกนี้ นักวิทยาศาสตร์เชื่อกันว่าเป็นสภาวะที่คนเกิดความคิดสร้างสรรค์ การหยั่งรู้เอง ความสามารถในการสื่อสารทางจิตและมีความสงบทางจิตใจสูงสุด เมื่อผู้ทำสมาธิมีจิตใจสงบมากขึ้นคลื่นสมองของเขาช้าลงจนกลายเป็นคลื่นเดลต้า คลื่นสมองของผู้ทำสมาธิเหมือนกับหยุดนิ่งทุกสิ่งทุกอย่างในจักรวาล ดูเหมือนหยุด การเคลื่อนไหว ความรู้สึกแบ่งแยกจากสรรพสิ่งในจักรวาลหมดไป คลื่นสมองค่อยๆ ลึนช้าลง มีพลังงานสูงขึ้นจนสามารถรวมตัวกับคลื่นของจักรวาล (Cosmic Wave) ที่มีพลังงานมหาศาล

จิตเหนือสำนึกระดับที่สาม ความรักความเมตตาที่ยิ่งใหญ่ การทำสมาธิ เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพที่สุดสำหรับการพัฒนาความรู้สึกที่ไม่มีรูปแบบแยกตามทีกล่าวมาแล้ว นอกจากนั้นเสียงมนตราที่เราท่องอยู่ในใจยังมีความหมายลึกลับที่ทำให้เกิดความรักอันเป็นสากลในจิตใจของผู้ปฏิบัติอีกด้วย เช่น ความหมายที่ว่าข้าพเจ้ามีความรักให้กับทุกสิ่งทุกอย่างในโลกในจักรวาล จากคำกล่าวที่ว่า เราคิดอย่างไร เราเป็นอย่างนั้น เป็นไปได้ว่าความคิดมีอิทธิพลต่อจิตใจของเรามาก ความหมายของมนตรา ในขณะที่ทำสมาธิ ซึ่งเป็นการช่วยยกระดับจิตสำนึกของผู้ฝึกให้เข้าสู่จิตเหนือสำนึกระดับสูงสุด

สรุปได้ว่าการทำสมาธิโดยใช้หลักการดังที่กล่าวไปแล้วมีคุณประโยชน์มากมายในหลายๆ ด้านเช่น ทำให้สุขภาพด้านร่างกายดีขึ้น จิตใจมั่นคงขึ้น มีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น มีความหยั่งรู้เองมากขึ้นและทำให้จิตใจเยือกเย็นมีความสุขมากขึ้นประโยชน์สูงสุดที่ผู้ทำสมาธิเป็นจำนวนมากได้รับคือ การมีสมาธิ (Concentration) และยังสามารถใช้สมองได้อย่างมีประสิทธิภาพกว่าเคย

กิจกรรมการพัฒนาคนตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิส (เกียรติวรรณ อมาตยกุล ,2546)

กิจกรรมการพัฒนาคนตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิส หมายถึง กระบวนการหรือแนวทางที่ทำให้คนเราเกิดการพัฒนาด้านร่างกาย (Physical) จิตใจ (Mental) จิตวิญญาณ (Spirit) โดยเชื่อว่าคนที่สมบูรณ์ต้องได้รับการพัฒนาทั้ง 3 ด้านควบคู่กันไปอย่างเหมาะสม กิจกรรมการพัฒนาคนตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิสประกอบไปด้วยกิจกรรมเพื่อพัฒนาในทุกด้านของชีวิตของคนเรา โดยเริ่มจากการพัฒนา EQ หรือความฉลาดทางอารมณ์ของคนเรา ซึ่งหมายถึงความสามารถทางจิตใจ (อารมณ์) ที่ทำให้คนเรามีความสุขในชีวิตได้ง่าย สามารถอดทน รอคอย มุ่งมั่นในการกระทำจนบรรลุเป้าหมายที่ตัวเองตั้งไว้ได้อย่างมีความสุข และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้นกิจกรรมที่ใช้เน้นการมีความคิดด้านบวก ด้วยการพัฒนาความคิด คำพูด และการกระทำทางด้านบวก

ความฉลาดทางอารมณ์เป็นหัวใจหลักของการประสบความสำเร็จและความสุขของชีวิต จากการศึกษาอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของมนุษย์ นักจิตวิทยาพบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของคนเราเป็นเรื่องของทักษะไม่ใช่เป็นเรื่องของกรรมพันธุ์หรือยีน ดังนั้นความฉลาดทางอารมณ์เป็นเรื่องของการเรียนรู้ที่สามารถเพิ่มพูนทักษะความฉลาดทางอารมณ์ได้ คนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงเป็นคนที่หาความสุขในชีวิตได้ง่าย สามารถปรับอารมณ์และความรู้สึกให้พอใจกับหลายๆ สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิต บุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์กลายเป็นคนที่มีอารมณ์มั่นคง มองโลกมองชีวิตด้านบวก ปรับตัวเองได้ง่ายในทุกสถานการณ์ของชีวิต มีน้ำใจ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และเชื่อมั่นในตนเอง

มนุษย์สามารถพัฒนาตนให้มีความฉลาดทางอารมณ์สูงได้ด้วยการคิดด้านบวก โดยความคิดด้านบวกมีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์มากจนเกือบเรียกได้ว่าเป็นสิ่งเดียวกัน คุณสมบัติข้อแรกและเป็นข้อที่สำคัญที่สุดของคนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงคือ การมีความคิดด้านบวก ดังนั้นการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ต้องเริ่มจากการพัฒนาความคิด คำพูด และการกระทำทางด้านบวกก่อนคุณสมบัติข้อใดๆ ทั้งสิ้น เนื่องจากความคิดเป็นจุดเริ่มต้นของการกระทำ และการกระทำใด ถ้าทำเสมอๆ การกระทำนั้นกลายเป็นนิสัยของคนเรา และพฤติกรรมต่างๆ เริ่มต้นจากความคิดของคนเรา ความคิดด้านบวกเป็นจุดเริ่มต้นของการมีความฉลาดทางอารมณ์สูง โดยถ้ามีคุณสมบัติข้อนี้แล้วคุณสมบัตข้ออื่นๆ ของคนที่มี

ความฉลาดทางอารมณ์สูงสามารถพัฒนาขึ้นได้ง่ายเช่น ความเชื่อมั่นในตนเอง ความมุ่งมั่น ความอดทน ความเคารพตัวเอง ความเคารพผู้อื่น มนุษย์สัมพันธ์ และส่งผลให้บุคคลผู้นั้นประสบความสำเร็จในชีวิตได้ง่าย (เกียรติวรรณ อมาตยกุล, 2546)

ดังนั้นกิจกรรมการพัฒนาตามแนวคิดนี้โออิวแมนนิสมุ่งเน้นไปที่การพัฒนา EQ ดังนี้

1. การสร้างความรู้สึกที่ดี เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2546) กล่าวถึงการสร้างความรู้สึกด้วยการ EMPOWERMENT หรือการให้ความรัก การให้พลังด้านบวก โดย EMPOWERMENT (การให้ความรัก การให้พลังด้านบวก) คือความคิด คำพูด การกระทำที่ทำให้ตัวเราและคนรอบข้างมีพลังด้านบวกมากยิ่งขึ้น ผู้ที่ได้รับพลังด้านบวกมากกลายเป็นคนที่คิดด้านบวก ทำด้านบวกมาก ในทางตรงกันข้าม คนที่ได้รับความรักหรือได้รับพลังด้านบวกน้อยกลายเป็นคนที่มีความคิดด้านบวกทำด้านบวกน้อย ความสัมพันธ์ที่ไม่ดีที่เราเรียกได้ว่าการให้พลังด้านลบ (SAP) หรือการดูแคลิ์ คือการใช้ความคิด คำพูด และการกระทำที่ทำให้คนรอบข้างของเรามีพลังด้านบวกในตัวลดน้อยลง โดยกิจกรรมการให้ความรัก การให้พลังด้านบวกด้วยการแสดงพฤติกรรมทั้งต่อตัวเองและคนรอบข้าง ดังนี้

1.1 ยิ้ม รอยยิ้มเป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญที่สุดข้อหนึ่งของคนที่คิดด้านบวกทำด้านบวก การที่เรายิ้มให้กับใครหมายความว่าเราให้เกียรติและมีความเคารพให้กับคนๆ นั้น คนทุกคนไม่ว่าเด็ก ผู้ใหญ่ ผู้หญิง ผู้ชาย มีการศึกษามาก มีการศึกษาน้อย ร่ำรวย ยากจน ฯลฯ ล้วนแล้วแต่ต้องการที่ได้รับเกียรติ ได้รับการยอมรับ ได้รับความเคารพจากผู้อื่นด้วยกันทั้งนั้น ดังนั้นถ้าเรายิ้มให้กับใครเหมือนกับว่าเรากำลังเติมพลังให้คนผู้นั้น และที่สำคัญที่สุด เรามักได้รับรอยยิ้มกลับคืนมา ดังคำกล่าวที่ว่า รอยยิ้มหนึ่งเกิดขึ้นหลังรอยยิ้มหนึ่งเสมอ เราควรฝึกยิ้มเสมอๆ ยิ้มบ่อยๆ และยิ้มให้กับทุกคนที่เรายิ้มให้ได้ และในทุกสถานการณ์ของชีวิต

1.2 ชม ในความหมายที่ถูกต้องแล้ว การชมใครหมายถึงการพูดถึงส่วนที่ดีของคนๆ นั้น คนเราทุกคนมีทั้งส่วนที่ดีและส่วนที่ไม่ดี ซึ่งทุกคนต่างอยากได้ยินคนอื่นพูดถึงส่วนที่ดีของเรา จริงๆ แล้ว คำชมเปรียบได้กับน้ำทิพย์ที่ขลิอมจิตใจมนุษย์เราให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง เกิดกำลังใจ เกิดพลังที่ต่อสู้กับปัญหาต่างๆ ดังนั้นถ้าเราต้องการให้พลังด้านบวกแก่ใคร ต้องการมีสัมพันธภาพที่ดีกับใคร เราควรที่หมั่นชมคนผู้นั้นอยู่เสมอ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง โดยหลีกเลี่ยงการตำหนิติเตียน

1.3 สบตา ดวงตาเปรียบเสมือนหน้าต่างของดวงใจ ความรู้สึกต่างๆ ของเราสามารถส่งออกมาได้ทางดวงตา เมื่อมีใครมาสบตาเรา มองเราด้วยความรู้สึกที่ดี ขึ้นชมในตัวเรา ให้เกียรติเรา หัวใจ

ของเรา รู้สึกท้อแท้ รู้สึกท้อแท้ เชื่อมั่น อยากทำสิ่งดีๆ ให้กับตัวเองและคนรอบข้าง เพื่อเป็นการเพิ่มพลังให้กับตัวเองและผู้อื่น เราควรฝึกสบตาคนที่เรากำลังพูดด้วยให้เป็นนิสัย หรือสบตากับผู้พูดในขณะที่เราเป็นผู้ฟังด้วยความรู้สึกที่ดีๆ อยู่เสมอ

1.4 สัมผัส การสัมผัสมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อชีวิตของคนเรา ดังที่นักจิตวิทยาผู้มีชื่อเสียงคนหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า คนเราต้องการการสัมผัสอย่างน้อยวันละสี่ครั้งเพื่อการมีชีวิตที่รอด แปรครั้งเพื่อการมีชีวิตอยู่อย่างปกติ และสิบสองครั้งเพื่อการมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข ดังนั้นการสัมผัสช่วยให้เรากลายเป็นคนดีและมีความสุข

1.5 สวัสดิ์ เมื่ออุ้งมือทั้งสองข้างของคนเราประกบกันในท่าไหว้ส่งพลังสูงส่ง การทักทาย และการลาจากกันของคนเรามีได้หลายวิธี เช่น การจับมือ การโอบกอด การโค้งคำนับ ฯลฯ แต่ไม่มีวิธีใดที่เป็นการเพิ่มพลังด้านบวกให้กับตัวเองและผู้อื่นได้เท่ากับการสวัสดิ์ด้วยการไหว้แบบชาวตะวันออก เรารู้สึกดีเมื่อมีใครมาสวัสดิ์เราและเราควรสวัสดิ์ตอบกลับทุกครั้ง การสวัสดิ์จนเคยชินเป็นนิสัยทำให้เราลดอคติของตัวเองลง มีความเคารพให้กับผู้อื่นและมีความเคารพให้กับตัวเองมากขึ้น การสวัสดิ์เป็นวิธีที่ง่ายที่สุดวิธีหนึ่งในการให้พลังด้านบวกแก่ผู้อื่นและตัวเราเอง

2. การสร้างภาพพจน์ของตัวเองด้านบวก เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2539) กล่าวถึง การสร้างภาพพจน์ของตัวเองด้านบวก คือความรู้สึกที่เรามีต่อตัวเองด้านบวก โดยเรารู้สึกกับตัวเองอย่างไรรู้สึกกับคนอื่นอย่างนั้นเช่น รู้สึกบวกกับตัวเองรู้สึกบวกกับผู้อื่น โดยภาพพจน์ของตัวเอง (SELF IMAGE หรือ SELF CONCEPT) เป็นความรู้สึกที่เรามีต่อตัวเอง ความรู้สึกนี้เป็นความรู้สึกที่เรามีต่อตัวเองโดยตรง ความรู้สึกที่เรามีต่อตัวเองนี้ คือความเชื่อที่ฝังใจที่ยังลึกลงไปจิตใจได้ลึกลงของคนเราที่ทำให้เราเชื่อว่าตัวเราเป็นคนอย่างไร โดยทุกๆ อารมณ์ ความรู้สึก การกระทำ พฤติกรรม ทักษะรวมทั้งความสามารถด้านต่างๆ ของคนเรา มีความสัมพันธ์โดยตรงกับภาพพจน์ของตัวเอง และภาพพจน์ของตัวเองสามารถเปลี่ยนแปลงได้ สรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงนิสัย ทักษะ บุคลิกภาพ ความสามารถ รวมทั้งวิธีการดำเนินชีวิตของคนเรา เป็นไปได้ง่ายขึ้น ถ้าการเปลี่ยนแปลงนั้นเริ่มต้นที่ภาพพจน์ของตัวเอง โดยกิจกรรมที่ใช้ช่วยสร้างภาพพจน์ของตัวเองด้านบวก เช่น

2.1 กิจกรรมการใช้คำพูดด้านบวกกับตัวเองและผู้อื่น ด้วยการใช้ประโยคคำพูดด้านบวก โดยการใช้คำพูดดีๆ กับตัวเอง และการรับฟังคำพูดดีๆ จากผู้อื่น

2.2 กิจกรรมพลังแห่งจินตนาการ ด้วยการใช้คำพูดที่ทำให้เห็นภาพหรือเกิดการจินตนาการ (ต้องเปิดเพลงคลาสสิกเบาๆ ให้จิตใจผ่อนคลาย) โดยการนึกภาพต่างๆ ตามที่บอก ดังนี้ นั่งสบายๆ หลับตาหายใจลึกๆ เข้าออก 2 – 3 ครั้ง แล้วจินตนาการตามไป

เห็นภาพเบอร์หนึ่งนึกถึง น้ำ เห็นภาพน้ำทะเลที่เราเคยไปเห็นมา เห็นภาพตัวเราลอยอยู่กลางทะเล รู้สึกได้ถึงแสงแดดที่ส่องลงมากระทบตัวเรา รู้สึกได้ถึงความเค็มของน้ำทะเลที่เข้าปาก เห็นตัวเรากลายเป็นหุ่นเบอร์หนึ่งสีดำลอยอยู่กลางทะเล เบอร์หนึ่งคือน้ำ

เห็นภาพเบอร์สอง นึกถึงงู เห็นภาพงูตัวใหญ่สองตัว สีส้มพุดสีแดง เลื้อยออกมาจากหลังบ้านของเรา เบอร์สองคืองู

เห็นภาพเบอร์สาม นึกถึงม้า เห็นภาพม้ามีปีก 3 ตัว ลอยอยู่บนก้อนเมฆบนท้องฟ้า ที่กันของม้ามีเลข 3 ปีกอยู่ เบอร์สามคือม้า

เห็นภาพเบอร์สี่ นึกถึงเสื้อ เห็นภาพเราใส่เสื้อสีแดงตัวโปรด ที่หน้าอกปักเลขสี่ เบอร์สี่ คือ เสื้อ

เห็นภาพเบอร์ห้า นึกถึง วัด เห็นภาพคนไหว้พระพุทธรูป ได้กลิ่น ธูป เทียน เห็นโบสถ์ เบอร์ห้า คือ วัด

เห็นภาพเบอร์หก นึกถึง หอย เห็นภาพเรานั่งบนหอยทากยักษ์ตัวใหญ่มาก เบอร์หกคือ หอย

เห็นภาพเบอร์เจ็ด นึกถึง จ้อ เห็นภาพคิงคองยักษ์ตัวใหญ่กว่าตึกเป็น 2 เท่า ตัวสีดำ มีขนหน้าอกสีขาว อ่อนนุ่ม เบอร์เจ็ดคือจ้อ

เห็นภาพเบอร์แปด นึกถึง ปลา เห็นภาพปลาวาฬยักษ์ตัวใหญ่สีดำ ลอยอยู่กลางมหาสมุทร เรานั่งอยู่บนหลังปลาวาฬยักษ์ตัวนี้ ปลาวาฬพ่นน้ำสีชมพู ออกมาเหมือนตัวเราเต็มไปด้วยหมอก เบอร์แปด คือ ปลา

เห็นภาพเบอร์เก้า นึกถึง แก้ว เห็นภาพเรานั่งแก้วที่บ้านแล้วแก้วชาหัก เราหัวเราะให้กับตัวเอง เบอร์เก้า คือ แก้ว

เห็นภาพเบอร์สิบ นึกถึงสัตว์ชนิดหนึ่ง คือ ชะนี เห็นภาพลิงผอมๆ 2 ตัวกำลังนั่งเล่นขนมครกพร้อมๆ กับร้องผิว ๆ ๆ เบอร์สิบคือ ชะนี ซึ่งกิจกรรมนี้ช่วยส่งเสริมการสร้างภาพพจน์ด้านบวกให้กับตัวเองได้ง่ายยิ่งขึ้น เนื่องจากจินตนาการที่ดีทำให้เราคิดด้านบวกกับตัวเองได้ง่ายขึ้น ทำให้เราสามารถเปลี่ยนแปลงภาพพจน์ของตัวเองได้ดีขึ้น

3. การทำให้คลื่นสมองต่ำ คือการทำให้คลื่นสมองเป็นคลื่นอัลฟา มีความถี่ 8 – 13 รอบต่อวินาที โดยจิตใจสงบ เบิกบาน เกิดอารมณ์ด้านบวก เกิดความสมดุล และช่วยยังให้มีอารมณ์ดี ร่าเริง เบิกบาน มีความคิดสร้างสรรค์สูง มีภูมิคุ้มกันในร่างกายสูง มีจินตภาพ ความจำดี มีการผ่อนคลายสูง มีสมาธิสูง และมีพลังความคิดด้านบวกสูง โดยกิจกรรมที่ใช้เพื่อทำให้คลื่นสมองต่ำมีกิจกรรมดังเช่น

—โยคะ วิธีการปฏิบัติเพื่อพัฒนาจิตใจตามแนวนี้โออิวแมนนิสนี้มีพื้นฐานอยู่บนหลักของโยคะศาสตร์ (โยคะ แปลว่า UNION หรือความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน) ที่มีมาแต่โบราณ กระบวนการฝึกโยคะเป็นกระบวนการพัฒนาร่างกายและจิตใจของเราที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าวิจัยตนเองของนักบุญ นักบวช ที่ถูกต้องตามหลักวิทยาศาสตร์ ต่อเนื่องกันมาเป็นเวลาหลายพันปี ซึ่งเป้าหมายสูงสุดของการฝึกโยคะคือการชำระล้างจิตใจที่หยาบกระด้างของคนเรา (จิตใจที่เต็มไปด้วยความรู้สึกในทางลบเช่น ความเกลียด ความกลัว ความอิจฉาริษยา ความโกรธ ความหยิ่งทะนงในตนเอง ความยึดมั่นถือมั่นในวัตถุต่างๆ) ที่เกิดจากการอบรมสั่งสอนที่ไม่ถูกต้องให้กลับไปสู่จิตเดิมแท้ของคนเรา ที่มีแต่ความรักความเมตตาที่ยิ่งใหญ่ให้แก่ทุกสรรพสิ่งประหนึ่งว่าจิตใจของผู้ฝึกแต่ละคน เป็นศูนย์กลางของทุกสรรพสิ่งในจักรวาล

—โยคะ หรือ “Asanas” (อาสนะ) เรียกอีกอย่างได้ว่า “Easy Posture” (ท่าต่างๆ) เป็นท่ากายบริหารที่ง่าย ๆ ท่าทางต่างๆ เหล่านี้มีรูปแบบที่แน่นอนถูกต้องตามหลักวิทยาศาสตร์ ซึ่งพวกโยคีได้ทำการค้นคว้าวิจัยทดลองด้วยตัวเองมาเป็นเวลาหลายพันปี อาสนะเป็นกายบริหารที่คนทุกเพศทุกวัยสามารถฝึกฝนได้ ซึ่งไม่เพียงแต่ช่วยรักษาสุขภาพกายด้วยการกระตุ้นการหมุนเวียนของกระแสโลหิต เพิ่มความคล่องตัวของข้อต่อต่างๆ ปรับกล้ามเนื้อ นวดอวัยวะภายใน และบริหารต่อมไร้ท่อต่างๆ เท่านั้น แต่อาสนะยังช่วยให้จิตใจของคนเราสงบเบิกบานและสดใสขึ้นอีกด้วย และแน่นอนเมื่อคนเรามีร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ ไม่เป็นโรคภัยไข้เจ็บ การพัฒนาจิตใจเป็นไปได้ง่ายขึ้น และการทำโยคะยังมีอิทธิพลอย่างมากต่อต่อมไร้ท่อ (Endocrine Glands) ต่อมไร้ท่อมียูทธิพลอย่างลึกซึ้งต่ออารมณ์และสภาพจิตสำนึก การทำโยคะมีผลต่อต่อมไร้ท่อหลายต่อมที่ทำให้เกิดการหลั่งของฮอร์โมนซึ่งทำให้เกิดความสมดุลทั้งทางอารมณ์และความสงบทางใจ

—การบริหารด้วยท่าอาสนะเหล่านี้แตกต่างจากการออกกำลังกายที่ต้องใช้กำลังและความรุนแรงอย่างสิ้นเชิง อาสนะเป็นท่าออกกำลังกายที่ค่อนข้างช้า มีการเคลื่อนไหวอย่างอ่อนโยน ผสมกับการสูดหายใจลึกๆ และสลับด้วยการหยุดนิ่งของร่างกาย เพื่อทำให้กล้ามเนื้อและประสาทได้รับการผ่อนคลายขึ้น การทำอาสนะที่ถูกต้องเราแทบไม่ต้องใช้พลังงานในร่างกายเลย แต่เรารู้สึกกระปรี้กระเปร่าและมีพลังงานเพิ่มขึ้น ผู้ที่ทำอาสนะเป็นประจำมีร่างกายที่แข็งแรง มีจิตใจที่ร่าเริงเบิกบาน และที่สำคัญการฝึกฝนอาสนะอย่างสม่ำเสมอเป็นเสมือนกับการสะสมพลังภายในสำหรับนำไปใช้ในการพัฒนาตัวเองไปสู่จิตสำนึกระดับสูงอันเป็นเป้าหมายในการพัฒนาจิตใจ (เกียรติวรรณ อมาตยกุล, 2539)

การหายใจ การหายใจที่ดีเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดเรื่องหนึ่งของชีวิต การสูดลมหายใจเข้าออกมีผลโดยตรงต่อความสงบทางจิตใจเช่น ในขณะที่เราจิตใจไม่ปกติ คนเราหายใจเร็วและสั้น ส่วนในขณะที่เราจิตใจสบายเป็นปกติเราหายใจลึกและช้า ทำการบริหารกายแบบโยคะต่างๆ ทำให้เราต้องปิดและโค้งงอตัว ซึ่งเป็นการบังคับให้เราหายใจลึกและช้า ปอดของเราเพิ่มการนำออกซิเจนและพลังงานจากอากาศเข้าสู่ร่างกายได้มากขึ้น กล้ามเนื้อหน้าอกและกล้ามเนื้อกระบังลมแข็งแรงมากขึ้น อันส่งผลให้การสูดหายใจของเราคล่องแคล่วและลึกมากขึ้น

ระบบประสาท การฝึกทำโยคะช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดของระบบประสาท เพราะการทำโยคะช่วยบริหารบริเวณกระดูกสันหลัง ซึ่งกระดูกสันหลังมีการทำงานเกี่ยวพันโดยตรงกับระบบประสาทส่วนกลาง ดังนั้นการทำโยคะทำให้เส้นใยประสาท บริเวณกระดูกสันหลังแข็งแรงมีกำลัง ผู้ที่ทำโยคะอยู่เสมอมีระบบประสาทที่ดี มีจิตใจที่เข้มแข็ง พร้อมทั้งเอาชนะอุปสรรคต่างๆ ของชีวิต และไม่ค่อยมีความเครียด

การไหลเวียนของโลหิต ปกติคนเรามักอยู่ในท่าทางที่โลหิตไหลเวียนมาเลี้ยงส่วนล่างของร่างกายเป็นจำนวนมากเสมอๆ เช่น ในท่าเดิน วิ่ง นิ่ง แต่การบริหารกายแบบโยคะนี้ส่วนใหญ่มีท่าทางที่ทำให้เลือดได้มีโอกาสไหลเวียนไปเลี้ยงร่างกายส่วนบนของเราเป็นอย่างมาก เป็นต้นว่า ทำยืนด้วยไหล่ ท่ากระต่าย ท่าปลา ทำให้เลือดไหลไปเลี้ยงบริเวณสมองของเรามากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การยืดแขนขาและส่วนต่างๆ ของร่างกาย ยังเป็นการช่วยบริหารข้อต่อและกำจัดพวกสารตกค้างออกจากเหล่าข้อต่อนี้อีกด้วย ผู้ที่บริหารกายด้วยโยคะอยู่เสมอมักปลอดภัยจากโรคข้ออักเสบ โรคปวดตามข้อและตามกล้ามเนื้อไปจนตลอดชีวิต

อวัยวะภายในต่าง ทำโยคะต่างๆ นอกจากมีผลโดยตรงแก่อวัยวะภายในของเราแล้ว ยังมีผลโดยตรงต่ออวัยวะภายในเช่น หัวใจ ปอด ตับ ไต กระเพาะอาหาร ม้าม ลำไส้ ฯลฯ การทำอาสนะต่างๆ ช่วยบริหารอวัยวะภายในเหล่านี้ให้ทำหน้าที่ได้สมบูรณ์ขึ้น อวัยวะที่เคยอ่อนแอกลับแข็งแรงขึ้น การทำโยคะยังมีอิทธิพลอย่างมากต่อต่อมไร้ท่อ นักวิทยาศาสตร์ปัจจุบันทราบกันดีแล้วว่า ต่อมไร้ท่อมิทธิพลอย่างลึกซึ้งต่ออารมณ์และสภาพจิตใจของคนเรา การทำโยคะมีผลต่อต่อมไร้ท่อนหลายต่อมที่ทำให้เกิดการหลั่งของฮอร์โมน ซึ่งทำให้เกิดความสมดุลทางอารมณ์และความสงบทางใจ ตัวอย่างเช่น ท่ากระต่าย กระหม่อมและศีรษะของผู้ฝึกถูกกดอยู่กับพื้นช้าแล้วช้าแล้ว ซึ่งเป็นการบริหารต่อมไทรอยด์อยู่ตลอดเวลา การทำโยคะทำนี้ อย่างสม่ำเสมอทำให้มีความอดกลั้นสูง และมีความสงบทางจิตใจมากขึ้น

ดังนั้นโยคะไม่ได้เป็นเพียงท่าออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ ความงาม และความยืดหยุ่นของชีวิตอย่าง
ที่คนทั่วไปเข้าใจเท่านั้น แต่ยังเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของการฝึกฝนร่างกายและจิตใจ เพื่อเป็นการเตรียม
ตัวก่อนที่พัฒนาเข้าสู่จิตใจส่วนลึกอีกด้วย

สมาธิ กระบวนการปฏิบัติทางจิตใจเพื่อที่รู้สึกได้ถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของทุกสรรพสิ่งใน
จักรวาลนี้เรียกว่า Proto-Psycho-Spiritual ซึ่งใช้หลักการพัฒนาทางจิตของนักบวชโบราณที่ว่าเราเป็น
อย่างที่เราคิดหรือจิตใจของเราเปลี่ยนไปตามที่เราคิด ซึ่งแนวคิดนี้กำลังเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง
ของนักจิตวิทยาสมัยปัจจุบัน กระบวนการนี้เป็นการบริหารจิตใจด้วยการทำสมาธิ (Meditation หรือ
วิปัสณา) ด้วยการสร้างภาพและภาวนาคำบางคำที่มีความหมายเกี่ยวกับจุดศูนย์กลางของจักรวาล การ
ฝึกฝนบริหารจิตใจด้วยวิธีนี้เองทำให้แต่ละบุคคลสามารถที่ค้นพบตัวเองว่าตัวเองคือศูนย์กลางแห่งจักรวาล
และจิตใจของบุคคลนั้นเกิดความเมตตากรุณาที่แผ่กว้างต่อทุกสรรพสิ่ง ประหนึ่งเป็นจุดศูนย์กลางของ
จักรวาลจริงๆ (เกียรติวรรณ อมาตยกุล ,2546)

เทคนิคทางวิทยาศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานการพัฒนาคนของนีโอฮิวแมนนิส เริ่มต้นด้วยการปรับปรุง
เซลล์ทุกเซลล์ของร่างกายโดยการออกกำลังกายด้วยท่าโยคะอาสนะ ซึ่งส่งผลโดยตรงไปยังต่อมไร้ท่อที่
ควบคุมอารมณ์ต่างๆ ของคนเรา การทำสมาธิซึ่งเป็นการบริหารจิตใจให้เกิดความรักความเมตตาที่ยิ่งใหญ่
ด้วยการประสานจุดศูนย์กลางของแต่ละบุคคลเข้ากับจุดศูนย์กลางของจักรวาล ที่กล่าวมานี้เป็นแนวทางใน
การพัฒนาร่างกายและจิตใจของคนเราตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิส บุคคลใดที่ได้รับการพัฒนาทั้งด้าน
ร่างกายและจิตใจตามวิธีที่ได้กล่าวมาแล้วนี้ย่อมไม่สามารถคิดถึงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นได้เลยแม้แต่น้อย
ความคิดความรู้สึกของบุคคลเหล่านี้มีเพียงแต่การอยู่ดีมีสุขของทุกสรรพสิ่งในจักรวาลเท่านั้น

การพัฒนาในทุกส่วนของชีวิตตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิส เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับคนทุกคน
โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องของการพัฒนาจิตใจด้วยการทำสมาธิ ดังที่นักจิตวิทยาที่ทันสมัยในปัจจุบันเป็น
จำนวนมากได้ให้ความเห็นว่า การทำสมาธิเป็นการทำให้เกิดพลังสูงสุด(พลังแห่งความรัก) ในการชำระล้าง
ความรู้สึกด้านลบ (ความเกลียด ความกลัว ความโลภ ความหยิ่ง ฯลฯ) ให้ออกไปจากจิตใจของคนเรา
ดังนั้นบุคคลที่ทำสมาธิอยู่เสมอพบว่าความรู้สึกนึกคิด การมองโลกมองชีวิตของเขาเปลี่ยนแปลงไปอย่าง
มากมาย ความรู้สึกในทางลบที่ถูก อบรมสั่งสอนจนฝังแน่นอยู่ในจิตใจค่อยๆ จางหายไป ความสงบสุข
อย่างลึกซึ้งเริ่มเกิดที่จิตใจของตัวเองก่อน ความรู้สึกนี้แผ่กระจายไปสู่คนรอบข้างในวงที่กว้างออกไปเรื่อยๆ
เมื่อความวิตกกังวลและความรู้สึกทางด้านลบต่างๆ ได้สูญหายไปจากจิตใจ ปัญหาที่ละเอียดอ่อนบังเกิด
ขึ้นในบุคคลนั้นมากขึ้นเขาสามารถทำความเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น และอ่านสิ่งที่แฝงเร้นไว้ในใจของผู้อื่น
ได้ง่ายขึ้น

การพัฒนาจิตใจด้วยวิธีการทำสมาธิที่กล่าวมานี้ นอกจากทำให้เรามีความสุขความสงบทางจิตใจอย่างลึกซึ้งแล้ว ยังสามารถทำหน้าที่เป็นเกราะป้องกันความรู้สึกในทางลบ หรือความชั่วร้ายที่เกิดขึ้นในจิตใจของเราได้เป็นอย่างดีอีกด้วย นอกจากนี้ผลของการฝึกตั้งจิตใจให้มั่นคง และการรวมพลังจากการทำสมาธิ เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับจุดศูนย์กลางของจักรวาลนี้ทำให้เรามีจิตใจที่เข้มแข็ง แน่วแน่ มั่นคง และไม่หวาดกลัวต่ออุปสรรคต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิต การทำสมาธิอย่างสม่ำเสมอทำให้ผู้ฝึกแต่ละคนมีจิตใจละเอียดอ่อนขึ้น มองเห็นถึงความบริสุทธิ์ดีงามที่มีอยู่ในจิตใจของตัวเองและทุกสรรพสิ่งมากขึ้น การเข้าร่วมกลุ่มกันของผู้ที่มีจิตใจบริสุทธิ์ดีงามเหล่านี้ ทำให้เกิดการรวมพลังแห่งความรักความเมตตาที่ยิ่งใหญ่มหาศาลที่สามารถมีอิทธิพลต่อความรู้สึกของมวลมนุษยชาติและสรรพสิ่งต่างๆ ซึ่งหมายความว่าพลังคลื่นทางจิตแห่งความรักความเมตตาได้เริ่มก่อตัวขึ้นแล้วในมวลหมู่มนุษยชาติ พลังจิตอันงดงามที่เกิดขึ้นเป็นเครื่องผลักดันให้มวลมนุษยชาติก้าวไปสู่ความสงบสุขและสันติภาพได้ในเวลาอันรวดเร็ว

การทำสมาธิแบบนี้โออิวิแมนนิสเป็นกระบวนการในการพัฒนาจิตใจของเราโดยตรง เพื่อให้คนเราสามารถนำศักยภาพแฝงเร้นในจิตใจออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ตัวเองและเพื่อนมนุษย์ได้สูงสุด เป็นกระบวนการผสมผสานระหว่างความทันสมัยและศาสตร์การฝึกจิตของโยคะโบราณที่ได้พัฒนาให้เหมาะสมกับคนในยุคปัจจุบัน โดยพีอาร์ ลักการ นักบุญผู้ยิ่งใหญ่ชาวอินเดีย ซึ่งหลายๆ คนเรียกการทำสมาธิตามแนวคิดนี้โออิวิแมนนิสว่าเป็นแบบ Eastern Spirit and Western Technology หรือเป็นการพัฒนาจิตใจอย่างลึกซึ้งแบบชาวตะวันออกและมีความทันสมัยแบบชาวตะวันตก เพราะเป็นการฝึกจิตที่ทำได้อย่างสะดวกเป็นขั้นตอน มีหลักเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์ที่แน่นอน สามารถนำมาปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ โดยควรทำสมาธิอย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง และเวลาที่เหมาะสมที่สุดคือ เวลาที่ดวงอาทิตย์กำลังขึ้นและดวงอาทิตย์กำลังตก เริ่มแรกทำแค่วันละ 3-5 นาทีก่อนแล้วเพิ่มเวลาขึ้นไปเรื่อยๆ ตามความต้องการ

ผู้ทำสมาธิควรนั่งในท่าที่ทำให้ร่างกายผ่อนคลายมากที่สุดและมีพลังส่งไปเลี้ยงสมองสูงสุด ท่าที่เหมาะสมที่สุดคือ การนั่งสมาธิท่าดอกบัว (Lotus Posture) ซึ่งโยคีได้ทดลองใช้ทำนี้มาหลายพันปีแล้ว ผู้ฝึกนั่งอยู่ในลักษณะคล้ายดอกบัวซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของดอกไม้ที่สะอาด บริสุทธิ์ สวยงาม แม้ว่าดอกบัวต้องขึ้นอยู่ในที่โคลนตมที่สกปรกแต่ดอกบัวรักษาความสะอาดบริสุทธิ์ของตัวเองไว้ได้ เช่นเดียวกับคนที่ฝึกสมาธิให้คลื่นสมองต่ำอยู่เสมอสามารถรักษาความสะอาดบริสุทธิ์ของจิตใจไว้ได้ แม้ว่าต้องอยู่ในสังคมที่วุ่นวาย สับสนมากเพียงไรตาม ลักษณะของการนั่งท่าดอกบัวคือ นั่งหลังตรงเหยียดขาทั้งสองข้างออกไปข้างหน้า แล้วอขาขวาเข้าหาตัว ยกเท้าขวาขึ้นทับต้นขาซ้ายแล้วอขาซ้ายเข้าหาตัวเช่นเดียวกัน ยกเท้าซ้ายขึ้นทับต้นขาขวา จากนั้นหลับตา หุบปาก ขบขากรไรเร้าเข้าด้วยกัน พร้อมกับม้วนลิ้นขึ้นไปแตะเพดานบนของปาก มือประสานกันไว้และหายใจเข้าออก โดยคนที่นั่งในท่านี้แม้ไม่ทราบวิธีการทำสมาธิเลยเกิดการเปลี่ยนแปลงของคลื่นสมองคือ คลื่นสมองเบต้า (Beta Wave) เปลี่ยนเป็นคลื่นสมองอัลฟา (Alpha Wave)

การนั่งท่าผีเสื้อเริ่มจากการนั่งหลังตรง ดึงเท้าทั้งสองข้างเข้าหาลำตัว ให้ฝ่าเท้าสัมผัสกัน พยายามให้ส้นเท้าทั้งคู่ชิดกันมากที่สุด ใช้มือซ้ายจับเข่าซ้าย มือขวาจับเข่าขวา ขยับขึ้นลงเหมือนผีเสื้อกระพือปีกหลายๆ ครั้ง หลังจากนั้นเหยียดขาทั้งสองข้างออกไป งอขาขวาเข้าหาตัวยกเท้าขวาขึ้นทับต้นเท้าซ้าย แล้วใช้มือขวาจับเข่าขึ้นลงเหมือนผีเสื้อกระพือปีกข้างเดียว หลังจากนั้นสลับมาทำกับเข่าข้างซ้ายแบบเดียวกัน เมื่อกล้ามเนื้อที่ขาและเส้นเอ็นต่างๆ หย่อนคลายลงบ้างแล้ว ให้กลับมานั่งหลังตรงท่าเดิมคือ ดึงเท้าทั้งสองเข้าหาลำตัว ให้ฝ่าเท้าสัมผัสกัน ใช้มือซ้ายจับปลายเท้าซ้าย มือขวาจับปลายเท้าขวาแล้วก้มศีรษะลงให้ใกล้กับหัวแม่เท้าที่สุดเท่าที่ทำได้ ทำ 3 - 5 ครั้ง บริหารเช่นนี้ไปทุกวัน ในที่สุดทำท่าดอกบัวได้อย่างง่าย

ในการฝึกสมาธิ ผู้ฝึกนั่งนิ่งในท่าดอกบัว ขาไขว้ชิดกันไม่เคลื่อนไหว มือประสานกันบนตัก หลังตาม้วนล้น ผู้ฝึกหยุดความคิดที่วุ่นวายโดยการใช้นามตราควบคุมให้ความคิดมุ่งไปสู่ความสงบและบริสุทธิ์เท่านั้น นอกจากนั้นการใช้จินตนาการช่วยสามารถทำให้ผู้ฝึกแยกจิตของตนเองออกจากกรอบของสิ่งแวดล้อมภายนอกได้ด้วย ผู้ฝึกสมาธิต้องจดจ่อกับลมหายใจของตัวเอง โดยเวลาหายใจเข้าต้องขยายเวลาหายใจออกท้องแฟบ และภาวนามันตราที่เป็นภาษาสันสกฤตในใจว่า Baba Nam Kavalam (บาบานัม เควาลัม) ซึ่งแปลเป็นภาษาอังกฤษว่า Love is everywhere หรือความรักมีอยู่ในทุกหนทุกแห่ง เวลาหายใจเข้าจดจ่อกับคำว่า บาบานัม เวลาหายใจออกจดจ่อกับคำว่า เควาลัม การใช้มนตราเป็นการช่วยควบคุมจิตให้จดจ่อกับคำมนตราและความหมายของมนตรา การบริกรรมมนตราอยู่ในใจช่วยทำให้ผู้ฝึกจิตใจสงบได้รวดเร็วขึ้น

สำหรับผู้เริ่มต้นฝึกทำสมาธิควรเปิดเทปเพลง บาบานัม เควาลัม และร้องเพลงคลอตามไป เพราะเสียงเพลงช่วยให้เกิดการผ่อนคลายอย่างลึกซึ้งในการทำสมาธิ ส่วนในเวลาอื่นๆ ถ้ามีโอกาสควรภาวนา บาบานัม เควาลัม และคิดถึงความหมายของคำๆ นี้ (ความรักมีอยู่ในทุกหนทุกแห่ง) อยู่ในใจเสมอๆ จิตใจของเราค่อยๆ เปลี่ยนไปตามสิ่งที่เราคิดกลายเป็นคนที่จิตใจที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความรัก ความเมตตากรุณา และเกิดความรักความเมตตาที่ยิ่งใหญ่ขึ้นในจิตใจแทน (เกียรติวรรณ อมาตยกุล, 2539)

—การเดินเกาชิกิ เกาชิกิ (Kaoshiki) มาจากคำในภาษาสันสกฤต หมายถึง การออกกำลังที่สามารถช่วยพัฒนาจิตใจระดับต่างๆ ของมนุษย์ได้ โดยศรีพระบาท เรนจัน ได้ประดิษฐ์ทำขึ้นในปี 2521 ซึ่งประกอบไปด้วยการเคลื่อนไหว ลำตัว การก้าวเท้า จังหวะ และสิ่งสำคัญที่สุดคือการคิดถึงและตั้งอุคมคติในใจว่า ข้าพเจ้าพร้อมที่แสวงหาและกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง ไม่ว่าสิ่งนั้นมีความยากเย็นเพียงใด เพื่อที่สามารถดำรงความดีงามอันเป็นอุคมคติไว้ให้ได้

การเดินเกาซิกิก่อให้เกิดประโยชน์ต่อระบบร่างกายของมนุษย์เป็นอย่างมากโดยเฉพาะในสุขภาพวัยรุ่นเพราะเกาซิกิช่วยให้กระดูกสันหลังมีความยืดหยุ่น ทำให้ไขมันส่วนเกินลดลง ทำให้ประจำเดือนเป็นปกติ การฝึกเกาซิกินี้สามารถฝึกได้แม้ในช่วงที่มีประจำเดือนหรือแม้แต่ช่วงมีครรภ์ โดยการฝึกเกาซิกิเป็นประจำช่วยให้คล่องตัวได้จนผู้ฝึกมีอายุ 80 ปี เกาซิกิช่วยกระตุ้นให้ระบบการไหลเวียนของโลหิตและการเดินของหัวใจทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทำให้ข้อต่อต่างๆ มีความคล่องตัว ช่วยให้ร่างกายเกิดความแข็งแรง มีความยืดหยุ่นและความอดทนมากขึ้น เมื่อฝึกเป็นประจำสามารถช่วยป้องกันโรคต่างๆ ได้ และโรคที่เกี่ยวกับการทำงานที่ผิดปกติของตับด้วย

การฝึกเกาซิกิสามารถฝึกได้ดังนี้ เริ่มโดยการขมูมือประกบกันขึ้นเหนือศรีษะ แขนเหยียดตรงให้ลำแขนแนบกับใบหูตลอดเวลา ย่ำเท้าเป็นจังหวะและกายบิดไปทางขวาเล็กน้อยเป็นจังหวะที่ 1 บิดลงมาให้มากขึ้นอีกเป็นจังหวะที่ 2 และบิดลงให้มากที่สุดเป็นจังหวะที่ 3 จากนั้นให้ผ่อนกลับขึ้นเล็กน้อยเป็นจังหวะที่ 4 และคืนสู่ท่าประกบมือเหนือศรีษะเป็นจังหวะที่ 5 บิดกายเช่นเดียวกัน 5 จังหวะไปทางด้านซ้าย จากนั้นให้ลดมือลงมา ประกบกันที่ด้านหน้าให้แขนขนานกับพื้นเป็นจังหวะที่ 1 จากนั้นให้ก้าวเท้าขวาออกไปด้านหลัง เพื่อให้การก้มโน้มตัวทำได้อย่างสะดวกขึ้น พร้อมๆ กับก้มลงเอามือที่ประกบนั่นแตะพื้นเป็นจังหวะที่ 2 กลับคืนสู่ท่าประกบแขนเหนือศรีษะเป็นจังหวะที่ 3 เอนไปด้านหลังเล็กน้อยเป็นจังหวะที่ 1 เอนไปด้านหลังให้มากที่สุดเป็นจังหวะที่ 2 และกลับมาสู่ในท่าขมูมือประกบกันเหนือศรีษะเป็นจังหวะที่ 3 จากนั้นให้พักเท้าที่สลับกันไปมาลง แล้วย่ำเท้าเป็นจังหวะสองครั้ง โดยเริ่มจากเท้าขวาเป็นจังหวะที่ 4 เท้าซ้ายเป็นจังหวะที่ 5 โดยในการเดินแต่ละจังหวะมีคำภาวนาประกอบด้วยเพื่อไม่ให้จิตใจฟุ้งซ่าน

สรุปได้ว่าการเดินเกาซิกิ เป็นการเดินรำและร้องเพลงแห่งความรักประกอบท่าทาง โดยประกอบไปด้วย 18 จังหวะ ไปทางขวา 5 จังหวะ ไปทางซ้าย 5 จังหวะ ไปข้างหน้า 3 จังหวะ และไปด้านหลัง 5 จังหวะ ขณะที่เดินมีการเคลื่อนไหวที่สัมพันธ์กันทั้งมือและเท้าพร้อมๆ กับภาวนาคำที่เป็นภาษาสันสกฤตว่า บาบานัม เควาลัม ซึ่งแปลว่าความรักมีอยู่ในทุกหนทุกแห่ง หรือมีความรักให้กับตัวเองและมีความรักให้กับทุกสิ่งทุกอย่าง ในขณะที่เดินรำไปนี้ผู้ฝึกส่งความรักให้กับตัวเองและทุกสรรพสิ่งในจักรวาล ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขวา	บาบา	นัม	บาบา	เค	วาลัม
	1	2	3	4	5
ซ้าย	บาบา	นัม	บาบา	เค	วาลัม
	1	2	3	4	5
หน้า	บาบา	นัม	บาบา		
	1	2	3		
หลัง	บาบา	นัม	บาบา	เค	วาลัม
	1	2	3	4	5

กิจกรรมนี้เป็นการฝึกสติหรือเจริญสติให้เรามีพลังสติหรือพลังสมาธิ ซึ่งหมายถึง สภาวะที่จิตใจของคนเราเป็นหนึ่งเดียวในการจดจ่อกับสิ่งที่ต้องทำอยู่ในปัจจุบัน ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำภารกิจใดๆ ในชีวิตเป็นไปได้อย่างสูงสุด และยังทำให้จิตใจล้ำลึกของผู้ฝึกเกิดพลังแห่งความรักความเมตตาที่ยิ่งใหญ่ขึ้นด้วย

การนอนตาย การนอนตายเป็นท่าการฝึกผ่อนคลายอย่างลึกล้ำ เริ่มจากการเปิดเพลงคลาสสิกเบาๆ ให้จิตใจผ่อนคลาย แล้วนอนลงในท่านอนตายของโยคะ ทำนี้ทำให้ผู้นอนมีการผ่อนคลายสูงที่สุด เพราะเลือดไปเลี้ยงอวัยวะทุกส่วนในร่างกายได้อย่างสม่ำเสมอตั้งแต่ปลายเท้าไปจนถึงศีรษะ ผู้ฝึกทำนี้ นอนหงายหลับตา กางแขน ขา ออกจากกันเล็กน้อย โดยนอนบนพื้นที่แข็งเรียบ และไม่มีการใช้หมอนหนุนศีรษะ เพื่อเลือดที่ไปเลี้ยงได้ในทุกส่วนของร่างกาย ฝ่ามือทั้งสองหงายขึ้น จดจ่อกับลมหายใจของเราเท่านั้น หายใจลึกๆ ช้าๆ เวลาหายใจเข้า ท้องขยาย ลำตัวขยาย และหน้าอกขยาย เวลาหายใจออก ท้องยุบ ลำตัวยุบ หน้าอกยุบ ตัดความคิดเรื่องอื่นๆ ออกให้หมด จดจ่อกับลมหายใจของเราเท่านั้น

เวลานี้ตัวของเรารู้สึกผ่อนคลายที่สุด กำมือ บีบเข้าหากันให้แน่นที่สุด คลายมือออก ผ่อนคลายเกร็งแขน เกร็งกล้ามเนื้อทุกส่วนของแขนและไหล่ แล้วผ่อนคลาย พยายามรู้สึกได้ถึงความสบายของการผ่อนคลาย ชมวัดคิ้ว เกร็งกล้ามเนื้อทุกส่วนบนใบหน้า แล้วผ่อนคลาย พยายามรู้สึกถึงความสบายของการผ่อนคลายบนใบหน้า เกร็งกล้ามเนื้อเนื่องจากต้นขาไปถึงปลายเท้า เกร็งให้แน่นที่สุด แล้วผ่อนคลาย พยายามรู้สึกถึงความผ่อนคลาย เกร็งกล้ามเนื้อทุกส่วนในร่างกาย แล้วผ่อนคลาย พยายามรู้สึกถึงความสบายของการผ่อนคลายทั่วทั้งตัว ผ่อนคลาย รู้สึกถึงลมหายใจที่เบาสบาย ผ่อนคลาย ทุกส่วนในร่างกายรู้สึกผ่อนคลาย

คลาย เบาสบาย ตัวของเรารู้สึกเบาแสบเบาเหมือนไม่มีน้ำหนัก เรารู้สึกอิสระที่สุด ผ่อนคลายที่สุด มีความสุขที่สุด จดจ่อความคิดของเราให้อยู่กับลมหายใจเข้าออกที่ลึก ช้า สม่ำเสมอนี้เท่านั้น

บอกกับตัวเองว่าเมื่อเห็นสีม่วง เราเข้าสู่สภาวะที่ผ่อนคลายที่สุด หรือสภาวะอัลฟา เห็นสีแดงใน จอภาพความคิดของเรา ด้านึกถึงสีแดงไม่ออกให้นึกถึงดอกกุหลาบสีแดง หรือ แดงโม หรือ มะละกอสีแดง ให้สีแดงอยู่ในความคิดของเราสักครู่ แล้วเห็นสีส้ม ด้านึกถึงสีส้มไม่ออก ให้นึกถึงเปลือกส้ม คลื่นสมองของเราช้าลงๆ ทุกส่วนในร่างกายของเราผ่อนคลายมากขึ้น ให้สีส้มอยู่ในความคิดของเราสักครู่ แล้วเห็นสี เหลือง ด้านึกถึงสีเหลืองไม่ออกให้นึกถึงเปลือกกล้วยหอมสีเหลือง ให้สีเหลืองอยู่ในความคิดของเราสักครู่ แล้วเห็นสีเขียวของใบไม้หรือต้นหญ้า ให้สีเขียวอยู่ในความคิดของเราสักครู่ แล้วเห็นสีฟ้าของท้องฟ้าหรือ ท้องทะเล เวลานี้เรารู้สึกผ่อนคลายที่สุด คลื่นสมองต่ำลงต่ำลง ให้สีฟ้าอยู่ในความคิดของเราสักครู่ บอกกับ ตัวเองอีกครั้งว่า เมื่อเราเห็นสีม่วง เราเข้าสู่สภาวะอัลฟา สภาวะที่ผ่อนคลายที่สุด แล้วเห็นสีม่วง ด้านึกถึงสี ม่วงไม่ออกให้นึกถึง ดอกกล้วยไม้สีม่วง เรารู้สึกผ่อนคลายที่สุด อิสระที่สุด มีความสุขที่สุด อยากรแบ่งปัน ความสุขนี้ให้กับคนทุกๆ คน ปลอ่ยจิตใจของเราให้ล่องลอยไปกับเสียงเพลงนี้ (ในช่วงที่เราผ่อนคลายที่สุดนี้ จิตใต้สำนึกของเราทำงานดีที่สุดในระดับที่ลึกที่สุด เราควรใส่ข้อมูลด้านบวกต่างๆ เข้า ไปในจิตใต้สำนึกของเราในเวลานี้ โดยบอกกับตัวเองหลายๆ ครั้งว่า เป็นคนที่ยอดเยี่ยม เป็นคนที่มี ความสามารถ เป็นคนที่มีเสน่ห์และน่ารัก เป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง) นับหนึ่งถึง 10 เมื่อนับถึง 10 เรารู้สึกตัวขึ้นอีกครั้ง เรารู้สึกสดชื่น กระปรี้กระเปร่า แข็งแรง เหมือนนอนหลับมาเป็นเวลาหลายๆ ชั่วโมง มีความรู้สึกที่ดีให้กับตัวเอง และผู้อื่นอย่างไม่เคยรู้สึกมาก่อน หนึ่ง สอง สาม สี่ ห้า พลังต่างๆ กลับคืนสู่ตัว เรา เรารู้สึกสดชื่นที่สุด แข็งแรงที่สุด มีความสุขที่สุด เรากลายเป็นคนที่อารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส คลื่นสมอง ต่ำ มีเสน่ห์ น่ารัก คิดและพูดแต่สิ่งที่ดีๆ แก่ตนเองและผู้อื่น หก เจ็ด แปด เก้า สิบ ขยับมือ ขยับเท้า พลิกซ้าย ขวา แล้วลุกขึ้น กิจกรรมนี้เป็นการใช้ความคิดจินตนาการประกอบการจดจ่อกับลมหายใจเพื่อให้เกิดการ ผ่อนคลาย และพยายามคิดว่าตัวเองได้ตายจากโลกนี้ไปแล้วรวมกับการนึกถึงพลังที่ดึงามหรือพลังแห่ง ความรักของจักรวาล ซึ่งช่วยให้เกิดการผ่อนคลายอย่างสูงทั้งร่างกายและจิตใจ รวมไปถึงการลดอัตราของ เราลง

การนอนตายยังเป็นกิจกรรมการพัฒนาเพื่อการจูงจิตใต้สำนึก โดยการจูงจิตใต้สำนึกหรือการเข้าสู่สภาวะที่ผ่อนคลายที่สุดตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิสคือ การสร้างความรู้สึกที่ดีต่อตนเองให้เกิดขึ้นในจิตใจ ซึ่งค่อยๆ ปฏิบัติทีละน้อยเพื่อการปรับระดับของจิตใจให้แจ่มใสและรู้สึกผ่อนคลายมากที่สุด มีขั้นตอนการ ปฏิบัติ 2 ประการ (เกียรติวรรณ อมาตยกุล, 2534) คือ การทำโยคะเพื่อจูงจิตไปสู่อุสภาวะที่ผ่อนคลายที่สุด เป็นการทำให้ร่างกายและจิตใจอยู่ในสภาวะผ่อนคลายต่อเนื่องจากการฝึกโยคะ ซึ่งทำได้ง่ายๆ คือ ทำโยคะ ในท่านอนตายหรือศวาสนะ (Dead Posture or Shavasana) มีวิธีการทำดังนี้

- 1.นอนหงายเหยียดยาวลงกับพื้น ให้ส้นเท้าหันเข้าหากัน ปลายเท้าแยกจากกัน แขนทั้งสองข้างทอดห่างออกจากลำตัวเล็กน้อย ฝ่ามือหงายขึ้น ปิดตาลงเบาๆ
- 2 ลำรวจร่างกายด้วยความรู้สึก ดูว่ามีความตึงเครียดที่บริเวณใด ขยับขา แขน สะโพก ศรีษะ เพื่อขจัดความตึงเครียดที่บริเวณเหล่านั้น
- 3 หายใจลึกๆ สม่่าเสมอ จนกระทั่งลมหายใจเป็นปกติ
- 4- ทำความรู้สึกผ่อนคลายทั่วทั้งร่างกาย ให้รู้สึกว่าน้ำหนักของส่วนต่างๆ ของร่างกายถ่ายทอดลงบนพื้น โดยเฉพาะที่บริเวณคอและศรีษะ ระวังอย่าให้กรามและใบหน้าขมวดตึง แต่ควรผ่อนคลายตามไปด้วย
- 5 จดจ่ออยู่กับลมหายใจ โดยผ่อนคลายใจออกให้ช้าลง ในที่สุดลมหายใจจะเอื่อยขึ้นและการหายใจเป็นไปอย่างแผ่วเบา
- 6 ถ้าหากจิตใจฟุ้งซ่าน ให้กลั้นหายใจช่วงสั้นๆ หลังการหายใจออกแต่ละครั้ง
- 7 อยู่ในท่านั้นนานเท่าที่ต้องการหรือประมาณ 15 - 20 นาที ภาวนานี้ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดของร่างกายและจิตใจโดยทั่วไปและขจัดความเหนื่อยล้าจากการปฏิบัติโยคะอื่นๆ ในปัจจุบันนี้ที่คนเราต้องเผชิญกับความตึงเครียดที่เพิ่มมากขึ้นจากการดำเนินชีวิตที่เต็มไปด้วยความเร่งรัดและการแข่งขันนั้น โยคะนี้นับว่าเป็นโยคะที่สำคัญที่ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดของจิตใจและร่างกายได้เป็นอย่างดี (ควรหยุดการทำงานของประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ ตา หู จมูก ลิ้น ผิวหนัง)

การจูงจิตใจไปสู่สภาวะผ่อนคลายด้วยเสียงเพลงและคำพูดด้านบวก ในขั้นตอนที่สองนี้ เป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่องมาจากขั้นตอนการจูงจิตใจไปสู่สภาวะที่ผ่อนคลายที่สุด ซึ่งในขั้นที่สองนี้เป็นการพัฒนาให้ร่างกายและจิตใจไปสู่สภาวะที่ผ่อนคลายที่สุดมากกว่าขั้นตอนแรก โดยมีขั้นตอนหรือวิธีการดังนี้คือ การจูงจิตใจไปสู่สภาวะที่ผ่อนคลายที่สุดด้วยเสียงเพลง การใช้เทคนิคการพูดทางบวกและจินตนาการและการท่องมนตรา การจูงจิตใจไปสู่สภาวะที่ผ่อนคลายที่สุดด้วยเสียงเพลงเป็นการเปิดเพลงบรรเลงเบาๆ ซ้ำๆ คลอไปขณะฝึก เป็นเพลงที่มีลักษณะเฉพาะที่เมื่อฟังแล้วทำให้ผู้ฝึกรู้สึกสงบและสบายใจเช่น เพลงของคิทาโรวาซาลิส เสียงเพลงบรรเลงนั้นทำให้ร่างกายและจิตใจมีความผ่อนคลายมากที่สุด ทำให้จิตพร้อมที่รับหรือบันทึกความรู้สึกหรือความคิดที่ดีเข้ามาสู่จิตใจ

การบันทึกความรู้สึกที่ดีต่อตนเองเข้าสู่จิตใจ โดยใช้เทคนิคคำพูดด้านบวก การจินตนาการ และการท่องมนตรา ในขั้นตอนนี้ผู้นำการฝึกกล่าวถึงข้อความทางบวกเพื่อให้ผู้ฝึกจินตนาการตาม ความรู้สึกและความคิดต่างๆ ค่อยซึมซับเข้าสู่จิตได้สำนึกของผู้ฝึก อีกทั้งเพื่อสร้างความรู้สึกที่ดีต่อตนเองให้เข้าสู่จิตได้สำนึกมากขึ้น การท่องคำมนตรา (Mantra) ที่เลือกสรรไว้แล้วอย่างดีอยู่ในใจให้สอดคล้องกับจังหวะการหายใจเข้าและหายใจออก การท่องมนตราในใจขณะฝึกสมาธิทำให้เราไม่คิดอะไร การท่องมนตราโดย

สอดคล้องกับจังหวะการหายใจเข้าและออกพอที่ทำให้เราหายใจช้าลง ทำให้จิตสำนึกที่วุ่นวายสงบลงด้วย นอกจากนี้การท่องมนตรายังมีความหมายลึกซึ้งที่ทำให้เกิดความรักความเมตตาในจิตใจของผู้ฝึกอีกด้วย เช่น ใช้คำว่า บาบานัม ขณะหายใจเข้า และ เควาลัม ขณะหายใจออก ซึ่งมีความหมายว่า เรามีความรักให้กับตนเองและเรามีความรักให้กับทุกสิ่งทุกอย่าง ตามลำดับ ซึ่งเหตุผลที่ใช้มนตรา 2 คำดังกล่าวนี้เพราะแนวคิดนีโอฮิวแมนนิสมีความเชื่อพื้นฐานว่า ทุกสรรพสิ่งในจักรวาลมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การท่องมนตราสองคำนี้อยู่เสมอทำให้จิตใจของคนนั้นกว้างขวางขึ้น มีความรักความเมตตาต่อทุกสรรพสิ่งในจักรวาล เป็นเวลานานมาแล้วที่นักบวชนักบุญที่สนใจในการศึกษาตนเองได้กล่าวถึงอำนาจของความคิดของมนุษย์ไว้ว่า เราคิดอย่างไร เรารู้สึกเช่นนั้นหรือกลายเป็นเช่นนั้น (As You Think, So You Become) (เกียรติวรรณ อมาตยกุล ,2546)

ในปัจจุบันนักจิตวิทยาเป็นจำนวนมากได้ยอมรับแนวคิดนี้ โดยคนเรามากใช้เวลาคิดถึงแต่สิ่งที่ไม่ดีหรือปมด้อยของตนเองเป็นส่วนใหญ่ นักจิตวิทยาพยายามเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ (Self – Image) ของคน โดยให้คิดถึงแต่สิ่งที่ดีๆ ทั้งหมด การให้ความสำคัญอย่างมากต่อการใช้ความคิดไปในทางที่ดี (Power of Positive Thinking) เช่น การหมั่นคิดในใจเสมอว่า ฉันเป็นคนที่มีความกล้าหาญ ฉันเป็นคนที่มีความสามารถ ฉันเป็นคนที่มีเสน่ห์และน่ารัก ฉันเป็นคนที่มีความแข็งแรง เพื่อนำไปใช้ในการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพนิสัยให้ดียิ่งขึ้น เป็นต้น แต่เป้าหมายของการพัฒนาตนเองของแนวคิดนีโอฮิวแมนนิสในการฝึกสมาธิยังเน้นไปสู่การพัฒนาจิตใจตนเองให้สูงขึ้นด้วย ดังนั้นการฝึกสมาธิมีเป้าหมายที่ช่วยให้ผู้ฝึกลดความยึดมั่นถือมั่นในตนเอง ให้มีจิตใจที่ละเอียดอ่อนและกว้างขวางขึ้น ดังนั้นความหมายของมนตราที่มีการย้ำคิดและภาวนาอยู่ในใจตลอดเวลาเช่น เรามีความรักให้กับตนเอง เรามีความรักให้กับทุกสิ่งทุกอย่าง ช่วยขยายความคิดความรู้สึกของเรานั้นให้กว้างขวางขึ้นกว่าความคิดแคบๆ ดังนั้นการที่ผู้ฝึกสมาธิมีจิตใจจดจ่อหรือคิดถึงเสียงและความหมายของมนตราอย่างแน่วแน่และสม่ำเสมอ จิตใจมีความสงบ คลื่นสมองอยู่ในระดับคลื่นอัลฟาอย่างสม่ำเสมอ สิ่งที่เราคิดอยู่นั้นถูกซึมซับเข้าสู่จิตใต้สำนึก จิตใจค่อยๆ เป็นอย่างที่เราคิดเมื่อกลับไปทำกิจกรรมต่างๆ มองชีวิตของตนเอง ผู้อื่น กิจกรรมต่างๆ และโลกในแง่ดีมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น (ณัฐลักษณ์ ศรีมีชัย, 2547)

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดนีโอฮิวแมนนิส สรุปได้ว่า แนวคิดนีโอฮิวแมนนิสหมายถึง แนวคิดที่มุ่งพัฒนาอัจฉริยภาพแฝงเร้นในตัวมนุษย์ทุกคนให้ปรากฏออกมาได้มากที่สุด เพื่อพัฒนามนุษย์ให้สมบูรณ์ในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านวิชาชีพ วิชาการ และในทุกๆ ส่วนประกอบชีวิตทั้งด้านร่างกาย จิตสำนึก จิตใต้สำนึก และจิตเหนือสำนึก โดยแนวคิดนีโอฮิวแมนนิสใช้กิจกรรมเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ หรือ EQ (Emotional Quotient) เพื่อสร้างความสามารถทางอารมณ์หรือจิตใจอารมณ์ที่ทำให้มนุษย์มีความสุขในชีวิตได้ง่าย สามารถอดทน รอคอย มุ่งมั่นในการกระทำจนบรรลุเป้าหมายที่ตัวเองตั้งไว้

ได้อย่างมีความสุข และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขในทุกสถานการณ์ของชีวิต โดยกิจกรรมตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิสม์ลักษณะดังนี้ การสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย การเสริมสร้างภาพพจน์ที่ดีต่อตนเอง การเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติและฝึกฝนทั้งในส่วนบุคคลและเป็นกลุ่ม การตั้งใจเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่งหลักการปฏิบัติกิจกรรมตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิสม์ขั้นตอนนี้ การฝึกอาสนะและการบริหารกายท่า เกาซิกิ การผ่อนคลายเพื่อให้เกิดวังค์การรับรู้ด้วยเสียงเพลง และการฝึกสมาธิ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจิตใต้สำนึกทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี (เกียรติวรรณ อมาตยกุล ,2546)

สรุปได้ว่าตัวอย่างขั้นตอนตามกิจกรรมตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิสม์ดังนี้ การฝึกโยคะ การเดินเกาซิกิ และตามด้วยการนอนตาย เพื่อตั้งใจไปสู่สภาวะที่ผ่อนคลายที่สุด โดยในขณะที่นอนตายใช้เสียงเพลงเพื่อทำให้ร่างกายและจิตใจเกิดความผ่อนคลายที่สุด ประกอบกับการใช้คำพูดด้านบวกเพื่อทำให้จิตใต้สำนึกบันทึกความคิดและความรู้สึกที่ดีจากการจินตนาการสิ่งที่เป็นบวกต่อตนเองและผู้อื่น และตามด้วยการทำสมาธิและการทำสมาธิ ที่มีการย้ำถึงเสียงและความหมายของมนตรารายอย่างสม่ำเสมอ ทำให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเองและเห็นคุณค่าของบุคคลอื่นมากยิ่งขึ้น

กิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่น(2550)
(Child and Adolescent Mental Health Rajanagarindra Institute)

สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้กรมสุขภาพจิต มีหน้าที่ในการศึกษา ค้นคว้า คิดค้น พัฒนาเทคโนโลยีต่างๆเพื่อพัฒนาสติปัญญา คุณภาพของเยาวชนไทย เพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนเก่ง มีความดี และมีความสุข ประสบความสำเร็จในชีวิต หรืออย่างน้อยสามารถต่อสู้กับวิกฤต อุปสรรคต่างๆในชีวิตได้ มีภูมิด้านทานในจิตใจ ตลอดจนถือเป็นฐานการพัฒนาประเทศชาติด้วย ที่จำเป็นต้องมีเด็กที่ฉลาดในทุกๆด้านเพื่อที่เจริญเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในภายภาคหน้า ซึ่งถือเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการพัฒนาประเทศระยะยาว โดยได้ดำเนินการ ป้องกัน แก้ไข และพัฒนาปัญหาและศักยภาพของเยาวชนไทยตั้งแต่ปีพ.ศ.2512จวบจนปัจจุบัน กล่าวได้ว่าสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่น เป็นองค์กรหลักของประเทศที่มีความเชี่ยวชาญด้านสุขภาพจิตเด็ก วัยรุ่น และครอบครัว(สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่น,2550)

ปรัชญาองค์กร บุคลากรมุ่งมั่น พัฒนาวิชาการ บริการเชี่ยวชาญ เป็นศูนย์กลางข้อมูลและเทคโนโลยี

พันธกิจ สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่น เป็นศูนย์กลางพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ /

เทคโนโลยี ด้านสุขภาพจิตเด็ก วัยรุ่น และครอบครัว โดยประสานความร่วมมือกับ เครือข่าย ทุกภาคส่วน แบ่งฝ่ายนอกรงานออกเป็นดังนี้

- _สำนักงานผู้อำนวยการ
- _ฝ่ายบริหารงานทั่วไป
- _ฝ่ายการเงินและพัสดุ
- _ฝ่ายแผนงานและสารสนเทศ
- _ฝ่ายองค์กรแห่งการเรียนรู้
- _กลุ่มงานโรงเรียนพ่อแม่
- _กลุ่มงานสุขภาพจิตโรงเรียน
- _กลุ่มงานสุขภาพจิตวัยรุ่นและสังคม
- _องค์กรการแพทย์
- _องค์กรพยาบาล
- _กลุ่มงานเภสัชกรรม
- _กลุ่มงานจิตวิทยา
- _กลุ่มงานสังคมสงเคราะห์
- _กลุ่มงานฟื้นฟู

ปฏิบัติการ ให้ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับจิตวิทยาเด็กและวัยรุ่น สภาพปัญหา วิธีการแก้ไข จัดอบรม วิชาการ เวทีแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างนักวิชาการ แพทย์ พยาบาล และผู้มีบทบาทในการสร้างพัฒนาการ ในเด็กและวัยรุ่น จัดกิจกรรมเพื่อรณรงค์ป้องกันเด็กและวัยรุ่นจากปัญหาต่างๆ เช่น ค่ายผู้นำเยาวชน โดย เรียกกิจกรรมเหล่านี้ว่า "กิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์" จัดกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดกับเด็กและวัยรุ่น เช่น โครงการบำบัดเด็กติดเกมส์ โดยเรียกกิจกรรมเหล่านี้ว่า "กิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์"

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โครงการพัฒนาสติปัญญาเด็กไทย โดยใช้ชื่อกิจกรรมว่า Me&Mind Smart Camp ภายใต้หลักสูตร "การพัฒนาความฉลาด 4 ด้าน สำหรับวัยรุ่นไทย 4-Wises Intelligent Development for Thai Youth" ซึ่งได้แก่ การพัฒนา ฉลาดคิด คือ ทักษะความฉลาดทางสติปัญญา ที่เป็นการกระทำภายในตนเอง หมายถึง การคิดเก่ง คิดได้ดี คิดมีเหตุผล คิดเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ฉลาดทำ คือ ทักษะความฉลาดทางสติปัญญา ที่เป็นการกระทำต่อภายนอก หมายถึง การทำเก่ง ทำได้ดี หากเพียงมุ่งมั่นทำ จนสำเร็จเห็นผลเป็นรูปธรรม ฉลาดสัมพันธ์ คือ ทักษะความฉลาดทางอารมณ์ ที่เป็นการกระทำต่อภายนอก หมายถึง การเข้าใจอารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่น การรู้วิธีดูแลอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่น มีมนุษยสัมพันธ์ดี อ่อนน้อมถ่อมตน ชอบติดต่อผู้คน พูดเก่ง พูดดี พูดเพราะน่าฟัง ชอบบริการ ชอบดูแลเอาใจคนอื่น ผู้คนรักใคร่ ฉลาดใจ คือ ทักษะความฉลาดทางอารมณ์ ที่เป็นการกระทำภายในตนเอง หมายถึง การเข้าใจอารมณ์ ความรู้สึกของตนเอง การมีความมั่นคงทางอารมณ์ การรู้วิธีดูแลและจัดการกับอารมณ์ตนเอง การมองโลกในแง่ดี เป็นคนสุร่ง่ายทุกขียาก เป็นคนที่มีใจที่มีพลัง มีแรงบันดาลใจ มีความกล้าหาญ โดยจัดกิจกรรมดังกล่าวในลักษณะ ค่ายค้างแรม 3 วัน 2 คืน (สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่น, 2550)

จากผลการประเมินกิจกรรม "Me&Mind Smart Camp" พบว่า

1. แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์

ด้านดี การควบคุมตนเองเพิ่มขึ้น (22.2%) ความเห็นใจผู้อื่นเพิ่มขึ้น (31.1%) ความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น (15.8%)

ด้านเก่ง มีแรงจูงใจเพิ่มขึ้น (11.1%) การตัดสินใจแก้ปัญหาเพิ่มขึ้น (13.3%) สัมพันธภาพเพิ่มขึ้น (13.3%)

ด้านสุข ความภูมิใจในตนเองเพิ่มขึ้น (20%) ความพอใจในชีวิตเพิ่มขึ้น (46.6%) ความสุขสงบทางใจเพิ่มขึ้น (2.3%)

2. แบบประเมินการเห็นคุณค่าในตนเอง

เยาวชนมีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับสูงเพิ่มขึ้น (12.5%) (ก่อน = 29.2% หลัง = 41.7%) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ทางสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ยังรับปรึกษาปัญหาสุขภาพจิตสำหรับเด็ก วัยรุ่น และคนทั่วไป ผ่านทางโทรศัพท์สายตรง Hot Line คลายเครียด 02-354-8300 หรือ ผ่านทางเว็บไซต์ www.icamtalk.com บริการผู้ป่วยนอก บริการตรวจรักษา เพื่อแก้ไขปัญหาทางอารมณ์ และพฤติกรรม ในเด็กและวัยรุ่นรวมทั้งปัญหาครอบครัว ได้แก่

- ปัญหาพัฒนาการล่าช้า เช่น พูดช้า ช่วยเหลือตนเองได้ช้ากว่าวัย
- ปัญหาทางอารมณ์ วิตกกังวล ซึมเศร้า

- ปัญหาพฤติกรรม เช่น ก้าวร้าว พุดปด หนีโรงเรียน
- ปัญหาการเรียน เช่น เรียนหนังสือไม่ได้ สมาธิสั้น ไม่อยากไปโรงเรียน
- ปัญหาเด็กติดเกม
- ปัญหาอื่น ๆ เช่น ถอนผม บัสสาวะรดที่นอน มีอาการกระตุก อัจฉาน้อง เป็นต้น
- หรือพ่อ แม่ ผู้ปกครองที่ต้องการขอคำปรึกษาเกี่ยวกับลูกที่มีปัญหาดังกล่าว
- ปัญหาที่ทางหน่วยงานไม่รับให้บริการคือ ปัญหาเรื่องยาเสพติด

แนวคิดหลักในการจัดกิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาคุณภาพของวัยรุ่นของสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ มีดังนี้

1. กิจกรรมนอกห้องเรียน ทำให้สามารถถอดแบบกิจกรรมที่เคลื่อนไหว ส่งเสียง แสดงออก หรือพบเห็นสิ่งต่างๆ เพื่อการเรียนรู้ที่เป็นของจริงขนาดใหญ่ได้มากกว่าในห้องเรียน

2. ลงมือทำกิจกรรม กิจกรรมที่ต้องลงมือทำ ทำให้ไม่่วงนอน ไม่น่าเบื่อจากการที่ไม่ได้เคลื่อนไหว เป็นระยะเวลาานๆ และ การเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ ทำให้เกิดประสบการณ์ตรง เช่น เด็กเรียนรู้ความเค็ม ด้วยการชิมมากกว่าการนั่งฟังบรรยาย

3. กิจกรรมค้างคืน กิจกรรมค้างคืน ทำให้วัยรุ่นเกิดความรู้สึกของการใช้ชีวิตร่วมกัน กินนอนร่วมกัน ทำให้เกิดความสัมพันธ์ เกิดความตื่นตัวในการเรียนรู้ได้มากกว่าการจัดกิจกรรมกลางวัน เพียงอย่างเดียว และการมีกิจกรรมค้างคืน ทำให้น่านระยะเวลาเดินทางไปกลับประจำวันลงได้ เมื่อเทียบกับการจัดกิจกรรมค่ายกลางวันหลายวัน

4. กิจกรรมสนุกสนาน การเรียนรู้ที่ดีเกิดขึ้นเมื่อมีจิตใจที่เป็นสุข การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สนุกสนาน ทำให้วัยรุ่นมีใจเปิดกว้าง สามารถเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี มากกว่าที่สามารถเรียนรู้จากกิจกรรมการเรียนรู้ที่ซีเรียส หรือเรียบๆ เรื่อยๆ น่าเบื่อ (สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์, คู่มือการจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาสติปัญญาเด็กไทย กลุ่มวัยรุ่น, 2550)

ในการวิจัยฉบับนี้ได้แบบอย่างกิจกรรมที่เป็นประโยชน์จากสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่น นำมาพัฒนาเป็นกิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์เพื่อปลูกฝังความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ในวัยรุ่นตอนกลาง อายุ 15-18 ปี โดยบูรณาการเข้ากับกิจกรรมตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิส

ศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น (To Be Number One Friend Corner)

ศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น หรือ To Be Number One Friend Corner จัดตั้งขึ้นภายใต้การดำเนินโครงการ To Be Number One เพื่อตอบสนองความต้องการของวัยรุ่น ที่ต้องการสิ่งพึ่งพาทางจิตใจ โดยเฉพาะจากผู้ที่มีความรู้และทักษะการให้คำปรึกษาวัยใกล้เคียงกัน หรือวัยเดียวกัน ช่วยเหลือให้คำแนะนำในลักษณะเพื่อนช่วยเพื่อน และให้วัยรุ่นมีสถานที่ที่เหมาะสมในการทำกิจกรรมที่สนใจร่วมกันที่เป็นที่ยอมรับจากทุกฝ่าย ได้รับประสบการณ์เพิ่มพูนทักษะจากการฝึกแก้ปัญหาและพัฒนาภาวะความฉลาดทางอารมณ์หรือ EQ เป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยมีแนวคิด "ปรับทุกข์ สร้างสุข แก้ปัญหา พัฒนา EQ"

ศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่นให้บริการโดยอาสาสมัครประจำศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่นที่มีวัยใกล้เคียงกัน หรือวัยเดียวกันกับวัยรุ่น ซึ่งมีบริการดังนี้

1. บริการให้คำปรึกษา สำหรับผู้ที่ต้องการพูดคุยปรึกษาปัญหาต่าง ๆ มีบริการ 2 ลักษณะ คือ บริการปรึกษาเป็นรายบุคคล หรือรายกลุ่ม โดยอาสาสมัครประจำศูนย์ ฯ และบริการปรึกษาทางโทรศัพท์

2. บริการฝึกคิดแก้ปัญหาพัฒนา EQ สำหรับผู้ที่ต้องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของตนเอง มีบริการด้วยกิจกรรม 2 ลักษณะ คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยคอมพิวเตอร์จากคู่มือการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมถึงการเรียนรู้ทางระบบอินเตอร์เน็ต นอกจากนี้สามารถศึกษาหรือประเมินตนเองจากแบบประเมินต่าง ๆ เช่น แบบประเมิน EQ แบบประเมินความเครียดที่สามารถวิเคราะห์และประเมินผลให้ผู้ใช้บริการ ทราบผลได้ทันที หรือจากจุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง หากผู้ใช้บริการยังไม่สามารถค้นพบตัวเองหรือค้นพบแนวทางการแก้ไขปัญหาในระดับที่พึงพอใจ สามารถเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมพัฒนา EQ และกิจกรรมเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตให้แก่เยาวชน โดยอาสาสมัครเป็นผู้ดำเนินกิจกรรม กิจกรรมดังกล่าวสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากยาเสพติด ซึ่งนอกจากทำให้วัยรุ่นได้รับความสนุกสนาน ได้รู้จักเพื่อนแล้วยังทำให้วัยรุ่นได้พัฒนา EQ ของตนเอง และเรียนรู้ที่อยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและปลอดภัยจากยาเสพติด

3. บริการกิจกรรมเสริมทักษะเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างสุข เป็นบริการแนะนำ และฝึกกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจของเยาวชน โดยอาสาสมัครที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละด้าน เช่น ดนตรี กีฬา ศิลปะ ร้องเพลง เดินร่ำ DJ และอื่น ๆ เป็นต้น

ศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่นในชุมชนเมือง ประกอบด้วย ชุมชนเมืองในเขตกรุงเทพมหานคร และภูมิภาค ดังนี้ ศูนย์การค้ามาบุญครองเซ็นเตอร์ ศูนย์การค้าแฟชั่นไอส์แลนด์ ศูนย์การค้าซีคอนสแควร์ ศูนย์การค้าพิวเจอร์พาร์รังสิต ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่า 3

ศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่นในจังหวัดภูมิภาค กำหนดจัดตั้งจังหวัดละ 1 แห่ง รวม 75 จังหวัด โดยให้ใช้พื้นที่ ศูนย์การค้าหรืออาคารในชุมชนเมืองที่เป็นแหล่งนัดพบของวัยรุ่น ที่มีขนาดพื้นที่ไม่น้อยกว่า 80 ตารางเมตร เพื่อให้สามารถแบ่งส่วนให้บริการได้เป็น 3 ส่วน คือ บริการให้คำปรึกษา บริการแก้ปัญหาและพัฒนา EQ และบริการสร้างสุขด้วยดนตรี กีฬา และศิลปะ ศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่นในชุมชนเมืองให้บริการโดยอาสาสมัคร ประจำศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น ได้แก่ นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรของกรม สุขภาพจิต โดยเปิดให้บริการทุกวัน ตั้งแต่เวลา 11.00 - 20.00 น. ขณะนี้เปิดทำการแล้ว 4 แห่ง ใน กรุงเทพมหานคร ได้แก่ ศูนย์การค้ามาบุญครองเซ็นเตอร์ ศูนย์การค้าแฟชั่นไอส์แลนด์ ศูนย์การค้าซีคอนสแควร์ และในภูมิภาค ได้แก่ ศูนย์การค้าเซ็นทรัลเวิลด์ พลาซ่า จังหวัดเชียงใหม่

ศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่นในชุมชนชนบท กำหนดจัดตั้งขึ้นในจังหวัดภูมิภาค 75 จังหวัด ไม่เกิน 100 แห่ง โดยจัดหาสถานที่ ที่เหมาะสมตามแนวทางที่กำหนดภายในหมู่บ้าน เช่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือศูนย์เยาวชนซึ่งเลิกใช้แล้ว อาคารในในสวนสาธารณะที่วัยรุ่นและเยาวชนมาใช้บริการได้สะดวก หรือใช้พื้นที่ในอาคารในชุมชนชนบทที่มีขนาดพื้นที่ไม่น้อยกว่า 40 ตารางเมตร และจัดสัดส่วนการให้บริการเป็น 3 ส่วน คือ บริการให้คำปรึกษา บริการแก้ปัญหาและพัฒนา EQ และให้บริการเอนกประสงค์ด้านนอกสำหรับการเรียนรู้และเล่นดนตรี กีฬา และศิลปะ กรณีพื้นที่น้อยให้ปรับใช้พื้นที่ตามช่วงเวลาการให้บริการ กำหนดจัดตั้งขึ้นใน 75 จังหวัด 150 แห่ง กรุงเทพมหานคร 50 แห่ง โดยใช้พื้นที่ในอาคารเรียน หรืออาคารใดอาคารหนึ่ง หรือมุมใดมุมหนึ่ง ในที่ตั้งของชมรม To Be Number One ของสถานศึกษานั้น หรือจัดหาพื้นที่ใหม่ แยกเป็นศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่นต่างหาก สื่อและเทคโนโลยีประจำศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น สื่อและเทคโนโลยีประจำศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่นประกอบด้วย หนังสือคู่มือและ CD ชุดเทคโนโลยีสำหรับเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยเป็นความรู้เกี่ยวกับวัยรุ่นและเป็นคู่มือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่

1. สะท้อนภาพวัยใส สะท้อนใจวัยทีน
2. เพื่อนช่วยเพื่อน
3. ลานสายใยหัวใจรัก
4. สอนวัยรุ่นไม่วุ่นอย่างที่คิด
5. คู่มือการจัดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาพัฒนา EQ
6. คู่มือการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตให้แก่เยาวชนในชุมชน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถานที่ติดต่อโครงการ โครงการ To Be Number One และ To Be Number One Friend Corner

1. สำนักงานโครงการ To Be Number One กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ถนนติวานนท์ นนทบุรี 11000 โทรศัพท์ 0 2951 1373 , 0 2950 8888 โทรสาร 0 2951 1365 , 0 2951 1374
2. ศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่นมาบุญครองเซ็นเตอร์ บริเวณชั้น 6 โซนแอนด์ โทรศัพท์ 0 2877 6140 0 2877 6205-8
3. ศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่นแฟชั่นไอส์แลนด์ บริเวณชั้น 2 ผังโฮมโปร โทรศัพท์ 0 2877 6256-8
4. ศูนย์การค้าซีคอนสแควร์ บริเวณชั้น 4 ผัง EGV โทรศัพท์ 0 2864 1727-9
5. ศูนย์ฟิวเจอร์ พาร์ค รังสิต ชั้น 3 โซน Feel Fit โทรศัพท์ 0 9580011 ต่อ 1496-7

ศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่นในโรงเรียน ในจังหวัดตราด ได้แก่ โรงเรียนวัยรุ่นประเสริฐศิลป์ อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด โรงเรียนตราดสรรเสริญวิทยาคม อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด โรงเรียนคลองใหญ่ วิทยาคม อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด โรงเรียนสะตอวิทยาคมรัชมังคลาภิเษก อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด โรงเรียนบ่อไร่วิทยาคม อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด โรงเรียนหนองบอนวิทยาคม อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด โรงเรียนแหลมงอบวิทยาคม อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด

ในงานวิจัยนี้ใช้กลุ่มเยาวชนที่อยู่ในเกณฑ์อายุระดับวัยรุ่นตอนกลาง 15-18 ปี ที่เป็นสมาชิกของศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น ในโครงการ To Be Number One โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 40 คน และกลุ่มควบคุม 40 คน โดยคัดเลือกจากกลุ่มแกนนำในการทำกิจกรรม มีพื้นฐานคุณสมบัติใดคุณสมบัติหนึ่งของความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์อยู่บ้างแล้ว นำมาแก้ปัญหาที่มี และพัฒนาให้มีคุณสมบัติของผู้นำที่พึงประสงค์ที่สมบูรณ์ขึ้น เพื่อนำคุณสมบัตินี้กลับไปขยายผลในกลุ่มสมาชิกและกลุ่มเพื่อนของตนเองต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

จันทิมา ปัญจวัฒน์ (2543) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับเด็กด้อยโอกาสในวัดสวนแก้ว โดยใช้แบบสอบถามและแบบสังเกต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ พระที่เกี่ยวข้อกับการจัดกิจกรรม จำนวน 8 รูป พระวาสาผู้ร่วมงาน จำนวน 20 คน และเด็กด้อยโอกาส จำนวน 50 คน โดยใช้แบบสอบถามและแบบสังเกตในการเก็บข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับเด็กด้อยโอกาสจัดแบบเป็นกลุ่มและแบบชั้นเรียนมากที่สุด กิจกรรมที่จัดมากที่สุด คือ กิจกรรมการเกษตรและกิจกรรมการสอนการดำเนินชีวิต การสอนกิจกรรมเน้นการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี ผู้สอนกิจกรรมเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้เรียนได้เรียนในสิ่งที่ตนสนใจ และวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนการสอน

เหมาะสมและเพียงพอ ด้านปัญหาและอุปสรรคของการจัดกิจกรรมพบว่า เป็นปัญหาในระดับน้อย ปัญหาที่มี 5 ประเด็น โดยเรียงระดับความเป็นปัญหาจากมากไปหาน้อยได้แก่ 1. การนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพ และวิธีการสอนไม่ค่อยสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา 2. ความชำนาญของผู้สอน ความเป็นกันเองและความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน 3. เด็กด้อยโอกาสรู้สึกมีปมด้อยและไม่มั่นใจในตนเอง 4. วัสดุที่ใช้ในการเรียนการสอนไม่เพียงพอ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอนขาดแคลน 5. การประเมินผลไม่คำนึงถึงการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง และไม่ให้ผู้เรียนมีส่วนในการประเมินผล ส่วนประเด็นอื่น ๆ พบว่าไม่เป็นปัญหา

ธีระพงศ์ บุศราวาล (2544) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์โบราณสถานสำหรับเยาวชนนอกระบบโรงเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาชายหญิงที่ลงทะเบียนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยวิธีการเรียนแบบชั้นเรียน ปีการศึกษา 2543 ที่มีอายุระหว่าง 15-18 ปี โดยใช้วิธีแบบเจาะจง จำนวน 30 คน เข้าร่วมกิจกรรมเป็นเวลา 2 วัน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์โบราณสถานมีผลต่อการเพิ่มระดับความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติต่อการอนุรักษ์สถานสูงชันกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วราภรณ์ อยู่วัฒนา (2544) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของเยาวชนต่อการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนของศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร ทั้งหมด 5 กิจกรรม คือ พลศึกษา นาฏศิลป์ คหกรรม ศิลปะ และห้องสมุด ใน 4 ด้าน คือ ด้านการสำรวจปัญหา ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามประเมินผล รวมทั้งเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของเยาวชนระหว่าง 5 กิจกรรม ใน 4 ด้านตามตัวแปรต้น คือ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ระยะเวลาการเป็นสมาชิกและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยประมาณ ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนที่เป็นสมาชิกศูนย์ฯ มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยรวมและรายกิจกรรม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยการเปรียบเทียบระหว่างกิจกรรมพลศึกษา นาฏศิลป์ คหกรรม ศิลปะ และห้องสมุด พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของเยาวชนที่เป็นสมาชิกศูนย์ฯ กับตัวแปรต้น พบว่า เยาวชนที่เป็นสมาชิกศูนย์ฯ ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในรายกิจกรรมวิชาพลศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และระยะเวลาที่เป็นสมาชิกที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เมื่อพิจารณารายกิจกรรม พบว่า กิจกรรมพลศึกษา และกิจกรรมศิลปะ การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ต้นฉบับไม่มีหน้านี้
NO THIS PAGE IN ORIGINAL

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จิรวัดณ์ รักษาติ (2546) ศึกษาเรื่อง การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดแม่แก้วน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมกลุ่มมีผลต่อภาวะผู้นำของกลุ่มทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหลังจากการทดลอง

รัตติกรณ์ เอี่ยมสอาด (2549) ศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนมัธยมปลาย โรงเรียนสตรีมหาพฤฒาราม โดยให้หลักการจัดกิจกรรมตามแนวมนุษยนิยมและบทบาทของภาวะผู้นำ(The Roles of Leadership) และอุปนิสัยทั้งแปดองค์ประกอบ (The 8th habit)ของ Covy(1999;2004) และแนวคิดภาวะผู้นำ 6 องค์ประกอบ ผลการวิจัยพบว่า คะแนนภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ระยะหลังการทดลองของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลาวัลย์ ทองศรีสมบุรณ์ (2547) ศึกษาเรื่องปัจจัยคัดสรรที่สัมพันธ์กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมิติงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์ พบว่าตัวแปรทั้ง 5 ซึ่งได้แก่ ลำดับการเกิด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพ การเห็นคุณค่าในตนเอง และเขาวนอารมณ์ มีความสัมพันธ์กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมิติงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหลังจากการทดลอง

สมศักดิ์ กิจธวัช (2545) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อย โดยใช้หลักการจัดกิจกรรมตามแนวมนุษยนิยมและการเพิ่มพลังศักยภาพของตนเองของแอนโทนี่ ร็อบบินส์ ผลการวิจัยพบว่า คะแนนภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ระยะหลังการทดลองของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อุทัยวรรณ พิทักษ์พันธ์(2545) ศึกษา เรื่อง ความสำนึกในคุณค่าแห่งตนของวัยรุ่น ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง อารมณ์ และ ความสำนึกในคุณค่าแห่งตน ผลการศึกษา พบว่า ความสำนึกในคุณค่าแห่งตน มีอยู่ในระดับปานกลาง

สรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดภาวะผู้นำสามารถเสริมสร้างการเรียนรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เสริมสร้างอุปนิสัย ความเป็นผู้นำ การมีส่วนร่วมของเยาวชนต่อการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ผู้วิจัยได้เลือกมาเป็นแนวทางในการทำวิจัยครั้งนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

1. ปัจจัยนำเข้า

1.1. การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

1.2. แนวคิดนีโอฮิวแมนนิส

1.3. แนวคิดผู้นำที่พึงประสงค์ สืบเคราะห์จากแนวคิดผู้นำ“เพิร์ธ”, แนวคิดผู้นำเชิง

คุณลักษณะของStogdill คุณลักษณะเยาวชนที่พึงประสงค์ ตามแนวนโยบายเยาวชนแห่งชาติและ
แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนระยะยาว (พ.ศ.2545-2554)

1.4. การจัดกิจกรรมตามแนวสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์

2. รูปแบบกิจกรรม

2.1. การกำหนดวัตถุประสงค์ทางการศึกษา

2.2. การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้

2.3. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

2.4. การประเมินผลการเรียนรู้

—3. ผลลัพธ์ที่ได้ คุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์สำหรับวัยรุ่น 8 ประการ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัยของการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนเชิงเยาวชนสร้างสรรค์ เพื่อปลูกฝังความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ในวัยรุ่นตอนปลาย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษาอกระบบโรงเรียนเชิงเยาวชนสร้างสรรค์เพื่อปลูกฝังความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ในวัยรุ่นตอนปลายผู้วิจัยใช้วิธีดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์ในการปลูกฝังความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ในเยาวชนระดับมัธยมปลาย 2) เพื่อเปรียบเทียบผลของการมีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มเยาวชนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายด้วยกิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์ 3) เพื่อเปรียบเทียบผลของความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมของกลุ่มเยาวชนระดับมัธยมปลาย โดยมีขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน คือ

ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์ในการปลูกฝังความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ในเยาวชนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดการวิจัยดังต่อไปนี้

- 1.1.การจัดกิจกรรมการศึกษาอกระบบโรงเรียน
- 1.2.แนวคิดนีโอฮิวแมนนิส
- 1.3.แนวคิดผู้นำที่พึงประสงค์ สังเคราะห์จากแนวคิดผู้นำ"เพอร์ธา", แนวคิดผู้นำเชิง

คุณลักษณะของ Stogdill คุณลักษณะเยาวชนที่พึงประสงค์ ตามแนวนโยบายเยาวชนแห่งชาติและแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนระยะยาว (พ.ศ.2545-2554)

- 1.4.การจัดกิจกรรมตามแนวสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์
- 1.5.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เปรียบเทียบผลของการมีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มเยาวชนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายด้วยกิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์

2.1 กำหนดกลุ่มตัวอย่างประชากร

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ วัยรุ่นตอนกลาง ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อายุ 15-18 ปี ซึ่งเป็นสมาชิกศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่นและเป็นกลุ่มแกนนำในการทำกิจกรรม มีพื้นฐานคุณสมบัติใดคุณสมบัติหนึ่งของความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์อยู่บ้างแล้ว นำมาแก้ปัญหาที่มี และพัฒนาให้มีคุณสมบัติของผู้นำที่พึงประสงค์ที่สมบูรณ์ขึ้น เพื่อนำคุณสมบัตินี้กลับไปขยายผลในกลุ่มสมาชิกและกลุ่มเพื่อนของตนเองต่อไป จำนวน 200

คน ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ดูแล ศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น ส่วนกลาง (สัมภาษณ์, 9 มิถุนายน 2551) ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างเพื่อการศึกษาเป็นกลุ่มทดลอง 20 คนและกลุ่มควบคุม 20 คน รวมเป็น 40 คนแล้วสุ่มตัวอย่างตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1.1 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลาก ให้ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน

2.1.2 กำหนดกลุ่มตัวอย่างให้เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลาก เพื่อให้เกิดความคล้ายคลึงกันระหว่าง 2 กลุ่ม ได้จำนวนกลุ่มละ 20 คน

2.2 กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้จัดทำเครื่องมือในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 รูปแบบการฝึกอบรม (ภาคผนวก ข) เพื่อสร้างเป็นกิจกรรมการฝึกอบรมเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ทักษะและพฤติกรรมในสมาชิกของกลุ่มทดลอง กำหนดเป็นรูปแบบกิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์เพื่อปลูกฝังความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์

วัตถุประสงค์ เพื่อปลูกฝังคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ 8 ประการ ได้แก่

- 1.เห็นคุณค่าในตนเอง
- 2.ใฝ่รู้รักการพัฒนาตนเอง
- 3.มีความรับผิดชอบต่อสังคม
- 4.มีคุณธรรม
- 5.มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น
- 6.กล้าคิด กล้าทำ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- 7.สามารถสื่อสารทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
- 8.สามารถใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่น

ระยะเวลาการดำเนินกิจกรรม จำนวน 3 วัน 2 คืน (16 ชั่วโมง) ประกอบด้วย 8 กิจกรรม

ดังต่อไปนี้

- 1.กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
- 2.กิจกรรมนี้โอฮีวแมนนิส
- 3.กิจกรรมกระจกเงา (เข้าใจตนเอง)
- 4.กิจกรรมอัจฉริยะสร้างได้

1 แบบทดสอบภาวะผู้นำของ กวี วงศ์พุมใช้แบบทดสอบภาวะผู้นำกับกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำแนกตามพฤติกรรมการมีภาวะผู้นำ แบ่งออกเป็น 8 ด้าน ได้แก่ (1) กล้าพูด กล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็น จำนวน 4 ข้อ (2) ไม่ขี้อาย ไม่ประหม่า ไม่เคอะเขิน จำนวน 5 ข้อ (3) จิตใจมั่นคง เปลี่ยน ความเชื่อยาก มั่นใจในความคิดของตนเอง จำนวน 3 ข้อ (4) กล้าตัดสินใจ ไม่ลังเลกล้าคิดกล้าทำ จำนวน 5 ข้อ (5) ไม่วิตกกังวล จำนวน 3 ข้อ (6) กล้าเผชิญต่อความจริงจำนวน 3 ข้อ (7) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จำนวน 3 ข้อ (8) มีความคิดพัฒนาตนเองจำนวน 3 ข้อ รวมทั้งหมดจำนวน 29 ข้อ

2 แนวคิดภาวะผู้นำ 6 องค์ประกอบ ของวัตติกรณ์ เขียมสะอาด(2549) ใช้แบบทดสอบภาวะผู้นำกับกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำแนกตามลักษณะภาวะผู้นำ แบ่งเป็น 6 ด้าน ได้แก่ (1) มีความรับผิดชอบต่อสังคม จำนวน 9 ข้อ (2) มีคุณธรรมจำนวน 12 ข้อ (3) เห็นคุณค่าในตนเอง จำนวน 11 ข้อ (4) กล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจ กล้าเผชิญความจริง จำนวน 9 ข้อ (5) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จำนวน 8 ข้อ (6) มีความคิดพัฒนาตนเอง จำนวน 3 ข้อ รวมทั้งหมดจำนวน 52 ข้อ

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์และประมวลลักษณะตามแบบทดสอบบทบาทของภาวะผู้นำของกวี วงศ์พุม (2542) และวัตติกรณ์ เขียมสะอาด (2549) ดังกล่าวซึ่งสอดคล้องกับบริบทที่เป็นกลุ่มวัยรุ่นที่มีอายุ 15 – 18 ปี และข้อคำถามมีลักษณะภาษาใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยเห็นว่ามีความเหมาะสม สามารถนำมาปรับใช้และพัฒนาข้อคำถามโดยครอบคลุมองค์ประกอบของแบบทดสอบด้านความรู้ ได้ข้อคำถามจำนวน 24 ข้อ จำแนกได้ทั้งหมด 8 ด้านๆ ละ 3 ข้อ ได้แก่ ด้านเห็นคุณค่าในตนเอง ด้านใฝ่รู้รักการพัฒนาตนเอง ด้านมีความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านมีคุณธรรม ด้านมีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น ด้านกล้าคิด กล้าทำ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านสามารถสื่อสารทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ด้านสามารถใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่น

ผู้วิจัยหาคำอ่านาจำแนกของแบบทดสอบความรู้ด้วยการนำไปทดสอบกับสมาชิกศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่นที่มีลักษณะอายุที่ใกล้เคียงกันของ ศูนย์เพื่อใจวัยรุ่น พิวเจอร์ปาร์ค รังสิต

แบบทดสอบด้านทัศนคติ เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert' Scale Type) ประกอบด้วยลักษณะที่บ่งชี้ทัศนคติที่สร้างจากการศึกษาแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของ Rubin's Self Esteem Scale แบบวัดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของ สมศักดิ์ กิจธวัช (2545) โดยผู้วิจัยสังเคราะห์ให้เหมาะสมกับคุณลักษณะของผู้นำพึงประสงค์ ตามแนวคิดและทฤษฎีแนวคิดผู้นำเชิงคุณลักษณะของ Stogdill (1998) ลักษณะที่พึงประสงค์

ตามนโยบายเยาวชนแห่งชาติสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี และแนวคิดผู้นำแบบ พรูท (Prout) ซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะ 8 ด้าน

แบบทดสอบภาวะผู้นำด้านทัศนคติ ในการวิจัยทั้ง 56 ข้อ ประกอบด้วยข้อที่มีความหมายเป็นบวก จำนวน 41 ข้อ และข้อความที่มีความหมายด้านลบ จำนวน 15 ข้อ

ตารางที่ 2 แบบทดสอบภาวะผู้นำด้านทัศนคติ

องค์ประกอบของภาวะผู้นำที่พึงประสงค์	จำนวนข้อคำถาม	ข้อคำถามเชิงบวก	ข้อคำถามเชิงลบ
1.การเห็นคุณค่าในตนเอง	7	5	2
2.ใฝ่รู้รักการพัฒนาตน	7	6	1
3.มีความรับผิดชอบต่อสังคม	7	6	1
4.มีคุณธรรม	7	4	3
5.มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น	7	4	3
6.กล้าคิด กล้าทำ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	7	5	2
7.สามารถสื่อสารทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	7	5	2
8.มีการใช้ชีวิตที่มีคุณภาพพร้อมเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น	7	6	1
รวม	56	41	15

วิธีการตอบและการให้คะแนน ให้ผู้ตอบอ่านในแต่ละข้อ ผู้ตอบเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวให้ตรงกับความรู้สึกรู้สึกของผู้ตอบ ตอบทีละข้อทั้งหมด 56 ข้อ ดังนี้

- 5 หมายความว่า ผู้ตอบมีทัศนคติตรงกับข้อคำถามมากที่สุด
- 4 หมายความว่า ผู้ตอบมีทัศนคติตรงกับข้อคำถามมาก
- 3 หมายความว่า ผู้ตอบมีทัศนคติตรงกับข้อคำถามปานกลาง
- 2 หมายความว่า ผู้ตอบมีทัศนคติตรงกับข้อคำถามน้อย
- 1 หมายความว่า ผู้ตอบมีทัศนคติตรงกับข้อคำถามน้อยที่สุด

ค่ามัธยฐานเลขคณิตที่ได้แต่ละข้อ มีจุดศนนิยม 2 ตำแหน่ง โดยมีความหมายดังนี้

4.50-5.00	หมายถึง	มีความดีในเชิงบวก	มากที่สุด
3.50-4.49	หมายถึง	มีความดีในเชิงบวก	มาก
2.50-3.49	หมายถึง	มีความดีในเชิงบวก	ปานกลาง
1.50-2.49	หมายถึง	มีความดีในเชิงบวก	น้อย
0.50-1.49	หมายถึง	มีความดีในเชิงบวก	น้อยที่สุด

ขั้นตอนในการพัฒนาเครื่องมือมีดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบของลักษณะภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ตามเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กวี วงศ์ศุภม(2542)และรัตติกรณ์ เขียมสะอาด (2549)
2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบจากหนังสือ วารสารและเอกสารที่เกี่ยวข้อง
3. สร้างแบบทดสอบภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ด้านทัศนคติ มีเนื้อหาครอบคลุมเนื้อหาจากการจัดกิจกรรมซึ่งมีใช้ในการวัดความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ของก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมของ กลุ่มวิจัยรุ่น
4. ผู้วิจัยนำแบบทดสอบภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ด้านทัศนคติให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจเพื่อดูความเหมาะสมถูกต้อง และนำแบบทดสอบมาแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา
5. ผู้วิจัยนำแบบทดสอบภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ด้านทัศนคติที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน (รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ อยู่ในภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ) ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ตลอดจนความถูกต้องเหมาะสมของการใช้ภาษาและข้อคำถาม โดยเกณฑ์การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ มีเกณฑ์ดังต่อไปนี้
 - ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักการจัดการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน
 - ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิจัยรุ่น หรือ โครงการ ทูบีนัมเบอร์วัน

- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ ค่าดัชนี IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป (มีผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยจำนวน 3 ใน 5 ท่านขึ้นไป) พบว่ามีข้อคำถามที่สอดคล้องทั้งหมด 50 ข้อ และไม่สอดคล้อง 6 ข้อ ดังนั้นปรับแบบสอบถามให้เหมาะสม ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 4 ท่าน จาก 5 ท่าน เห็นว่าเครื่องมือมีความเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทที่นำไปใช้ข้อมูล และอีก 1 ท่าน เห็นว่า ควรมีการปรับการใช้ภาษาบ้างเล็กน้อยเพื่อความเหมาะสม ผู้วิจัยปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นผู้วิจัยนำแบบทดสอบไปให้จารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจเพื่อดูความเหมาะสมถูกต้องอีกครั้ง

6. ผู้วิจัยนำแบบทดสอบภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ด้านทัศนคติที่ผ่านการปรับปรุงให้สอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างไปหาความเที่ยงทั้งฉบับ โดยนำแบบทดสอบไปทดลองกับกลุ่มวิจัยรุ่นในศูนย์เพื่อนใจวิจัยรุ่นจำนวน 25 คน ซึ่งเป็นกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและ มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง ในวันที่ 7 มกราคม 2551 จากนั้นเมื่อได้ข้อมูล ใช้สูตรการหาความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์อัลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งผลการคำนวณ พบว่า ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบความเชื่อมั่นในตนเองด้านทัศนคติของกลุ่มวิจัยรุ่นศูนย์เพื่อนใจวิจัยรุ่นเท่ากับ 0.7

แบบสังเกตภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ด้านพฤติกรรม ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยครอบคลุมองค์ประกอบของความเชื่อมั่นในตนเอง 8 ด้าน ได้แก่ ด้านเห็นคุณค่าในตนเอง ด้านใฝ่รู้รักการพัฒนาตนเอง ด้านมีความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านมีคุณธรรม ด้านมีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น ด้านกล้าคิด กล้าทำ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านสามารถสื่อสารทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ด้านสามารถใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่น เพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง โดยแบบสังเกตนี้ให้ผู้จัดกิจกรรม และเจ้าหน้าที่จากศูนย์เพื่อนใจวิจัยรุ่นเป็นผู้ประเมินพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมกวี วงศ์พุม(2542)และรัตติกรณ์ เขียมสะอาด (2549)

วิธีการสังเกตและให้คะแนน ให้ผู้สังเกตสังเกตผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละคน แล้วเลือกตอบลงในช่องให้ตรงกับความรู้สึกของผู้สังเกต และลงชื่อผู้สังเกต หน้าที่ เวลา โดยมีเกณฑ์ การให้คะแนนดังนี้

5	หมายความว่า	ทำทุกครั้ง	
4	หมายความว่า	ทำบ่อยครั้ง	
3	หมายความว่า	ทำพอกับไม่ทำ	
2	หมายความว่า	ทำน้อยครั้ง	
1	หมายความว่า	ไม่ทำเลย	
90%	ขึ้นไป	หมายถึง	มากที่สุด
70 – 89%		หมายถึง	มาก

50 – 69%	หมายถึง	ปานกลาง
30 -49%	หมายถึง	น้อย
ต่ำกว่า -30%	หมายถึง	น้อยที่สุด

ขั้นตอนในการพัฒนาเครื่องมือมีดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบของลักษณะภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ตามเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่
2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสังเกตจากหนังสือ วารสารและเอกสารที่เกี่ยวข้อง
3. สร้างแบบสังเกตภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ด้านพฤติกรรมโดยมีเนื้อหาครอบคลุมเนื้อหาจากการจัดกิจกรรมซึ่งมีใช้ในการวัดความเชื่อมั่นในตนเองในระหว่างเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มวัยรุ่น
4. ผู้วิจัยนำแบบสังเกตภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ด้านพฤติกรรมให้รายที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจ เพื่อดูความเหมาะสมถูกต้อง และนำแบบทดสอบมาแก้ไขตามคำแนะนำของรายที่ปรึกษา
5. ผู้วิจัยนำแบบสังเกตภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ด้านพฤติกรรมที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน (รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ อยู่ในภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ) ตรวจสอบเนื้อหา ตลอดจนความถูกต้องเหมาะสมของการใช้ภาษาและข้อคำถาม โดยเกณฑ์การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ มีเกณฑ์ดังต่อไปนี้
 - ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน
 - ผู้ทรงคุณวุฒิด้านด้านวัยรุ่น หรือ โครงการ ทุนันัมเบอร์วัน
 - ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย

โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 4 ท่าน จาก 5 ท่าน เห็นว่าเครื่องมือมีความเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทที่นำไปใช้ข้อมูล และอีก 1 ท่าน เห็นว่า ควรมีการปรับการใช้ภาษาบ้างเล็กน้อยเพื่อความเหมาะสม ผู้วิจัยปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นผู้วิจัยนำแบบทดสอบไปให้รายที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจเพื่อดูความเหมาะสมถูกต้องอีกครั้ง

กิจกรรมเสริมสร้างภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยสร้างกิจกรรมตามกรอบแนวคิดการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ทางการศึกษา
2. การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้
3. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้
4. การประเมินผลการเรียนรู้

1 การกำหนดวัตถุประสงค์ทางการศึกษาเพื่อค้นหาความต้องการ ผู้วิจัยได้ศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ และปัญหา เกี่ยวกับวัยรุ่น ของศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่นทั้งจากการศึกษาข่าวสาร การสัมภาษณ์ผู้อำนวยการและเจ้าหน้าที่ และการสังเกตการณ์ภายในศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น และนำมากำหนดเป็นวัตถุประสงค์ทางการศึกษา

2 การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ ผู้วิจัยได้เลือกประสบการณ์เรียนรู้ โดย เน้นกิจกรรมการศึกษา นอกกระบวนโรงเรียน ตามหลักการ ได้แก่ หลักการจัดการศึกษานอกกระบวนโรงเรียนเป็นการจัดบรรยากาศ แห่งการเรียนรู้ ยืดหยุ่น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ใช้ระยะเวลาสั้น ออกแบบตามความต้องการของผู้เรียน แนวคิดนีโอฮิวแมนนิส การสร้างบรรยากาศที่ ผ่อนคลาย การเสริมสร้างภาพพจน์ที่ดี ต่อตนเอง การเรียนรู้ ด้วยการปฏิบัติ และฝึกฝนทั้งในส่วนบุคคล และเป็นกลุ่ม การมุ่งใจเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์จากการสังเคราะห์ 8 ด้าน คือ การเห็นคุณค่าในตนเอง ใฝ่รู้รักการพัฒนาตน มีความรับผิดชอบต่อสังคมมีคุณธรรม มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นกล้าคิด กล้าทำ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สามารถสื่อสาร ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้มีการใช้ชีวิตที่มีคุณภาพพร้อมเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น

3 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ผู้วิจัยได้จัดขั้นตอนการเรียนรู้ดังต่อไปนี้

3.1. ศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบของคุณลักษณะภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ตามเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2. กำหนดวัตถุประสงค์ทางการศึกษา โดยนำองค์ประกอบของคุณลักษณะความเชื่อมั่นในตนเองที่ผู้วิจัยได้ศึกษาไปในขั้นตอนที่ 1 มาเป็นแนวทางในการกำหนดวัตถุประสงค์ ในการพัฒนากิจกรรม การศึกษานอกกระบวนโรงเรียนสำหรับเสริมสร้างภาวะผู้นำ ทั้ง 8 ด้าน โดยอยู่ในส่วนของวัตถุประสงค์ของกิจกรรมที่จัด

3.3. สร้างแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ การศึกษานอกกระบวนโรงเรียนให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยใช้กระบวนการเสริมพลังอำนาจและกิจกรรมดนตรีเพื่อให้กลุ่มวัยรุ่นที่เข้าร่วมประสบการณ์เรียนรู้ ได้พัฒนาภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ครอบคลุมคุณลักษณะบ่งชี้ทั้ง 8 ด้าน ซึ่งประกอบด้วยแผนการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ 8 แผน ดังนี้ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ กิจกรรมนีโอฮิวแมนนิส กิจกรรมกระจกเงา (เข้าใจตนเอง) กิจกรรมอัจฉริยะสร้างได้ กิจกรรมชีวิตจิตชีวิตสะอาด กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์กิจกรรมพลังการดูแลกัน กิจกรรมพลังความคิดสร้างสรรค์ โดยผู้วิจัยได้ทำการทดลองที่โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี โดยมีการจัดกิจกรรม จำนวน 16 ชั่วโมง แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยมีการทดสอบก่อนหลังการทดลองและนำผลมาประมวลเปรียบเทียบ

4 การประเมินผลการเรียนรู้ ประเมินผลด้านความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม

2.3. การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา(Content Validity) ผู้วิจัยนำแผนการจัดกิจกรรม การศึกษานอกระบบด้วยกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์สำหรับกลุ่ม เยาวชนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกิจกรรม และ แก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยเกณฑ์การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ มีเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน
- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัยรุ่น หรือโครงการ ทูบีนัมเบอร์วัน
- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย

ตลอดจนความถูกต้องเหมาะสมของวัตถุประสงค์และตัวกิจกรรม โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน เห็นว่าแผนกิจกรรมมีความเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทที่นำไปเบข้อมูล จากนั้นผู้วิจัยนำแบบทดสอบไป ให้รายที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจเพื่อดูความเหมาะสมถูกต้องอีกครั้ง

เนื้อหากิจกรรมที่ใช้จัดเป็นกิจกรรมเสริมสร้างภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ และ เป็นกิจกรรมที่ช่วย พัฒนาด้านความฉลาดทางอารมณ์(EQ) ด้วย กิจกรรมเหล่านี้ส่งเสริมซึ่งกันและกัน ให้กลุ่มวัยรุ่นเกิดการ เรียนรู้และเกิดภาวะผู้นำที่พึงประสงค์สูงขึ้น การจัดกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมอยากที่พัฒนาความคิด สร้างสรรค์ด้วยตนเอง ผู้จัดกิจกรรมมีหน้าที่โดยตรงในการจัดกิจกรรมให้สนุกและท้าทายความสามารถของ ผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยถูกกระตุ้นให้ใช้ความคิดให้มากขึ้นขณะทำกิจกรรม ผู้จัดเป็นทั้งผู้นำกิจกรรม เป็นผู้ ที่ประเดิมและมุมมองที่น่าสนใจ เน้นผู้เข้าร่วมกิจกรรมให้มีการพัฒนาตนเองทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา

2.4. การทดลองใช้กิจกรรมและแบบรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเบข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ผู้วิจัยส่งหนังสือจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือในการ ดำเนินการวิจัย ถึงผู้อำนวยการ สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ
2. ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในวันที่ 7 ถึง 10 มกราคม 2551 รวมเป็นเวลาประมาณ 16 ชั่วโมง ณ โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี
3. ผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนการสอน การดำเนินการจัดกิจกรรม การประเมินผล ระยะเวลาที่จัดกิจกรรมและประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดกิจกรรม
4. ผู้วิจัยเป็นดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมด้วย ตนเองและมีผู้ช่วยในการทำวิจัย จำนวน 2 คน ทำหน้าที่ถ่ายภาพนิ่งและถ่ายภาพเคลื่อนไหว พร้อมทั้ง สังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองและอธิบายกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งรายบุคคล และรายกลุ่ม กรณีแบ่งกลุ่มทำกิจกรรม รายละเอียดของขั้นตอนของกิจกรรม

5. ผู้วิจัยใช้ผลงานการแสดงที่ได้จากผู้เข้าร่วมกิจกรรมและวิเคราะห์สิ่งที่ได้จากแต่ละกิจกรรม
6. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ
7. แบบทดสอบด้านความรู้ ด้านทัศนคติ ด้านพฤติกรรม แบ่งตามระดับความดี โดยกำหนดค่าคะแนนดังต่อไปนี้

- 5 หมายความว่า ผู้ตอบมีทัศนคติตรงกับข้อคำถามมากที่สุด
- 4 หมายความว่า ผู้ตอบมีทัศนคติตรงกับข้อคำถามมาก
- 3 หมายความว่า ผู้ตอบมีทัศนคติตรงกับข้อคำถามปานกลาง
- 2 หมายความว่า ผู้ตอบมีทัศนคติตรงกับข้อคำถามน้อย
- 1 หมายความว่า ผู้ตอบมีทัศนคติตรงกับข้อคำถามน้อยที่สุด

ค่ามัชฌิมเลขคณิตที่ได้แต่ละข้อ มีจุดทศนิยม 2 ตำแหน่ง โดยมีความหมายดังนี้

4.50-5.00	หมายถึง	มีความดีในเชิงบวก	มากที่สุด
3.50-4.49	หมายถึง	มีความดีในเชิงบวก	มาก
2.50-3.49	หมายถึง	มีความดีในเชิงบวก	ปานกลาง
1.50-2.49	หมายถึง	มีความดีในเชิงบวก	น้อย
0.50-1.49	หมายถึง	มีความดีในเชิงบวก	น้อยที่สุด

สามารถสรุปขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ขั้นตอนการดำเนินการ

ช่วงเดือน	สัปดาห์ที่	การดำเนินการ	ผู้ที่เกี่ยวข้อง
พฤศจิกายน 2551	1 - 2	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้วิจัยติดต่อทำจดหมายจากสำนักงานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา - ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือ ได้แก่ แบบทดสอบความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านทัศนคติ 	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย - ผู้ทรงคุณวุฒิ (รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ อยู่ในภาคผนวก ก รายงานผู้ทรงคุณวุฒิ - ารยที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ตารางที่ 3 ขั้นตอนการดำเนินการ

ช่วงเวลา	สัปดาห์ที่	การดำเนินการ	ผู้ที่เกี่ยวข้อง
		แบบทดสอบความเชื่อมั่นในตนเองด้านพฤติกรรม และแผนกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับกลุ่มเพื่อนใจวัยรุ่น - ผู้วิจัยนำเครื่องมือให้รายที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม	
พฤศจิกายน 2551	3-4	- ผู้วิจัยส่งสรุปเนื้อหาวิทยานิพนธ์ เครื่องมือและคำร้องขอความร่วมมือเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ	- ผู้ทรงคุณวุฒิ
ธันวาคม 2551	1-2	- ผู้วิจัยได้รับเครื่องมือจากผู้ทรงคุณวุฒิ และแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ - ผู้วิจัยให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม	- ผู้ทรงคุณวุฒิ - อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
ธันวาคม 2551	3	- ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เกี่ยวข้องกับกลุ่มที่ทดลองจริงที่ศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น - ผู้วิจัยติดต่อขอจดหมายจากสำนักงานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น	- สำนักงานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย - ศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น - กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มวัยรุ่น ศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น

ตารางที่ 3 ขั้นตอนการดำเนินการ

ช่วงเวลา	สัปดาห์ที่	การดำเนินการ	ผู้ที่เกี่ยวข้อง
ธันวาคม 2551	4	- ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาทดสอบหาความเที่ยงของเครื่องมือ - ผู้วิจัยให้ารยที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม	- อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
มกราคม 2552	1 - 4	- ผู้วิจัยนำจดหมายขอทดลองใช้เครื่องมือวิจัยไปให้กับหน่วยงานเพื่อนร่วมใจวัยรุ่น - ผู้วิจัยดำเนินการเบข้อมูลกับกลุ่มทดลอง เพื่อนใจวัยรุ่น	- ศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่นโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี - กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มเพื่อนใจวัยรุ่น
กุมภาพันธ์ 2552	1 - 2	- ผู้วิจัยดำเนินการเบข้อมูลหลังการทดลองกับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	- กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มเพื่อนใจวัยรุ่น
กุมภาพันธ์ 2552 ถึง มีนาคม 2552	3 - 4 1 - 2	- ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ - ผู้วิจัยให้ารยที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม	- อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เปรียบเทียบผลของความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมของกลุ่มเยาวชนระดับมัธยมปลาย

3.1.การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำคะแนนของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science: SPSS for window) โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

3.1.1. นำผลที่ได้มาแจกแจงหาความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอข้อมูลในตารางประกอบความเรียง

- 5 หมายความว่า ผู้ตอบมีทัศนคติตรงกับข้อคำถามมากที่สุด
- 4 หมายความว่า ผู้ตอบมีทัศนคติตรงกับข้อคำถามมาก
- 3 หมายความว่า ผู้ตอบมีทัศนคติตรงกับข้อคำถามปานกลาง
- 2 หมายความว่า ผู้ตอบมีทัศนคติตรงกับข้อคำถามน้อย
- 1 หมายความว่า ผู้ตอบมีทัศนคติตรงกับข้อคำถามน้อยที่สุด

เกณฑ์ในการประเมินคือ

4.50-5.00	หมายถึง	มีความดีในเชิงบวก	มากที่สุด
3.50-4.49	หมายถึง	มีความดีในเชิงบวก	มาก
2.50-3.49	หมายถึง	มีความดีในเชิงบวก	ปานกลาง
1.50-2.49	หมายถึง	มีความดีในเชิงบวก	น้อย
0.50-1.49	หมายถึง	มีความดีในเชิงบวก	น้อยที่สุด

3.1.2. นำผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมมาเปรียบเทียบ โดยหาค่า (t-test dependent) นำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

3.3.3. เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมโดยหลังจากการทดลองใหญ่แล้ว ทั้งก่อนการทดลองกับหลังการทดลองโดยใช้ t-independent

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้วยกิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์ ปลุกฝังความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ในสมาชิกศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ผลของการศึกษาการใช้กิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์ ในการปลุกฝังความเป็นผู้นำที่ พึงประสงค์ในเยาวชนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. การเปรียบเทียบผลของการมีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มเยาวชนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายด้วยกิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์
3. การเปรียบเทียบผลของความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมของกลุ่มเยาวชนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้วยกิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์ที่มีต่อการปลุกฝังความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ในสมาชิกศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น

ผู้วิจัยได้ศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ และปัญหา เกี่ยวกับศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น ทั้งจากการศึกษาข่าวสาร การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง และการสังเกตการณ์ ในศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น และนำมาเป็นหลักการจัดกิจกรรม โดยสังเขปดังนี้

1. การสำรวจ เพื่อค้นหาความต้องการ

ผู้วิจัยได้ศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ และปัญหา เกี่ยวกับศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น ทั้งจากการศึกษาข่าวสาร การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง และการสังเกตการณ์ ในศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น และนำมาเป็นหลักการจัดกิจกรรม โดยสังเขปดังนี้

2. การออกแบบกิจกรรม

ผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ตามหลักการ ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 รูปแบบการฝึกอบรม (ภาคผนวก ข) เพื่อสร้างเป็นกิจกรรมการฝึกอบรมเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ทักษะและพฤติกรรมในสมาชิกของกลุ่มทดลอง กำหนดเป็นรูปแบบกิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์เพื่อปลุกฝังความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์

วัตถุประสงค์ เพื่อปลูกฝังคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ 8 ประการ ได้แก่

1. เห็นคุณค่าในตนเอง
2. ใฝ่รู้รักการพัฒนาตนเอง
3. มีความรับผิดชอบต่อสังคม
4. มีคุณธรรม
5. มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น
6. กล้าคิด กล้าทำ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
7. สามารถสื่อสารทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
8. สามารถใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่น

ระยะเวลาการดำเนินกิจกรรม จำนวน 16 ชั่วโมง ประกอบด้วย 8 กิจกรรมดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
2. กิจกรรมนีโอฮิวแมนนิส
3. กิจกรรมกระจกเงา (เข้าใจตนเอง)
4. กิจกรรมอัจฉริยะสร้างได้
5. กิจกรรมชีวิตจิตชีวิตสะอาด
6. กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์
7. กิจกรรมพลังการดูแลกัน
8. กิจกรรมพลังความคิดสร้างสรรค์

ผลของการศึกษาการใช้กิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์ ในการปลูกฝังความเป็นผู้นำที่ พึงประสงค์ในเยาวชนระดับมัธยมปลาย

ส่วนที่ 1 รูปแบบการฝึกอบรม (ภาคผนวก ข) เพื่อสร้างเป็นกิจกรรมการฝึกอบรมเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ทักษะและพฤติกรรมในสมาชิกของกลุ่มทดลอง กำหนดเป็นรูปแบบกิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์เพื่อปลูกฝังความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์

วัตถุประสงค์ เพื่อปลูกฝังคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ 8 ประการ ได้แก่

1. เห็นคุณค่าในตนเอง
2. ใฝ่รู้รักการพัฒนาตนเอง
3. มีความรับผิดชอบต่อสังคม

- 3.มีความรับผิดชอบต่อสังคม
- 4.มีคุณธรรม
- 5.มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น
- 6.กล้าคิด กล้าทำ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- 7.สามารถสื่อสารทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
- 8.สามารถใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่น

ระยะเวลาการดำเนินกิจกรรม จำนวน 3 วัน 2 คืน (40 ชั่วโมง) ประกอบด้วย 8 กิจกรรม ดังต่อไปนี้

- 1.กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
- 2.กิจกรรมนีโอฮิวแมนนิส
- 3.กิจกรรมกระจกเงา (เข้าใจตนเอง)
- 4.กิจกรรมอัจฉริยะสร้างได้
- 5.กิจกรรมชีวิตชีวิตสะอาด
- 6.กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์
- 7.กิจกรรมพลังการดูแลกัน
- 8.กิจกรรมพลังความคิดสร้างสรรค์

เกณฑ์การประเมิน ผู้เข้ารับการฝึกอบรมผ่านการอบรม โดยมีเกณฑ์ประเมินดังนี้

- 1.ต้องเข้าร่วมกิจกรรมตลอดระยะเวลาการฝึกอบรม ไม่น้อยกว่า 80 %
- 2.ให้ความร่วมมือและร่วมกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งการฝึกปฏิบัติ

ส่วนที่ 2 แบบทดสอบ เพื่อใช้ในการวัดความรู้ ทักษะและพฤติกรรม (ภาคผนวก ข)

ผู้วิจัยทำการศึกษานวนคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ และนำมากำหนดเป็นคุณลักษณะ 8 ด้าน ได้แก่ 1.การเห็นคุณค่าในตนเอง 2.ใฝ่รู้รักการพัฒนาตน 3.มีความรับผิดชอบต่อสังคม 4.มีคุณธรรม 5.มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น 6.กล้าคิด กล้าทำ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 7.สามารถสื่อสารทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ 8.มีการใช้ชีวิตที่มีคุณภาพพร้อมเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น ซึ่งกำหนดระดับการวัดตามความหมายดังนี้เพื่อนำมาสร้างแบบทดสอบสำหรับใช้ทดสอบคุณลักษณะดังกล่าวในด้านสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ความรู้เกี่ยวกับทัศนคติการและทักษะการเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ในกลุ่มเยาวชนเพื่อนใจวัยรุ่นในระดับมัธยมปลาย แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังต่อไปนี้

- ตอนที่ 1 เป็นการสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ
 ตอนที่ 2 เป็นการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 24 ข้อ
 ตอนที่ 3 เป็นการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 56 ข้อ
 ตอนที่ 4 เป็นการสังเกตข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 24 ข้อ
 ตอนที่ 5 แสดงความคิดเห็นทั่วไป จำนวน 3 ข้อ

การเปรียบเทียบผลของการมีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มเยาวชนระดับมัธยมปลายด้วยกิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์

ตารางที่ 4 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (20)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	10	50.00
หญิง	10	50.00
อายุ		
ต่ำกว่า 14 ปี	0	00.00
15-17 ปี	15	75.00
18-20 ปี	5	25.00
20-22 ปี	0	0.00
ระยะเวลาการเข้าร่วมในโครงการ		
น้อยกว่า 1 ปี	3	15.00
2 ปี	7	35.00
3-4ปี	6	30.00
5 ปี	4	20.00
จำนวนครั้งในการเข้าร่วมกิจกรรม		
0 ครั้ง	0	0.00
1-2ครั้ง	6	30.00
3- 4ครั้ง	8	40.00
มากกว่า 5 ครั้ง	6	60.00

จากตารางที่ 4 พบว่ากลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้เป็นเพศชาย 10 ร้อยละ 50.00 และเป็นเพศหญิง 10 ร้อยละ 50.00 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีอายุ 15-17 ปี จำนวน 15 คน ร้อยละ 75.00 รองลงมา อายุ 18-20 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 ระยะเวลาการเข้าร่วมในโครงการ ของ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คือ 2 ปี จำนวน 7 คน ร้อยละ 35.00 3-4ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 และ 5 ปีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 15.00 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 3-4 ครั้ง จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 1-2 ครั้ง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 มากกว่า 5 ครั้ง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00

การเปรียบเทียบผลของการมีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มเยาวชนระดับมัธยมปลายด้วยกิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์ซึ่งนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบผลของการมีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ด้านความรู้ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	\bar{X}	SD	t-test	p-value
กลุ่มทดลอง	20	125.95	20.91	0.229	0.82
กลุ่มควบคุม	20	127.30	16.00		

* $p < .05$

จากตารางที่ 5 พบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ด้านความรู้ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ก่อนการทดลองผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งสองกลุ่มมีระดับความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบผลของการมีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ของกลุ่มทดลองด้านความรู้ ก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่มทดลอง	N	\bar{X}	SD	t-test	p-value
ก่อนการทดลอง	20	125.95	20.91	-3.251	0.00*
หลังการทดลอง	20	144.80	16.00		

*p<.05

จากตารางที่ 6 พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ด้านความรู้ ก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า หลังการทดลองผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์มีความรู้เพิ่มสูงขึ้นก่อนการทดลอง

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบผลของการมีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ด้านความรู้ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	\bar{X}	SD	t-test	p-value
กลุ่มทดลอง	20	144.80	15.30	-3.060	0.00*
กลุ่มควบคุม	20	127.30	4.89		

จากตารางที่ 7 พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบการมีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ ด้านความรู้ ก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า หลังการทดลอง ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ ด้านความรู้ เพิ่มสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบผลของการมีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ด้านทัศนคติของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	\bar{X}	SD	t-test	p-value
กลุ่มทดลอง	20	3.62	0.38	-3.090	0.02*
กลุ่มควบคุม	20	3.31	0.43		

*p<.05

จากตารางที่ 8 พบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบความเชื่อมั่นในตนเองด้านทัศนคติไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าก่อนการทดลองผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งสองกลุ่มมีระดับความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 9 เปรียบเทียบผลของการมีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ของกลุ่มทดลองด้านทัศนคติ ก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่มทดลอง	N	\bar{X}	SD	t-test	p-value
ก่อนการทดลอง	20	3.62	0.38	-2.438	0.00*
หลังการทดลอง	20	3.92	0.31		

*p<.05

จากตารางที่ 9 พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ด้านทัศนคติ ก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า หลังการทดลองผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์มีความรู้เพิ่มสูงขึ้นก่อนการทดลอง

ตารางที่ 10 เปรียบเทียบผลของการมีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ด้านทัศนคติของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	\bar{X}	SD	t-test	p-value
กลุ่มทดลอง	20	3.92	0.31	-2.537	0.01*
กลุ่มควบคุม	20	3.31	0.43		

*p<.05

จากตารางที่ 10 พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบการมีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ ด้านความรู้ ก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า หลังการทดลอง ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ ด้านทัศนคติ เพิ่มขึ้นกว่าก่อนการทดลอง

ผลการสังเกตพฤติกรรมการมีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ของกลุ่มทดลอง

จากการสังเกตผู้เข้าร่วมกิจกรรมโดยสังเกตการณ์อยู่ห่างๆ และบางครั้ง มีการเข้าไปแก้ไขสถานการณ์ (กลุ่มทดลองของศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น) ทั้งหมด 20 คน พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่สนใจและพยายามร่วมมือในกิจกรรม ในระหว่างการดำเนินกิจกรรม ผู้เข้าร่วมกิจกรรมบางคนไม่ได้สนใจในกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เช่น มีการพูดคุยระหว่างกัน เหม่อลอย ทำกิจกรรมอื่น เป็นต้น เชนอายุที่ร่วมกิจกรรมเมื่อดำเนินกิจกรรมไปถึงระยะ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถปฏิบัติตามกิจกรรมที่ผู้วิจัยได้สอนอย่างต่อเนื่อง และกระตือรือร้นมากขึ้นตามลำดับ

ผู้วิจัยได้สร้างบรรยากาศแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมด้วยการให้รางวัลการแสดงในบางกิจกรรม ซึ่งพบว่าบรรยากาศในการดำเนินกิจกรรมสนุกสนานมากขึ้น ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกระตือรือร้น ร่วมกิจกรรม และทุกครั้งที่มีการตอบคำถาม ผู้เข้าร่วมกิจกรรมยกมือแข่งขันกันและพยายามตอบคำถามให้ได้มากที่สุด

บางครั้งการดำเนินกิจกรรมเป็นการแบ่งกลุ่ม ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมบางคนไม่พอใจ โดยแสดงออกทางสีหน้าและคำพูด ผู้วิจัยแก้ปัญหาด้วยการพูดให้กำลังใจ และบางครั้งมีการสลับกลุ่มบ้าง ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีปัญหา เข้าร่วมกิจกรรม แต่บางครั้งผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีปัญหาไม่ได้ร่วมกิจกรรม

ในทุกกิจกรรม ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทดลองปฏิบัติสิ่งที่ผู้วิจัยได้ให้โจทย์ไว้ ซึ่งผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนพยายามปฏิบัติให้ได้ ซึ่งบางครั้งผู้วิจัยให้เวลาจำกัด ทำให้ผู้เรียนบางคนแสดงพฤติกรรมเครียด แต่ยอมปฏิบัติตามแต่โดยดี

ต้นฉบับไม่มีหน้านี้
NO THIS PAGE IN ORIGINAL

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 ผลของการวัดพฤติกรรมคุณลักษณะของผู้นำที่พึงประสงค์เฉลี่ย 8 ด้าน ได้แก่ เห็นคุณค่าในตนเอง ใฝ่รู้รักการพัฒนาตนเอง มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรม มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น กล้าคิด กล้าทำ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถสื่อสารทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สามารถใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่น

ครั้งที่	การ แสดงออก ทาง พฤติกรรม	เห็นคุณค่าใน ตนเอง					ใฝ่รู้รักการพัฒนา ตนเอง					ความรับผิดชอบต่อสังคม					คุณธรรม					ความเข้าใจตนเอง และผู้อื่น					กล้าคิด กล้าทำ มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์					สามารถสื่อสาร ทำงานร่วมกับผู้อื่น					สามารถใช้ชีวิต อย่างมีคุณภาพเป็น แบบอย่างที่ดีต่อ ผู้อื่น				
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5					
1	สัมพันธ์		✓	✓		✓		✓	✓		✓		✓	✓		✓		✓	✓		✓		✓	✓		✓		✓	✓		✓		✓	✓		✓					
2	มีใจ			✓	✓	✓			✓	✓	✓			✓	✓	✓			✓	✓	✓			✓	✓	✓			✓	✓	✓			✓	✓	✓					
3	กระฉะเงา		✓	✓	✓			✓	✓	✓			✓	✓	✓			✓	✓	✓			✓	✓	✓			✓	✓	✓			✓	✓	✓						
4	ขี้จจวริยะ																	✓	✓		✓																				
5	ซิวจิต			✓	✓	✓			✓	✓	✓			✓	✓	✓			✓	✓	✓			✓	✓	✓			✓	✓	✓			✓	✓	✓					

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 (ต่อ) ผลของการวัดพฤติกรรมคุณลักษณะของผู้นำที่พึงประสงค์เฉลี่ย 8 ด้าน ได้แก่ เห็นคุณค่าในตนเอง ใฝ่รู้รักการพัฒนาตนเอง มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรม มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น กล้าคิด กล้าทำ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถสื่อสารทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สามารถใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่น

ครั้งที่	การ แสดงออก ทาง พฤติกรรม ชื่อกิจกรรม	เห็นคุณค่าใน ตนเอง					ใฝ่รู้รักการพัฒนา ตนเอง					ความรับผิดชอบ ต่อสังคม					คุณธรรม					ความเข้าใจตนเอง และผู้อื่น					กล้าคิด กล้าทำ มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์					สามารถสื่อสาร ทำงานร่วมกับผู้อื่น					สามารถใช้ชีวิต อย่างมีคุณภาพเป็น แบบอย่างที่ดีต่อ ผู้อื่น				
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
		6	บำเพ็ญ ประโยชน์		✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓		✓	✓
7	หลังการ ดูแลกัน		✓					✓					✓					✓					✓					✓					✓					✓			
8	ความคิด สร้างสรรค์		✓	✓	✓			✓	✓	✓			✓	✓	✓			✓	✓	✓			✓	✓	✓			✓	✓	✓			✓	✓	✓			✓	✓	✓	

จากตารางที่ 11 พบว่า พฤติกรรมคุณลักษณะของผู้นำที่พึงประสงค์ของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มเพื่อนใจวัยรุ่นเพิ่มสูงขึ้นโดยแต่ละด้านใกล้เคียงกัน ซึ่งอยู่ในระดับ 3

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้วยกิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์ที่มีต่อการปลูกฝังความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ในสมาชิกศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้วยกิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์ที่มีต่อการปลูกฝังความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ในสมาชิกศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น

กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้วยกิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์ที่มีต่อการปลูกฝังความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ในสมาชิกศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น การสำรวจ เพื่อค้นหาความต้องการ ผู้วิจัยได้ศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ และปัญหา เกี่ยวกับศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น ทั้งจากการศึกษาข่าวสาร การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง และการสังเกตการณ์ ในศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น และนำมาเป็นหลักการจัดกิจกรรม การออกแบบกิจกรรม ผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ดังต่อไปนี้

รูปแบบการฝึกอบรม เพื่อสร้างเป็นกิจกรรมการฝึกอบรมเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ทักษะและพฤติกรรมในสมาชิกของกลุ่มทดลอง กำหนดเป็นรูปแบบกิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์เพื่อปลูกฝังความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ มีวัตถุประสงค์ เพื่อปลูกฝังคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ 8 ประการ ได้แก่ เห็นคุณค่าในตนเอง ใฝ่รู้รักการพัฒนาตนเอง มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรม มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น กล้าคิดกล้าทำ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถสื่อสารทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และสามารถใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่น ระยะเวลาการดำเนินกิจกรรม จำนวน 2 วัน (16 ชั่วโมง) ประกอบด้วย 8 กิจกรรมดังต่อไปนี้ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ กิจกรรมนิโอฮิวแมนนิส กิจกรรมกระจกเงา (เข้าใจตนเอง) กิจกรรมอัจฉริยะสร้างได้ กิจกรรมชีวิตจิตชีวิตสะอาด กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมพลังการดูแลกัน กิจกรรมพลังความคิดสร้างสรรค์ การจัดกิจกรรมการศึกษานอกมีขั้นตอนดังนี้

1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน แนวคิดความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ แนวคิดในการจัดกิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์ สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2 การสร้างกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อการปลูกฝังความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ในสมาชิกศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่นโดยกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมครอบคลุมหลักการจัดกิจกรรม

การศึกษานอกระบบโรงเรียน กิจกรรมที่ปลูกฝังความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมเกิดการเปลี่ยนแปลงทางความรู้ ทักษะและพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล ได้แก่

- 1) แบบทดสอบความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ด้านความรู้
- 2) แบบทดสอบความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ด้านทัศนคติ
- 3) แบบสังเกตแบบทดสอบความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ด้านพฤติกรรม

3 การคัดเลือกผู้เข้าร่วมกิจกรรม เป็นเยาวชนในศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น ที่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมตลอดกิจกรรมได้ โดยอาสาสมัครอย่างเต็มที่เข้าร่วมกิจกรรม

4 ประเมินผล โดยการให้ข้อมูลในการจัดกิจกรรม เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเข้าใจวัตถุประสงค์ กิจกรรม ระยะเวลา และการประเมินผล โดยประเมินผู้เข้าร่วมกิจกรรมด้วยแบบทดสอบความเชื่อมั่นในตนเองด้านทัศนคติ ทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

5 จัดกิจกรรมเสริมสร้างความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ ซึ่งประกอบไปด้วย

5.1) หลักการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน จัดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรักอยากเรียน กระตุ้นและสร้างความสนใจให้ผู้เรียนสนใจกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัด นอกจากนี้ยังเป็นการให้กำลังใจ ให้คำชมเชย แก่ผู้เรียน สร้างบรรยากาศให้เหมาะสม

5.2) หลักการจัดกิจกรรมที่ปลูกฝังความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ 8 ประการซึ่งประกอบไปด้วย กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ กิจกรรมนิเวศอารมณ์ กิจกรรมกระเจกเงา (เข้าใจตนเอง) กิจกรรมอัจฉริยะสร้างได้ กิจกรรมชีวิตชีวิตสะอาด กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์กิจกรรมพลังการดูแลกัน กิจกรรมพลังความคิดสร้างสรรค์

ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมด้วยตนเองและมีผู้ช่วยในการทำวิจัย ทำหน้าที่ถ่ายภาพนิ่งและถ่ายภาพเคลื่อนไหว พร้อมทั้งสังเกตการณ์และอธิบายกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งรายบุคคล และรายกลุ่มกรณีแบ่งกลุ่มทำกิจกรรม

6.การประเมินผลการเรียนรู้ ผู้วิจัย ประเมินผลการเรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมโดยใช้เครื่องมือ คือ แบบทดสอบความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ ด้านความรู้ ความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ ด้านทัศนคติ และแบบสังเกตความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ ด้านพฤติกรรม มี 8 ด้าน คือ 1.เห็นคุณค่าในตนเอง 2.ใฝ่รู้รักการพัฒนาตนเอง 3.มีความรับผิดชอบต่อสังคม 4.มีคุณธรรม 5.มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น 6.กล้าคิด กล้าทำ 7.มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 8.สามารถสื่อสารทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ 8.สามารถใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่น นอกจากนี้ยังมีการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่และผู้ช่วยทำการวิจัยที่ทำการสังเกตการณ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนกิจกรรมการศึกษาอกระบบโรงเรียนที่มีต่อความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ ของเยาวชน
กลุ่มเพื่อนใจวัยรุ่น ด้วยกิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์

แผนกิจกรรม ประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม วัตถุประสงค์ อุปกรณ์ เวลา ขั้นตอน และ การ
ประเมินผล โดยกิจกรรมที่จัดใช้เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดการพัฒนาตนเองและ
มีความเป็น
ผู้นำที่พึงประสงค์ กิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม เกิดการพัฒนาตนเองและมีความเป็น
ผู้นำที่พึงประสงค์ โดยมีรายละเอียดของขั้นตอนของกิจกรรม ดังนี้

1. ก่อนเข้าสู่บทเรียน ให้ผู้เรียนทำการฝึกสมาธิเตรียมความพร้อมตามแนวคิดของกิจกรรมเชิง
สร้างสรรค์

2. ทำกิจกรรมเสริมสร้างความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ เป็นกระบวนการเดี่ยวและกลุ่ม ด้วย
แนวคิดการละลายพฤติกรรมเพื่อสร้างความคุ้นเคยและสร้างความสามัคคี ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน อีกทั้ง
กิจกรรมมีการใช้เพลงบรรเลงเพื่อให้เกิดความสงบเกิดสมาธิ และความมุ่งมั่นเกิดพลังใจ ในระหว่าง
กิจกรรม สร้างสรรค์และมีประโยชน์แก่เพื่อนร่วมชั้นมากที่สุด พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่สามารถ
ปฏิบัติตามได้บ้าง แต่มีบางครั้งที่ลืมและไม่ได้ปฏิบัติตาม โดยมีแผนการจัดกิจกรรม 8 แผน ดังนี้ 1.กิจกรรม
กลุ่มสัมพันธ์ 2.กิจกรรมนีโอฮิวแมนนิส 3.กิจกรรมกระจกเงา (เข้าใจตนเอง) 4.กิจกรรมอัจฉริยะสร้างได้
5.กิจกรรมชีวิตจิตชีวิตสะอาด 6.กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ 7.กิจกรรมพลังการดูแลกัน 8.กิจกรรมพลัง
ความคิดสร้างสรรค์

3. จบกิจกรรมด้วยการสรุปเนื้อหากิจกรรม ประมาณ 15 นาที

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ของเพื่อนใจวัยรุ่น จำนวน
8 กิจกรรมข้างต้น โดยเนื้อหาทั้งหมดของกิจกรรม ใช้หลักการจัดการศึกษาอกระบบโรงเรียน และหลักการ
สร้างภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ ผลการ
ตรวจสอบแผนกิจกรรมการศึกษาอกระบบโรงเรียนที่มีต่อความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ ของกลุ่มวัยรุ่นใน
สมาชิกเพื่อนใจวัยรุ่น จากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน เห็นว่า มีความเหมาะสม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 12 กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้วยกิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์เพื่อปลูกฝังความเป็นผู้นำ
ที่พึงประสงค์ในสมาชิกศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น

การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้วยกิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์
เพื่อปลูกฝังความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ในสมาชิกศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น

จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 20 คน

1.กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

วัตถุประสงค์ เพื่อให้เข้าใจจุดประสงค์ของการจัดกิจกรรม และละลายพฤติกรรมเพื่อสร้างความคุ้นเคย
ระยะเวลา 2 ชั่วโมง 30 นาที

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิจกรรมย่อยที่	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	สื่อและอุปกรณ์	การประเมินผล
1.ชี้แจงจุดประสงค์ (30 นาที)	เพื่อให้เข้าใจ จุดประสงค์ของการจัด กิจกรรม	1.ผู้วิจัยแจกป้ายชื่อและแนะนำตนเอง 2.ผู้วิจัยบรรยายชี้แจง เป้าหมาย เนื้อหาและขั้นตอนของ กิจกรรม ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับ คุณลักษณะความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ 3.ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสรุปแนวคิดที่ได้จากการบรรยาย	เอกสารประกอบการ บรรยาย คอมพิวเตอร์ เครื่องฉาย	ประเมินความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับแนวคิดจากการแสดง ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม กิจกรรมที่มีต่อคุณลักษณะ ความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์
2.สัญลักษณ์ประจำ กลุ่ม (30 นาที)	ละลายพฤติกรรม เพื่อให้ทุกคนรู้จักกัน และสร้างความคุ้นเคย	1.ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจัดกลุ่ม 5 กลุ่มๆละ 8 คน โดยผู้วิจัย ให้ มีการคละกันระหว่างหญิงและชาย 2.ให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มแนะนำตนเองโดยเขียนชื่อเล่นลง ในกระดาษเกี่ยวกับลักษณะเด่น ประสบการณ์และความ สนใจ แล้วแลกเปลี่ยนอ่านให้เพื่อนในกลุ่มทั้งทีละคน 3.ให้กลุ่มตั้งชื่อของกลุ่มและสร้างเพลงสัญลักษณ์ประจำ กลุ่ม 4.ให้แต่ละกลุ่มออกมาแสดงสัญลักษณ์และร้องเพลง ประจำ กลุ่มให้เพื่อนในกลุ่มอื่นดูและฟัง	แผ่นเพลง กระดาษ ปากกา	ประเมินผลสำเร็จในการตั้งชื่อ และเพลงประจำกลุ่ม และประเมินพฤติกรรมที่มี ปฏิสัมพันธ์และการมีส่วนร่วม ในการตั้งชื่อเพลงและ สัญลักษณ์ที่ตรงตามลักษณะ ของสมาชิกในกลุ่ม

<p>3.หนังสือพิมพ์ ดนตรี (30 นาที)</p>	<p>ละลายพฤติกรรมเพื่อ สร้างความคุ้นเคย และสร้างความสามัคคี ความไว้วางใจซึ่งกัน และกัน</p>	<p>1.แบ่งกลุ่มตามเดิม 2.ผู้วิจัยอธิบายกติกา วิธีการเล่น โดยสาธิตร่วมกับผู้ช่วย และตัวแทนกลุ่ม ดังรายละเอียดต่อไปนี้ 2.1 แจกกระดาษหนังสือพิมพ์ให้กลุ่มละ 1 แผ่น 2.2 ผู้ช่วยผู้วิจัยเปิดเพลง 2.3 ให้สมาชิกในกลุ่มคิดหาวิธีที่ยืนอยู่บนหนังสือพิมพ์ ให้หมดทุกคน ในขณะที่เปิดเพลง(ประมาณ 20 วินาที) 2.4 เมื่อสิ้นเสียงเพลงให้ผู้วิจัยตรวจสอบการยืนของ สมาชิก แต่ละกลุ่มและตัดสินกลุ่มที่มีสมาชิกที่ยืนอยู่นอก หนังสือพิมพ์ออก 2.5 ผู้วิจัยพับครึ่งกระดาษหนังสือพิมพ์เดิมและผู้ช่วย ผู้วิจัยเปิดเพลงต่อ 2.6 ทำตามข้อ 2.4 จนได้กลุ่มที่เหลือเป็นกลุ่มสุดท้าย ตามกติกาและให้รางวัลกลุ่มชนะ 2.7 อภิปรายและสรุปแนวคิดที่ได้จากกิจกรรม</p>	<p>หนังสือพิมพ์ วิทยุ ซีดีเพลง</p>	<p>ประเมินจากความ กระตือรือร้นในการเล่นเกมส์ และ ปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน และประเมินความสำเร็จใน การยืนบนกระดาษของแต่ละ กลุ่ม</p>
<p>4.สแครปเบิ้ลต่อชื่อ (30 นาที)</p>	<p>เพื่อสร้างความสร้าง ความคุ้นเคย</p>	<p>1.ผู้วิจัยอธิบายกติกาและวิธีการเล่นพร้อมการสาธิต 2.นั่งเรียงแถวตามกลุ่มเดิม 3.แจกอุปกรณ์ให้แต่ละกลุ่ม เริ่มจับเวลา(3 นาที) 4.ให้เริ่มจากชื่อสมาชิกคนแรกและเรียงชื่อต่อกันไปจนคน</p>	<p>กระดาษ ตัวอักษรสแครปเบิ้ล ปากกา กระดานจุดคะแนน</p>	<p>ประเมินความสำเร็จของการ รู้จักกันและสามารถจดจำชื่อ เพื่อนได้ทั้งหมด</p>

		สุดท้าย	นกหวีด	
		5 อภิปรายและสรุปแนวคิดที่ได้จากกิจกรรม		
5.นวดผ่อนคลาย กล้ามเนื้อ (30 นาที)	สร้างความสัมพันธ์อัน ดีระหว่างบุคคลและ ระหว่างกลุ่ม รวมทั้งการผ่อนคลาย ให้เกิดบรรยากาศที่ อบอุ่น	1.จัดแถวเรียงหนึ่งตามกลุ่มทั้ง 5 กลุ่ม 2.ผู้ช่วยผู้วิจัยเปิดเพลง 3.ให้สมาชิกคนข้างหลังนวดคนข้างหน้าในแถวของตัวเอง 4.สลับให้คนข้างหน้านวดคนข้างหลัง 5 อภิปรายและสรุปแนวคิดที่ได้จากกิจกรรม	ไม่มี	ประเมินพฤติกรรมกรรมมี ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และกลุ่ม ในการช่วยเหลือ และการแสดงออกในลักษณะ ที่ผ่อนคลาย

2.กิจกรรมนิโอสิวแมนนิส

วัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ข้อที่ 1(การเห็นคุณค่าของตนเอง)
ระยะเวลา 3 ชั่วโมง

180 นาที

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิจกรรมย่อยที่	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	สื่อและอุปกรณ์	การประเมินผล
1.บรรยายเนื้อหา และเป้าหมาย (45 นาที)	เข้าใจเนื้อหา เป้าหมายและวิธีการ ตามแนวทางของนีโอ ฮิวแมนนิส	1.ผู้วิจัยบรรยายเนื้อหาและประโยชน์และสาธิตวิธีการตาม หลักการของนีโอฮิวแมนนิส เช่น การมีคลื่นสมองต่ำ วิธีฝึก ตนเองให้เป็นผู้ที่เห็นคุณค่าในตนเอง และคุณลักษณะของ ผู้นำแบบเพิร์ท(ทฤษฎีอรรถประโยชน์แบบก้าวหน้า) 2.ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแสดงความคิดเห็น 3 อภิปรายและสรุปแนวคิดที่ได้จากกิจกรรม	คอมพิวเตอร์ เอกสารและหนังสือใน แนวนีโอฮิวแมนนิสต์ และผู้นำแบบเพิร์ท เช่น คิดทำด้านบวก พลังแห่งความเชื่อมั่น หยุดโลกร้อนด้วยเพ ิร์ท	ประเมินการรับรู้ ทักษะที่มี ต่อเนื้อหา เป้าหมายและ ประโยชน์ของกิจกรรม จากการแสดงความคิดเห็น โดยพิจารณาปฏิกิริยาการ ยอมรับและให้ความสนใจที่ นำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน
2.การทำคลื่นสมอง ต่ำ (45 นาที)	เพื่อให้เกิดความรู้สึกที่ ผ่อนคลาย ด้วยการเข้า สู่ภาวะคลื่นสมองต่ำ อันนเป็นภาวะที่ง่ายต่อ การเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และนำไปสู่การจดจำ สิ่งต่างๆได้ดี	1.ผู้วิจัยวิทยากรบรรยายเรื่อง "Bio-psychology" และ เรื่อง ต่อมต่าง ๆ ภายในร่างกาย 2.ผู้วิจัยสาธิตวิธีสร้างและฝึกตนเองให้เป็นผู้ที่เห็นคุณค่าใน ตนเองปรับคลื่นสมอง ด้วยการเดินเกาซิกิ และทำคลื่น สมองต่ำโดยการนอนตายพร้อมกับเปิดเพลงเบาสบาย 2.ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม เข้าแถวตอนเรียง 5 โดยเว้นระยะให้ พอเดินทำเกาซิกิ จำนวน 5 รอบ 3.การนอนตายพร้อมกับเปิดเพลง LAZARIS REMEMBERS (ประมาณ 10 นาที) 4.ผู้วิจัยพูดด้วยคำเพื่อสร้างพลังความเชื่อมั่น ก่อนนับถอย หลังให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมขยับตัว ลุกขึ้นยืนและชมเพื่อน	เครื่องเล่นซีดี ซีดีเพลง LAZARIS REMEMBERS Awakening เอกสาร เรื่อง"Bio- psychology" คอมพิวเตอร์ เครื่องฉาย เอกสารเรื่องพลังความ เชื่อมั่น	สังเกตพฤติกรรม การผ่อนคลาย ระบบการ หายใจ สามารถเดินเกาซิกิได้ การแสดงความคิดเห็นที่ ยอมรับและเห็นประโยชน์ของ การมีคลื่นสมองต่ำและเห็น คุณค่าในตัวเอง

		<p>ข้างๆ</p> <p>5 อภิปรายและสรุปแนวคิดที่ได้จากกิจกรรม</p>		
<p>3.การส่งพลังและ ใส่ข้อมูลด้านบวก (45 นาที)</p>	<p>เพื่อให้มีความรัก ตนเอง ผู้อื่นและสรรพ สิ่ง มีความมั่นใจและเห็น คุณค่าของตนเองและ ผู้อื่น เป็นผู้ที่อ่อนโยน มีความรักความเมตตา พร้อมที่พัฒนาตนเอง</p>	<p>1.ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจับคู่ และนั่งหันหน้าเข้าหากัน สบตา สัมผัส กอด จับมือและพูดชมข้อดีของเพื่อนแต่ละ คน</p> <p>2.ปรับให้กลุ่มนั่งแถวเรียง 2 ให้หันหน้าหากัน และให้ผลัด กันส่งพลังให้กับเพื่อน</p> <p>3.ดูซีดีสารนิทัศน์จากวารี และผู้วิจัยสรุปแนวคิดจากเรื่อง</p> <p>4.เปิดอภิปรายและให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสรุปแนวคิดที่ได้ เรื่องที่ดูและจากกิจกรรมที่ปฏิบัติ</p>	ไม่มี	<p>สังเกตพฤติกรรม การมีคลื่น สมองต่ำ</p> <p>ได้แก่ การแสดงทัศนคติ ต่อตนเองและผู้อื่น ด้วยความ คิดเห็นด้านบวก และ ปฏิกิริยา เช่น การยิ้มให้ผู้อื่น กล้าสัมผัสและสบตา อย่าง ไม่เขินอาย</p>
<p>4.ภวังค์การรับรู้ ด้วยเสียงเพลงและ จินตนาการเลข (45 นาที)</p>	<p>เพื่อให้เกิดความผ่อนคลาย และเข้าสู่ภาวะ คลื่นสมองต่ำ อัน นำไปสู่การจดจำสิ่ง ต่างๆได้ดี</p>	<p>1.ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนั่งล้อมวงในท่าที่สบาย</p> <p>2.หลับตาและปรับวิธีการหายใจให้ถูกต้อง หายใจเข้าท้องขยาย หายใจออกท้องแฟบ</p> <p>3.ผู้วิจัยเปิดเพลงและพูดเลข 1-20 ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม จินตนาการตามแต่ละหมายเลข (ประมาณ 10 นาที)</p>	ซีดีพลังแห่งความ เชื่อมั่น เครื่องเล่นซีดี	<p>ทดสอบความจำการจำเลข 1- 20</p> <p>สังเกตพฤติกรรมการซักถาม และการให้ข้อมูลส่วนบุคคล</p>

		4.ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมลืมนามและเริ่มบอกเลขและจินตนาการที่รับรู้ทีละคน โดยเริ่มจากเลข 1-20 และถอยหลัง 20-1		
--	--	--	--	--

3.กิจกรรมกระจกเงา(เข้าใจตนเอง)

วัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ข้อที่ ข้อที่ 5,6และ7(มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น, กล้าคิดกล้าทำ และสามารถสื่อสารและ

ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้)

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 35 นาที

กิจกรรมย่อยที่	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	สื่อและอุปกรณ์	การประเมินผล
1.บรรยายและชี้แจงจุดประสงค์ (15 นาที)	ให้ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะการเข้าใจตนเองและผู้อื่น พร้อมทั้งประโยชน์และหนทางในการฝึกฝน	ผู้วิจัยทำการบรรยายและให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ชักถามอภิปรายและเปลี่ยนความคิดเห็น	กระดาษตัดรูป หูสัตรี ต่างๆ ปากกา กระดาษแข็ง กรรไกร	สังเกตจากความสนใจ การตั้งใจในการทำกิจกรรม การแสดงความคิดเห็นและความคิดสร้างสรรค์ในการเลียนแบบสัตรี ชนิดต่างๆ
2."ข้าพเจ้าเป็นใคร" ทำนายนิสัยจาก	ฝึกความกล้า แสดงออก การคิดถึง	1.ผู้วิจัยเปิดรูปจาก powerpoint ให้ผู้เข้าอบรมเลือกสัตรีที่ชอบคนละ1ชนิด เขียนลงในสมุดพร้อมบอกเหตุผลว่าทำไม	1.powerpoint รูปสัตรี ต่างๆ 8 ชนิด	1.สังเกตจากความสนใจ ความตั้งใจในการทำกิจกรรม

<p>สัปดาห์ 8 ชนิด (30 นาที)</p>	<p>จิตใจผู้อื่น ส่งผลให้สามารถทำให้ทำงานหรืออยู่กับผู้อื่นอย่างสันติ มีความสุข เพื่อให้พิจารณาข้อดีข้อเสียของตนเอง อันนำไปสู่การพัฒนาให้ เป็นคนที่สมบูรณ์</p>	<p>ชอบสัปดาห์ชนิดนั้น 2.วิทยากรให้ผู้เข้าอบรมที่เลือกประเภทสัปดาห์ที่ชอบชนิดเดียวกันยืนขึ้นและรวมเป็นฝูง อ่านคำทำนายนจนครบ 8 ชนิด 3.อภิปรายและสรุปผลจากกิจกรรม</p>	<p>2.คำเฉลยสัปดาห์ 8 ชนิด</p>	<p>และการแสดงความคิดเห็น 2.ประเมินเนื้อหา วัตถุประสงค์ของกิจกรรมผ่านแบบวัดองค์ความรู้</p>
<p>3.แสดงละครชีวิตเพื่อน (30 นาที)</p>	<p>1.เพื่อช่วยให้เข้าใจยอมรับ ตนเองและผู้อื่น 2.ฝึกให้เอาใจเขามาใส่ใจเรา เพื่อให้เกิดความเข้าใจในกันและกัน 3.ฝึกการวิเคราะห์บุคคลเพื่อหาสาเหตุของนิสัย และหาหนทางประนีประนอม</p>	<p>1.วิจัยแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมออกเป็น 5 กลุ่ม 2.ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละคนในกลุ่มเล่าเรื่องความประทับใจ ด้านดีหรือลบของตนเองเล่าให้เพื่อนในกลุ่มฟัง และเลือก 1 เรื่องทำการแสดง 3.ให้สมาชิกกลุ่มที่ดู ทำการพิจารณาและแสดงความคิดเห็น ภายหลังจบการแสดง 4.ภายหลังจากการนำเสนอทั้ง 5 กลุ่ม ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแสดงความคิดเห็นและสรุปร่วมกัน 5.ผู้วิจัยสรุปแนวคิด</p>	<p>ไม่มี</p>	<p>ประเมินจากผลสรุปที่ได้ของแต่ละกลุ่มที่แสดงถึงความเข้าใจตนเองและผู้อื่น</p>

4."คิดอย่างเขา คิดอย่างเรา" (30 นาที)	1.เพื่อให้ผู้รับการฝึกอบรมได้สังเกตร่างกาย จิตใจ ความรู้สึกตนเองและคนอื่น เพื่อพบว่าคนเราทุกคนแตกต่างกัน อันนำไปสู่วิธีการปฏิบัติและสื่อสารให้เหมาะกับแต่ละบุคคล	1.ผู้วิจัยแจกกระดาษที่ทำตาราง 4 ช่อง ไว้แล้ว พร้อมปากกาให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละคน 2.ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเขียนนิสัยที่เราไม่ชอบของคนอื่น และลองคิดในมุมมองของคนนั้นว่าเค้ามองตนเองอย่างไร 3.ให้ผู้ร่วมกิจกรรมแต่ละคนแลกเปลี่ยนเพื่อชี้แจง อ่านและแสดงความเห็น 4.เลือกตัวแทนมานำเสนอ 5 คน 5.อภิปรายร่วมกันและสรุปแนวคิดที่ได้จากกิจกรรม	กระดาษ ปากกา ดินสอ ยางลบ	ประเมินจาก 1.ความคิดเห็นที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้จากกิจกรรม 2.ความคิดเห็นในการมองตนเองและการมองผู้อื่น 3.การแสดงออกของผู้ร่วมอภิปราย
--	--	--	-----------------------------------	--

4.กิจกรรมอัจฉริยะสร้างได้

วัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ข้อที่ 2 (ใฝ่รู้รักการพัฒนาตนเอง)
ระยะเวลา (1 ชั่วโมง 45 นาที)

135 นาที

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิจกรรมย่อยที่	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	สื่อและอุปกรณ์	การประเมินผล
1.ชี้แจงจุดประสงค์และบรรยาย (30 นาที)	ให้ข้อมูลความสำคัญของการใฝ่รู้ รักรการ พัฒนาตนเอง และหาหนทางพัฒนาตนเองให้ไปถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้-	1.ผู้วิจัยบรรยายชี้แจงกิจกรรม 2.ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมซักถาม และเสนอแนะ	กระดาษ ปากกา วัสดุต่างๆ เช่น แก้วพลาสติก	สังเกตความสนใจและตั้งใจ ในการทำกิจกรรม สังเกตการแสดงความคิดเห็น แบบสร้างสรรค์
2.มหัศจรรย์ ความจำ (30 คำจำง่ายๆ) (30 นาที)	การรับรู้และจดจำสิ่ง ต่างอย่างถูกต้อง แม่นยำ	1.ผู้วิจัยแจกกระดาษและปากกาแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม 2.ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนั่งล้อมวงจับมือกันและหลับตา 3.เปิดเพลง LAZARIS REMEMBERS 4.ผู้วิจัยบอกคำ จำนวน 30 คำเรียงลำดับ 5.ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมลืมตาและเขียนคำที่ได้ยินทุกคน 6.เลือกตัวแทนมานำเสนอและให้ทุกคนตรวจสอบตนเอง 7.อภิปรายร่วมกันและสรุปแนวคิดที่ได้จากกิจกรรม	เครื่องเล่นซีดี ซีดีเพลง LAZARIS REMEMBERS กระดาษ ปากกกา	ประเมินผลจากความสำเร็จ ของการจดจำคำต่างๆของ สมาชิกทุกคน
3.คิดนอกรอบ (30 นาที)	ความคิดสร้างสรรค์ และ มองโลกหลายด้าน คิดนอกรอบ	1.ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมออกเป็น 5 กลุ่ม 2.ผู้วิจัยแจกตะเกียบไม้ เส้นด้ายและกระดาษหนังสือพิมพ์ ให้กลุ่มละ 1 ชุด 3.ผู้วิจัยชี้แจงให้แต่ละกลุ่มใช้ความคิดสร้างสรรค์ประดิษฐ์ ช่วยกันคิดหาวิธีการจัดการกับวัสดุที่มีอยู่เท่านั้น ให้มีความสูง ไม่น้อยกว่า 30 เซนติเมตร และรับน้ำหนักให้ได้มากกว่า	ตะเกียบไม้ เส้นด้าย กระดาษหนังสือพิมพ์	ประเมินผลจากความสำเร็จ ของสิ่งประดิษฐ์แต่ละกลุ่ม

		หนึ่งกิโลกรัมและสามารถเคลื่อนย้ายได้ ในเวลาสิบนาที 4.ผู้วิจัยตรวจสอบและทดสอบสิ่งประดิษฐ์ของแต่ละกลุ่ม 5.อภิปรายและสรุปแนวคิดที่ได้จากกิจกรรม		
4.จัดระเบียบความคิด ชีวิตกับ Mind Map (45 นาที)	การคิดวิเคราะห์ในเชิงระบบ มีเหตุมีผล เพื่อช่วยให้สามารถจัดระเบียบความคิด และสร้างตารางในชีวิตได้เป็นระบบ นำไปสู่การเข้าใจตนเองมากขึ้น และวางแผนชีวิตเพื่อค้นหาเป้าหมายของตน	1.ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนั่งแถวตอนเรียงหน้าและแจกกระดาษและปากกาแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม 2.ผู้วิจัยบรรยาย อธิบายวิธีการจัดระเบียบความคิด พร้อมสาธิตวิธีการเขียน Mind Map 3.ผู้วิจัยอ่านสถานการณ์จำลองในชีวิตประจำวันที่มีมักเกิดขึ้นในวัยรุ่นระดับมัธยมปลาย จำนวน 2 เรื่อง(ด้านดีและด้านร้าย) 3.ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกวิเคราะห์และสร้าง Mind Map ของตนเอง และเขียนลงในกระดาษทั้งสองเรื่อง 4.ผู้วิจัยพิจารณาคัดเลือก Mind Map ของเรื่องที่เขียนดีและไม่ดี ออกมานำเสนอเป็นตัวอย่างโดยไม่บอกชื่อผู้เขียน 5.อภิปรายและสรุปแนวคิดที่ได้จากกิจกรรม	เอกสารประกอบการบรรยาย สาธิตเรื่อง Mind Map กระดาษปากกาคอมพิวเตอร์เครื่องฉาย	ประเมินความสำเร็จในการสร้าง Mind Map ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละคน

5. กิจกรรมชีวิตจิต ชีวิตสะอาด

วัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ข้อที่ ข้อที่ 1,2 และ 8 (การเห็นคุณค่าของตนเอง ,การใฝ่รู้รักการพัฒนาตนเอง, สามารถใช้

ชีวิตอย่างมีคุณภาพเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่น)

ระยะเวลา 60 นาที

กิจกรรมย่อยที่	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	สื่อและอุปกรณ์	การประเมินผล
1.บรรยายให้ความรู้ (15 นาที)	เพื่อให้เห็นประโยชน์ของการดูแลตนเองทั้งด้านร่างกาย จิตใจ ด้วยการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอเป็นขั้นตอนพื้นฐานของการมีร่างกายแข็งแรง ไม่เครียด กระฉับกระเฉง สมองปลอดโปร่ง ส่งผลต่อความคิดและ	1.ผู้วิจัยบรรยาย เรื่อง"Bio-psychology"ต่อจากกิจกรรมที่ 2 นี้โออิวิแมนนิสต์ 2.ผู้วิจัยอธิบายพร้อมสาธิตการออกกำลังกาย การหายใจอย่างถูกวิธี 3.คู่มือการทานอาหารอย่างมีสติ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น พร้อมกับเปิดซีดี "ก่อนเป็นอาหารเพื่อสุขภาพและกว่ามาเป็นอาหาร 4.ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมอภิปราย ยกประสบการณ์ตนเองในการดูแลสุขภาพ ประโยชน์และโทษของการกิน พร้อมแสดงความเห็นต่อเรื่องที่ดู	คอมพิวเตอร์ เครื่องฉาย เครื่องเล่นซีดี ซีดีกว่ามาเป็นอาหาร และซีดีกินเพื่อสุขภาพ ชีวิตจิต	ประเมินความสำเร็จจากความมุ่งมั่นและความสนใจที่นำไปใช้ในชีวิตจริง ในช่วงการอภิปรายแสดงความคิดเห็น

	ความจำที่ดี ความ มั่นใจ ภูมิใจและรัก ตนเอง			
2.กิจกรรมคุณภาพ ชีวิตที่ดี (45 นาที)	รู้จักวิธีการสร้างเสริม สุขภาพที่ดี ด้วย กระบวนการแบบนีโอ ฮิวแมนนิสต์	1.ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมออกเป็น 2 กลุ่ม 1.1.กลุ่มที่ 1 แจกเครื่องแยกกากผลไม้ ผลไม้ต่างๆ ผักต่างๆ มีด และภาชนะ และสาธิตวิธีการทำน้ำผักผลไม้ และให้กลุ่มทำน้ำเพื่อสุขภาพรับประทานกันในวันนั้น 1.2.กลุ่มที่ 2 แจกอุปกรณ์ เช่น ภาชนะและโยเกิร์ต เพื่อ ทำโยเกิร์ตแบบธรรมชาติที่มีเอมไซม์สูง และอธิบายสูตร ดีท็อกซ์ และแจกอุปกรณ์ ได้แก่ มะนาว ขวดน้ำและเกลือ เพื่อให้ กลุ่มได้ปฏิบัติการและนำไปทดลองกินและดื่มในวันถัดไป 2.ให้กลุ่มบอกเล่าประสบการณ์และแสดงความคิดเห็นร่วมกัน	เครื่องแยกกากผลไม้ ผลไม้ต่างๆ ผักต่างๆ มะนาว ขวดน้ำและ เกลือ มีด ภาชนะ	ประเมินจากการนำเสนอผล การปฏิบัติ สิ่งที่เกิดขึ้นกับ ร่างกายและจิตใจของ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละกลุ่ม และประเมินทัศนคติและการ เห็นคุณค่าของการมีชีวิตที่ สะอาดและยินดีนำไปปฏิบัติ

6.กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์

วัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ข้อที่ 3 และ 4 (มีความรับผิดชอบต่อสังคมและการมีคุณธรรม)

ระยะเวลา 2 ชั่วโมง 45 นาที

กิจกรรมย่อยที่	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	สื่อและอุปกรณ์	การประเมินผล
1.บรรยายให้ความรู้ (15 นาที)	ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการมีคุณธรรมที่สำคัญต่อการเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ ตามแนวพรหมวิหาร ⁴ และผู้นำแบบเพร่าท์	1.ผู้วิจัยบรรยาย แนวคิดเพร่าท์และพรหมวิหารสี่ 2.แจกกระดาษให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละคนเขียน แสดงความรู้ความเข้าใจ และความคิดที่มีต่อเรื่อง 3.ผู้วิจัยสรุปและอภิปรายร่วมกันจากกิจกรรม	หนังสืออ่านเล่น หนังสือธรรมะ หนังสือแก้โลกร้อนด้วยเพร่าท์ คอมพิวเตอร์ เครื่องฉาย กระดาษ	สังเกตความตั้งใจในการรับรู้ จากการถ่ายทอดความรู้ การประยุกต์ใน ชีวิตประจำวัน
2.บำเพ็ญประโยชน์ (2 ชั่วโมง 30 นาที)	ปลูกฝังให้เห็นความสำคัญของการช่วยเหลือผู้อื่น ทั้งในยามปกติและโดยเฉพาะอย่างยิ่งในยามที่ผู้อื่นตกทุกข์ได้ยาก เป็นการฝึกการละความเห็นแก่ตัว และฝึกเสียสละตนเองเพื่อส่วนรวมมากขึ้น	1.ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็น 5 กลุ่มๆละ 8 คน 2.ผู้วิจัยแจกอุปกรณ์ เช่น ไม้กวาด ถุงผ้า ถุงมือ ฯลฯ 3.กำหนดพื้นที่ให้ผู้ร่วมกิจกรรมปฏิบัติการ ต่าง เบซยะตามสถานที่สาธารณะในบริเวณใกล้ๆ สถานที่จัดกิจกรรม ให้เวลากลุ่มละ 30 นาที 4.ให้แต่ละกลุ่มกลับมานำเสนอประสบการณ์ที่พบและคิดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ใหม่ นอกจากการทำความสะดวก เช่น ดูแลเด็กด้อยโอกาส หรือการทำป้ายบอกสถานที่ต่างๆ ตาม หรืออื่นๆตามความเห็นกลุ่ม 5.ปฏิบัติตามแผน ระยะเวลา 30 นาที โดยผู้วิจัยสังเกตและให้คำแนะนำเพื่อปรับกิจกรรมตามความเหมาะสมตาม	อุปกรณ์การเบซยะ เช่น ไม้กวาด ถุงพลาสติก และถุงมือ	ประเมินจากพฤติกรรมการอุทิศตนในกิจกรรม และการแสดงออกตามแนวคิดที่สอน คือ แนวคิดเพร่าท์และพรหมวิหารสี่

		สถานที่ 6.ผู้วิจัยนำกลุ่มกลับมาเพื่อประเมินผลและอภิปรายร่วมกัน		
--	--	---	--	--

7.กิจกรรมหลังการดูแลกัน

วัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ข้อที่ 3,4 และ 5 (ความรับผิดชอบต่อสังคม ,การมีคุณธรรมและการเข้าใจตนเองและผู้อื่น)
ระยะเวลา 2 ชั่วโมง 30 นาที

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิจกรรมย่อยที่	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	สื่อและอุปกรณ์	การประเมินผล
1. พลังการดูแลกัน (2 ชั่วโมง 30 นาที)	ทำให้ผู้ร่วมกิจกรรม เห็นอกเห็นใจ เข้าใจ ผู้ที่ด้อยกว่ามากขึ้น และมีจิตใจที่พร้อม ช่วยเหลือคนเหล่านั้น โดยไม่รำคาญและไม่ ดูถูก อีกทั้งยังเป็น การฝึกการสื่อสาร ระหว่างบุคคลอย่าง ลึกซึ้ง	1. ให้ข้อมูลความสำคัญของการเข้าใจ และการสื่อสารเพื่อให้ ได้งานที่มีคุณภาพและมีความสุข เกิดความสามัคคีใน องค์กร รวมทั้งให้หนทางการปฏิบัติ 2. จับคู่ผลัดกันเอาผ้าผูกตาแทนความรู้สึกรู้สึกของคนตาบอด ในขณะที่อีกคนตาดีแต่ห้ามพูดแทนการเป็นใบ้ ให้ช่วยกันนำ ทาง ตามที่ผู้วิจัยกำหนดเส้นทางให้ 3. ผลัดเปลี่ยนกันปิดตาคู่ของตนแล้วทำตามข้อ 2 4. อภิปรายและสรุปแนวคิดจากกิจกรรม	ผ้าผูกตา 20 ผืน เครื่องกีดขวาง เช่น ก้อนหิน แก้ว กิ่งไม้ รูปปลอม ฯลฯ	สังเกตความตั้งใจในการทำ กิจกรรม สังเกตพฤติกรรมการเอาใจ ใส่และมีความปรารถนาดี ต่อคู่ตนเอง ประเมินจากความสำเร็จใน การจับคู่ของตนไปยัง จุดหมาย

8. กิจกรรมพลังความคิดสร้างสรรค์

วัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ข้อที่ ข้อที่ 6 และ 7 (กล้าคิดกล้าทำ, สามารถสื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่น)
ระยะเวลา 2 ชั่วโมง 30 นาที

กิจกรรมย่อยที่	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	สื่อและอุปกรณ์	การประเมินผล
1. บทบาทสมมติ (45 นาที)	พัฒนาการใช้ทักษะ ทุกๆด้าน ทักษะการทำงานเป็น ทีม การสื่อสาร ความคิดสร้างสรรค์ ความกล้าคิด กล้าทำ เป็นตัวของตัวเอง	1.ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมออกเป็น 5 กลุ่ม 2.ให้โจทย์การแสดงบทบาทสมมติแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม 3.แบ่งบทบาทให้สมาชิกกลุ่มความรับผิดชอบ ต่อบทบาทที่ตนเองได้รับมอบหมายในสถานการณ์ต่อไปนี้ กลุ่มที่ 1 ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ วินัยอย่าง เคร่งครัด กลุ่มที่ 2 ขอบกัวกายหน้าที่ของคนอื่น กลุ่มที่ 3 ขอบอ้างอำนาจบาตรใหญ่ กลุ่มที่ 4 ขอบถืออภิสิทธิ์เหนือคนอื่น กลุ่มที่ 5 ขอบรับความความเห็นและเห็นประโยชน์ส่วนรวม 4.เมื่อแต่ละกลุ่มแสดงจบ ผู้วิจัยอภิปรายและสรุปแนวคิดที่ได้ จากกิจกรรม	สื่อผสมชนิดต่างๆ เช่น เพลงและอุปกรณ์ ประกอบฉากที่จัดหาได้ ง่าย	สังเกตการร่วมแสดง ความคิดเห็น ในลักษณะของการ สร้างสรรค์และการอภิปราย สังเกตการมีส่วนร่วมในกลุ่ม และประเมินจากการแสดง บทบาทสมมติหน้าชั้นของ แต่ละกลุ่ม
2. สื่อผสมผสาน ผู้นำในฝันแบบ เพร่าห์ (45 นาที)	ความคิดสร้างสรรค์ กล้าคิด กล้าทำ ที่ ผ่านความสนุกสนาน เพื่อประมวลความ เข้าใจของผู้เข้าร่วม กิจกรรมทั้งหมด	1.ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมออกเป็น 5 กลุ่ม 2.ให้สมาชิกแต่ละกลุ่มปรึกษาหารือ และทำการแสดงกลุ่ม แสดงพลังความคิดสร้างสรรค์ในรูปแบบต่างๆ ตามความเห็น กลุ่ม เช่น ร้องเพลง เกมสไลซ์ ใต้วาทิ เดินรำ ฯลฯ) ในหัวข้อ "ผู้นำในฝัน แบบเพร่าห์"	สื่อผสมชนิดต่างๆ เช่น เพลงและอุปกรณ์ ประกอบฉากที่จัดหาได้ ง่าย	ประเมินความคิดสร้างสรรค์ จากการนำเสนอ ในรูปแบบ ของการแสดง และการมี มีส่วนร่วมของกลุ่มอื่นๆ

3.สร้างนวัตกรรม (60 นาที)	เพื่อสร้างทักษะการ วางแผน การปรึกษาหารือ และการคิดแบบ สร้างสรรค์	<ol style="list-style-type: none"> 1.ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมออกเป็น 5 กลุ่ม 2.ผู้วิจัยแจกถุงอุปกรณ์ที่ประกอบด้วยสิ่งของต่างๆ เช่น หนังสือนิทรรศการ กระดาษหนังสือพิมพ์ กาว กระดาษสี ปากกา ดินสอไม้ เชือกฟาง ฯลฯ ให้แต่ละกลุ่ม 3. ให้แต่ละสร้างนวัตกรรมอะไรก็ได้ เพื่อนำมาแสดงบอกถึงประโยชน์ และให้กลุ่มอื่นประเมินร่วมกัน 4.อภิปรายและสรุปแนวคิดที่ได้จากกิจกรรม 	<p>หนังยาง กระดาษ หนังสือพิมพ์ กาว กระดาษสี ปากกา ดินสอไม้ เชือกฟาง</p>	ประเมินจากการนำเสนอ นวัตกรรมและประเมินตัว สิ่งประดิษฐ์ และการอภิปราย แลกเปลี่ยนของสมาชิกกลุ่ม อื่น
------------------------------	--	---	---	---

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษาอบรมโรงเรียนด้วยกิจกรรมเยาวชน
สร้างสรรค์ที่มีต่อการปลูกฝังความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ในสมาชิกศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น
ซึ่งนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

2.1 การเปรียบเทียบผลของความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ก่อนการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและ
กลุ่มควบคุม ปรากฏว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบความเชื่อมั่นในตนเอง
ด้านทัศนคติไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ก่อนการทดลองผู้เข้าร่วม
กิจกรรมทั้งสองกลุ่มมีระดับความเชื่อมั่นในตนเองไม่แตกต่างกัน

2.2 การเปรียบเทียบผลของความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง
ปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความเชื่อมั่นในตนเองด้านทัศนคติ ก่อนการทดลองและหลังการ
ทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า หลังการทดลอง ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมี
ระดับความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มสูงขึ้นก่อนการทดลอง

2.3 การเปรียบเทียบผลของความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง
ในแต่ละด้าน คือ เห็นคุณค่าในตนเอง ใฝ่รู้รักการพัฒนาตนเอง มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรม มี
ความเข้าใจตนเองและผู้อื่น กล้าคิด กล้าทำ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถสื่อสารทำงานร่วมกับผู้อื่น
ได้ สามารถใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่น
ปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบความเชื่อมั่นในตนเองในด้านความรู้และทัศนคติ
ก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า หลังการ
ทดลอง ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์เพิ่มสูงขึ้นก่อนการทดลอง

2.4 การเปรียบเทียบผลของความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์หลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลอง และ
กลุ่มควบคุม ปรากฏว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยจาก แบบทดสอบความ
เป็นผู้นำที่พึงประสงค์ด้านทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า กลุ่มทดลอง
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์สูงกว่ากลุ่มควบคุม

ตอนที่ 3 ผลการสังเกตพฤติกรรมความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ของกลุ่มเยาวชนในสมาชิก
เพื่อนใจวัยรุ่น

จากการสังเกตผู้เข้าร่วมกิจกรรมซึ่งมีส่วนร่วมโดยสังเกตการณ์อยู่ห่างๆ และบางครั้งมีการเข้าไป
แก้ไขสถานการณ์ (กลุ่มทดลองของเยาวชนในสมาชิกเพื่อนใจวัยรุ่น) ทั้งหมด 20 คน พบว่าในทุกกิจกรรม
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่ให้สนใจและพยายามร่วมมือในกิจกรรมอย่างเต็มที่ ส่วนในบางกิจกรรม
ในระหว่างการดำเนินกิจกรรม ผู้เข้าร่วมกิจกรรมบางคนอาจยังเขินอายไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าแสดงความ

คิดเห็น และไม่กล้าเป็นตัวของตัวเองอย่างเต็มที่ แต่ก็สนใจฟัง สนใจในกิจกรรมและอยากมีส่วนร่วม แต่เมื่อดำเนินกิจกรรมไปสักระยะ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมก็เกิดความสนุกสนาน ลดความประหม่าและความเขินอายลง สามารถปฏิบัติตามกิจกรรมที่ผู้วิจัยได้สอนอย่างต่อเนื่อง และกระตือรือร้นมากขึ้นตามลำดับ ผู้วิจัยได้สร้างบรรยากาศแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมด้วยเปลี่ยนโหมดของกิจกรรมให้หลากหลาย มีทั้งช่วงที่ต้องออกแรง เล่นเกมส์ นอนพักผ่อนคลาย อภิปราย และกระตุ้นให้มีส่วนร่วมโดยการให้แสดงความคิดเห็น รวมทั้งการให้รางวัลเพื่อชื่นชมในบางกิจกรรมด้วยการปรบมือ ชื่นชมด้วยคำพูดต่อหน้าเพื่อนๆ หรือแม้กระทั่งให้รางวัลด้วยสิ่งของ ซึ่งพบว่าบรรยากาศในการดำเนินกิจกรรมสนุกสนานมากขึ้น ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกระตือรือร้นร่วมกิจกรรม และทุกครั้งที่มีการตอบคำถาม ผู้เข้าร่วมกิจกรรมยกมือแข่งกันและพยายามตอบคำถามให้ได้มากที่สุด เมื่อถึงการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม ก็เกิดผู้นำกลุ่มที่ชัดเจนขึ้นทันที โดยการแสดงความคิดเห็น แบ่งงาน สั่งงาน แต่ก็เป็นไปอย่างละมุนละม่อม และมีการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำให้การทำงานกลุ่มประสบความสำเร็จตามโจทย์ที่ผู้ทำการวิจัยให้ไปอย่างครบถ้วน เต็มไปด้วยความสนุกสนาน และเกิดความผูกพันในระหว่างผู้เข้าร่วมกิจกรรมในที่สุด จะเห็นได้ชัดเจนจากการทำกิจกรรมการดูแลซึ่งกันและกัน ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความเป็นห่วงเป็นใยและไม่ทอดทิ้งกัน และเมื่อจบกิจกรรมทั้งหมด ผู้เข้าร่วมกิจกรรมก็สวมกอดกันด้วยใบหน้ายิ้มแย้ม บางรายซาบซึ้งถึงขั้นน้ำตาซึม เป็นการจบกิจกรรมด้วยความรู้สึกที่ติดสกับที่ผู้ทำวิจัยตั้งเป้าหมายเอาไว้ นอกจากนี้เมื่อจบกิจกรรมในแต่ละครั้ง ผู้วิจัยได้ถามถึงสิ่งที่ได้จากการร่วมกิจกรรม ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถตอบคำถามได้ตรงตามเนื้อหาและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ระดับพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองกลุ่มทดลองมีระดับที่เพิ่มสูงขึ้นเมื่อเข้าร่วมกิจกรรมในจำนวนครั้งที่มากขึ้น โดยด้านการกล้าแสดงออกและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีระดับที่เพิ่มสูงขึ้นมากกว่าด้านการกล้าตัดสินใจ การกล้าเผชิญความจริง และความมั่นคงทางจิตใจ

สรุปได้ว่า ผลการจัดกิจกรรมดังกล่าวนี้ นำเป็นแนวทางที่สามารถนำกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ไปใช้กับกลุ่มวัยรุ่นของทุกสังคมในประเทศ ไม่ว่าจะเป็นวัยรุ่นในโรงเรียน ในสถานคุ้มครอง ในกลุ่มพัฒนาอาชีพ หรือแม้กระทั่งสามารถขยายผลไปสู่เยาวชนในวัยต่างๆ ได้เช่นกัน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยนี้ มีจุดมุ่งหมายที่ต้องการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้วยกิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์ที่มีต่อการปลูกฝังความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ในสมาชิกศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่นโดยอภิปรายผลการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการอภิปรายผลออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. การอภิปรายผลการพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ในสมาชิกศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น
2. การอภิปรายผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้วยกิจกรรมเยาวชน

สร้างสรรค์ที่มีต่อการปลูกฝังความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ในสมาชิกศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น

3. การอภิปรายผลการสังเกตพฤติกรรมการปลูกฝังความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ในสมาชิกศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น ดังนี้รายละเอียดในแต่ละประเด็นที่นำมาอภิปรายดังนี้ คือ

การอภิปรายผลการพัฒนากิจกรรมการศึกษาอกระบบโรงเรียนที่มีต่อความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ในสมาชิกศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น

การจัดกิจกรรมการศึกษาอกระบบโรงเรียน โดยใช้กิจกรรมที่สามารถพัฒนาความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ของกลุ่มเยาวชนในสมาชิกศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น อภิปรายได้ว่า เนื่องจากแนวคิดที่ใช้เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้มีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ การฝึกคิด ตัดสินใจ และบางครั้งมีการแก้ปัญหาพร้อมด้วย ดังที่ ทองอยู่ แก้วไพเราะ (2544) ได้กล่าวว่า วิธีการเรียนการสอนของการศึกษาอกระบบโรงเรียนมีแตกต่างกันออกไปตามความเหมาะสม โดยจัดได้ทั้งรายบุคคล และในรูปกลุ่ม พบปะสนทนา การสาธิต การฝึกอบรม ซึ่งทำให้ผู้เรียนสนใจในกิจกรรม เมื่อปฏิบัติได้ตามกิจกรรมที่กำหนด ส่งผลให้เกิดความภาคภูมิใจ ความเชื่อมั่น เห็นคุณค่า ทำให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด มุ่งตอบสนองความต้องการและเป็นการเพิ่มพูนความสามารถของตนอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับแนวคิดสมคิด อิศระวัฒน์ (2543) ที่กล่าวว่า การสอนผู้ใหญ่ให้ได้ผลดีต้องใช่วิธีที่หลากหลายวิธี ความหลากหลายของวิธีการสอนช่วยให้ผู้สอนเกิดความรู้สึกที่ดี มุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้ใหญ่เป็นศูนย์กลาง ให้ความเชื่อมั่นกับผู้ใหญ่ว่าสามารถร่วมกิจกรรมและปฏิบัติกิจกรรมได้ เป็นสิ่งจูงใจในการเรียนให้เกิดความอยากเรียนต่อไป

เมื่อพิจารณาบรรยากาศในชั้นเรียนเห็นว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักการจัดกิจกรรมการศึกษาอกระบบโรงเรียน ด้วยกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ 8 ประการ เป็นการส่งเสริมบรรยากาศให้มีความเป็นกันเอง และส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความกระตือรือร้นในการนำเสนอผลงานต่อหน้าเพื่อนในชั้นเรียน ส่งผลต่อการพัฒนาความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ดังแนวคิดของ Roesch (1989) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์เป็นการดึงความคิดในจิตใจออกมาให้ปรากฏในเชิงบวก ถ้ามีการเลือกสรรกิจกรรมอย่างพิถีพิถันสร้างความประทับใจในความทรงจำของผู้ร่วมกิจกรรมในระยะยาว เป็นการสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมในระหว่างการจัดกิจกรรมการศึกษาอกระบบโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ อาชัญญา รัตนอุบล (2542) ที่กล่าวถึงการจัดบรรยากาศในกิจกรรมการเรียนรู้ว่าบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ควรเป็นบรรยากาศแห่งความเคารพซึ่งกันและกัน ให้เกียรติกัน โดยผู้ดำเนินกิจกรรมและผู้เข้าร่วมกิจกรรมเรียนรู้ซึ่งกันและกันไปพร้อมๆกัน ทั้งนี้ ข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมและการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่

ในศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น ผู้วิจัยพบว่า ในขณะที่ดำเนินการจัดกิจกรรม ผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่ได้รับการจัดกิจกรรม มีความกล้าแสดงออกในการตอบคำถาม แสดงความคิดเห็น และการนำเสนอผลงานให้เพื่อนในชั้นชมได้อย่างหลากหลาย

นอกจากนี้การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้วยกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์แนวนีโอฮิวแมนนิส ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีความกล้าที่นำเสนอการแสดงต่อหน้าเพื่อนในชั้น มากขึ้น นั้นสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มสูงขึ้น และ เห็นคุณค่าในตนเองมากยิ่งขึ้น แม้เป็นการนำเสนอผลงานรายบุคคลตาม ซึ่งสอดคล้องกับ วิวรรณ ศรีกุลานุกุล (2537) ที่ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิส ที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่ผ่านกิจกรรมตามแนวคิด นีโอฮิวแมนนิส ได้แก่ การพูดด้านบวก(การชม) การยิ้ม การสบตา การทักทาย และการสัมผัส มีความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มสูงขึ้น และ สอดคล้องกับ วรรัตน์ อภินันท์กุล (2548) ที่ศึกษาการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิสเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ที่ประสบความสำเร็จตามกฎแห่งความสำเร็จของนโปเลียน ฮิลล์ พบว่า กลุ่มทดลองมีการเรียนรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้ที่ประสบความสำเร็จหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้วยกิจกรรมหลังการดูแลกันและกิจกรรมหลังความคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมในระหว่างดำเนินกิจกรรม อภิปรายได้ว่าเนื่องจากการจัดกิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้พัฒนาทางด้านการนำเสนอผลงานที่มีความหลากหลาย และแตกต่างจากปกติทั่วไป สรุปได้ว่า กลุ่มเยาวชนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพิ่มสูงขึ้น ซึ่ง กัลยา สุริย์(2546)กล่าวว่า เป้าหมายกิจกรรมหลังการดูแลกันและกิจกรรมหลังความคิดสร้างสรรค์ เป็นการพัฒนาทางด้านความคิดสร้างสรรค์อย่างอิสระ ผูกผันให้มีความคิดสร้างสรรค์อย่างอิสระ รู้จักคิดวิเคราะห์และถ่ายทอดความรู้สึกด้วยความเป็นตัวของตัวเอง

ข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมและการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ในศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น ผู้วิจัยพบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความกระตือรือร้นที่นำเสนอผลงานของตน ทั้งในรายบุคคลและรายกลุ่ม ให้เพื่อนในชั้นเรียนได้ชม และเมื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้นำเสนอผลงานแสดงถึงความคิดสร้างสรรค์ที่ชัดเจน ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ซึ่งสอดคล้อง ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2538) กล่าวได้ว่า กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และกิจกรรมชีวิต ชีวตสะอาดมีผลต่อ ความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ ผู้เรียนใช้กระบวนการเริ่มต้นจากการสังเกต การเลียนแบบ การเริ่มทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง และท้ายที่สุดคือ การ

สร้างสรรค์ ในระยะเริ่มต้นผู้สอนเป็นต้นแบบเพื่อให้นักเรียนดูและลองปฏิบัติตาม จากนั้นให้นักเรียนลองปฏิบัติตาม จากนั้นให้นักเรียนลองคิดสร้างสรรค์ขึ้นมาเองโดยใช้รูปแบบที่ได้เห็นและทดลองปฏิบัติเป็นพื้นฐาน ซึ่งถ้าผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์ผลงานออกมาได้ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน มีความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์และเห็นคุณค่าของตัวเอง

สรุปได้ว่า กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยใช้กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ สามารถพัฒนาความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ได้ และประกอบกับการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ในศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น ทำให้พบว่า พฤติกรรมความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ของกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีการพัฒนาขึ้นตามลำดับและเป็นในทิศทางบวก หรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์ประกอบด้าน เห็นคุณค่าในตนเอง ใฝ่รู้รักการพัฒนาตนเองมีความรับผิดชอบต่อสังคม กล่าวคือ กล่าวทำ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งสามารถระบุได้ว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความเห็นคุณค่าในตนเอง เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ว่าเป็นการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีโปรแกรมการศึกษาที่จัดให้มุ่งสนองตอบความต้องการ ความสนใจ และความพร้อมของผู้เรียนแต่ละคน หรือกลุ่มบุคคล เพื่อให้บุคคลได้มีโอกาสพัฒนา เพิ่มพูน ความสามารถของตนเองอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับ อาชัญญา รัตนอุบล (2544) ที่กล่าวว่า ความมุ่งหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่จัดขึ้น แตกต่างกันไปตามสภาพของแต่ละท้องถิ่น อายุผู้เรียน สิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน แต่อย่างไรก็ตาม โครงการหรือกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่จัดขึ้น ในแต่ละโครงการย่อมตั้งอยู่บนพื้นฐานของการร่วมมืออันดีระหว่างกลุ่มผู้เรียน หรือกลุ่มประชาชนในสังคม กับผู้จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

การอภิปรายผลการทดลองจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มเยาวชนในศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น

จากผลการทดลองจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ของกลุ่มเยาวชนในศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่นพบว่า

1. การเปรียบเทียบผลของความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ก่อนการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ปรากฏว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ด้านความรู้ และ ทัศนคติไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ก่อนการทดลองผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งสองกลุ่มมีระดับความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ไม่แตกต่างกัน เนื่องจาก มีการดำเนินการคัดเลือกและสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการทางสถิติทำให้ได้ความหลากหลายทางลักษณะของข้อมูลความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ไม่แตกต่างกันแสดงว่าทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความเหมือนกัน ทำให้สามารถทดสอบทางสถิติได้ต่อไป

2. การเปรียบเทียบผลของความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง ปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า หลังการทดลอง ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์เพิ่มสูงขึ้นก่อนการทดลอง พบว่า สอดคล้องกับ Akogiounglo, Dimitra. (1990) ได้ศึกษาผลของการพัฒนาโปรแกรมกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์สำหรับพัฒนาความสามารถของเด็ก โดยศึกษาถึงผลของ กิจกรรม ที่มีต่อศักยภาพในตัวบุคคลและการตอบสนองที่ทำให้พัฒนาความสามารถในด้านความรู้ ความเข้าใจ อารมณ์ ทักษะสังคม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาได้แก่ เด็กออทิสติก เด็กที่มีปัญหาด้านอารมณ์ และเด็กที่มีปัญหาด้านการเรียนรู้จำนวน 7 คน จากชั้นเรียนพิเศษ 2 ชั้นเรียน ผลจากการศึกษาพบว่า หลังจากเด็กได้รับการจัดกิจกรรม ทำให้เด็กมีศักยภาพในตัวเองและทำให้มีการพัฒนาความสามารถในทักษะทั้ง 5 ด้าน แตกต่างจากก่อนไม่ได้รับกิจกรรม โดยมีศักยภาพในตัวเองและมีการพัฒนาความสามารถในทักษะทั้ง 5 ด้านสูงขึ้น เนื่องจากสาเหตุดังต่อไปนี้

2.1 การสร้างบรรยากาศที่เหมาะสม ผ่อนคลาย และเป็นกันเอง ด้วยแนวคิดนีโอฮิวแมนนิส สอดคล้องกับ เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2539) กล่าวว่า กิจกรรมนีโอฮิวแมนนิสเป็นการถ่ายทอดความรู้สึก ความเคารพ สนับสนุนการแสดงออกด้วยคำพูดเชิงบวก เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความยินดีที่ได้รับฟัง ส่งผลให้ผู้ฟัง รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีกำลังใจ มีความเชื่อมั่น ในการปฏิบัติในชีวิตประจำวันมากขึ้น

2.2 กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อ ความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์เป็นกิจกรรมที่ น่าสนใจ และสร้างความสนุกสนาน ซึ่งสอดคล้องกับ Atwater, E. (1992) Baruch, D. (1974) และ Blair, Glenn Mayers (1968) กล่าวว่า ผู้สอนหรือผู้จัดกิจกรรมสามารถประยุกต์วิธีการได้อย่างหลากหลายได้ แนวคิดที่มุ่งฝึกฝนให้มีความคิดสร้างสรรค์อย่างอิสระ คิดวิเคราะห์และถ่ายทอดความรู้สึกได้ด้วยตนเอง อีกทั้งเป็นการเพิ่มทักษะด้านต่างๆ ส่งผลให้เกิดความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ มีความรู้สึกที่ดี ทุกคนได้มีส่วนร่วม ในกิจกรรมและเกิดสัมฤทธิ์ผลจากงานที่เขาได้กระทำเอง ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ มีทัศนคติที่ดีต่อการ เป็นผู้นำและการทำกิจกรรม สอดคล้องกับ พิชัย ปรัชญานุสรณ์ (2550) ที่กล่าวว่า การให้กำลังใจผู้เรียน เกิดความเชื่อมั่นว่าสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้จากกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ โดยไม่คำนึงถึงความ ถูกผิด แต่คำนึงถึงความสุขที่ได้มีส่วนร่วม

2.3 แบบทดสอบความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ด้านความรู้และทัศนคติที่ใช้เหมาะสมสำหรับ กลุ่มเยาวชนในศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น ทำให้สามารถอ่านและเข้าใจประเด็นในแบบทดสอบ ความเป็นผู้นำที่ พึงประสงค์ได้

2.4 กลุ่มเยาวชนในศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น มีความสนิท-สนมซึ่งกันและกันอยู่บ้าง ทำให้การทำกิจกรรมกลุ่มไม่มีความตื่นเต้น ส่งผลให้กิจกรรมมีความสนุกสนานและได้สาระตามที่ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาและวัตถุประสงค์ไว้

3. การเปรียบเทียบผลของความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์หลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ปรากฏว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ด้านความรู้และทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่ากลุ่มทดลองผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์สูงกว่ากลุ่มควบคุม พบว่าสอดคล้องกับ สุวีริศนา ศรีรัตนธร (2549) ได้ศึกษาความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ของผู้นำเยาวชน ทางสติปัญญาระดับเรียนได้ จากการจัดประสบการณ์กิจกรรม โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้นำเยาวชนด้านสิ่งแวดล้อม อายุ 15-18 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนบางบัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 8 คน ใช้เวลาในการทดลอง 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน คือ ในวันอังคาร พุธ พฤหัสบดีและศุกร์ วันละ 40 นาที รวมทั้งสิ้น 20 ครั้ง ผลการวิจัยพบว่า หลังได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ อยู่ในระดับดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจาก การจัดกิจกรรมมีสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเยาวชน

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความต้องการและจัดกิจกรรมให้ตรงกับความต้องการ กล่าวคือ เป็นการแก้ปัญหาได้ตรงกับความต้องการ ในทางกลับกัน กลุ่มควบคุมไม่ได้รับกิจกรรมดังกล่าว แต่ได้เรียนรู้ประสบการณ์ตามอริยาศัย ซึ่งบางประสบการณ์ไม่ได้ตรงกับความต้องการ ในการแก้ไขปัญหา ดังนั้น มีความแตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญ

ดังนั้น ผลการวิจัยครั้งนี้ เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 และข้อที่ 2 ข้างต้น กล่าวคือ

1. ระดับความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์กลุ่มทดลองมีระดับความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ด้านทัศนคติสูงกว่า ก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2. ระดับความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์กลุ่มทดลองมีระดับความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ด้านทัศนคติสูงกว่า กลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น พูดถึงกิจกรรมว่า รู้สึกดีใจ ที่มีกิจกรรมนี้จัดให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม เพราะมีประโยชน์กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมมาก ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มนี้แม้ว่ามีกิจกรรมอยู่อย่างต่อเนื่อง ส่วนใหญ่ เป็นกิจกรรมซ้ำเดิม ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรู้สึกเบื่อหน่าย เหนื่อยล้าและไม่เข้าร่วมกิจกรรมแต่เมื่อมีกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรู้สึกสนใจกับกิจกรรม

3. การอภิปรายผลการสังเกตพฤติกรรมความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ของกลุ่มเยาวชนในศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น

จากการสังเกตพฤติกรรมความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นการสังเกต แบบกึ่งมีส่วนร่วมโดยสังเกตการณ์อยู่ห่างๆ และบางครั้งมีการเข้าไปแก้ไขสถานการณ์ ทั้งหมด 20 คน พบว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่ให้สนใจและพยายามร่วมมือในกิจกรรม ในระหว่างการดำเนินกิจกรรม ผู้เข้าร่วมกิจกรรมบางคนอาจยังไม่ได้สนใจอย่างเต็มที่หรือเงินอายุที่ร่วมกิจกรรม เมื่อดำเนินกิจกรรมไปสักระยะ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถปฏิบัติตามกิจกรรมที่ผู้วิจัยได้สอนอย่างต่อเนื่อง และกระตือรือร้นมากขึ้นตามลำดับ ซึ่งผู้วิจัยขออภิปรายผลเพิ่มเติมว่า กิจกรรมละลายพฤติกรรม มีผลต่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมถึงแม้บางคนจะมีความสนิทสนมกันอยู่แล้วบ้างก็ตาม เนื่องจากทำให้เกิดความสนุกสนาน ทำให้เป็นกันเองมากขึ้น และทำให้คนที่เงินอายุลดความประหม่าลง นอกจากนี้ยังเป็นการปูพื้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมพร้อมเต็มที่สำหรับเรียนรู้กิจกรรมหลัก เนื้อหา และเข้าถึงสารที่ผู้วิจัยต้องการสื่ออย่างแท้จริงต่อไป

ผู้วิจัยได้สร้างบรรยากาศแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมด้วยการให้รางวัลการ เช่น การปรบมือ พุดชมเชย และให้ของรางวัลในบางกิจกรรม ซึ่งพบว่าบรรยากาศในการดำเนินกิจกรรมสนุกสนานมากขึ้น ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกระตือรือร้น ร่วมกิจกรรม และทุกครั้งที่มีการตอบคำถาม ผู้เข้าร่วมกิจกรรมยกมือแข่งกันและพยายามตอบคำถามให้ได้มากที่สุด ในการทำงานกลุ่มไม่ถึงกับมีความขัดแย้งทางความคิดอย่างรุนแรง เพราะผู้เข้าร่วมกิจกรรมใช้วิธีถ้อยทีถ้อยอาศัย และให้รุ่นพี่เป็นหลักในการนำความคิด รุ่นพี่ก็พยายามกระตุ้นให้รุ่นน้องได้ออกความเห็น ถือเป็นการเรียนรู้การทำงานกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพกับความมุ่งมั่นของผู้ทำวิจัย และเชื่อว่ากระบวนการกลุ่มทำให้ผู้วิจัยเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาเมื่อทำงานกับผู้อื่น สังเกตวิเคราะห์ และสามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น ทำให้เกิดการทำงานอย่างสันติและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ในทุกกิจกรรม เมื่อจบกิจกรรมในแต่ละครั้ง ผู้วิจัยได้ถามถึงสิ่งที่ได้จากการร่วมกิจกรรม ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถตอบคำถามได้ตรงตามเนื้อหาและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เนื่องจากบางครั้งผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมไว้ตั้งแต่กิจกรรมครั้งที่หนึ่ง ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจำได้และนำมาตอบคำถามผู้วิจัยระดับพฤติกรรมความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์กลุ่มทดลองมีระดับที่เพิ่มสูงขึ้นเมื่อเข้าร่วมกิจกรรมในจำนวนครั้งที่มากขึ้น โดยด้านการเห็นคุณค่าในตนเองและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีระดับที่เพิ่มสูงขึ้นมากกว่าด้านอื่นๆ แสดงให้เห็นว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมตั้งใจฟังคำชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เข้าใจเนื้อหาที่ผู้วิจัยพยายามสื่อ จึงสามารถแสดงออกมาได้อย่างที่ผู้วิจัยมุ่งหวัง สังเกตได้ชัดเจนจากพฤติกรรมเมื่อร่วมกิจกรรม และแบบทดสอบเมื่อจบการทำกิจกรรม

จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น พุดถึงพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ว่าในกิจกรรมครั้งแรกๆ ผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีตื่นเต้นและสนใจ กับกิจกรรม การร่วมกิจกรรมเป็นไปด้วยความกระตือรือร้น ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามผลจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นแนวทาง

การนำไปสู่การพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ให้แก่กลุ่มเยาวชนในศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่นได้เป็นอย่างดี เพราะการศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่น สามารถจัดได้ทุกเวลาทุกสถานที่ ปราศจากเงื่อนไขในแง่อายุของผู้เรียน และความรู้พื้นฐานของผู้เรียนไม่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนรู้ อีกทั้ง การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่มีแนวโน้มเสี่ยง สามารถทำได้โดยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้มีความสามารถในการจัดการต่อปัญหารอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบันได้ อีกทั้งเชื่อว่ากิจกรรมดังกล่าวจะสามารถขยายผลในกลุ่มเยาวชนศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่นได้อย่างกว้างขวาง ครอบคลุมเยาวชนทั่วประเทศไทยจำนวนมากเพราะมีเครือข่ายกว้างขวางทั่วประเทศ อีกทั้งกิจกรรมนี้ยังสามารถสร้างประโยชน์ต่อเยาวชนทั่วไป ในทุกหน่วยงาน

ดังนั้น การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ให้แก่กลุ่มเยาวชนในศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น ขึ้นเพื่อให้ได้รู้จักตนเอง มองเห็นคุณค่าในตนเอง เสริมสร้างความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์สามารถปรับตัว โดยเน้นให้รู้จักคิด ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งกิจกรรมต่างๆที่จัดทำให้เกิดความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ให้แก่กลุ่มเยาวชนในศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น ให้เห็นคุณค่าในตนเอง ใฝ่รู้รักการพัฒนาตนเอง มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรม มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น กล้าคิด กล้าทำ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถสื่อสารทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สามารถใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่นซึ่งคุณสมบัติดังกล่าวจะสามารถสร้างเยาวชนผู้เข้าร่วมกิจกรรมให้มีคุณสมบัติของการเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ได้อย่างครบถ้วน ทัดโดยง่ายคือ เป็นทั้งคนเก่ง คนดี และคนที่มีความสุข สามารถพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในระดับนานาชาติ ในขณะที่มีการเจริญเติบโตด้านจิตใจ และอารมณ์อย่างมีความสุขและมั่นคง มีคุณธรรม มีทัศนคติที่ตีมองโลกในด้านบวก ส่งผลให้เป็นผู้ที่มีความสุขจัดการกับความเครียดของตนเองได้โดยง่าย จึงกลายเป็นคนที่มีความรักพร้อมแบ่งปันและสร้างสุขให้ผู้อื่น เกิดความพร้อมที่จะศึกษาและเข้าใจในความเป็นตัวของตัวเองของแต่ละบุคคล ผลโดยรวมคือสามารถอยู่ร่วม ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติและมีประสิทธิภาพ ถือเป็น การสร้างและพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืนให้เกิดผลดีอย่างที่สุดในทุกๆด้านในระยะยาว ผู้วิจัยเชื่อว่าผู้ใดก็ตามที่มีคุณสมบัติของความเป็นผู้นำทั้ง 8 ประการในตนเอง ย่อมสร้างความสุขความเจริญให้กับทุกสังคมและทุกองค์กร โดยเฉพาะเมื่อมีผู้นำที่มีคุณสมบัติเช่นนี้ ย่อมทำให้หน่วยงานนั้น หรือประเทศนั้นมีทั้งความก้าวหน้า และความสงบสุขอย่างแน่นอน

ข้อเสนอแนะ

1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยสำหรับการนำกิจกรรมไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ สามารถพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง ใฝ่รู้รักการพัฒนาตนเอง มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรม มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น กล้าคิด กล้าทำ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถสื่อสารทำงานร่วมกับผู้อื่น

ได้ สามารถใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่นได้ ผู้วิจัยเห็นว่า กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้น สำหรับกลุ่มเยาวชน อายุ 15 -18 ปีนี้ ควรนำไปใช้ในหน่วยงานอื่นๆ อาทิเช่น สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพแห่งอื่น กองปราบปรามการกระทำความผิดต่อเด็กเยาวชนและวัยรุ่น กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และมูลนิธิอื่นที่ให้ความช่วยเหลือกลุ่มวัยรุ่นในช่วงวัยรุ่น นอกจากนี้ นักการศึกษา นักพัฒนาสังคม นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา นักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวัยรุ่นที่ประสบปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะปัญหาจากการค้ามนุษย์ หรือแม้แต่กระทั่งวัยรุ่นทั่วไปในทุกหน่วยงาน สามารถนำกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยใช้กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์นี้ ไปใช้เพื่อการพัฒนาและเสริมสร้างความเป็นผู้นำให้แก่กลุ่มวัยรุ่นต่อไป

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ของกลุ่มเยาวชนในศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น โดยใช้กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์และคุณลักษณะของผู้นำที่พึงประสงค์ ที่ได้รับการพัฒนาแล้วนี้ หากผู้จัดกิจกรรมนำกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ของกลุ่มวัยรุ่นในศูนย์เยาวชนเพื่อนร่วมใจไปใช้ ผู้จัดต้องพิจารณาศึกษาหาความต้องการของผู้เข้าร่วมกิจกรรมและนำมาวางแผนกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างแท้จริง นอกจากนี้การนำกิจกรรมไปใช้ต้องคำนึงถึงแง่มุมอื่น ได้แก่

1.2.1 จากการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมกิจกรรมและเจ้าหน้าที่สถานศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น พบว่าค่อนข้างพึงพอใจกับกิจกรรมที่จัด แต่ต้องควบคุมดูแลและใส่ใจผู้เข้าร่วมกิจกรรมให้ทั่วถึง เพื่อให้ทุกคนรู้สึกว่าคุณเองสำคัญ และไม่ถูกมองข้าม รวมทั้งสามารถดึงความสามารถที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีออกมาให้เด่นชัด ไม่เฉพาะผู้ที่มีความโดดเด่นอยู่แล้ว แต่รวมถึงผู้ที่ไม่สามารถแสดงความสามารถของตนเองออกมาเป็นที่ประจักษ์ได้ด้วย ดังนั้น ผู้จัดกิจกรรมจึงต้องแบ่งหน้าที่กันอย่างชัดเจนในการดึงความสนใจของเยาวชนไว้ที่กิจกรรมให้ได้มากที่สุด และใส่ใจตัวผู้เข้าร่วมกิจกรรมโดยละเอียด

1.2.2 จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น พบว่า ภายในศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น มีการดำเนินกิจกรรมภายในอยู่ เช่น กีฬาสี ด้อนรับผู้เข้าเยี่ยมชมศึกษาดูงาน บางครั้ง ทำให้เจ้าหน้าที่และกลุ่มเยาวชนบางส่วนจำเป็นต้องเข้าแผนกของตนเอง บางส่วนมาร่วมกิจกรรมสาย ทำให้การดำเนินกิจกรรมบางครั้ง ไม่ได้เกิดประสิทธิภาพ ดังนั้น หากผู้จัดกิจกรรมนำกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ที่มีต่อความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ของกลุ่มเยาวชนในสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการไปใช้ ผู้จัดต้องเลือกกลุ่มตัวอย่างที่อิสระ ไม่ต้องถูกเรียกไปในกิจกรรมอื่น และ ครอบคลุมเจ้าหน้าที่ ในการรวมกลุ่มเยาวชนให้ครบก่อนที่เริ่มกิจกรรมในแต่ละครั้ง

1.2.3 จากการดำเนินกิจกรรม ผู้วิจัยพบว่า การเลือกกิจกรรมที่หลากหลาย จำเป็นต่อความสนใจของเด็ก ดังนั้น หากผู้จัดกิจกรรมนำกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ ผู้จัดต้องเลือกจัดกิจกรรมบางกิจกรรมให้เยาวชนสนใจ รู้จักบ้าง ไม่เลือกใช้แต่กิจกรรมที่พึงปรารถนาอย่างเดียว เพื่อเป็นการดึงความสนใจ และกระตุ้นกลุ่มวัยรุ่นให้ร่วมกิจกรรม ทั้งนี้ต้องพยายามสอดแทรกสาระที่ต้องการสื่อโดยไม่ทำให้รู้สึกถูกยึดเยียด แต่พยายามให้เป็นธรรมชาติและสนุกสนาน อบอวลไปด้วยความรัก เพื่อให้เยาวชนเปิดรับสารที่ต้องการจะสื่ออย่างเต็มใจและซึมซับในระดับที่มากที่สุด

1.2.4 จากการนำกิจกรรมที่มีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ไปจัดให้กับกลุ่มเยาวชนในศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น พบว่า บรรยากาศในการสร้างกำลังใจมีความสำคัญอย่างมาก โดยเฉพาะการสร้างความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ให้กับกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมยังเป็นการพัฒนาความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ได้ตามองค์ประกอบ จำเป็นต้องเป็นกิจกรรมที่มีความน่าสนใจ สนุกสนาน เน้นการนำเสนอ กระบวนการกลุ่ม และความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้น หากผู้จัดกิจกรรมนำกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ของกลุ่มเยาวชนในศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่นไปใช้ ผู้จัดต้องมีการพัฒนากิจกรรมให้มีความทันสมัย และใช้วิธีการสอนที่แปลกใหม่ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความสนใจ มีความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม ควบคู่ไปกับการให้กำลังใจผู้เข้าร่วมกิจกรรม ตามหลักนีโอฮิวแมนนิส ไม่ว่าจะเป็นการชมเชยโดยใช้คำพูดในด้านบวก สัมผัส สบตา เพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

2 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการติดตามผลกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อความความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ของกลุ่มเยาวชนในศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น กับกลุ่มทดลองต่อไปอีกในระยะเวลาที่นานขึ้น เพื่อได้รู้ถึงความคงอยู่ของพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในเชิงบวก หลังจากที่ใช้กิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจและปลูกฝังแนวคิดพื้นฐานให้กับเยาวชนแล้ว และควรมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพิ่มขึ้น เช่น แบบประเมินแผนกิจกรรม แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ โดยพัฒนาตัวกิจกรรมควบคู่ไปด้วย

2.2 ควรมีการศึกษาพฤติกรรมที่เป็นปัจจัยที่ส่งเสริม สนับสนุน และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ของกลุ่มผู้ด้อยโอกาส โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนในศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่นแห่งอื่น

2.3 ควรมีการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ให้กับกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ อาทิ กลุ่มคนชรา กลุ่มเด็กด้อยโอกาส และกลุ่มวัยรุ่น เป็นต้น เพื่อเป็นการพัฒนาการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ในตนเองของกลุ่มเยาวชนในศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- การศึกษานอกโรงเรียน,กรม. 2545. ชุดวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. [ออนไลน์].
แหล่งที่มา: <http://ebook.nfe.go.th/ebook/html/003/94.html>[17 กันยายน 2550].
- กวี วงศ์พัฒน์. 2542. การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว
มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.
- กียรติ บุญเจือ. 2534. คำพูดนั้นสำคัญไฉน. ใน สมาคมส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์และศิลปะการพูด.
กรุงเทพฯ: สมาคม.
- เกียรติวรรณ อมาตยกุล. 2539. พูดอย่างนี้โอ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: ที.พี. พรินท์.
- เกียรติวรรณ อมาตยกุล. 2550. คิดแบบนี้โอ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: ที.พี. พรินท์.
- เกียรติวรรณ อมาตยกุล. 2546. การพัฒนาจิต. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: ที.พี. พรินท์.
- จงใจ ขจรศิลป์. 2532. การศึกษาลักษณะการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุมมองที่มีต่อ
ความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กประถมวัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- จันทิมา ปัญจวัฒน์. 2543. การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับเด็กด้อยโอกาส ในวัดสวน
แก้ว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาอกระบบโรงเรียน คณะศึกษาศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิราพร เอื้อเพื่อ. 2549. หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ. "คำมนุษย์" วงจรบาทวิถียังคงอยู่. [ออนไลน์].แหล่งที่มา:
http://www.backtohome.org/autopage-new/show_page.php?d_id=1944&h=2&s_id=792
[27 กรกฎาคม 2550]
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง. 2516. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแสดงตัว ความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเอง
กับคุณธรรมแห่งความดี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ณัฐฐลักษณ์ ศรีมีชัย. 2547. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการเรียนวิชาที่พหุที่สุดระยะสั้นของ
นักศึกษาผู้ใหญ่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษาอกระบบโรงเรียน คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงพร ศรีจันทร์วงศ์ 2540. การพัฒนาความเป็นผู้นำของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรม
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (อัดสำเนา).

- ทองอยู่ แก้วไทรชะ. 2544. จากใจ ดร.ทองอยู่ แก้วไทรชะ อธิบดีกรมการศึกษานอกโรงเรียนในวันสถาปนากองศ.วารสารการศึกษานอกโรงเรียน 6 (มีนาคม 2544): 4-12.
- ธีระพงศ์ บุศรากุล. 2544. ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์โบราณสถานสำหรับเยาวชนนอกระบบโรงเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นภารัตน์ รุ่งสุวรรณ. 2534. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีระดับความเชื่อมั่นในตนเองต่างกัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทภา ชมพูบุตร. 2549. การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กชายในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิพนธ์ แจ้งเยี่ยม. 2519. การศึกษานุคลิกภาพแสดงตัว ความเชื่อมั่นในตนเองและความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานครและจังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- นิพนธ์ ศศิธร. 2546. การเตรียมตัวและการฝึกฝนการพูดเบื้องต้น. [ออนไลน์].แหล่งที่มา: <http://komut.spu.ac.th/somkiart/talk2.html> [17 กันยายน 2550].
- บุบผา ไตรโรจน์. 2546. สร้างเสริมพลังองค์กร. วารสารการส่งเสริมสุขภาพ และอนามัยสิ่งแวดล้อม ปีที่ 28 ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม-กันยายน 2548).
- บุษบา ประสารธิดคม. 2543. ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานร่วมกับแพทย์ สภาพแวดล้อมในการทำงาน ความเชื่อมั่นในตนเองกับประสิทธิภาพของหอผู้ป่วย ตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลที่เข้าร่วมโครงการการพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปฐม นิคมานนท์. 2518. การศึกษานอกโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ทิพย์อักษร.
- ปฐม นิคมานนท์. 2522. การศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ: อักษรบัณฑิต.
- ปฐม นิคมานนท์. 2528. การศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ทิพย์อักษร.
- ประเสริฐ บุญเสริม. 2547. ศิลปะการพูดเพื่อการสื่อสาร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.doe.go.th/vgnew/images/file.asp?FileID=1717> [17 กันยายน 2550].
- พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กระทรวง. สำนักนายกรัฐมนตรี. 2551. พม. ผนึกกำลังองค์กรเครือข่ายสตรี จัดงานวันสตรีสากล ประจำปี 2551 ชูประเด็น "พลังสตรี...พลังแห่งสันติภาพ" เป็นแกนหลักการจัดงาน. [ออนไลน์].แหล่งที่มา: <http://www.society.go.th/> [17 มีนาคม 2551].

- เพชรแก้วตา. 2546. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีระดับความเชื่อมั่นในตนเองต่างกัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พรรณี นุบผาวาสน์. 2544. การให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวทฤษฎีเกสตัลท์เพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองต่อการออกสู่สังคมภายนอกของผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่บ้านรวมน้ำใจ อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก สำนักนายกรัฐมนตรี. 2540. พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. 2540. (อัดสำเนา).
- พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551. ราชกิจจานุเบกษา 125 (3 มีนาคม 2551).
- มาลี วงษ์แก้ว. 2526. ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มต่อการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. 2544 .บทบาทสำคัญของเยาวชนในโลกยุคปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: อักษรบัณฑิต.
- รัฐพล ไผ่งาม. 2543. ผลของการใช้เกมกลุ่มสัมพันธ์ทางพลศึกษาในการสร้างความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตติกรณ์ เขี่ยมสะอาด(2549)ผลของการใช้เกมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อสร้างความเป็นผู้นำของกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาสาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รัตนา พุ่มไพศาล. 2530. การศึกษานอกระบบโรงเรียนเปรียบเทียบ. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- รัตมี เพ็ชรมีศรี. 2547. ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีเหตุผลและอารมณ์ที่มีต่อ การพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองและการลดความเครียดของนักศึกษาแผนกธุรกิจสถานพยาบาล โรงเรียนเทคโนโลยีชนะพลพันธ์ นครราชสีมา ปีการศึกษา 2546. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เรวดี ดันขโสภาส. 2545. การศึกษาความสามารถทางดนตรีของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเรีนยได้ในการฝึกเมโลเดียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (อัดสำเนา).

- ลัดดา ลีลาศวัฒนกิจ. 2542. การติดตามผลผู้ผ่านการฝึกอบรมการพัฒนาเด็กเล็กตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิสเพื่อการนำไปใช้ในการจัดสวัสดิการแก่เด็กก่อนวัยเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ลัดดา เบญจเดชะ. ข่าวสด. 2550. ศิลปะ-ยารักษาใจ บำบัดฟื้นฟูเหยื่อสตรี. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.artgazine.com/shoutouts/viewtopic.php?t=2082> [8 สิงหาคม 2550].
- ลัดดา เบญจเดชะ. 2550. ผู้อำนวยการสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ. สัมภาษณ์. 10 สิงหาคม 2550.
- วรรณวิมล อภินิษฐ์. 2546. ผลของการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิสที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วรรรัตน์ อภินันท์กุล. 2548. การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการศึกษาอนุกรมโรงเรียนตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิสเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ที่ประสบความสำเร็จตามกฎแห่งความเร็ของนโปเลียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาอนุกรมโรงเรียน คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณรัตน์ ศรียาภักย์. 2547. การพูดอย่างมีประสิทธิภาพ. ใน ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กราฟิกไฟท์.
- วราภรณ์ อยู่วัฒนา. 2544. การศึกษาการมีส่วนร่วมของเยาวชนต่อการจัดกิจกรรมการศึกษาอนุกรมโรงเรียนของศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาอนุกรมโรงเรียน คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรัญญา รุมแสง. 2547. ผลของการฟังดนตรีตามความชอบและดนตรีธรรมชาติต่อการลดความเครียดของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรากร ทรัพย์วิระปกรณ์. 2546. ผลของวรรณกรรมบำบัดต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิจิตร วรุตบางกูร. 2526. ผลของกิจกรรมสร้างสรรค์ต่อภาวะผู้นำในตนเองของเยาวชนบ้านรุ่งตะวัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิจิตร ศรีสะอ้าน. 2529. การศึกษาทางไกล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิทิต มันทาภรณ์ . 2537. เอตส์ และ สิทธิเด็ก : ผลกระทบต่อประเทศไทย. กรุงเทพฯ : ศูนย์เครือข่ายสิทธิเด็กเอเชียเน็ท. (อัดสำเนา).

- วิทยา ไล้ทอง. 2545. เอกสารประกอบการสอนวิชา ออร์ฟี่ 1 รหัส 2712300. กรุงเทพฯ : ภาควิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาฯ.
- วินัย ธรรมศิลป์. 2527. การสร้างแบบทดสอบบุคลิกภาพด้านความเชื่อมั่นในตนเองสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- จิวรรณ ศรีกุลลาภกุล. 2537. ผลของการจัดกิจกรรมตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิส ที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา. 2545. การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างอุปนิสัย 7 ประการ ตามแนวคิดของ สตีเฟ่น อาร์ โควี สำหรับเยาวชนตอนปลาย โดยให้หลักการของนีโอฮิวแมนนิสและการจัดกิจกรรม การศึกษานอกระบบโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรีเรือน แก้วกังวาน. 2549. จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์. 2550. รายงานการประชุม เดือน กรกฎาคม 2550
กรุงเทพฯ : สาธารณสุข
- สมคิด อิศระวัฒน์. 2543. การสอนผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- สมชาย เจริญอำนวยสุข. 2549. เคล็ดลับ. เปิดคอร์สดีวเข้มเสริมสร้างศักยภาพบุคลากร ป้องกัน-แก้ปัญหา
ข้ามมนุษย์เน้นสถานการณ์เด็ก-สตรี. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://www.artgazine.com/shoutouts/viewtopic.php?t=2082> [17 มีนาคม 2551].
- สายสุรี จุติกุล. 2535. เด็กเร่ร่อนในสังคมไทย. กรุงเทพฯ. (อัดสำเนา).
- सारะ สุขวราห์. 2532. ผลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มต่อการเพิ่มความเชื่อมั่นในตนเอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการปรึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ: สกายบุ๊กส์.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. 2550. แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ.2550-2554.
กรุงเทพฯ : สำนักงาน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2548. นโยบายการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน
สำหรับเด็กด้อยโอกาส. กรุงเทพฯ: บริษัท พรินทวอนกราฟฟิค จำกัด.

- สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน. 2550. แนวคิดและหลักการการศึกษาออกโรงเรียน. [ออนไลน์].
แหล่งที่มา: http://www.nfe.go.th/nfe_v3/frontend/theme_v3/fe_mission.php?ID_mis=1&Keyword=%A1%D2%C3%A8%D1%B4[3 มีนาคม 2551].
- สุกรี เจริญสุข. 2532. จะฟังดนตรีอย่างไรให้ไพเราะ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์.
- สุนทร สุนันท์ชัย. 2529. การศึกษาออกโรงเรียน... เส้นทางที่ไม่สิ้นสุด. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์.
- สุนีย์รัตน์ ฤทธิรงค์ชัยเลิศ. 2530. ผลจากการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในการพัฒนาความเชื่อมั่น ในตนเอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีผลสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนแตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมาลี สังข์ศรี. 2539. การศึกษาออกโรงเรียนสำหรับนักเรียนออกโรงเรียน โดยประยุกต์ใช้วิธีการศึกษาทางไกล. นนทบุรี : 9119 เทคโนโลยีวันดี.
- สุมาลี สังข์ศรี. 2545. การจัดการศึกษาออกระบบด้วยวิธีการศึกษาทางไกลเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา.
- สุรกุล เจนอบรม. 2533. เรื่องน่ารู้ทางการศึกษาออกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรพล บุตรศรีด้วง. 2538. ผลของความเชื่อมั่นในตนเองและประเภทของผลย้อนกลับในบทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษา ปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวีพร กุลนาม. 2534. ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมที่บ้าน สภาพแวดล้อมทางโรงเรียน และ บุคลิกภาพนักวิทยาศาสตร์ของนักเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2529. การศึกษาออกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ: ศิลปาบรรณาการ.
- อรพิน หงวนศิริ. 2533. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบุคลิกภาพนักวิทยาศาสตร์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อาชัญญา รัตนอุบล. 2541. การศึกษาออกระบบโรงเรียนสำหรับเด็กด้อยโอกาส. กรุงเทพฯ: ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาชัญญา รัตนอุบล. 2542. การจัดการศึกษาออกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ: ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาชัญญา รัตนอุบล. 2544. การเรียนรู้และพัฒนาการของผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษาออกโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อารี เพชรผุด. 2530. ศิลปะการเจรจา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://www.stou.ac.th/Thai/Offices/Oce/Knowledge/3-46/page17-3-46.html>

[17 กันยายน 2550].

อุดม เขยทิวศ์. 2544. แนวทางการบริหารและการจัดการ : การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม

อัธยาศัย ตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ (1991).

อุ้นตา นพคุณ. 2528. แนวคิดทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการพัฒนาชุมชนเรื่องคิดเป็น.

กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครพิมพ์

อุ้นตา นพคุณ. 2535. การศึกษาสถานภาพและนโยบายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาส : เด็กถูก

ทอดทิ้ง : รายงานผลการวิจัย. กรุงเทพฯ : โครงการสตรีและเยาวชนศึกษา สถาบันวิจัยสังคม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาอังกฤษ

- Akogiounglo, Dimitra. 1990. "The Ability of Autistic Children to Orient Themselves and Respond to Familiar and Novel Auditory Stimuli; Environment, Vocal and Music Sound," Masters Abstract International. 29: 366..
- Atwater, E. 1992. Adolescence. 3rd ed. New Jersey: Prentice-Hall.
- Bass, D. 1985. New Way in Discipline. New York: McGraw-Hill.
- Blair, Glenn Mayers. 1968. Educational Psychology. New York: Macmillan.
- Branden, N. 1983. Honoring the self. Los Angeles: Tarcher.
- Brundage, D. H. y McKeracher, D. 1980. Adult learning, principles and their application to program planning. Depart of Education. Toronto.
- Chickering, A. W. 1974. Education and identity. San Francisco: Jessey-Bass.
- Child Study Association of America. 1955. Our Children Today. New York: Viking.
- Clendenon-Wallen, J. 1993. The Use of music Therapy to influence the self-confidence and hostility of adolescents who are sexually abused. Western Michigan University, United States – Michigan.
- Chohen Grill, 1964. Adolescence in the Twentieth Century. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Combs, Arthur W. 1977. Some Basic concepts in perception Psychology. Curriculum Planning: A New Approach, 2nd ed, Boston, Allyn and Bacond, Inc.
- Dubin, Jame A. 1998. "A study of Measurable Personal Factors of Leaders and Non-Leaders among University Women." Dissertation Abstracts 30: 1817-A.
- Fensterheim, H., and Jean Bear. 1975. Don't Say Yes When You Want to Say No. New York: David Mckey.
- Gfeller, K.E. 1999. Music: A human phenomenon and therapeutic tool. In W.B. Davis, K.E. Gfeller, and M.H. Thaut (Eds.), An introduction to music therapy: Theory and practice. pp.35-58. Boston: McGraw-Hill.
- Halpin, Elizabeth B. 1966. Child Development. 3rd ed. New York: McGraw-Hill.
- Imel, S. 2000. Change: Connections to Adult Learning and Education. The University of British Columbia, London.
- Johnson, Gael. 1991. Self-Esteem. California: Thorsons.

- Roesch, Roberta. 1989. Smart Talk: The Art of Savvy Business Conversation. New York: AMACOM.
- Sarkar.1959. Prout -a Vision for all living beings [online]. Available from [.http://www.prout.org/Summary](http://www.prout.org/Summary). [2007, September 01]
- Seaward, B.L. 1999. Managing stress: principles and strategies for health and wellbeing. 2nd ed. London: Jones & Bartlett publishers.
- Smith, henry C. 1961. Personality Adjustment. New York: McGraw-Hill.
- Snyder, M. 1992. Independent nursing interventions. 2nd ed. U.S.A.: Delmar publishers Inc.
- Tead, Kenneth Loyd. 1935. "Leadership Designation and Perceived Ability as Determination of Practical Use of Modesty and Self Enhancement." Dissertation Abstracts 30: 3511-A.
- Wagner and Hollenbeck. 1995. Student Self-Esteem. In A Vital Element of School Success. Muchigan: Counseling and Personnel Services.
- Williams, R. and Cole, S. 1968. Self-concept and School Adjustment. The Personal and Guidance Journal 47.
- Willis, Liz. 1995. Assertive Trainer. Washington DC: McGraw-Hill.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1 หม่อมหลวงยุพดี ศิริวรรณ	สำนักงานโครงการทูบีนัมเบอร์วัน
กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข
2 แพทย์หญิงวิมลรัตน์ วันเพ็ญ	สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข
3 รศ.ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ	คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4 ผศ.ดร.วิระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา	คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5 ดร.วรัศนี อภินันท์กุล	คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง
ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้วยกิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์
เพื่อปลูกฝังความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ในสมาชิกศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง
ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษาอนุกระบวนโรงเรียนด้วยกิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์เพื่อ
ปลูกฝังความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ในสมาชิกศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้จัดทำเครื่องมือในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. รูปแบบการฝึกอบรม เพื่อสร้างเป็นกิจกรรมการฝึกอบรมเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ทักษะและพฤติกรรมในสมาชิกของกลุ่มทดลอง
2. แบบทดสอบ เพื่อใช้ในการวัดความรู้ ทักษะและพฤติกรรม

ส่วนที่ 1 : รูปแบบการฝึกอบรม

กำหนดเป็นรูปแบบกิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์เพื่อปลูกฝังความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์
วัตถุประสงค์ : เพื่อปลูกฝังคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ 8 ประการ ได้แก่

1. เห็นคุณค่าในตนเอง
2. ใฝ่รู้รักการพัฒนาตนเอง
3. มีความรับผิดชอบต่อสังคม
4. มีคุณธรรม
5. มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น
6. กล้าคิด กล้าทำ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
7. สามารถสื่อสารทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
8. สามารถใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่น

ระยะเวลาการดำเนินกิจกรรม : จำนวน 3 วัน 2 คืน (40 ชั่วโมง) ประกอบด้วย 8 กิจกรรม

ดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์	2. กิจกรรมนิโอะฮิวแมนนิส
3. กิจกรรมกระจกเงา(เข้าใจตนเอง)	4. กิจกรรมอัจฉริยะสร้างได้
5. กิจกรรมชีวิตจิตชีวิตสะอาด	6. กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์
7. กิจกรรมพลังการดูแลกัน	8. กิจกรรมพลังความคิดสร้างสรรค์

เกณฑ์การประเมิน ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะผ่านการอบรม โดยมีเกณฑ์ประเมินดังนี้

1. ต้องเข้าร่วมกิจกรรมตลอดระยะเวลาการฝึกอบรม ไม่น้อยกว่า 80 %
2. ให้ความร่วมมือและร่วมกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งการฝึกปฏิบัติ

ส่วนที่ 1

กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้วยกิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์
เพื่อปลูกฝังความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ในสมาชิกศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น

จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 40 คน

1. กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

วัตถุประสงค์ เพื่อให้เข้าใจจุดประสงค์ของการจัดกิจกรรม และละลายพฤติกรรมเพื่อสร้างความคุ้นเคย

ระยะเวลา 2 ชั่วโมง 30 นาที

กิจกรรมย่อยที่	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	สื่อและอุปกรณ์	การประเมินผล
1.ชี้แจงจุดประสงค์ (30 นาที)	เพื่อให้เข้าใจจุดประสงค์ของการจัดกิจกรรม	1.ผู้วิจัยแจกป้ายชื่อและแนะนำตนเอง 2.ผู้วิจัยบรรยายชี้แจง เป้าหมาย เนื้อหาและขั้นตอนของกิจกรรม ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ 3.ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	เอกสาร ประกอบ การ บรรยาย คอมพิวเตอร์	ประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดจากการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีต่อคุณลักษณะความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์

		และสรุปแนวคิดที่ได้จากการบรรยาย	ตอ ร เ ค ร เ อ ง ฉ าย	
2.สัญลักษณ์ประจำ กลุ่ม (30 นาที)	ละลายพฤติกรรม เพื่อให้ทุกคนรู้จักกัน และสร้างความคุ้นเคย	1.ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจัดกลุ่ม 5 กลุ่มๆละ 8 คน โดยผู้วิจัยให้ มีการคละกันระหว่างหญิงและชาย 2.ให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มแนะนำตนเองโดยเขียนชื่อเล่นลงใน กระดาษเกี่ยวกับลักษณะเด่น ประสบการณ์และความสนใจ แล้วแลกเปลี่ยนอ่านให้เพื่อนในกลุ่มฟังทีละคน 3.ให้กลุ่มตั้งชื่อของกลุ่มและสร้างเพลงสัญลักษณ์ประจำ กลุ่ม 4.ให้แต่ละกลุ่มออกมาแสดงสัญลักษณ์และร้องเพลงประจำ กลุ่มให้เพื่อนในกลุ่มอื่นดูและฟัง	แ ฝ น เพ ล ง ก ระ ด า ช ป าก กา	ประเมินผลสำเร็จในการตั้งชื่อ และเพลงประจำกลุ่ม และประเมินพฤติกรรมกรรมมี ปฏิสัมพันธ์และการมีส่วนร่วม ในการตั้งชื่อเพลงและ สัญลักษณ์ที่ตรงตามลักษณะ ของสมาชิกในกลุ่ม
3.หนังสือพิมพ์ คนตรี (30 นาที)	ละลายพฤติกรรมเพื่อ สร้างความคุ้นเคย และสร้างความสามัคคี ความไว้วางใจซึ่งกัน และกัน	1.แบ่งกลุ่มตามเดิม 2.ผู้วิจัยอธิบายกติกา วิธีการเล่น โดยสาธิตร่วมกับผู้ช่วยและ ตัวแทนกลุ่ม ดังรายละเอียดต่อไปนี้ 2.1 แจกกระดาษหนังสือพิมพ์ให้กลุ่มละ 1 แผ่น 2.2 ผู้ช่วยผู้วิจัยเปิดเพลง	ห น ง ส ี อ พ ิ ม พ ์ ว ิ ท ย ช ี ดี เพ ล ง	ประเมินจากความกระตือรือร้น ในการเล่นเกมส์และ ปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน และประเมินความสำเร็จใน การยืนบนกระดาษของแต่ละ

		<p>2.3 ให้สมาชิกในกลุ่มคิดหาวิธีที่จะยืนอยู่บนหนังสือพิมพ์ให้หมดทุกคน ในขณะที่เปิดเพลง(ประมาณ 20 วินาที)</p> <p>2.4 เมื่อสิ้นเสียงเพลงให้ผู้วิจัยตรวจสอบการยืนของสมาชิกแต่ละกลุ่มและตัดสินกลุ่มที่มีสมาชิกทำยืนอยู่นอกหนังสือพิมพ์ออก</p> <p>2.5 ผู้วิจัยพับครึ่งกระดาษหนังสือพิมพ์เดิมและผู้ช่วยผู้วิจัยเปิดเพลงต่อ</p> <p>2.6 ทำตามข้อ 2.4 จนได้กลุ่มที่เหลือเป็นกลุ่มสุดท้ายตามกติกาและให้รางวัลกลุ่มชนะ</p> <p>2.7 อภิปรายและสรุปแนวคิดที่ได้จากกิจกรรม</p>		กลุ่ม
4.สแครปเบิ้ลต่อชื่อ (30 นาที)	เพื่อสร้างความสร้างความคุ้นเคย	<p>1.ผู้วิจัยอธิบายกติกาและวิธีการเล่นพร้อมการสาธิต</p> <p>2.นั่งเรียงแถวตามกลุ่มเดิม</p> <p>3.แจกอุปกรณ์ให้แต่ละกลุ่ม เริ่มจับเวลา(3 นาที)</p> <p>4.ให้เริ่มจากชื่อสมาชิกคนแรกและเรียงชื่อต่อกันไปจนคนสุดท้าย</p> <p>5 อภิปรายและสรุปแนวคิดที่ได้จากกิจกรรม</p>	กระดาษ ช ตัวอักษร รตแครป เบิ้ล ปากกา กระดาน จ ด	ประเมินความสำเร็จของการรู้จักกันและสามารถจดจำชื่อเพื่อนได้ทั้งหมด

			คะแนน นกหวีด	
5.นวดผ่อนคลาย กล้ามเนื้อ (30 นาที)	สร้างความสัมพันธ์อันดี ระหว่างบุคคลและ ระหว่างกลุ่ม รวมทั้งการผ่อนคลายให้ เกิดบรรยากาศที่อบอุ่น	1.จัดแถวเรียงหนึ่งตามกลุ่มทั้ง 5 กลุ่ม 2.ผู้ช่วยผู้วิจัยเปิดเพลง 3.ให้สมาชิกคนข้างหลังนวดคนข้างหน้าในแถวของตัวเอง 4.สลับให้คนข้างหน้านวดคนข้างหลัง 5.อภิปรายและสรุปแนวคิดที่ได้จากกิจกรรม	ไม่มี	ประเมินพฤติกรรมการณ์ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และกลุ่ม ในการช่วยเหลือ และการแสดงออกในลักษณะ ที่ผ่อนคลาย

2.กิจกรรมนี้โออิวิแมนนิส

วัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ข้อที่ 1(การเห็นคุณค่าของตนเอง)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิจกรรมย่อยที่	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	สื่อและอุปกรณ์	การประเมินผล
1.บรรยายเนื้อหาและเป้าหมาย (45 นาที)	เข้าใจเนื้อหา เป้าหมาย และวิธีการตามแนวทางของนีโอฮิวแมนนิส	1.ผู้วิจัยบรรยายเนื้อหาและประโยชน์และสถิติวิธีการตามหลักการของนีโอฮิวแมนนิส เช่น การมีคลื่นสมองต่ำ วิธีฝึกตนเองให้เป็นผู้ที่เห็นคุณค่าในตนเอง และคุณลักษณะของผู้นำแบบเพร่าท์(ทฤษฎีอรรถประโยชน์แบบก้าวหน้า) 2.ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแสดงความคิดเห็น 3 อภิปรายและสรุปแนวคิดที่ได้จากกิจกรรม	คอมพิวเตอร์ เอกสารและหนังสือในแนวนีโอฮิวแมนนิสต์ และผู้นำแบบเพร่าท์ เช่น คิดทำด้านบวก พลังแห่งความเชื่อมั่น หยุดโลกร้อนด้วยเพร่าท์	ประเมินการรับรู้ ทักษะคิดที่มีต่อเนื้อหา เป้าหมายและประโยชน์ของกิจกรรม จากการแสดงความคิดเห็นโดยพิจารณาปฏิบัติการยอมรับและให้ความสนใจที่จะนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน
2.การทำคลื่นสมองต่ำ (45 นาที)	เพื่อให้เกิดความรู้สึกที่ผ่อนคลาย ด้วยการเข้าสู่ภาวะคลื่นสมองต่ำ อันนเป็นภาวะที่ง่ายต่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และนำไปสู่การจดจำสิ่ง	1.ผู้วิจัยวิทยากรบรรยายเรื่อง "Bio-psychology" และเรื่องต่อมต่าง ๆ ภายในร่างกาย 2.ผู้วิจัยสถิติวิธีสร้างและฝึกตนเองให้เป็นผู้ที่เห็นคุณค่าในตนเองปรับคลื่นสมอง ด้วยการเดินแกชิกิ และทำคลื่นสมองต่ำโดยการนอนตายพร้อมกับเปิดเพลงเบาสบาย	เครื่องเล่นซีดี ซี ดี เพลง LAZARIS REMEMBERS Awakening เอกสาร เรื่อง	สังเกตพฤติกรรม การผ่อนคลาย ระบบการหายใจ สามารถเดินแกชิกิได้ การแสดงความคิดเห็นที่ยอมรับและเห็นประโยชน์ของ

	ต่างๆได้ดี	<p>2.ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม เข้าแถวตอนเรียง 5 โดยเว้นระยะให้พอเดินท่าเกาซิกิ จำนวน 5 รอบ</p> <p>3.การนอนตายพร้อมกับเปิดเพลง LAZARIS REMEMBERS (ประมาณ 10 นาที)</p> <p>4.ผู้วิจัยพูดถ้อยคำเพื่อสร้างพลังความเชื่อมั่น ก่อนจะนับถอยหลังให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมขยับตัว ลูกขึ้นยืมและชมเพื่อนข้างๆ</p> <p>5.อภิปรายและสรุปแนวคิดที่ได้จากกิจกรรม</p>	<p>"Bio-psychology"</p> <p>คอมพิวเตอร์</p> <p>เครื่องฉาย</p> <p>เอกสารเรื่อง พ ลั ง ค ว า ม เชื่ อ มั นั</p>	การมีคลื่นสมองต่ำและเห็นคุณค่าในตัวเอง
3.การส่งพลังและใส่ข้อมูลด้านบวก (45 นาที)	<p>เพื่อให้มีความรักตนเอง</p> <p>ผู้อื่นและสรรพสิ่ง</p> <p>เมืความมั่นใจและเห็น</p> <p>คุณค่าของตนเองและ</p> <p>ผู้อื่น เป็นผู้ที่อ่อนโยน มี</p> <p>ความรักความเมตตา</p> <p>พร้อมที่จะพัฒนาตนเอง</p>	<p>1.ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจับคู่ และนั่งหันหน้าเข้าหากัน สบตา สัมผัส กอด จับมือและพูดชมข้อดีของเพื่อนแต่ละคน</p> <p>2.ปรับให้กลุ่มนั่งแถวเรียง 2 ให้หันหน้าหากัน และให้ผลัดกันส่งพลังให้กับเพื่อน</p> <p>3.คู่มือสื่อสารนจากวาริ และผู้วิจัยสรุปแนวคิดจากเรื่อง</p> <p>4.เปิดอภิปรายและให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสรุปแนวคิดที่ได้เรื่องที่ดูและจากกิจกรรมที่ปฏิบัติ</p>	ไม่มี	<p>สังเกตพฤติกรรม การมีคลื่น</p> <p>สมองต่ำ</p> <p>ได้แก่ การแสดงทัศนคติ</p> <p>ต่อตนเองและผู้อื่น ด้วยความ</p> <p>คิดเห็นด้านบวก และปฏิกิริยา</p> <p>เช่น การยิ้มให้ผู้อื่น กล้าสัมผัส</p> <p>และสบตา อย่างไม่เรินอาย</p>
4.ภวังค์การรับรู้ด้วยเสียงเพลงและ	<p>เพื่อให้เกิดความผ่อนคลาย และเข้าสู่ภาวะ</p>	<p>1.ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนั่งล้อมวงในท่าที่สบาย</p> <p>2.หลับตาและปรับวิธีการหายใจให้ถูกต้อง</p>	ซี ดี พ ลั ง แ่ น่ ง ความเชื่อมั่น	ทดสอบความจำการจำเลข 1-20

จินตนาการเลข (45 นาที)	คลื่นสมองต่ำ อัน นำไปสู่การจดจำสิ่ง ต่างๆได้ดี	หายใจเข้าท้องขยาย หายใจออกท้องแฟบ 3.ผู้วิจัยเปิดเพลงและพูดเลข 1-20 ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม จินตนาการตามแต่หมายเลข (ประมาณ 10 นาที) 4.ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมลืมหาคำและเริ่มบอกเลขและจินตนา การที่รับรู้ทีละคน โดยเริ่มจากเลข 1-20 และถอยหลัง 20-1	เครื่องเล่นซีดี	สังเกตพฤติกรรมการซักถาม และการให้ข้อมูลส่วนบุคคล
---------------------------	--	--	-----------------	---

ระยะเวลา 3 ชั่วโมง 180 นาที

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.กิจกรรมกระจกเงา(เข้าใจตนเอง)

วัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ข้อที่ 5,6และ7(มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น, กล้าคิดกล้าทำ และสามารถสื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้)

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 35 นาที

กิจกรรมย่อยที่	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	สื่อและอุปกรณ์	การประเมินผล
1.บรรยายและชี้แจงจุดประสงค์ (15 นาที)	ให้ ข้อมูล เกี่ยวกับคุณลักษณะการเข้าใจตนเองและผู้อื่น พร้อมทั้งประโยชน์และหนทางในการฝึกฝน	ผู้วิจัยทำการบรรยายและให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ชักถามอภิปรายและเปลี่ยนความคิดเห็น	กระดาษตัดรูป รูปสัตรี ต่างๆ ปากกา กระดาษแข็ง กรรไกร	สังเกตจากความสนใจ การตั้งใจในการทำกิจกรรม การแสดงความคิดเห็นและความคิดสร้างสรรค์ในการเลียนแบบสัตรี ชนิดต่างๆ
2."ข้าพเจ้าเป็นใคร" ทำนายนิสัยจากสัตรี 8 ชนิด (30 นาที)	ฝึกความกล้าแสดงออก การคิดถึงจิตใจผู้อื่น ส่งผลให้สามารถทำให้ทำงานหรืออยู่กับผู้อื่นอย่างสันติ มีความสุข	1.ผู้วิจัยเปิดรูปจาก powerpoint ให้ผู้เข้าอบรมเลือกสัตรีที่ชอบคนละ1ชนิด เขียนลงในสมุดพร้อมบอกเหตุผลว่าทำไมชอบสัตรีชนิดนั้น 2.วิทยากรให้ผู้เข้าอบรมที่เลือกประเภทสัตรีที่ชอบชนิดเดียวกันยืนขึ้นและรวมเป็นฝูง อ่านคำทำนายจนครบ 8 ชนิด	1.powerpoint รูปสัตรี ต่างๆ 8 ชนิด 2.คำเฉลยสัตรี 8 ชนิด	1.สังเกตจากความสนใจ ความตั้งใจในการทำกิจกรรม และการแสดงความคิดเห็น 2.ประเมินเนื้อหา วัตถุประสงค์ของกิจกรรมผ่าน แบบทดสอบ

	เพื่อให้พิจารณาข้อดีข้อเสียของตนเอง อันนำไปสู่การพัฒนาให้ เป็นคนที่สมบูรณ์	3.อภิปรายและสรุปผลจากกิจกรรม		องค์ความรู้
3.แสดงละครชีวิตเพื่อน (30 นาที)	1.เพื่อช่วยให้เข้าใจยอมรับ ตนเองและผู้อื่น 2.ฝึกให้เอาใจเขามาใส่ใจเรา เพื่อให้เกิดความเข้าใจในกันและกัน 3.ฝึกการวิเคราะห์บุคคลเพื่อหาสาเหตุของนิสัย และหาหนทางประนีประนอม	1.วิจัยแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมออกเป็น 5 กลุ่ม 2.ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละคนในกลุ่มเล่าเรื่องความประทับใจ ด้านดีหรือลบของตนเองเล่าให้เพื่อนในกลุ่มฟัง และเลือก 1 เรื่องทำการแสดง 3.ให้สมาชิกกลุ่มที่ดู ทำการพิจารณาและแสดงความคิดเห็น ภายหลังจบการแสดง 4.ภายหลังจากการนำเสนอทั้ง 5 กลุ่ม ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม แสดงความเห็นและสรุปร่วมกัน 5.ผู้วิจัยสรุปแนวคิด	ไม่มี	ประเมินจากผลสรุปที่ได้ของแต่ละกลุ่มที่แสดงถึงความเข้าใจตนเองและผู้อื่น
4."คิดอย่างเรา คิดอย่างเรา" (30 นาที)	1.เพื่อ ให้ ผู้รับ การฝึกอบรม ได้ สังเกต ร่าง กาย จิต ใจ ความรู้สึกตนเองและคนอื่น เพื่อพบว่าคนเราทุก	1.ผู้วิจัยแจกกระดาษที่ทำตาราง 4 ช่อง ไว้แล้ว พร้อมปากกา ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละคน 2.ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเขียนนิสัยที่เราไม่ชอบของคนอื่น และ ลองคิดในมุมของคนนั้นว่าเค้ามองตนเองอย่างไร 3.ให้ผู้ร่วมกิจกรรมแต่ละคนแลกเปลี่ยนข้อข้างๆ อ่านและแสดง	กระดาษปากกาดินสอยางลบ	ประเมินจาก 1.ความคิดเห็นที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้จากกิจกรรม 2.ความคิดเห็นในการมองตนเองและการมองผู้อื่น

	คนแตกต่างกัน อันจะนำไปสู่วิธีการปฏิบัติ และสื่อสารให้เหมาะกับแต่ละบุคคล	ความเห็น 4.เลือกตัวแทนมานำเสนอ 5 คน 5.อภิปรายร่วมกันและสรุปแนวคิดที่ได้จากกิจกรรม		3.การแสดงออกของผู้ร่วมอภิปราย
--	---	---	--	-------------------------------

4.กิจกรรมอัจฉริยะสร้างได้

วัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ข้อที่ 2 (ใฝ่รู้รักการพัฒนาตนเอง)
ระยะเวลา (1 ชั่วโมง 45 นาที)

135 นาที

กิจกรรมย่อยที่	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	สื่อและอุปกรณ์	การประเมินผล
1.ชี้แจงจุดประสงค์และบรรยาย (30 นาที)	ให้ข้อมูลความสำคัญของการใฝ่รู้ รักการพัฒนาตนเอง และหาหนทางพัฒนาตนเองให้	1.ผู้วิจัยบรรยายชี้แจงกิจกรรม 2.ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมซักถาม และเสนอแนะ	กระดาษ ปากกา วัสดุต่างๆ เช่น แก้วพลาสติก	สังเกตความสนใจและตั้งใจในการทำกิจกรรม สังเกตการแสดงความคิดเห็นแบบสร้างสรรค์

	ไปถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้-			
2.ม หั ศ จ ร ร ย์ ความจำ (30 คำจำง่าย ๆ) (30 นาที)	การรับรู้และจดจำสิ่ง ต่าง อย่าง ถูก ต้อง แม่นยำ	1.ผู้วิจัยแจกกระดาษและปากกาแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม 2.ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนั่งล้อมวงจับมือกันและหลับตา 3.เปิดเพลง LAZARIS REMEMBERS 4.ผู้วิจัยบอกคำ จำนวน 30 คำเรียงลำดับ 5.ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมลืมตาและเขียนคำที่ได้ยินทุกคน 6.เลือกตัวแทนมานำเสนอและให้ทุกคนตรวจสอบตนเอง 7.อภิปรายร่วมกันและสรุปแนวคิดที่ได้จากกิจกรรม	เครื่องเล่นซีดี ซีดีเพลง LAZARIS REMEMBERS กระดาษ ปากกา	ประเมินผลจากความสำเร็จ ของการจดจำคำต่างๆของ สมาชิกทุกคน
3.คิดนอกกรอบ (30 นาที)	ความคิดสร้างสรรค์และ มองโลกหลายด้าน คิดนอกกรอบ	1.ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมออกเป็น 5 กลุ่ม 2.ผู้วิจัยแจกตะเกียบไม้ เส้นด้ายและกระดาษหนังสือพิมพ์ ให้กลุ่มละ 1 ชุด 3.ผู้วิจัยชี้แจงให้แต่ละกลุ่มใช้ความคิดสร้างสรรค์ประดิษฐ์ ช่วยกันคิดหาวิธีจัดการกับวัสดุที่มีอยู่เท่านั้น ให้มีความสูง ไม่ น้อยกว่า 30 เซนติเมตร และรับน้ำหนักให้ได้มากกว่า หนึ่งกิโลกรัมและสามารถเคลื่อนย้ายได้ ในเวลาสิบนาที 4.ผู้วิจัยตรวจสอบและทดสอบสิ่งประดิษฐ์ของแต่ละกลุ่ม 5.อภิปรายและสรุปแนวคิดที่ได้จากกิจกรรม	ตะเกียบไม้ เส้นด้าย กระดาษหนังสือพิมพ์	ประเมินผลจากความสำเร็จ ของสิ่งประดิษฐ์แต่ละกลุ่ม
4.จ้ ด ร ะ เบี ย บ	การคิดวิเคราะห์ในเชิง	1.ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนั่งแถวตอนเรียงหน้าและแจก	เอกสารประกอบการ	ประเมินความสำเร็จในการ

<p>ความคิด ชีวิต กับ Mind Map (45 นาที)</p>	<p>ระบบ มีเหตุมีผล เพื่อช่วยให้สามารถจัดระเบียบความคิด และสร้างตารางในชีวิตได้เป็นระบบ นำไปสู่การเข้าใจตนเองมากขึ้น และวางแผนชีวิต เพื่อค้นหาเป้าหมายของตน</p>	<p>กระดาษและปากกาแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม 2.ผู้วิจัยบรรยาย อธิบายวิธีการจัดระเบียบความคิด พร้อมสาธิตวิธีการเขียน Mind Map 3.ผู้วิจัยอ่านสถานการณ์จำลองในชีวิตประจำวันที่มีมักเกิดในวัยผู้ระดับมัธยมปลาย จำนวน 2 เรื่อง(ด้านดีและด้านร้าย) 3.ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกวิเคราะห์และสร้าง Mind Map ของตนเอง และเขียนลงในกระดาษทั้งสองเรื่อง 4.ผู้วิจัยพิจารณาคัดเลือก Mind Map ของเรื่องที่เขียนดีและไม่ดี ออกมานำเสนอเป็นตัวอย่างโดยไม่บอกชื่อผู้เขียน 5.อภิปรายและสรุปแนวคิดที่ได้จากกิจกรรม</p>	<p>บรรยาย สาธิต เรื่อง Mind Map กระดาษ ปากกา คอมพิวเตอร์ เครื่องฉาย</p>	<p>สร้าง Mind Map ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละคน</p>
---	--	---	---	--

5.กิจกรรมชีวิตจิต ชีวิตสะอาด

วัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ข้อที่ 1,2 และ 8 (การเห็นคุณค่าของตนเอง ,การใฝ่รู้รักการพัฒนาตนเอง, สามารถใช้

ชีวิตอย่างมีคุณภาพเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่น)
ระยะเวลา 60 นาที

กิจกรรมย่อยที่	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	สื่อและอุปกรณ์	การประเมินผล
1.บรรยายให้ความรู้ (15 นาที)	เพื่อให้เห็นประโยชน์ของการดูแลตนเองทั้งด้านร่างกาย จิตใจ ด้วยการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอเป็นขั้นตอนพื้นฐานของการมีร่างกายแข็งแรง ไม่เครียด กระฉับกระเฉง สมองปลอดโปร่ง ส่งผลต่อความคิดและความจำที่ดี ความมั่นใจ ภูมิใจและรักตนเอง	1.ผู้วิจัยบรรยาย เรื่อง"Bio-psychology"ต่อกิจกรรมที่ 2 นี้โออิวิแมนนิสต์ 2.ผู้วิจัยอธิบายพร้อมสาธิตการออกกำลังกาย การหายใจอย่างถูกวิธี 3.คู่มือการทำงานอาหารอย่างมีสติ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น พร้อมกับเปิดซีดี "ก่อนจะเป็นอาหารเพื่อสุขภาพและกว่าจะมาเป็นอาหาร 4.ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมอภิปราย ยกประสบการณ์ตนเองในการดูแลสุขภาพ ประโยชน์และโทษของการกิน พร้อมแสดงความเห็นต่อเรื่องที่ดู	คอมพิวเตอร์ เครื่องฉาย เครื่องเล่นซีดี ซีดีที่จะมาเป็นอาหารและซีดีกินเพื่อสุขภาพ ซีวีซีดี	ประเมินความสำเร็จจากความมุ่งมั่นและความสนใจที่จะนำไปใช้ในชีวิตจริง ในช่วงการอภิปรายแสดงความคิดเห็น
2.กิจกรรมคุณภาพชีวิตที่ดี	รู้จักวิธีการสร้างเสริมสุขภาพที่ดี ด้วย	1.ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมออกเป็น 2 กลุ่ม 1.1.กลุ่มที่ 1 แจกเครื่องแยกกากผลไม้ ผลไม้ต่างๆ	เครื่องแยกกากผลไม้ ผลไม้ต่างๆ	ประเมินจากการนำเสนอผลการปฏิบัติ สิ่งที่เกิดขึ้นกับ

(45 นาที)	กระบวนการแบบนิโอมินิสต์	<p>ฝึกต่างๆ มีด และภาชนะ และสาธิตวิธีการทำน้ำผักผลไม้ และให้กลุ่มทำน้ำเพื่อสุขภาพรับประทานกันในวันนั้น</p> <p>1.2.กลุ่มที่ 2 แจกอุปกรณ์ เช่น ภาชนะและโยเกิร์ต เพื่อทำโยเกิร์ตแบบธรรมชาติที่มีเอมไซม์สูง และอธิบายสูตรดีท็อกซ์ และแจกอุปกรณ์ ได้แก่ มะนาว ขวดน้ำและเกลือ เพื่อให้กลุ่มได้ปฏิบัติการและนำไปทดลองกินและดื่มในวันถัดไป</p> <p>2.ให้กลุ่มบอกเล่าประสบการณ์และแสดงความคิดเห็นร่วมกัน</p>	<p>ฝึกต่างๆ มะนาว ขวดน้ำและเกลือ มีด ภาชนะ</p>	<p>ร่างกายและจิตใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละกลุ่ม และประเมินทัศนคติและการเห็นคุณค่าของการมีชีวิตที่สะอาดและยินดีนำไปปฏิบัติ</p>
-----------	-------------------------	--	--	---

6.กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์

วัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ข้อที่ 3 และ 4 (มีความรับผิดชอบต่อสังคมและการมีคุณธรรม)
ระยะเวลา 2 ชั่วโมง 45 นาที

กิจกรรมย่อยที่	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	สื่อและอุปกรณ์	การประเมินผล
1.บรรยายให้ความรู้ (15 นาที)	ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการมีคุณธรรมที่สำคัญต่อการเป็นผู้นำที่พึง	<p>1.ผู้วิจัยบรรยาย แนวคิดเพร่าห์และพรหมวิหารสี่</p> <p>2.แจกกระดาษให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละคนเขียน แสดงความรู้ความเข้าใจ และความคิดที่มีต่อเรื่อง</p>	<p>หนังสืออ่านเล่น</p> <p>หนังสือธรรมะ</p> <p>หนังสือแก้โลกร้อนด้วย</p>	<p>สังเกตความตั้งใจในการรับรู้</p> <p>จากการถ่ายทอดความรู้</p> <p>การประยุกต์ในชีวิตประจำวัน</p>

	ประสงค์ ตามแนว พระมหาวีรหาร4 และ ผู้นำแบบเพราร์ห์	3.ผู้วิจัยสรุปและอภิปรายร่วมกันจากกิจกรรม	เพราร์ห์ คอมพิวเตอร์ เครื่องฉาย กระดาษ	
2.บำเพ็ญประโยชน์ (2 ชั่วโมง 30 นาที)	ป ร อ ก ผั ง ไ ห้ เ หื น ความสำคัญของการ ช่วยเหลือผู้อื่น ทั้งใน ย า ม ป ก ตี แ ล ะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน ยามที่ผู้อื่นตกทุกข์ได้ ยาก เป็นการฝึกการ ละความเห็นแก่ตัว และฝึกเสียสละตนเอง เพื่อส่วนรวมมากขึ้น	1.ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็น 5 กลุ่มๆละ 8 คน 2.ผู้วิจัยแจกอุปกรณ์ เช่น ไม้กวาด ดุงผ้า ดุงมือ ฯลฯ 3.กำหนดพื้นที่ให้ผู้ร่วมกิจกรรมปฏิบัติการ ต่าง เก็บขยะตาม สถานที่สาธารณะในบริเวณใกล้ๆ สถานที่จัดกิจกรรม ให้เวลากลุ่มละ 30 นาที 4.ให้แต่ละกลุ่มกลับมานำเสนอประสบการณ์ที่พบและคิด กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ใหม่ นอกจากการทำความสะดวก เช่น ดูแลเด็กด้อยโอกาส หรือการทำป้ายบอกสถานที่ต่างๆ ตาม หรืออื่นๆตามความเห็นกลุ่ม 5.ปฏิบัติตามแผน ระยะเวลา 30 นาที โดยผู้วิจัยสังเกตและให้ คำแนะนำเพื่อปรับกิจกรรมตามความเหมาะสมตามสถานที่ 6.ผู้วิจัยนำกลุ่มกลับมาเพื่อประเมินผลและอภิปรายร่วมกัน	อุปกรณ์การเก็บขยะ เช่น ไม้ ก ว า ด ดุงพลาสติก และดุงมือ	ประเมินจากพฤติกรรม การ อุทิศตนในกิจกรรม และการ แสดงออกตามแนวคิดที่สอน คือ แนวคิดเพราร์ห์และพรหม วิหารสี่

7.กิจกรรมหลังการดูแลกัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ข้อที่ 3,4 และ 5 (ความรับผิดชอบต่อสังคม ,การมีคุณธรรมและการเข้าใจตนเองและผู้อื่น)
ระยะเวลา 2 ชั่วโมง 30 นาที

กิจกรรมย่อยที่	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	สื่อและอุปกรณ์	การประเมินผล
1.พลังการดูแลกัน (2 ชั่วโมง 30 นาที)	ทำให้ผู้ร่วมกิจกรรม เห็นอกเห็นใจ เข้าใจผู้ ที่ด้อยกว่ามากขึ้น และมีจิตใจที่พร้อมจะ ช่วยเหลือคนเหล่านั้น โดยไม่รำคาญและไม่ ดูถูก อีกทั้งยังเป็นการ ฝึกการสื่อสารระหว่าง บุคคลอย่างลึกซึ้ง	1.ให้ข้อมูลความสำคัญของการเข้าใจ และการสื่อสารเพื่อให้ได้ งานที่มีคุณภาพและมีความสุข เกิดความสามัคคีในองค์กร รวมทั้งให้หนทางการปฏิบัติ 2.จับคู่ผลัดกันเอาผ้าผูกตาแทนความรู้สึกรู้สึกของคนตาบอด ในขณะที่อีกคนตาดีแต่ห้ามพูดแทนการเป็นใบ้ ให้ช่วยกันนำ ทาง ตามที่ผู้วิจัยกำหนดเส้นทางให้ 3.ผลัดเปลี่ยนกันปิดตาคู่ของตนแล้วทำตามข้อ 2 4.อภิปรายและสรุปแนวคิดจากกิจกรรม	ผ้าผูกตา 20 ผืน เครื่องกีดขวาง เช่น ก้อนหิน แก้ว กิ่งไม้ งูปลอม ฯลฯ	สังเกตความตั้งใจในการทำ กิจกรรม สังเกตพฤติกรรมการเอาใจ ใส่และมีความปรารถนาดีต่อ คู่ตนเอง ประเมินจากความสำเร็จใน การจูง คู่ ของ ตน ไป ยัง จุดหมาย

8.กิจกรรมพลังความคิดสร้างสรรค์

วัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ข้อที่ ข้อที่ 6 และ 7 (กล้าคิดกล้าทำ, สามารถสื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่น)
ระยะเวลา 2 ชั่วโมง 30 นาที

กิจกรรมย่อยที่	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	สื่อและอุปกรณ์	การประเมินผล
1. บทบาทสมมติ (45 นาที)	พัฒนาการใช้ทักษะ ทุกๆด้าน ทักษะการทำงานเป็น ทีม การสื่อสาร ความคิดสร้างสรรค์ ความกล้าคิด กล้าทำ เป็นตัวของตัวเอง	1. ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมออกเป็น 5 กลุ่ม 2. ให้โจทย์การแสดงบทบาทสมมติแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม 3. แบ่งบทบาทให้สมาชิกกลุ่มความรับผิดชอบ ต่อบทบาทที่ตนเองได้รับมอบหมายในสถานการณ์ต่อไปนี้ กลุ่มที่ 1 ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ วินัยอย่างเคร่งครัด กลุ่มที่ 2 ชอบก้าวร้าวหน้าที่ของคนอื่น กลุ่มที่ 3 ชอบอ้างอำนาจบาตรใหญ่ กลุ่มที่ 4 ชอบถืออภิสิทธิ์เหนือคนอื่น กลุ่มที่ 5 ชอบรับความความเห็นและเห็นประโยชน์ส่วนรวม 4. เมื่อแต่ละกลุ่มแสดงจบ ผู้วิจัยอภิปรายและสรุปแนวคิดที่ได้	สื่อผสมชนิดต่างๆ เช่น เพลงและอุปกรณ์ ประกอบฉากที่จัดหาได้ ง่าย	สังเกตการร่วมแสดงความคิดเห็น ในลักษณะของการ สร้างสรรค์และการอภิปราย สังเกตการมีส่วนร่วมในกลุ่ม และประเมินจากการแสดง บทบาทสมมติหน้าชั้นของแต่ละ กลุ่ม

		จากกิจกรรม		
2. สื่อผสมผลงาน ผู้นำในฝันแบบ เพร่าห์ (45 นาที)	ความคิดสร้างสรรค์ กล้าคิด กล้าทำ ที่ผ่าน ความสนุกสนาน เพื่อประมวลความ เข้าใจของผู้เข้าร่วม กิจกรรมทั้งหมด	1.ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมออกเป็น 5 กลุ่ม 2.ให้สมาชิกแต่ละกลุ่มปรึกษาหารือ และทำการแสดงกลุ่ม แสดงพลังความคิดสร้างสรรค์ในรูปแบบต่างๆ ตามความเห็น กลุ่ม เช่น ร้องเพลง เกมสไลซ์ ไดวาที เต้นรำ ฯลฯ) ในหัวข้อ "ผู้นำในฝัน แบบเพร่าห์"	สื่อผสมชนิดต่างๆ เช่น เพลงและอุปกรณ์ ประกอบฉากที่จัดหาได้ ง่าย	ประเมินความคิดสร้างสรรค์ จากการนำเสนอ ในรูปแบบ ของการแสดง และการมี ส่วนร่วมของกลุ่มอื่นๆ
3.สร้างนวัตกรรม (60 นาที)	เพื่อสร้างทักษะการ วางแผน การปรึกษาหารือ และการคิดแบบ สร้างสรรค์	1.ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมออกเป็น 5 กลุ่ม 2.ผู้วิจัยแจกถุงอุปกรณ์ที่ประกอบด้วยสิ่งของต่างๆ เช่น หนังสือ กระดาษหนังสือพิมพ์ กาว กระดาษสี ปากกา ดินสอไม้ เชือกฟาง ฯลฯ ให้แต่ละกลุ่ม 3. ให้แต่ละสร้างนวัตกรรมอะไรก็ได้ เพื่อนำมาแสดงบอกถึง ประโยชน์ และให้กลุ่มอื่นประเมินร่วมกัน 4.อภิปรายและสรุปแนวคิดที่ได้จากกิจกรรม	หน้ายาง กระดาษ หนังสือพิมพ์ กาว กระดาษสี ปากกา ดินสอไม้ เชือกฟาง	ประเมินจากการนำเสนอ นวัตกรรมและประเมินตัว สิ่งประดิษฐ์ และการอภิปรายแลกเปลี่ยน ของสมาชิกกลุ่มอื่น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 2 : แบบทดสอบ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

1.เพศ

..... 1) ชาย 2) หญิง

2.อายุ

..... 1) ต่ำกว่า 14 ปี 2) 15-17 ปี

..... 3) 18-20 ปี 4) 20-22 ปี

3.ระยะเวลาการเข้าร่วมในโครงการ

..... 1) น้อยกว่า 1 ปี 2) 2 ปี

..... 3) 3-4ปี 3) 5 ปี

4.จำนวนครั้งในการเข้าร่วมกิจกรรม

.....1) 0 ครั้ง 2) 1 2ครั้ง

.....3) 3 4ครั้ง 4) มากกว่า 5 ครั้ง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ด้านความรู้

แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ในกลุ่มเยาวชนเพื่อนใจวัยรุ่น ในระดับมัธยมปลาย

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย X ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

คุณลักษณะที่ 1 : การเห็นคุณค่าในตนเอง

- 1) ท่านเรียนรู้ว่าการเห็นคุณค่าของตนเองหมายถึงอะไร
 - ก. การชื่นชมกับความสวยงามและรูปลักษณ์ของตนเอง
 - ข. การรู้สึกดีกับตนเอง ภูมิใจในความเป็นตัวของตัวเอง รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า
 - ค. การบูชาตนเองว่ามีความรู้ความสามารถเหนือกว่าผู้อื่น
 - ง. การมีความพยายามในการทำสิ่งต่างๆให้ทุกคนมาหลงรัก
- 2) การแสดงออกอย่างไรที่ถือว่าเป็นการเห็นคุณค่าของตนเอง
 - ก. ชื่อของทุกอย่างที่ตนเองอยากได้เพื่อเป็นรางวัลกับชีวิต
 - ข. แสดงความคิดเห็นทุกครั้งโดยไม่ต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
 - ค. การรู้สึกดีกับตนเอง การยอมรับความเป็นตนเองและยอมรับความแตกต่างของผู้อื่น
 - ง. การสะสมปริญญาบัตร ประกาศนียบัตร ที่แสดงออกถึงความสามารถคุณงามความดี ของตนเอง
- 3) วิธีการในการพัฒนาตนให้เป็นผู้ที่เห็นคุณค่าของตนเอง
 - ก. เปรียบเทียบตนเองกับผู้ใดหรือสิ่งรอบตัว บ่อยๆ เพื่อให้เกิดแรงผลักดันในการพัฒนาตน
 - ข. บอกกับตนเองเสมอว่า เราเป็นคนดี มีความสามารถ มีเสน่ห์และน่ารัก เพื่อให้กลายเป็นคนที่มีภาพพจน์ของตนเองด้านบวก
 - ค. การทำงานหนักเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งของหรือเงินทอง เพื่อยกระดับฐานะและคุณภาพของตนเอง
 - ง. การทุ่มเทกับงานหรือการเรียนมากจนไม่มีเวลาออกกำลังกาย

คุณลักษณะที่ 2 : ใฝ่รู้รักการพัฒนาตน

- 1) ท่านเรียนรู้ว่าใฝ่รู้รักการพัฒนาตนนั้นหมายถึงอะไร
 - ก. การมีความอยากเรียนรู้ในสิ่งต่างๆเพื่อความสุขความเจริญทั้งกายใจของตนเองอย่างไม่หยุดยั้ง
 - ข. การมองเห็นว่าตนเองเป็นบุคคลที่มีคุณค่าและควรค่าแก่การถูกยกย่อง
 - ค. การตั้งหน้าตั้งตาเรียนหนังสือเพื่อให้ได้มาซึ่งเกียรตินิยม
 - ง. การมีความรักให้แก่ตนเอง เกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และพึงพอใจถึงคุณค่าของตนเอง
- 2) ข้อใดไม่ใช่การแสดงออกของการใฝ่รู้ในการพัฒนาตน

ก.มีความกระตือรือร้น ในการตั้งคำถามกับครู ทุกครั้งที่สงสัย เพื่อให้ไม่มีข้อสงสัยและเพื่อให้เข้าใจอย่างถ่องแท้

ข.การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพิ่มเติม เพื่อให้สามารถสื่อสารได้มากขึ้น

ค.การปรึกษาผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ ในด้านการออกกำลังกาย เพื่อให้มีรูปร่างที่ดีขึ้น

ง.การสรรหาอาหาร ขนม ที่อร่อยถูกใจรับประทาน เมื่อรู้สึกเครียด หรือเรียนหนัก

3) เป้าหมายของการใฝ่รู้เพื่อพัฒนาตน คือข้อใด

ก.เพื่อให้เป็นคนที่สมบูรณ์ขึ้นในทุกๆด้าน ในแบบที่เป็นตัวของตนเอง

ข.ความถนัด มีความสามารถในด้านที่ตนเองสนใจจนสามารถเป็นผู้เชี่ยวชาญได้ในอนาคต

ค.เป็นผู้ที่มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ง.ถูกทุกข้อ

คุณลักษณะที่ 3 : มีความรับผิดชอบต่อสังคม

1) ท่านเรียนรู้ว่าการมีความรับผิดชอบต่อสังคมหมายถึงอะไร

ก.การบริจาคเงินจำนวนมากเพื่อได้รับการยกย่องและยอมรับจากสังคม

ข.การหลีกเลี่ยงภาษีอากรประจำปี

ค.การลงรับสมัครเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ของกิจการและความสะดวกสบายของครอบครัว

ง.การยอมเสียประโยชน์ส่วนตนหรือความชอบส่วนตนเพื่อทำในสิ่งที่มีประโยชน์ต่อสังคม และประเทศชาติ

2) ท่านคิดว่าความเห็นต่ออาชีพต่อไปนี้ข้อใดที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

ก.ท่านมีความคิดอยากเป็นครู ถึงแม้ว่าจะได้เงินน้อย แต่ก็เป็นอาชีพที่ทำประโยชน์ให้สังคมมหาศาล

ข.ท่านมีความคิดอยากเป็นเจ้าของบ่อนคาสิโน เพราะทำทนาย พบปะผู้คนมากมายและได้เงินมาก

ค.ท่านมีความคิดอยากเป็นนักการเมืองได้มีชื่อเสียง มีคนเคารพนับถือ และสามารถได้ผลประโยชน์จากอำนาจที่มีมากมาย

ง.ท่านอยากเปิดร้านสปา เพราะเป็นคนรักสวยรักงาม รั้งงานบริการ และชอบนวดเป็นพิเศษ

3) ท่านคิดว่าปัญหาใดสามารถแก้ไขได้ด้วยการมีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม

ก.ปัญหาภาวะโลกร้อน

ข.ปัญหาการเมืองและเศรษฐกิจทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ค.ปัญหาการทุจริตในสังคม

ง.ถูกทุกข้อ

คุณลักษณะที่ 4 : มีคุณธรรม

1) ท่านเรียนรู้ว่าการมีคุณธรรมสำหรับผู้หน้าที่พึงประสงค์หมายถึงอะไร

ก.การมีคุณธรรมพรหมวิหาร 4 เมตตา กรุณา มุติตา อุเบกขา

ข.การเป็นคนชอบเข้าวัดเข้าวาเคร่งศาสนา

ค.การเชื่อใจ ไว้ใจผู้ร่วมงานและคนในครอบครัวอย่างเต็มที่

ง.การบริจาคเงินจำนวนมากเพื่อได้รับการยกย่องและยอมรับจากสังคม

2) **หลัก**ในการทำงานที่แสดงถึงความมีคุณธรรม คือข้อใด

ก.การดำเนินงานที่โปร่งใสและตรวจสอบได้

ข.การพิถีพิถันกับคุณภาพของสินค้าเพื่อประโยชน์ของผู้ผลิต ผู้บริโภค

ค.การรักษาคำพูดในการให้บริการและการดูแลองค์กร

ง.ถูกทุกข้อ

3) **ข้อใดไม่ใช่**หลักในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรม

ก.กตัญญูรู้คุณ ต่อพ่อแม่และครูบาอาจารย์

ข.การตัดสินใจฟุ้งครุ เมื่อเพื่อนแอบเล่นการพนันและเริ่มติดเป็นนิสัย

ค.การกระตือรือร้นและเที่ยงตรงในการส่งงาน หรือการบ้านที่ได้รับมอบหมาย

ง. รักและเป็นห่วงเพื่อนเสมอเมื่อยามที่เพื่อนมีทุกข์ และพร้อมช่วยเหลือเพื่อนทุกเรื่องไม่ว่าจะเป็นเรื่องใด

คุณลักษณะที่ 5 : มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น

1) ท่านเรียนรู้ว่าการมีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นหมายถึงอะไร

ก.เคารพและให้เกียรติผู้อื่น

ข.เข้าใจยอมรับในความแตกต่างของตนเองและผู้อื่น

ค.รู้จักตนเองดีว่าชอบ ไม่ชอบ เหมาะ ไม่เหมาะกับอะไร

ง.ถูกทุกข้อ

2) **ข้อใดไม่ใช่**การแสดงออกของการเป็นผู้ที่เข้าใจตนเองและผู้อื่น

ก.ไม่โกรธคุณครูเมื่อถูกลงโทษ เพราะจับได้ว่าเราทุจริตในการสอบ

ข.พยายามทำให้ตนเอง และผู้อื่นมีความสุข และได้ประโยชน์ทุกฝ่าย

ค.การไม่โกรธแฟน ที่ไม่สามารถไปกินข้าวด้วยกันได้ในวันวาเลนไทน์ เพราะต้องไปธุระต่างจังหวัดกับพ่อแม่

ง.การไม่รู้ว่าตนเองชอบหรือเหมาะกับอะไร รวมทั้งไม่รู้ว่าอะไรที่ทำให้เรามีความสุข

3) **ข้อใดเป็นเป้าหมาย**ของการเข้าใจตนเองและผู้อื่น

ก.เพื่อให้มีความสามารถโน้มน้าวให้ผู้อื่นทำในสิ่งที่เราต้องการเพื่อประโยชน์ของเราได้

ข.เพื่อให้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการเข้าถึงเพศตรงข้าม

ค.การสามารถทำงานและอยู่ร่วมกับผู้คนหลากหลายประเภทได้อย่างมีความสุข

ง.เพื่อให้เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา

คุณลักษณะที่ 6 : กล้าคิด กล้าทำ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

1) ท่านเรียนรู้ว่าการกล้าคิดกล้าทำหมายถึงอะไร

- ก. การขอทำอะไรแปลกๆ ไม่เหมือนชาวบ้าน
- ข. การกล้าทดลองทำในสิ่งที่ตนเองคิดว่าดีโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค
- ค. การพูด แสดงความคิดเห็น ทุกอย่างในสิ่งที่ตนเองคิด โดยไม่สนใจว่าผู้อื่นจะได้รับผลกระทบเช่นไร
- ง. การกล้าทำในสิ่งที่อันตราย ทำหาย ผาดโผน

2) คุณสมบัติของการเป็นผู้ที่กล้าคิดกล้าทำ คือข้อใด

- ก. การเป็นผู้ที่มีความกล้าทดลองเพื่อให้ค้นพบสิ่งที่ตนเองต้องการรู้
- ข. เป็นผู้ที่มีความอยากรู้ และลงมือค้นคว้าในเรื่องที่อยากรู้
- ค. เป็นผู้ไม่กลัวอุปสรรคหรือปัญหาใดๆ และพร้อมแก้ไขปัญหานั้นเสมอ
- ง. ถูกทุกข้อ

3) ข้อดีของการเป็นผู้กล้าคิดกล้าทำ คือข้อใด

- ก. ได้ประสบการณ์ที่มีประโยชน์กับตนเองและผู้อื่น
- ข. ทำให้คนที่อยู่รอบข้างได้รับการพัฒนา
- ค. สร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ให้เกิดแก่มวลมนุษยชาติ
- ง. ผิดทุกข้อ

คุณลักษณะที่ 7 : สามารถสื่อสาร ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

1) การสื่อสารทำงานร่วมกับผู้อื่นได้หมายถึงข้อใด

- ก. การเป็นนักวิชาการ มีความรู้สูง มีปริญญาหลายใบ เป็นที่ชื่นชมของทุกคน
- ข. การแสดงความคิดเห็นของตนเองทุกครั้งโดยไม่ฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- ค. การสามารถถ่ายทอดสิ่งที่ตนเองคิดให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างชัดเจน รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น และควบคุมอารมณ์ ตนเองระหว่างการทำงานได้ดี
- ง. ถูกทุกข้อ

2) ข้อใดไม่อยู่ในขั้นตอนของการสื่อสารการทำงานร่วมกับผู้อื่น ที่มีประสิทธิภาพ

- ก. ทำความเข้าใจข้อมูลและเนื้อหาสาระของสิ่งที่จะสื่อสารอย่างถ่องแท้
- ข. จัดวางบทบาทที่เหมาะสมของแต่ละคนที่เป็นผู้ร่วมงาน
- ค. ใช้วิธีการสื่อสารที่เห็นว่าเหมาะสมกับตนเองเท่านั้น
- ง. ช่วยเหลือเมื่อผู้ร่วมงานมีปัญหาและชื่นชมเมื่อผลงานดี

3) ข้อใดมิใช่คุณลักษณะของการเป็นผู้ที่จะสื่อสารหรือทำงานกับผู้อื่นได้

- ก. ผู้ที่สามารถถ่ายทอดสิ่งที่ตนเองคิด จินตนาการ ออกมาให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างชัดเจน อย่างสันติ
- ข. ให้โอกาสผู้ร่วมงานในการแสดงความคิดเห็น และยอมรับความคิดเห็น
- ค. การสามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ดี เมื่อเกิดความขัดแย้งและสามารถจัดการกับอารมณ์ของผู้ร่วมงานได้

ง.การเป็นที่เกรงกลัวของผู้ร่วมงานและทำให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติตามอย่างไม่มีข้อแม้

คุณลักษณะที่ 8 : มีการใช้ชีวิตที่มีคุณภาพพร้อมเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น

1) การใช้ชีวิตที่มีคุณภาพพร้อมเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นหมายถึงอะไร

ก.การไม่ยุ่งเกี่ยวกับการพนัน ยาเสพติด อบายมุขใดๆ

ข.การกินอาหารที่ดีมีประโยชน์ รักษาการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพที่ดี

ค.การมีความกตัญญู ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ชอบช่วยเหลือผู้อื่น

ง.ถูกทุกข้อ

2) ข้อใดเป็นวิธีการสร้างให้ใช้ชีวิตที่มีคุณภาพพร้อมเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น

ก.การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ

ข.กินอาหารที่ดีมีประโยชน์ต่อสุขภาพ

ค.อยู่ห่างไกลยาเสพติดและอบายมุขทุกประเภท

ง.ถูกทุกข้อ

3) ข้อใดเป็นคำกล่าวที่มีความสอดคล้องกับการใช้ชีวิตที่มีคุณภาพพร้อมเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น

ก.ตัวอย่างที่ดีมีค่ามากกว่าคำสอน

ข.ตามหลังผู้ใหญ่หมาไม่กัด

ค.สิบปากว่าไม่เท่าตาเห็น

ง.ฝนทั่งให้เป็นเข็ม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เฉลยแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ในกลุ่มเยาวชนเพื่อนใจวัยรุ่น

คุณลักษณะที่ 1

1.ช

2.ค

3.ช

คุณลักษณะที่ 2

1.ก

2.ง

3.ง

คุณลักษณะที่ 3

1.ง

2.ก

3.ง

คุณลักษณะที่ 4

1.ก

2.ง

3.ง

คุณลักษณะที่ 5

1.ง

2.ง

3.ค

คุณลักษณะที่ 6

1.ช

2.ง

3.ง

คุณลักษณะที่ 7

1.ค

2.ค

3.ง

คุณลักษณะที่ 8

1.ง 2.ง 3.ก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 ด้านทัศนคติ

**แบบทดสอบทัศนคติเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ในกลุ่มเยาวชนเพื่อนใจวัยรุ่น
ในระดับมัธยมปลาย**

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ข้อความ	ความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.การเห็นคุณค่าในตนเอง 1.1 ฉันมีความสามารถทำสิ่งต่างๆได้ดีเท่าผู้อื่น 1.2 ฉันมีความพอใจในสภาพตัวเองขณะนี้ 1.3 บางครั้งฉันก็คิดว่าฉันไม่มีอะไรดีเลย 1.4 ฉันเป็นคนที่มีประโยชน์ต่อผู้อื่น 1.5 ฉันมีคุณสมบัติที่ดีหลายอย่าง 1.6 ฉันไม่ชอบเปรียบเทียบกับคนอื่น 1.7 ฉันไม่มั่นใจในรูปร่าง หน้าตาของฉัน					
2.ใฝ่รู้รักการพัฒนาตน 2.1ฉันพยายามค้นคว้าหาคำตอบให้กับข้อสงสัยของตัวเอง 2.2ฉันหวังว่าฉันจะต้องเป็นคนประสบความสำเร็จในชีวิต 2.3 ฉันสนใจข่าวสารการเป็นไปของบ้านเมืองและโลก 2.4 การหาแหล่งความรู้ต่างๆด้วยตนเองจะทำให้ได้ความรู้ที่หลากหลาย 2.5 ยิ่งได้เรียนรู้มากก็ยิ่งพบสิ่งที่น่าสนใจมากขึ้น 2.6 ฉันมักปล่อยให้อนาคตเป็นไปตามโชคชะตา 2.7ฉันรู้สึกมีคุณค่าเมื่อได้ทำสิ่งต่างๆอย่างเต็มความสามารถ					
3.มีความรับผิดชอบต่อสังคม 3.1 ถึงแม้จะต้องเสียประโยชน์ส่วนรวมไปบ้าง ฉันก็ยินดีที่จะทำเพื่อส่วนรวม 3.2 ฉันไม่สนใจกับความทุกข์ของผู้อื่นที่ฉันไม่รู้จัก 3.3 ฉันเชื่อว่าทุกสรรพสิ่งในโลกมีความเกี่ยวเนื่องกัน 3.4 ฉันเชื่อว่าเราได้โอกาสดีๆมากมายจากสังคม เราจึงควร ตอบแทนสังคมด้วยการช่วยเหลือผู้อื่น					

ข้อความ	ความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
<p>3.5 ฉันตั้งใจว่าจะใช้สิทธิ์ใช้เสียงของตนเองในการออกเสียง เลือกตั้งเมื่ออายุถึงเกณฑ์</p> <p>3.6 ฉันหวังว่าจะใช้ความรู้ความสามารถของฉันพัฒนาบ้านเมืองได้ในอนาคต</p> <p>3.7 ฉันไม่ลังเลที่จะช่วยเก็บขยะตามที่ต่างๆเมื่อพบเห็น ถึงแม้จะมีคนรับผิดชอบโดยตรงอยู่แล้วก็ตาม</p> <p>4. มีคุณธรรม</p> <p>4.1 ฉันรู้สึกยินดีกับผู้อื่นที่ได้รับสิ่งที่ดีมากกว่าฉัน</p> <p>4.2 ฉันรู้สึกลำบากใจในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อผู้อื่น</p> <p>4.3 เมื่อเพื่อนทำในสิ่งที่ไม่ถูกไม่ควรฉันจะทำไม่รู้ไม่ชี้เสีย</p> <p>4.4 ฉันเป็นกำลังใจให้คนรอบข้างเสมอ</p> <p>4.5 เป็นเรื่องธรรมดาที่จะเอาเปรียบผู้อื่นเมื่อมีโอกาส</p> <p>4.6 ฉันตั้งใจว่าจะไม่รับเงินที่มาจาก การซื้อเสียงเลือกตั้ง</p> <p>4.7 ฉันรู้สึกละอายใจเมื่อทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน</p> <p>5. มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น</p> <p>5.1 เวลาโกรธหรือไม่สบายใจฉันรับรู้ได้ว่าเกิดอะไรขึ้นกับฉัน</p> <p>5.2 ฉันสังเกตได้เมื่อคนใกล้ตัวมีอารมณ์เปลี่ยนแปลง</p> <p>5.3 ฉันเห็นคุณค่าของน้ำใจที่ผู้อื่นมีต่อฉัน</p> <p>5.4 ฉันไม่รู้ว่าฉันเก่งเรื่องอะไร</p> <p>5.5 เมื่อรู้สึกไม่สบายใจ ฉันมีวิธีผ่อนคลายอารมณ์ได้</p> <p>5.6 ฉันตัดสินใจไม่ค่อยได้ว่าควรทำอะไรก่อนหลัง</p> <p>5.7 ฉันมักมีปฏิกิริยาตอบโต้รุนแรงต่อปัญหาเพียงเล็กน้อย</p> <p>6. กล้าคิด กล้าทำ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์</p> <p>6.1 ฉันเป็นคนกล้าคิด และกล้าตัดสินใจแก้ไขปัญหาต่างๆด้วยความรวดเร็ว</p> <p>6.2 ฉันมีความสุขในการใช้จินตนาการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ</p> <p>6.3 ฉันมุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จไม่ว่าจะมีอุปสรรคเพียงใด</p>					

ข้อความ	ความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
6.4 ฉันชอบผลัดวันประกันพรุ่งในการทำสิ่งที่จำเป็นต้องทำในวันนี้					
6.5 ฉันต้องรอคอยให้ผู้อื่นบอกให้ทำสิ่งต่างๆอยู่เป็นประจำ					
6.6 ฉันชอบทดลองสิ่งใหม่ๆแม้ไม่แน่ใจว่าจะเป็นอย่างไ					
6.7 ฉันเป็นคนตัดสินใจอนาคตของตนเอง					
7.สามารถสื่อสารทำงานร่วมกับผู้อื่นได้					
7.1 เมื่อไม่เห็นด้วยกับผู้อื่น ฉันสามารถอธิบายเหตุผลที่เขายอมรับได้					
7.2ฉันสามารถทำงานและประสานงานกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น					
7.3 เมื่อทำผิดฉันสามารถกล่าวคำขอโทษผู้อื่นได้โดยง่าย					
7.4 ฉันทำหน้าที่ได้ดีไม่ว่าจะอยู่ในบทบาทใด					
7.5 ฉันไม่กล้าบอกความต้องการให้ผู้อื่นรู้					
7.6ฉันชอบทำงานคนเดียวและตัดสินใจเรื่องต่างๆด้วยตัวเอง					
7.7 ฉันสามารถยกย่องเพื่อนที่ทำงานผิดพลาดได้					
8.มีการใช้ชีวิตที่มีคุณภาพพร้อมเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น					
8.1 ฉันอยากมีอายุยืนถึง 100 ปี					
8.2 ฉันเห็นความสำคัญและมีวินัยในการออกกำลังกาย					
8.3 ฉันให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ในการรณรงค์ลดภาวะโลกร้อน					
8.4 ฉันสนุกสนานทุกครั้งกับกิจกรรมในวันสุดสัปดาห์และวันหยุดกับครอบครัว					
8.5 ฉันไม่เคยคิดพึ่งพายาเสพติด					
8.6 ฉันไม่คิดหวังรวยด้วยการเล่นหวยหรือการพนัน					
8.7 ฉันชอบกินอาหารตามแต่ใจโดยไม่สนใจว่าจะมีประโยชน์ ต่อร่างกายหรือไม่					

ต้นฉบับไม่มีหน้านี้
NO THIS PAGE IN ORIGINAL

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

<p>กล้าคิด กล้าทำ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.การสอบถามและแสดงความเห็นในห้องเรียนและที่สาธารณะ 2.การเข้าร่วมกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ตนเองได้ทำในสิ่งที่สนใจ เช่น การเข้าค่าย ประเวศ ตามโอกาสต่างๆ 3.การได้ศึกษาและค้นคว้าเพิ่มเติมในสิ่งที่สนใจ 					
<p>ใฝ่รู้รักการพัฒนาตน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.การได้ศึกษาและค้นคว้าเพิ่มเติมในสิ่งที่สนใจ 2.การท่องเที่ยวเพื่อเปิดโลกทัศน์ ตามสถานที่ต่างๆ 3.การติดตามข่าวสารทางสื่อต่างๆ 					
<p>มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.ฝึกสังเกตรายละเอียดต่างๆของตนเองทั้งร่างกายและจิตใจ 2.ฝึกสังเกตรายละเอียดต่างๆของผู้อื่นทั้งร่างกายและจิตใจ 3.ฝึกวิเคราะห์สาเหตุเบื้องหลังของการแสดงออกของตนเองและผู้อื่น 					
<p>มีความรับผิดชอบต่อสังคม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.การบริจาคทรัพย์ สิ่งของและแรงกายเพื่อช่วยผู้ที่ประสบความทุกข์ยากในโอกาสต่างๆ 2.การปฏิบัติตามการรณรงค์ทั่วไปเพื่อการแก้ไขปัญหาต่างๆ เช่นการใช้ถุงผ้าเพื่อลดโลกร้อน 3.การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ของโรงเรียนและ 					
<p>มีคุณธรรม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.การแสดงความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดียังจริงจัง 2.การแสดงความเป็นมิตรและทำดีกับทุกคนอย่างจริงจัง 3.การช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อผู้อื่นตกทุกข์ได้ยาก 					

ตอนที่ 5 แบบแสดงความคิดเห็นทั่วไป

คำชี้แจง : โปรดแสดงความคิดเห็นต่อข้อคำถามต่อไปนี้

1. ถ้าในอนาคตได้เป็นผู้นำไม่ว่าจะเป็นองค์กรใด ชุมชนใด หรือแม้แต่ระดับประเทศ วาดภาพตัวเองเป็นผู้นำแบบใด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ในฐานะผู้ตาม และในฐานะประชาชนคนหนึ่งของประเทศไทย อยากมีผู้นำแบบใด เป็นผู้นำในฝัน ที่จะสามารถก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติมากที่สุด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ในฐานะเยาวชน คิดว่าตนเองมีคุณสมบัติอย่างไรที่เหมาะสมกับการเป็นผู้นำที่ดี และมีวิธีพัฒนาตนเองให้เป็นผู้เป็นที่ชื่นชมและคนดี ในอนาคตได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 1 กระจายพฤติกรรม

ลำดับที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ			
		สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง	ข้อเสนอแนะ
1	วัตถุประสงค์				
2	ระยะเวลา				
3	วิธีดำเนินการ				
4	สื่อและอุปกรณ์				
5	การประเมินผล				

กิจกรรมที่ 2 นิโอสิวแมนนิส

เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ข้อที่ 1 (การเห็นคุณค่าของตนเอง)

ลำดับที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ			
		สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง	ข้อเสนอแนะ
1	วัตถุประสงค์				
2	ระยะเวลา				
3	วิธีดำเนินการ				
4	สื่อและอุปกรณ์				
5	การประเมินผล				

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิจกรรมที่ 3 กระจกเงา(เข้าใจตนเอง)

เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ ข้อที่ 5,6 และ 7 (มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น, กล้าคิดกล้าทำ และสามารถสื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้)

ลำดับที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ			
		สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง	ข้อเสนอแนะ
1	วัตถุประสงค์				
2	ระยะเวลา				
3	วิธีดำเนินการ				
4	สื่อและอุปกรณ์				
5	การประเมินผล				

กิจกรรมที่ 4 อัจฉริยะสร้างได้

เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ ข้อที่ 2 (ไม่รู้จักการพัฒนาตนเอง)

ลำดับที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ			
		สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง	ข้อเสนอแนะ
1	วัตถุประสงค์				
2	ระยะเวลา				
3	วิธีดำเนินการ				
4	สื่อและอุปกรณ์				
5	การประเมินผล				

กิจกรรมที่ 5 ชีวิตชีวิตสะอาด

เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ ข้อที่ 1,2 และ 8 (การเห็นคุณค่าของตนเอง ,การใฝ่รู้รักการพัฒนาตนเอง, สามารถใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่น)

ลำดับที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ			
		สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง	ข้อเสนอแนะ
1	วัตถุประสงค์				
2	ระยะเวลา				
3	วิธีดำเนินการ				
4	สื่อและอุปกรณ์				
5	การประเมินผล				

กิจกรรมที่ 6 นำเพื่อประโยชน์

เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ ข้อที่ 3 และ 4 (มีความรับผิดชอบต่องานและการมีคุณธรรม)

ลำดับที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ			
		สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง	ข้อเสนอแนะ
1	วัตถุประสงค์				
2	ระยะเวลา				
3	วิธีดำเนินการ				
4	สื่อและอุปกรณ์				
5	การประเมินผล				

กิจกรรมที่ 7 หลังการดูแลกัน

เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ ข้อที่ 3,4 และ 5 (ความรับผิดชอบต่อสังคม, การมีคุณธรรมและการเข้าใจตนเองและผู้อื่น)

ลำดับที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ			
		สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง	ข้อเสนอแนะ
1	วัตถุประสงค์				
2	ระยะเวลา				
3	วิธีดำเนินการ				
4	สื่อและอุปกรณ์				
5	การประเมินผล				

กิจกรรมที่ 8 หลังความคิดสร้างสรรค์

เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ ข้อที่ 6 และ 7 (กล้าคิดกล้าทำ, สามารถสื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่น)

ลำดับที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ			
		สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง	ข้อเสนอแนะ
1	วัตถุประสงค์				
2	ระยะเวลา				
3	วิธีดำเนินการ				
4	สื่อและอุปกรณ์				
5	การประเมินผล				

ภาคผนวก ค
รูปภาพการทดลอง ที่โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมาชิกเพื่อนร่วมใจ
ผู้เข้าร่วมทดลอง

มาด้วยใจไม่มีใครจ้างมา

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิจกรรมที่ 1
กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

ชี้แจงตกลงใจ

แนะนำตนเอง

กิจกรรมที่2
กิจกรรมนิโอะฮิวแมนนิส

เกษิกิสุดหรรษา

กิจกรรมที่3
กิจกรรมกระຈกเงา(เข้าใจตนเอง)

เข้าใจตนเข้าใจเขาเข้าใจเรา

กิจกรรมที่4.
กิจกรรมอัจฉริยะสร้างได้

ระดมสมองสร้างความคิด

จุฬ

กิจกรรมที่ 6.
กิจกรรมนำเพื่อประโยชน์

ศูนย์วิจัยทรัพยากรชีวภาพ
ร่วมกันคิดร่วมกันทำวางแผนการนำเพื่อประโยชน์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิจกรรมที่7
กิจกรรมหลังการดูแลกัน

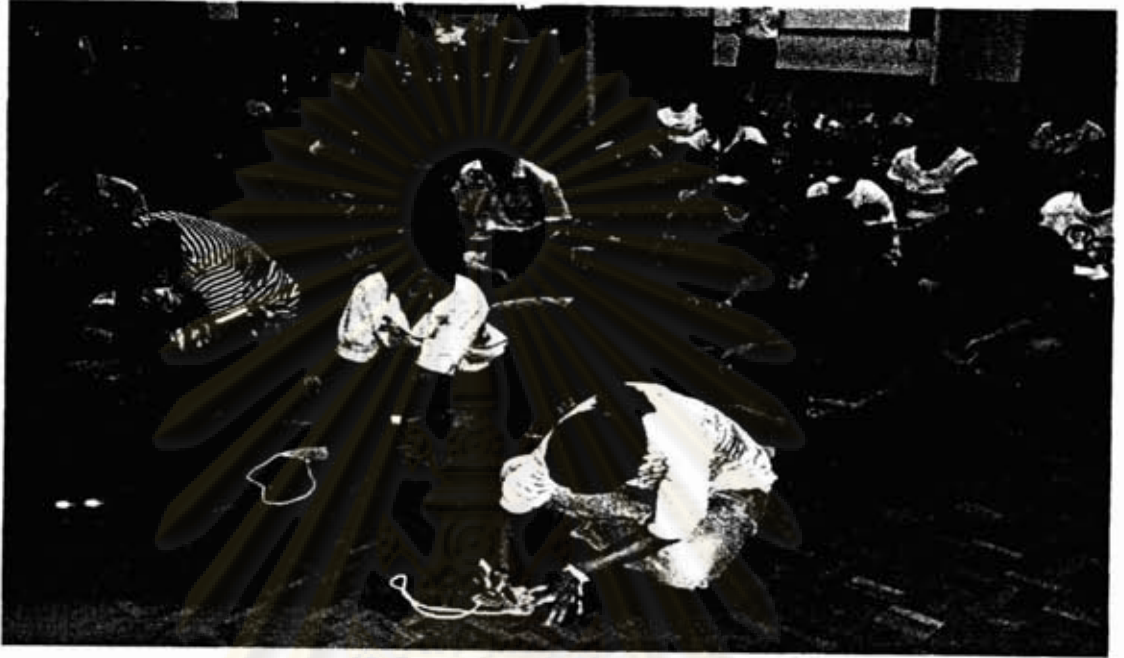
ดูแลสร้างสรรค์ร่วมพลังร่วมใจ

ศูนย์วิจัยและพัฒนา

ศาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิจกรรมที่ 8
กิจกรรมพลังความคิดสร้างสรรค์

พลังความรักสร้างสรรค์โลก

พลังความคิดแก้ไขสถานการณ์

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาววิจิตา นิมิตรวานิช หรือ นาเคีย เกิดเมื่อวันอาทิตย์ที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ.2521 ที่จังหวัด กรุงเทพมหานคร ศึกษาชั้นประถมและมัธยมที่โรงเรียนราชินี จากนั้นสอบเทียบเข้าศึกษาต่อระดับมหาวิทยาลัยที่ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เอกภาควิชาศิลปการละคร เมื่อปี พ.ศ.2538 สำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาตรี เมื่อปี พ.ศ.2541 พร้อมได้รับทุนสไตน์ พันธมิตรโกลด์ ซึ่งเป็นรางวัลสำหรับผู้มีผลการเรียนสูงที่สุด ประจำภาควิชา หลังจากนั้นมีโอกาสได้ทำงานในวงการบันเทิง ในฐานะนักแสดง พิธีกร จนถึงปัจจุบัน และยังเป็นผู้ริเริ่มจัดกิจกรรมพัฒนาเยาวชน ภายใต้ชื่อโครงการ "Sis to Sis" เป็นเวลาถึงหกปี จึงทำให้มีความสนใจ เข้ารับการศึกษาคือในระดับปริญญาโท ในหลักสูตรครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาโทในปี พ.ศ.2552 ปัจจุบันยังคงเป็นนักแสดง พิธีกร นักจัดกิจกรรมพัฒนาเยาวชน รวมทั้ง เป็นวิทยากรบรรยายเรื่องการพัฒนาตนเองตามมหาวิทยาลัยต่างๆ และเป็นนักเขียนบทความ เกี่ยวกับการสร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเอง ทั้งทางร่างกาย และจิตใจ

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย